

Twa grappige stikken

<https://hdl.handle.net/1874/231474>

mm 010022

160
G
47

147.D.32

TWA GRAPPIGE STIKKEN

FRITZ REUTER NEIFORTELD

TRÖCH

WALING DYKSTRA.

-
1. Ho 't ik oan in wiif kaem.
  2. Ut de Franse tiid.

OP 'T HEARRENFEAN, BIJ

N. A. HINGST.

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

0309 3824

I N H A L D.

	Side.
Oan de Lêsers.....	3.
<i>HO 'T IK OAN IN WIIF KAEM.....</i>	<i>5.</i>
<i>UT DE FRANSE TIID.</i>	

FOARSTE HAEDSTIK.

Hwerom FOKKE mûnler gjin bankerot slaen koe, en ho 't er mînhear de Baljuw in greate need bystie.....	42.
---	-----

OARDE HAEDSTIK.

Whet jiffrou STELLINGWEEF en de ûrwurkmaker mei 'n oar praetten, en wherom FREARK de Fransman de knopen fen de broek snye woe, en him tonei in 't bosk op bed bröcht, en hwerom FYKE de keapman fen Makkum net nomd hie.....	57.
--	-----

TREDDE HAEDSTIK.

Hwerom FREAEK SIMMEL in snûtslach krige, en de ûrwirkmaker de hele nacht mei jiffrou STELLINGWERF hiar ledekant in de keamer omsleepte, en hwerom de franse oerman in in reade tekken de ûrwirkmaker forsûikjen kaem.....	70.
---	-----

FIERDE HAEDSTIK.

Ho 't de mûnler de oare moarns to moed wier; hwerom FREARK de mûnlerske forkeam as de slange út it Paradis, en hwerom FYKE fen miening wier, dat JOUKE FOKKES sîn soan fen heger han stûrd waerd.....	83.
---	-----

FIFTE HAEDSTIK.

- Hwerin FREARK de baes in sprekward forklearret, en efter de franse jager op de wilde goesejacht giet, en ho 't de mûnler helder wirdt dat er midden in in byeswerm sitten gien is..... 94.

SECHSTE HAEDSTIK.

- Ho raer jiffrou STELLINGWERF tsjin hiar bed oan-seach, en hwerom 't hia hiar fen LEEN in pear slagen in 'e nekke jaen liet. Hwerom FREARK SIMMEL minhear baljuw sin pipen stikken smiet, en de franse oerman amperoan de degen litsen hie. 102.

SAUNDE HAEDSTIK.

- Hwet minhear HARKEMA sei en hwet minhear HARKEMA wier; en hwerom FREARK SIMMEL fluitsje moast..... 112.

ACHTSTE HAEDSTIK.

- Hwerom minhear HARKEMA mei parool en fieldge-rop kaem; hwerom jiffrou STELLINGWERF net in de reidsleat sitte woe, en hwerom de Rieds-hear op de mûnler sin wein kaem en der "ek wer ou..... 119.

NIUGGENDE HAEDSTIK.

- Hwerom minhear de baljuw in Marcus Aurelius lêse moast, en him net om 'e hölle waskje mocht, en hwerom mûnlers FYKE him net near to kliemerich forkaem..... 128.

TSIENDE HAEDSTIK.

- Hwerom FREARK SIMMEL by 't Winterdei sonder parapluie in in appelbeam siet, hwerom hy him in lits pakje pompieren onder 't baitsje biknoop-te, en hwerom jiffrou STELLINGWERF hiarsels for in greate sondaresse forklearre..... 135.

ALFTE HAEDSTIK.

Hwerom Witse bakker tröch sin piip mei in 't komplot kaem; hwerom jiffrou STELLINGWERF mìnhear de baljuw for in wite dou oansiucht en GRIET BETTERDY for in engel, en whet tinkbiel dia oer in franse krìchsriuchter hie..... 148.

TOALFDE HAEDSTIK.

Hwerom mìnhear de baljuw en de franse oerman elkoar hast om 'e hals flein wieren; en hwerom mefrou RIPPERDA de baljuw oan 'e jas lôek, en de korsikaanske lintwierm de maire en mìnhear HARKEMA meisleepte..... 161.

TRETTSIENDE HAEDSTIK.

Hwerom FREARK SIMMEL in 'e modder foel, en BAUKE skoemaker ien mei de kolf fen in gewear krige, en mìnhear HARKEMA alle múnlen in 't hele lan opbarne woe, en hwerom de kening fen Prússen altiíd in plak oan sin tafel iepen halde for mìnhear HARKEMA..... 172.

FIERTSIENDE HAEDSTIK,

Hwerom mìnhear de baljuw mei in lege waskkom foar mefrou RIPPERDA stie. Hwet FYKE en HENDRIK woene; en hwerom FREARK SIMMEL mei sin praten net fen pas kaem..... 183.

FIFTSIENDE HAEDSTIK.

Hwerom de oerman him by FYKE hiar reden omdraye moast; en hwerom FYKE hiar by HENDRIK sin reden omdraye moast. Hwerom mìnhear HARKEMA op 'e litse liu oujowch en baas múnler wol woe dat er in rock wier..... 195.

SECHSTIENDE HAEDSTIK.

Hwerom ik múnlers FREARK en gjin prinsesse tröch

't Gielkampster bosk stiúr; hwerom FREARK tsjin de dorpriuchter BETPERDY skoanheit seit, hwerom hy de hún út it hok lokket, en hwerom LÚTSEN eksteur om sin eigen hearskip laket. 206.

SAUNTSIENDE HAEDSTIK.

Hwerom FREARK eigentlik gjin bisfynt wier; hwerom Keiser NAPOLEON neat mei mînhear HARKEMA to dwaen ha woe, en hwerom de oerman mei mînhear HARKEMA geheimen hie..... 222.

ACHTTTSIENDE HAEDSTIK.

Hwerom Witse bakker sin miette oerroan; hwerom de Stoppelgeaster tsjerkfauden taxis-beammen in dominys tûn plante ha; hwerom baes RIKLE de branklok liedt en hwerom ik jimmer by 't sjen fen JULIUS CESAR sin kopstik om mînhear HARKEMA tinke mat..... 234.

NIUGCENTSIENDE HAEDSTIK.

Hwerom de mûnler wer in sin lears op kipe. Ho 't fen in lepsen in lieppen kaem. Hwerom HENDRIK ouskie naem, en hwerom FREARK fen miening wier, dat de frouliu goekeap waerden.... 245.

TWYNTICHSTE HAEDSTIK.

Ho 't in 'e wrald, in Stoppelgea en in 't mûnle-hûs biuster der omwei giet. Hwerom de mûnler en FREARK nei Stoppelgea rîde, en hwerom FYKE hiar neireisget ..... 259.

IEN EN TWYNTICHSTF HAEDSTIK.

Hwerom de mûnler der by bliuwt, hwat skriuwn is dat is skriuwn; hwerom mînhear de baljuw FREARK SIMMEL by 't earlapke kriget, en mînhear HARKEMA jimmer út de falden rekket. Hwerom den ek de skiednis gled alhiel oan 't ein koint..... 268.

Yel in wirdke ta beslút..... 286.

O A N D E L È S E R S .

Der is in de friske tael sa foar en nei wol gau ris hwet grappichs skriuw. De broerren HALBERTSMA foarat hadde der bewisen fen' levere dat ùs tael him der tige goed ta bråke lit; en howol hia allike goed sjen litten ha, dat it frisk ek fiks bråkber is for hiel hwet oars as grappen, sa likje doch in hopen Friesen, skriuwens sawol as lèsers, in de miening komd to wèsen, dat de friske tael neat mear is as in grappetael. Altes der benne wol ris friske stikken in 't liocht komd, dy mei hiar saek biustere flaue grappen, kleurblikelik oars neat in 't sin hiene as de lèsers laitsje to litten. De eare fen de friske tael is dertröch net forhege, om 't er ek yet by kaem, dat hast elk mar miende frisk skriuwe to kennen, sonder it riuchte bigrip to hebben fen in goede spelling en in suvere friske stil. It frisk lèsen is tröch dy soarte fen skriften net fülle foartsterke, om 't in hopen fikse liu der tröch in tsjinnichheid krige hadde in alles hwet frisk is, en ernstige liu in de miening likje komd to wèsen, dat de friske boeken allenne skriuw wirde for de lossinige jeugd.

Likwol weagje wy it om yet ris in pear „GRAP-PIGE STIKKEN” in ’t liocht to jaen; omdat wy miene dat se tagelik pittich benne, en dat is ’t just hwertröch de Lapekoer sen Gabe Scroar in sîn tiid sa fülle opgöng makke het. De skriften sen FRITS REUTER, dy scriuwn binne in ’t Mecklenborchs plattdütsk, hadde nei ûs însjen sa fülle oerienkomste mei de friske skriften sen de broerren HALBERTSMA, dat wy der sin oan krigen om der ris hwet sen in ’t frisk oer te bringen. Wy hadde derta útsocht sîn Zwei lustige Geschichte; en wy hoopje nou mar, dat dit wirk ûs sa goed slagge is, en sa fülle ingong by de Friesen fine mei, dat wy dertröch oanmoedige wirde om tonei ris wer mei ’t ien of ’t oar soar ’t liocht to kommen.

WALING DYKSTRA.

N. A. HINGST.

HO 'T IK OAN IN WIIF KAEM.

Meitse 't wiit foar 't trouen mak,
Of dou rekkest ond'r 'e plak.

Ik wier swietwei en ongemirken in aldfynt wurden. Ik wier in de wrald om fitere, hier hinne en der hinne, ik hie faek op in plömmen bed sliept, mar ek wol ris op in bôsk strie. Likwol nou 't ik alder waerd foldie dat strie my lang sa goed net mear as do 'k in jier of twyntich wier; hwent dy in sin jongesjierren graech wirtels en rapen kndaut, forsmadet derom, as er hwet alder wirdt, just gjin fette goes. De mensken seyen: „troue maste”, en ik sei: „betinke wol 'k my.” Ik biskôge de heilige echttestat as de fôks it hinnehok, en ik tocht: „Dou scoest wol graech ien ha wolle! dou komst er ek wol hiel maklik in! Mar aste der earst ien útsocht heste, komst er den ek wer út?” — As ik den op in oare tiid wer tocht om it taye skiepflesk en de gestige skinke fen **BORKE RINSKE** (der wier 'k by in 'e kost mei in frye keamer) en neiging ho 't er in mîn keamer útseach krekt as op Gods lieave ierde foar de earste skeppingsdei, en ho 't dy dealse alde knopen jimmeroan fen mîn klein fleagen, den sei 'k: „troue mat ik!” en den seyen de dwarstriedrige mensken wer: „bitinke mast dy.” — Sa siet ik den jimmeroan

twisken twa stoellen in de yeske, en de jierren bigûnen min hierren ek al min of mear skier to meitsen. Do stie 'k ienkear ris by de kagchel, ik hie de piip oanstitsen en kipe nei 't waer. •

De snie tsjjspele swietwei út de loft nei de grûn; 't wier bûten doar dea stil, gjin rîdtûch liet him hearre. Allenne hearde men in de fierte it rinkeljen fen in belgereid oer de wei. It waard my al to ienlik, hwent it wier bôppedien ek yet kristjûn. Wils 't ik der sa stie en sonder neitinken trôch de ruten seach, kaem LINSE skoemmaker, min oerbûrman, thûs mei in slîdfol deade prikken, dy er in 't bosk opsocht hie, en der bôppe op lai in moaye griene toeke fen in sparrebeam. „Siuch my nou sa'n smiunt ris oan!” sei 'k in my sels. „Hy scoe my in pear nye learsen meitse, en nou is er wer oan 't barnhoutslîdsjen. Likdoarnen het er my al oan lappe; mar gjin gemael, ik lit dy kerel foartoan neat mear dwaen.” — Sa stie 'k yet in hiele poas, en ik waard sa huverich en skrousk trôch de lea, 't wier krekt as der my kald wetter by de rech del getten waard, en ik sei in my sels: „Natûrlîk,” sei 'k, „ik scil wol forkalden wirde, tige by tige forkalden. Dat mat ommers wol. Min learsen benne stikken, en de wol, dy 'k RINSKE foar in wike twa jown ha, der stoppet hie hiar eigen hoasen mei, en mines der benne de foetlingen omtrint út. Alles in de wrald giet natûrlîk in sin wirk.” — Sa stie 'k der sa lang as 't tsiuster waard, en do 'k de pomplampe opbarne woe, koe 'k it fûrgoed net fine, en do 'k it fûn hie woe de lampe net barne; RINSKE hie 't kouske net ouknipt, en do 'k

him op 't lest mei 'n hopen gedokter oan 't barnen krige, gîng er my flak foar de noas wer út: RINSKE bied er gjin olie in dien. Onder sôkke omstannichheden is 't altiid nochlik, dat men dalik ien het, dy men ris fiks de hûd fôl skelde ken; ik hie likwol nimmen by my, en dus hwet scoe 'k oanfang? Ik seach mar wer ta 't fenster út.

De skoemaker en hiarre hiene 't liocht opstitsen en in de keamer bigûn 't fleurich en lûdruflich to wurden; mar ik koed er neat fen sjen, hwent hia hiene de gordinen ticht ta. „Siuch my dat ris oan!” sei 'k „sôkke knappe gordinen as dat skoemakers-wiif foar de glêsen het!” Ik hie gjin gordinen foar de glêsen; hwent RINSKE woed der gjin gemael mei ha. In de earste tiid, do 'k by hiar wier, hie se my hwet lappen oan elkoar naid; dy seagen der út as fen onderen neat en fen boppen neat, en ik skoerde se gau del, do de liu my fregen as ik bernehimdkes foar 't fenster hingjen hie to druyen. Nou ken elk wol tinke dat ik it sûr hie oan dy skoemaker; dy fint makke mîn learsen net en hy woe libje as in grîtman, en ik siet in 't tsiuster sonder gleskleden en mei de forkaldenheid trôch al mîn lea. Nou, ik gîng bûtendoar en 'k tochte: „Ik scil dy kerel ris onhimmel it mannewaer opsidse.”

Do 'k der in 'e keamer kaem, stie dy litse sparre-beam op 'e tafel en der kearskes in to barnen. Jimme matte witte, LINSE sîn wiif wier út Gelderland fen denne; der benne de kristbeammen in 'e mode, der wy hier in Frislan oars sa net fen witte; mar LINSE sîn wiif halde dy mode oan, der se fen bern ou oan ta wend

wier. Baes sîn twa litse jonges, JAPIK en KERST, hiene in fluit en in trompet, der makken se musik mei, en hiar lits susterke MARYKE kraide der by en gierde 't út fen wille; hia grÿpte mei de handsjes nei de liochtsjes, en hippele mei de foetten in hiar memme skette, hwent hia koe yet net renne. It wifke hied de spinwiele oan 'e kant set, hia hie in skienne skeldoek foar dien en de mûtse hwet forset, en hia lake en borte mei de bern en fage litse MARYKE de mûle ou as 't bern hiar hwet al to fülle tamakke mei pipernuten. Baes LINSE hie in stik fen in ald terskkleed oer sîn skoenmakerstafel lein, dy in de iene hoeke fen de keamer stie; hy hie sîn nye toffels oan; hy siet in 'e hirdshoeke út in lange piip to smoken, mei in healmingelen waerm hier foar him op 'e tafel.

Nou, immen dy der sa in 'e hûs oprennen kaem, koe ommers net bigjinne to kibjen. Ik sei sadwaende oars neat as: „Goen jûn! ik moast wol ris sjen ho 't jimme hier sa fleurich en lûdruflich wieren.” En do waard alles my bisjen litten, de pipernuten, de taimantsjes mei forguld, de moaye-apels mei reade wangen, de bril'sjes en swantsjes, en de groue man mei 'n freeslike wînbûk fen witten bolledai, mei eagen en knopen fen krinten. „Dat benne allegearre wondere moaye saken,” sei baes, „en wy habbe 't ek allegearre sint Sinteklaes yet hiel halden, bihalven disse dregonder sîn hînsen, der het litse KERST okkerdeis de stirt ris ou biten, do mem hiar eagen der efkes ou hie. Ja, *dy* mien ik!” liet er der op folgje en drÿge de litse bisige jonge mei de foarste finger. Ik tochte by my sels: „Ik wol him doch mar net ougean mei mîn skoenmeitsen,” en ik fielde my riucht

binôege, al wier 't ek dat ik in biusteren pine in 'e hôle hie. Mar do baes LINSE my 't greatste moaiste stik fen de hele krístbeam sjen liet: ADAM en EVA by de forbeane beam, allike brún en gled as de opglanse stoellen foar 't bedsket, — en do de beide litse jonges elk oan in kant fen ús carweardige earste foaralden stean gingen en fen dichten oan bigúnen to tútsjen en to trompet-sjen, do wier 't my doch krekt allik to moed as dat baes LAMMERT, ús weinmaker, my mei sîn stompe fret-boar altiíd pianoforte — pianoforte — in de hôle boarre, dat it pípe en knarse, en my derby frege, as 't net tige by tige moai gîng. De skoenmaker like 't oan my to sjen, dat ik net to goed by mîn wé wier; hwent do sîn beide litse cherubs my goed enoch út sîn paradís túte hiene, gîng er mei my oer de dik nei mîn keamer. Hy woe de lampe for my opbarne en frege hwer ik de swevelstokken hie. „Ik ha wol goeds,” sei 'k, „mar gjin ien as de Heare en mîn kostfrou witte hwer se to finen benne.” Do holp baes my út de learsen en hy sei: „Wiete foetten! En ik hab jou oare learsen yet net in order makke!” Hy holp my om op bêd to kommen en hy sei: „Wachtsje mar efkes; ik scil mîn wiif hier wol nei jo tastiûre, dat se dê thé for jo klearmakket.” Nou, dat barde den ek; mar hwet er do in de tiid fen fiertsien dagen fierder mei my foarfallen is, der wit ik yet net fôlle fen to fortellen.

Ik lai in in swiere droom. It kaem my sa foar, krekt as mîn hiele keamer forliochte wier mei barnende sparrebeamkes, en oan elke beam hînge in great moai sinteklaesding, dat ADAM en EVA in 't paradís foarstelde,

en as ik der op taging en de han der nei útstiek, den hie 'k in stikkene lears in 'e han of in hoas sonder foetling, en twisken my en dy moaye kristtiidfiguren stiene JAPIK en KERST en fluitten en tûteren, dat my de hölle pipe en sûse, en al dy tûsen liochten dûsen foar mîn eagen, en as ik den rop: „Lit my mei rest! lit my doch mei rest! Ik scil ommers jimme heit wer for my skoemnitse litte!” — en as 'k den de han wer útstiek nei in moaye sinteklaes-man, den treauen hia my wer tobek en tûten my in 'e earen:

„Skoen to lapjen! skoen to lapjen!
 Ha jy net hwet skoen to lapjen?
 Sök in alde frygesel
 Is by 't kristiidnocht gjin tel.”

Do bigûn de alde gledreade poat, dy oan mîn höllein op 't bedsboardsje stie, oer sîn hiele brede glinsterjende tronie to laitsen en oer de keamer roanen stikkene learsen, dy stieken de tonge út, en baes LINSE skoemaker pakte se ien foar ien op en reau se in in tou en hinge se foar mîn fenster inpleats fen gleskleden. Oan mîn foetten-ein der wieren twa oan 't houtseagjen, de iene wiksele de oare stadich-oan ou. De iene seage litse talhoutsjes, en de oare knorrich ikenhout ta kagchelblokjes; en as der den talhoutsjes for 't koffiwetter seage waerden, den dûnse frou RINSKE hiar wite nachtmûtse my foar de eagen op en del, altiid op en del, en as der in 't knorrich ikenhout arbeidde waerd, den skimere 't my foar de eagen, krekt as der in moaye greate ierdbei in in grien boskje

bledden stie, en as 'k den skerper ta kipe, den wier 't de reade noas fen mîn omke Tis, dy boppe mîn griene tekken ûtkipjen kaem.

lenkear op in nacht, do 't er wer stevich in 't knorrich ikenhout seage waerd, do waerd it my in ienen krekst as dat ik ût de tsiusternis in 't liocht kaem. Ik taeste om my hinne. Hwer wier ik? Ik lai op bed, it nachtlampke barnde flau, en in de greate opfâlde leningstoel lai omke Tis siker wier, oan de noas ta in mîn griene tekken en snorke alderisbaerlikst. „Omke Tis!” rop ik. In 't earstoan hearde er my net, mar einlings waerd er to wekker en wreau sin eagen ût. „Omke Tis,” frege ik, „hwer is baes LINSE skoenmaker?” „Wel jonge,” sei omke, — hwent hy neamt my yet altiïd „jonge,” lik enoch mei 't selde riucht as alde HAMKEBOER yet altiïd sin twa-en-twyntichjierrich byderhan's foarins-hinser „de fülle” neamt; — „Wel jonge, bigjust al wer? Hwet heste doch mei LINSE skoenmaker to meitsen? Dy man dôcht dy ommers neat.” „Omke,” sei ik, do 't hy him der wer tige nochlik nei jowch om wer oan 't seagjen to gean, „is 't wier of hab ik it droomd? Habbe wy as alde fynten gjin part en diel oan de krîsttiïdswille?” „Gekkepraet!” sei omke Tis, „lids mar stil!” „Ik hab fest tige siik west, net?” frege ik. „Dat is ûs lieaven Hear bikend,” sei omke en krâpte ût de tekken wei en krige de lampe om my in 'e eagen to liochtsjen. „Nou leau ik siker wier, jonge, datste it gefaer to boppe biste, hwent dou siuchst hiel oars ût dîn eagen,” en hy striek my mei de han oer 't wang. „Kenst nou

wrichtich sjen dat ik din omke ben, en dat dit mîn noas is en gjin ierdbei? En wöste dat ierdbeiploaiten nou foar toan wol ris in bitsje litte? Dou hest my jister nacht in kear twa davekers in 'e tronie klaud, do 't ik in bitsje in de slomme rekke wier." Ik onthiette him dat ik my nou better halde en drage scoe, hwent ik kaem nou wer by mîn forstan.

It wier sa, de siikte wier in 't oergean, mar do kaem it earmelyen earst yet oan. Ik wier sa heislike swak en slop, dat ik my net forreppes koe, en as ik de eagen is opsloech den stie RINSKE foar my mei de gled reade poat in de iene han en in leppel in de oare, en foerre my mei hoannesop, sa tai en slimerich as seane stîfsel, sa smakke 't my ek, en den jeusele se mar: „Och to, it nou doch hwet! as je net ite wird je net better." En by al dat pleagjen sette dat alde goedhertige stik hûsrie by hiar stîfselpot yet sa'n demmen gesicht, dat ik wol tahappe moast, as ik woe of net.

Alle dingen hadde in ein en in woarst het twa, seit it sprekward. Ik koe 't bed wer forlitte en do sieten omke Tis en ik ûren lang togearre by elkoar, en den keuvele ik hwet mei him. „Omke," sei ik ienkear, hwent de dromery oer dy kristbeam en alde fynten mealde my in de hölle om, „wy moasten eigentlik alle beide troude wêse." „Gekkepraet!" sei omke; „moast ik as wachtmaster in tsienst fen WILLEM ien in litse husarefokkery oanlein ha, tocht dy?" „Dat nou just net," sei ik, „ik hie eigentlik mar meast it each op my sels. Siuch, ik tink sa wol ris, as ik in wiif hie, — nammentlik in flink wiif, in goed wiif, en — in aerdich

kreas wifke, — en jy kamen den by ûs inwenjen.....”
 „Om op 'e bern to passen? Ik tankje hertlik!” sei omke. „Sa mien ik it net,” sei 'k, „mar ik ben biredt om yette to trouen, hwent de oppassing fen RINSKE in mîn leste siikwêsen.....” „My tinkt,” smiet hy der oer hinne, „datste goed enoch bi -oppast biste, ik hab sels...” „Praet der net oer,” sei ik wer, „jy hadde dien sa-fölle as in jou formogen wier; mar RINSKE—” „Nou, mar heste den al in froumenske op 't each?” frege omke. „Ik wit al ien,” sei 'k. „Ei, kom! en wol dy ek wol dwaen mei dy ha?” frege hy. „Dat wit ik yet net?” sei 'k. „'t Is fest sa'n greatske pronkepop?” frege er wer en knêpeage sahwet. „Né, dat is se net?” sei 'k. „Den is se fest ek al lang boppe de soldatejierren?” frege hy wer en knêpeage yet ris. „Né, ek net,” sei ik. „Mar jy kenne hiar hioed wol ris in eagenskou nimme, — ik ken ta mîn spît net mei — hia giet alle neimiddeis bûten de bûrren to kuyerjen, dat út nei de mûnle, twisken tryen en fioueren, en al benne der mear, jy kenne hiar der wol út, hwent hia is de moaiste fen allen.” — „Dat scil sa wol wêse.” — „Hia het in mantel om mei 'n kwast op 'e rech en in foege jonge by de han,” liet ik er op folgje,” — „Trouste dy jonge mei, op 'e keap ta?” — „Ho kom je der by?” sei ik finnich, „dat is hiar sisters jonge.” „Heare mistit!” sei omke, „meits dy mar net lik! Hwet wit ik der fen? Hia koe ommers wol widdou wêse. Mar ik wol der doch ris nei sjen.” — En dermei gîng er der op ou.

De neimiddeis om fiif ûre hinne kaem er werom, hy

stiek de piip oan en sei suver neat. Dat stie my fensels net oan, en derom sei ik ek neat. Wy smookten alle beide as kalk-ounen, mar ik wier doch al to nysgierich om dat lang sa fol to halden, Ik gîng oerein en sa stean, dat hy mei sin ald knipeagerich gesicht my net in de eagen sjen koe. Ik frege: „Ha jy hioed dat út nei de mûle west?” — „Dat hab ik,” sei er — „Wel?” frege ik. — „Ja,” sei er droech. — „Ha je hier sioen?” frege ik. — „Ik hab hier sioen,” sei er, „en 'k hab ek mei hier in reden west.” — „Ben je net wiis?” sei 'k en draide my om. „Hwet ha jy mei hier to praten? Ik hab sels yet net iennis in wird mei hier wiksele.” — „Just derom!” sei omke, „hwent ien fen ûs beiden mat doch in bigjin meitse, — en ik scil doch wol in wird prate meye mei de biminde fen min sisters-soan, scoe 'k tinke.” — „Sa fier is 't yet lang net,” sei ik. — „Hwet net is ken ommers yet wol komme,” sei hy, en gîng wat djiepper in de alde leningstoel sitten en stiek de skonken foarût, krekt as er sidse woe: „Siuchst my wol?” — „Ik scil 't dy gau ris fortelle,” sei er. „Do ik de dik út gîng roan hia in eintsje efter my; ik bleau stean om nei hier to sjen; hwent hia hie in litse jonge by de han; de kwast dy se oan de mantel hie, koe ik fen sels net sjen, omdat dy op 'e rech hinge.” — „Ik ken 't my sa foarstelle,” sei 'k, „dat jy hier nuver oangappe ha scille.” „As ik hwet sjen wol, den set ik min eagen iepen,” sei omke, „en dat die 'k, en hia sloech hier eagen sa nei de grûn, krekt as se jûns hier bedsgerdinen tastreike woe, endo hia my foarby wier, do seach ik de

kwast ek." — „Jy scille hier wol moai oankipe ha," sei 'k. — „Dat hab ik, mar 't moaiste komt yette." — „Nou, mar like se jo goed ta?" frege ik. „Wel wis en datte. Hia bisit forskate deugden; dy my wol oanstean. Foarearst het se net fülle linten en flinten om 'e hölle to wapperjen, en oard: Hia faget mei hier klean de striette net oan. En dat benne in pear deugden, min jonge, dy mear to bitsiuten hadde as men sa tröch in tiid mient; hwent dy safölle fen bûten oan de hölle hadde, dy hadde er meastentiids net fülle in; en dy sökke lange klean drage hadde allegearre brike skonken, of oars — hwet yet slimmer is, — den benne hier hoasen en skoan net in in goede steat. Hark ris, mîn jonge, by frouliu en hînsers mast altiid mar alderearst nei de skonken sjen; siucht dat onderwirk er knap út, sette se de skonken goed del en is 't foetspil kreas in order, den kenst er mar op rekkenje, dat se kras en sindlik en net lui benne." — „Jy miene sadwaende?" frege ik. — „Ik mien alhiel neat," foel er my in 'e reden. „Lit my earst útfortelle ho't my fierder ougien is. Do 't hia nou sa foar my út op nei de mûnle gîng, en ik efter hier, do moast ik wol by my sels sidse: „Wrichtich, fanke! dou slachst in goed swé! Dou draist sa 'n bitsje mei de hölle; mar dat mei gjin kwea! Hwent hwerom scoe se net hwet mei de hölle draye? derfor is se ommers in froumenske. Mar, tocht ik sa by my sels, de spraek! Der sit ek in boel in. Dou mast in onforskillich praetsje mei hier meitse. — Do hia werom kaem gîng ik mei de rech tsjin in beam oan stean en bearde dat ik de piip oanstekke woe, en

do hia lik enoch yet in tred of fiif fen my ou wier helle ik min fiûrgoed út 'e bûse, en tagelik skoerde 'k er hwet litsjild mei út! — Ja wrachtich, jonge! heste 't bigrepen? Allegearre wol oerlein. De fiifstûrstikken en dûbeltsjes rôllen as pipernuten oer de hirdfersene strietwei. Ik bûchde my foaroer en hime en smûchde wakker, krekt as dat opgrabbeljen my danige biswierlik foel, en do hia dat fornaem, sei se wrichtich tsjin de litse jonge, dat er my hwet helpe moast to opsikjen, en hia bigûn sels ek mei. Ik bitanke hiar derfor, en wy rekken mei elkoar oan 't praten en roanen in eintsje mei elkoar op." — „En hwer hiene jimme 't do oer?" frege ik. — „Och, dat praetsje hie neat om 'e hakken. Ik sei, dat ik dîn omke wier, en frege hiar as se dy net koe, dou roanst der ek wol gau ris lans, sei 'k. Do sei se, dat se 't *genoegen* net hie — 't *genoegen*, sei se! — fen dy to kennen. Do frege ik hiar, as se der wol net ris in jongkerel gean sioen hie, mei in gielhaftige skiere hoed, in gielhaftige skiere oerjas, in gielhaftige skiere broek, — en ek omtrent sêk hier op 'e hôle. Né, sei se, in aldhaftich persoan, dy omtrent sa klaid wier, hie se der wol ris sioen. — Do sei ik, dat dy aldhaftige persoan, de jongkerel wier, dy ik miende, — min omkesidser. Do sprong dy aerdige litse jonge by hiar op en sei: „Moaike, dat is dy selde man, der jy altiid fen sidse, dat er fôlle het fen in sopwich, dy in koffy mei 'n bult reamme wekke is". — Do waerd hia sa read as in bloedkrael, en ik moast laitse dat ik skattere, en ik sei: „Jawol, dat is deselde dy ik mien."

Nou waerd ik sa read as in bloedkrael, hwent dy grap makke my hoannich, en ik sei tsjin omke: „As jy oars net in 't sin hiene as jou eigen sisterssoan ta 'n spot foar de mensken to meitsen, den hiene jy, om min part wol thûs bliuwe kend.” „Dat scoe 'k ek dien ha,” sei er, „mar ik hie yet hwet oars in 't sin; ik woe graech witte as hia dy scoe hadde wolle?” „O, dy diveker!” sei 'k, „der ha jy hiar fest net nei frege?” „Hark ris, jonge!” sei omke, en hy rikke en damppte krekt as in earm man pankoekbakt, „as ik in ding op my nim, den set ik it tröch, — mar fintsjes! — Ik frege hiar derom, as se wol wiste hwetste wierste?” „Né,” sei se, „dou wierst lichtwol in dokter?” „Lieave frede!” sei 'k, „dat liket er neat nei.” — „In abhekaet?” — „Né, ek net.” — „Nou, den dit, of den dat?” — En sa redte hia, den ris in 'e hichte oan kantonriuchter ta, en den in 'e lichte oan skearder ta; en ik skodhölle mar oan ien wei en ik sei op 't lest: „Jy riede 't doch net! — Hy is op sîn alderheechst alhiel end al neat.” — Nou, hiar tochte, dat wier den al hwet hiel min, en derom koe se net oars bigripe of dou scoest fen de renten libje matte. — Do sei ik, ja, der hie se al sahwet gelik oan, en dat efear der hiest fen jongs op it measte sin oan hawn, mar datste dertröch just oan in post komd wierste, dat koe 'k nou net sidse. Mar dou seachst nou nei in oare bitsienning út, sei 'k. „Nei hwet for'en?” frege hia. „Nei de houliksteat,” sei 'k en frege derby, hwet hiar derfen tochte. Foarou hie 'k al by my sels oerlein: Wirdt hia op dat freegjen bleek, den mei se him net

lye; mar wirdt se read, den nimt se him. En ik ken dy sidse, hia waerd oan de earen ta read; hia bûchde hiar foardel en tipele hwet mei de litse jonge sin hoed om, en do se wer riuchtop stie, seach se my sa fen onderen ta boppen oan, hia knikte my sa min of mear goên dei, en foart wier se. En de frage, dy 'k hiar yet tochte to dwaen oer mîn eigen persoan, dy koe gjin plak mear krye."

„Dat scil ek wol in moaye frage west ha," sei ik, en ik biet fen ergernisse in stik fen mîn piip ou.

„Ei né!" sei omke, „ik woe hiar allenne mar freegje, as se goed forstan fen fisksieden hie, den woe ik mar by jimme komme in to wenjen."

En derop naem de alde knaep in foarkommen oan, sa infieren en earnstich, krekt as mîn houliksaken him fülle mear ter herte gîngen as my sels. Dit scoe lik-wol yet fülle briker wirde.

Do ik skielik dernei wer ris bûten doar gean koe to kuyerjen, roan ik opsetlik net dat út nei de mûnle, omdat it my hinderlik wier hiar onder de eagen to kommen. Ik tochte: Lit my lieaver ris nei de trekfeart gean, der se oan 't reedriden en belleslîdjeyen benne. Nou, dat die 'k; mar do 'k tichte by de tente kaem, der pûns en slokjes en sealiemolke en koeke en swietekau to keap wier, gîng ik der hwet tichter by, en do seach ik krekt dat mîn omke Tis in fiifstûrstik op 'e tafel lei, der er in pûdsje fol allerlei en in gleske pûns for kochte. Dat like my al tige nuver ta, om 't ik wiste dat er neat gjin maet fen pûns wier, hy hie fülle lieaver in gles rumgroch, en swiet goed fen de

banketbakker scoed er nea net in 'e mûle stekke. Ik tochte: Hwet scoed er der nou wer mei in 't sin ha? hy wol fest bern traktearje. Jawol! as oars hwet! Sonder dat er my fornaem gîng er, mei sîn pûdsje en 't gleske pûns elk in in han, op in skouslide ta, der in jiffer in siet mei in gaes foar de hôle, en hy bûchde mei sîn ligchem foarút en efterút, dat men tinke scoene, hy scil sîn hiele lea fordraye, en skraسته mei de foetten sa wonderlik op 't iis om, dat ik tochte, de alde scil oerwichtich wirde en falle. Mar krekt do ik op him tasjette woe om him to heinen, sloech de jiffer hiar gasen sluyer fen siden, en hwet seach ik? Mîn lieave schat, mîn swiete eagentreast. Hia koe net ride en liet hiar by 't moaye winterwaer efkes fen in arbeider slidsje. Wel man! it waerd my to moed krekt as immen my riuchts en löfts in pear drayen oan de earen jown hie. „Der mei de dîvel in slaen!” sei 'k in my sels; „dy ald scheuk bideart mîn hele fryery!” En ik gîng nei hûs, danige fortretlik, sa fortretlik as in menske mar wêse ken.

Der siet ik nou in 't tsiuster en ik hie inerlik it sûr. Der gîng de doar iepen en omke kaem in. „Goe-den jûn!” sei er. „Ho sitste hier sa in de tsiusternisse? Stek de lampe op!” Dat het de ienichste kear in mîn libben west, dat ik mîn memme broer gjin goen jûn sein hab. Ik stie likwol op en stiek de lampe op, en seach sa sûr as in pikelhearring, dy 't in fiertsien dagen in de jittich lein het. „Hwet skeelt dy?” frege er. „Neat!” sei ik kort en tor, ik tochte likwol: it is mîn memme broer! en 'k liet er op folgje: „Ik ben

net in min skik!" „En ik tige," sei hy, „en derby seach er sa frolik út sin eagen as in ald knol, dy 't in fiertsien dagen by gledde hiouer op 'e stal stien het. „Ik ha wer mei hiar in reden west," sei er. „Hwet ken my dat skele?" sei 'k. „Hoe mat ik dit forstean?" frege er, en hy seach sa earnestich en forstannich, alhiel mal. „De moaye droom is by my út," sei 'k. „Dou wost net?" frege er en lei sin beide earmen op de lenings fen de pakestoel en kipe, mei de noas der oer hinne, my flak oan. „Ik ha de hele saek sa fintsjes biwirke, sa fintsjes dat in hân der om skrieme scoe, as der nou neat fen kaem. En nou wötte net?" „Né," sei ik, „omke, ik wol net. Miene jy, dat ik jo de reamme ouskeppe litte scil, en ik mysels mei hwet blaue tinne malke tofreden stelle? Alle wise liu, dy der boeken oer skriuwn ha, benne 't ommers hierin mei 'n oar iens, dat it moaiste fen de hiele trouery is de forkearing fen in pear jonge liu foar de brilloft. En dy wille eigenje jy jo ta, en ik mat it oansjen dat jy mîn faem op pûns en allerlei traktearje?" Omke gîng riucht oerein flak foar my stean, en sei: „Ik freegje dy for de leste kear, ast dat fanke troue wötte of net?" „Né!" sei 'k. „Nou," sei er, en hy seach my lang oan mei sa'n earnestige trouie, krekt as er just sin testament makke hie en nou yet sin namme der onder sette woe; „nou, it fanke scil tröch my gjin skea to lyen ha, den scil ik hiar troue." Dermei kearde er him in ienen om en stapte permantich ta de doar út.

Dat wier my nou in storie! In 't earst stie 'k alhiel

forbúke oer de keamer, do liet ik my in de leningstoel delfalle en bigân lûd to laitsen. Mîn omke Tis wier great twyntich jier alder as ik en hy scoe in saek ondernimme doare, der my op mîn jierren de moed hast ta ontbriek! Ik woe wer lûd bigjinne to laitsen, mar 't woe net mear flotsje, hwent in mîn hert wier 'k net onbikommere, en howol ik mîn tronie der al wakker nei loek, it laitsen bleau op healwei sitten; en do 'k mysels, mei 't domste gesicht fen de hiele wrald, in de spiegel kaem to sjen, sprong ik oerein en gîng mei greate stappen de keamer op en del, en ik tocht my inerlik nidich en 'k sloech op 'e tafel en ik sei: „Hy ken 't wrîchtich wol dwaen, hy is der ta in steat.”

Do RINSKE by my in 'e keamer kaem, krige hia, lik as licht to tinken is, om allerhanne dingen kibjen, en do 'k hiar bihoarlik hiar lekken en brekken oplêsen hie, gîng ik nei de societeit en der rekke 'k oan 't kaertspiljen, mar 'k sei jimmer in my sels: „Dat kenste doch sa net gean litte.” Ik hie gjin oandacht by mîn spiljen, ik forlear al jimmeroan en mîn maten wisten net hwet se oan my hiene.

Ik gîng fortretlik nei hûs, ik krûpte op bed en ik woe sliepe mar ik koe net. Ik kwelde mysels de hiele nacht, hwent ik koe my dat fanke mar net út de hôle sette. Hia hie my in 'e maling nomd. En de kristjân by LINSE skoenmaker skeat my to binnen, en de frese bikrûpte my dat ik wollicht mîn libben lang sa'n hûslike wille net komme scoe to onderfinen. En as 'k den tsjin mysels sei: „Set it mar trôch!” den fleagen der my allerhanne betinkings as in swerm byen trôch de hôle, en foar mîn

eagen stie altiid in great fraechteiken, en as ik mysels der in forklearring fen jaen woe, den kaem it altiid hier op del: „Ja, mar scoe hia wol wolle?” —

Dy frage koe nimmén better bi-anderje as hia sels, dat seach ik goed enoch in. En do lang en let de skiere wintermoarn in mîn kalde keamer bigûn to skimerjen, en ik fen keald bibbere wils 't ik koffi klear makke, do sei 'k op 't lest: „Nou wit ik hwet my to dwaen stiet! Hwet wêse mat, dat mat wêse!” En ik sei tsjin RINSKE: „Hark ris, RINSKE,” sei 'k, „jy moasten ris for my nei keapman BÖHNSACKEN gean en keapje my der in pear fine giele hanskoen, sôkken lik as de jonge abbekaten fôlle drage, as se graech in hiele bulte likje wolle. Tige moaye giele, hear!”

Om alve ûre hinne hie 'k mîn ny swart lekkens pak, mîn gledde learsen en mîn nye giele hanskoen oan, en ear 't ik mîn fine sidene hoed op sette gîng ik foar de spiegel stean en ik sei mei 't folste riucht: „Ho is 't mogelijk!”

Dat hie 'k sels net mear tinke kend. Ik kipe ris in mîn alde toffels, dy foar 't bed stiene, en ik sei: „Jimme scille ek ræer opsjen, as 't my ris lœkt, en der mei korten in pear litse krease toffelstjes by jimme komme in to wenjen.”

Nou, ik gîng de striette del en ik kaem omke Tis sîn hûs foarby; do tocht ik: „As immen om sa'n saek út giet, lik as ik nou, den mat er earst ek mei de hiele wrald frede slute.” Hwent it wier my to moed krekt as ik de leste saek fen gewicht in mîn libben ondernimme scoe. Ik kloppe sadwaende by omke oan en ik kaem in 'e hûs

Nou, ik hab al fry hwet sioen in 'e wrald; ik hab ienkear sioen dat in kerel fiûr friet, ik hab wol ris sioen dat immen sliphiedde friet en moai siden lint ta de hals út hispele; mar sa hwet bûtenwenstichs is my yet nea onder de eagen komd, as op dat stuit, do 'k dy moarns mîn omke Tis kaem 'to sjen.

Der stied er oer de keamer, allike moai oanklaid as ik, mei dit onderskie, dat hy in griene buis oan hie inpleats fen in swarte rok, en dat sîn giele hanskoen fen hertslear wieren en mines fen skieppelear.

„Omke!” rop ik, do 'k ta de keamer in kaem, en mîn hoed rolle foar my út, sa wier ik fen 'e streek. „Jonge!” rop er, „hwet wotte nou?” — „Hwet wolle *ij*?” rop ik. — „Ik wol dat hwest dou *net* wotte,” sei er. — „Né, ik wol nou al wer!” rop ik; en ik foege der by: „Ik ben mar efkes sa moai oppronke by jo oankomd, om jo to sidsen, dat ik mîn bislût nomd hab, om jo to freegjen, as jy wer goed op my wêse wolle en mîn omke bliuwe, lik as je altiid west ha.” „Wotte dat?” sei er, en gîng in de leningstoel sitten en seach my wonderlike bysonder oan. „Nou, den wol ik dy mar sidse, dat ik ek sa moai oppronke by dy komme woe, om dy in bitsje kjel to meitsen. Ik wit dat yette út de tiid do 'k onder de soldatery wier: sa'n bitsje kjelmeitsen, dat sköddet in menske goed to wekker en makket dat er him to skrep set; hwent den bigjint de kriich er mei onder to rennen.” „En jonge,” sei er, en hy stie op en lei sîn han op mîn earm, „ik wol dy net in 't sök farre, ik wol de wite bôge fen din gelök net forknûkerje; hwent dat

aerdige bern is for dy in 'e widse lein, en dat fanke is goed!" En derby knipte er my in 'e earm mei sin alde brede füst, dat ik tochte: „As se sa is, den is se mear as goed."

Nou ging omke hinne en helle in glesfol fen sin alde portwin en sei: „Kom hier, mîn jonge, earst hwet ta forsterking! — En ho scitte de saek nou oanlidse?" — „Ja," sei 'k, „as ik dat mar wist!" „Set din foet hier ris op disse stoel," sei er. „Hwet mat dat?" frege ik. „Neat, nen bit!" sei er en hy knipte de soepjees fen mîn böksen ou (dy dingen sieren do in 'e mode). „Dou scitte din knibbels wol op 'e lange matte," sei er, „en der koene dy dingen loefdek for wêse." „Nou," sei 'k, „jy meitse in 'e tî begjin." Hy sei: „It spil mat sin geriuchtichheid. Ik ha in mîn hiele libben sels fen söks neat onderien, mar ik ha 't faek op printen in romansboeken oarselde sioen. Hwet seist er fen? Hest er al oer tocht hwetst earst tsjin hiar sidse scitte? Hest ik hwet rimlery fen bûten leard, dat dy to pas komme ken?" „Oanke," sei 'k, „dat het my in 't earstoan in bulte hillebrekken koste, mar nou ben 'k sa fier hinne, dat ik er neat mear onder to dwaen ha. Ik scil krekt sa prate as 't hert it my opjowt, en 't is my fen 'e moarn bysondere röm om 't hert". „Moai sa!" sei omke, „dat is grif fülle better as in fen bûten leard leske. Mar nou wirdt it ek tîid datste foart makkeste. Hou, wachtsje yet efkes," sei er, do 'k my omdraide om hinne to gean, „it wite bandsje fen din oerhimdsje hinget dy omtrent in healjelne by de rech del." Hy treau my

It eindsje ban by de doek in en jowch my sin segen op 'e reis: „Sie sa! gean nou hinne onder Gods hoede!”

Ik ging er op ou, mar do 'k ta de foardoar út-kaem waard er boppe my brimd, en do 'k omheech seach, lai omke Tis ta 't fenster út, en knikte en wiuwde my ta, en jimmeroan as ik in 't hinnegean yet ris efkes omseach, dan knikte er wer en wappere mei sin reabonte búsdock ta 't fenster út; sa dat ik in noed en frese wier, dat de mensken op 'e striette der erch in kryge scoene, hwet er twisken ús beide geande wier.

Nou scoe 'k hier in hiele skiednis forhelje kenne, mar ik scil der wol for oppasse. Sa maklik, as de fryery faek in romans biskriuw'n wirdt, lökt sa'n saek in de wirkelikheid tröchgeans net. Niuggen-endniuggentich fen de hûnderd bigean by sa'n ondernimming aldermalste dwaesheden, en al meye se alle hûnderd ek as lökkige minners werom komme, den scille er doch niuggen-endniuggentich by hiar sels sidse: „Us lieaven Hear mei er ús for biwarje om wer in sa'n omstannichheid to kommen; as wy likwol for de twade keardy saek ondernimme moasten, den scoene wy 't fülle forstanniger oanlidse.”

Oard'el úre letter kaem ik den werom, oan hals en earen ta gelökkich, en dat scil ek wol oan my to sjen west ha. Om 't ik in min ienlik aldfyntelibbèn my de gekke menear oanwend hie om oerlúd to tinken, sa koe 'k by bidaerde bisinning it de mensken net kwea nimme, dat hia for my, do 'k de striette

lans kaem, in bitsje fen siden gingen, en my stiif nei seagen om op to passen, as mîn skonken ek sôkke nuvere biwegingen makken as mîn earmen. Do 'k ticht oan omke Tis sîn hûs ta wier, kaem hy my al tomiette rennen en wier danige bliid. Hy hied dy hiele oard'el ûre lang efter de foardoar op 'e loer stien, en hy rop: „Hald dy mar stil! Fortel my mar neat! Ik wit it allegearre wol! Honear scille jimme de geboden oanjaen?” Ik socht him ta bitdarjen to kryen en ik sei: „Wes nou doch stil, ten minsten hier in 't iepenbier op 'e striette.” Ik naem him in 'e earm en loek him mei nei mîn hâs. Mar do wy der oankamen, wils 't RINSKE just de itentafel klear makke, do koed er de pipen net langer in 'e sek halde; do spille sîn hiele hert *solokleur*, en do de kostfrou him oanseach, do strielden út sîn eagen neat as trûven. En hy wûsde mei de tomme oer de skouders nei my ta en sei: „Siugge 'jy him der wol, RINSKE? Der sit er nou, mîn sisters soan! Dy is nou ek al oan 't fryen sa goed as de beste!” En do RINSKE nou by my kaem en my gelök winske, en witte woe, hwa de gelökkige wier, der ik it mei klear hie, do hie 'k al wer in hiele boel drökte om hiar ta swyen to bringen. En do hia ta de keamer út wier, sei omke, wils 't er my skean fen siden oan kipe, dat ik in hûchler en in forstokte wier, en fest in ondogens hert ha moast, omdat ik sa'n great gelök sa lang forswye koe.

Ik moast by him sitten gean en him fortelle ho 't alles sahwet tagien wier. Do waerd er ek wer friûn-

liker en knikte mei de hölle en sei: „Moai!” En der sködhölle er wer, en sei: dat dit net alhiel nei sîn sîn wier. En do 't ik útforteld hie, stie hy op, en sette in gesicht, lik as de löft in de ongetiid, as er net riucht wit as er de sinne skine litte scil, of it reine litte. Hy sködhölle er knikte en sködhölle, en einlings sei er: „As hy dat ris ondernimme matten hie, hy scoe 't doch fry hwet better makke ha”. Do frege er my by hökker fers fen dit kapittel ik de foetfal dien hie. Ik moast nou bikenne dat it der alhiel end al net oan ta komd wier. Do naem omke Tis sîn hoed en sei: „Nou, den winskje 'k dy smakelik iten! En hald dy oan hwetste heste, hwet efternei komt bite de hûnen. Dou heste fierst to gau kening kraid; de saek is yet lang net in 'e heak; in foetfal heart er by eltse boask en de saek scil net bidye, as se net mei de beide knibbels bisegele is. Ik scil der alteas neat net binyd fen opharkje, aste my mei korten komste to fortellen, dat din hiele fryery wer útskoerd is. Folgje tonei mîn rie better op.” Dermei gîng er foart.

Mei dat al bigûn der nou for my in hearlike moaye tiid, — in hearlike moaye tiid! Ik scoe derfen ek al wer in hiele bulte fortelle kenne; mar 'k wol der mar lieaver fen stilswye. De heechste wille en 't djiepeste leed mat men elk en ien net oan 'e noas hingje. Ik wol graech leaue, dat alle liu dy dit lêse, fetsoenlike forstannige mensken benne; mar de iene of de oare bisfynt koed er doch ris onder renne, dy de gek er mei hie dat ik safölle tûliet, en der scoe 'k doch in hekel oan ha.

Echte dimter koeke wirdt fen huning bakt, mar der komt ek piper in; oan piper onder de huning scoe 't my ek net ontbrekke. Earst struide omke Tis der my stadich-oan hwet kerltjes by, mar do 't er seach, dat de saek wol echt wier, en do 't er sels by mîn oansteande hiar folk op bisite west hie, en by dy gelegenheid ta sîn greate tofredenheid wîs wirden wier dat hia tige goed fisk siede koe — doe halde er sîn piper foartoan by 'n efter en taeste djiep in sîn huningpoat. To djiep, doar ik sidse; hwent do skildere hy by alle mensken, dy nei him harkje woene, mîn gelök sa swiet ou, dat er al gau in hiele bulte miggen in mîn huningkoer omgonsen, dat ik my hast net wist to bergjen; en der waerden mei korten safölle kluchten fen my forhelle, dat ik mîn hölle hast net mear opstekke doarst. Ik waerd pleage oeral hwer 'k my sjen liet. Elke bisfynt, dy my op striette mette, spitgniske my oan, en as 'k den frege hwet dat spitgniskjen to bitsiutten hie, den seyen se allegearre, krekt as sē 't mei 'n oar opsteld hiene: „Och neat, net in bit!” As ik nou en den jûns ris by mîn alde maten op 'e societeit kaem, — hwent dit hie 'k dalik foar my nomd, dat ik om gjinderlei omstannichheden dat selskip farre litte woe, foarearst omdat it sa bysonder in mîn smaek foel, en oard omdat ik it for mîn libbenswisheid en menskekennis foardelich achtte — nou, as ik der den ris wer hinne gîng, den wier 't my der in gemompel en gemûskop, en de iene stompte de oare oan, en de iene jowch fine setten onder wetter tröch en de oare foel mei de hiele wal út: hwet

de iene *foar* de brilloft sein. hie en de oare *nei* de brilloft, en hwet de skieppehoeder tsjin sîn hûn sein hie, en al sa. En as ik my der den hoannich oer makke, en frege hwet se dermei mienden, en as dat skimpen op *my* minte wier, den seyen se allegearre: „Och heden sei, né! dat kaem sa mar ris lo praet.” En as ik den jûns út tsjinnichheid in dat gemael net nei de societeit gîng, den bigûn RINSKE, dy ald eamelskoalle, en struide my jimmer hiele litse fine stofkes piper in 'e noas en in 'e eagen: as dat sá moast, of as 't sá moast? Hia wist ommers net ho 't ik it nou ha woe. En hia wier in ald menske, hia hie in hiar libben al by forskate hearen tsienne, mar yet nea net by ien dy op 't punt stie fen trouen; ik moast derom hiar hwet tröch de fingers sjen, en 't waerd nou ommers mei gauens doch allegearre oars. En hwet it himmeljen en keamer-skienhalden oangîng, dêrin jowch se my gledwei gelik, dat wier for mîn oansteande net kras enoch, hwent sa 't hia altiïd heard hie, wier dy as in prinsesse great brocht en hie in hiar hiele libben gjin finger in 't kald wetter stitsen. Mar RINSKE's eagen wieren al to ald for elke stofke en plúske. En as dy jiffer earstdeis ris by my komme woe, den koe se dat ommers dwaen; RINSKE for hiar persoan hie der suver neat op tsjin, en oer 't spinreach oan 'e souder, en 't stof op 'e skoarstienmantel scoe dat jifferke ommers net falle, en oer de litse aparte heap tûch, dy RINSKE om hiar gemak in de iene hoeke fen 'e keamer opgarre hie, scoe hia hiar in ienen ek de foetten net forstûkje. En as 'k juns fiûr ha woe, den moast ik it

mar sidse. Hia koed dat ommers doch net witte. Ik hie 't ommers altiïd for de mode hawn om jûns nei de herberge to gean, hwerom den nou ek net? En derop gîng se foar de iepene kagchel sitten to blasen, en 't liocht fen de glimmende koallen skînde op hiar groue bôlle reade wangen, sa dat ik hiar net oan sjen koe, of ik moast jimmer tinke: „'t Is to mal! ik wit to goed dat dit mîn kostfrou **BOKKE RINSKE** is, in kristelike, earlike opriuchte kûpers-widdou; hwerom mat ik den, as 'k hiar der sa siuch, altiïd om dy hege hearskippen tinke, dy hier djiep, tige djiep onder ûs wenje op in plak, der 't freeslike hiet wêse mat? En hwerom komt it my by hiar blasen altiïd in 't sin, dat er mogelijk op dat plak hier djiep onder ûs ek wol immen sit, dy koallen oanblaest om mîn hearlik houliksgelök in bitsje op to stoken!”

Hierût ken elk nou wol opmeitse, dat by my alle biswieren yet net ta 't fenster út smiten wieren; en hia scoene yet slimmer wirde.

Do ik ris op in neimiddei by mîn faem wei kaem en de striette lans roan, hearde 'k fen fierren al in great rumoer. De mensken seagen ta de fensters út en foar in doar stiene ek in hiele heap by elkoar, dy der in 'e hûs op loerden. En krekt do ik dy doar foarby gean woe, fleach **OEBLE** biendermaker oer sîn onderdoar hinne, krekt allik as in biljartbal soms oer de ban hinne springe ken, en kaem mei sîn stompe ein in de goatte tolanne. „Lieave ginst, bûrman,” sei **GRIJBERT KOAL**, „ho komt dit sa mal?” „Ja, dat mei jy wol sidse,” seit **OEBLE**; „mîn frouliu hadde my

der út smiten." „Hwerom dat sa?" freget GRIBBERT wer. „Ja man!" seit OEBLE, wils 't er wer oerein klaut, „dat scil 'k je sidse: mîn wiif wol hwet ik wol, en dat wol *ik net*."

Om 't my dy grap nou net in bit oangîng, stapte 'k mar stil tröch en do tocht ik sa by my sels: dat is doch in nuver sidsen! Hwet scoe dy kerel der mei miend ha: „Mîn wiif wol, hwet ik wol, en dat wol ik net?" Der scil ik omke Tis ris nei freegje.

Ik gîng derom nei him ta en forhelle him de grap en deelde him dat sidsen mei en frege him: „Hwet miende dy kerel der mei, omke?" „Ja!" sei er en stapte djiep tinkende de keamer op en del, „en dy kerel wier der fen sîn frouliusfolk út smiten, seiste?" „Ja," sei 'k, „dat sei er tominsten sels." „En hy siet in de goatte?" frege er fierder. „Ja," sei 'k, „der siet er in." „Nou," sei omke, nei 't er him in poas bitocht hie, „den scil dat ek wol de wierheid wêse, en sîn wiif het er him den stellich wol út smiten, en den is sîn sidsen sa to forstean: „Mîn wiif wol baes in 'e hûs wêse, en ik wol ek baes in 'e hûs wêse, en onder de hearskippy fen mîn wiif wol ik my net del jaen." „Mar," liet omke derop folgje: „as hia in 'e hûs stean bliuwn is, en hy het foar 't hûs in 'e goatte lein, den scil hia wol baes in 'e hûs wêse."

Ik wit net, mar it waerd my nei dit petear biustere fortretlik en binîpt to moed. Fen dy side hie 'k mîn foarnimmen yet net bisioen.

„Omke," sei ik, „jy kenne my doch, en jy kenne hiar ommers ek; hwet tinkt jo den wol, hwa fen ûs

beiden scil baes in 'e hûs wêse?" „Ja," sei er, „ik siuch er hier hiel end al net for oan, dat se graech foar de doar in 'e goatte sitte scoe wolle, ik hald 't er for, dat se lieaver in 'e hûs bliuwt." „Wel dîvels!" sei 'k. „Nou," sei omke, „sa slim scil se 't nou, tink ik, net meitse; mar sa'n biminlike seafte frouliushearskippy, — lik as de mensken dat neame, — scil se wol oer dy út-oefenje; dou scitte wol in bitsje oan hier liedban renne matte, en op dîn reach scil men in letter tiid wol sjen kenne, hwet litse hakjes hia onder hier toffels het."

„Bang meitsen bitsiut neat," sei 'k, „ik scil hier nei de brillôft fen de miet ou oan wol nei mîn han wenne." „Forlit dy der mar net op!" sei omke. „Kenste 't alde sechje net:

Meitse 't wiif foar 't trouen mak,
Of dou rekkest ond'r 'e plak?"

„Né," sei 'k, „dat is for my alhiel hwet nys!" En ik sette der by in pear eagen op, krekt as omke my forteld hie, dat se my paus fen Romen makke hiene. „Nou," sei er, „gean den sitten, den scil ik dy in stikje fortelle." „Fortel mar op!" sei 'k, „mar hald de tapassing mar by 'n efter; der ben 'k al to ald ta." „Wes mar net bang," sei er, „de tapassing scil dîn lieaf wifke wol op hier nimme, ast dou mîn rie net folgje wotte."

Ik gîng den by mîn omke sitten, en hy bigûn to forheljen.

Do ik in mîn jongkheid to Rommelhaven forkearde,

wennen der twa flinke kerels, de iene hiette WOPKE en wier smid in dat dorp, en de oare hiette LIEPKE, dy wier mûnler. De smid wier in liepe skevel, dy sîn handwrik fiks forstie; de mûnler wier sa tûk in allen net, mar hy hie jild. Nou kaem er mei de tiid in praetsje tröch de bûrren: „Jonge noch ta! ha jimme 't al heard? WOPKE smid en LIEPKE mûnler hadde de ren by FYKE en MARYKE, de dochters fen de bysitter; en hia prate sterk dat it mei maye trouen wirde scil.” En dat kaem ek sa út, hia trouden beide op 'e selde dei, en de ald bysitter liet in brilloft oauriuchtsje fen hwerbenjemy, en wy as jonge fynten waerden der ek op noadge, en 't huget my yet as de dei fen jister, ho pleisierich as 't der taging, hwent de siktaris-klerk LOLKE BROEKSMa geat my de moarns in houten skûtel föl bier oer de hölle leech en sei, do ik der lik om waard: „It is mar in grap!”

Nei de brilloft gîng 't mei de twa pear jonge liu ek allegearre goed en wol; mar dat dûrre net malle lang. I'er waard mei de tiid in 'e bûrren mompele: „Jonge, ha jimme 't al heard? De mûnler kriget bruyen fen sîn wiif.” En dat wier ek wrichtich wier. Ienkear op in sneinneimiddei kaem de mûnler by de smid, dy in de herberge siet to kaertspiljen, en de mûnler sei: „Nou, hwet dy jûn oerkomme scil, dat wit ik al.” „Ho dat sa?” freget de smid en giet opstean en mei sîn sweager bûten doar. „Nou kom,” sei de mûnler, „hald dy mar sa onnosel net; wy benne der beide moai inroan.” „Aste mîn wiif mienste,” sei de smid, „den mat ik dy sidse, ik hab in goede hiers-

man." „Ja," seit de mûnler, „as se net thûs is." „Kom ris mei my," seit de smid. „Ik hab jister baergeslachte en dou witste, mîn wiif mei graech bargemarge. Ik scil dy it biwis leverje." Hia gingen togearre nei de smid sîn hûs, en do se der foar stiene rop de smid: „FYKE!" Sîn wiif seach ta 't fenster út en frege: „Hwet mat ik?" „Hark ris FYKE," sei de smid, „helje gau ris dy platte panne mei barge-marge, en smît dy ta de doar út, hier op 'e striette." „Hwet seiste?" frêge 't wiif. „Smît de panne mei bargemarge ta de doar út." „Op 'e slach!" seit FYKE, en dou koeste 't sa gau net tinke, do fleach de panne mei 't skoander iten oer de onderdoar op 'e stiennen, op 'e selde menear as fen 'e moarn OEBLE biendermaker. „Moai sa!" sei WOPKE smid; „kom FYKE, smît nou dy poat mei dat oare bargebarge der ek mar út." — Nou, dat barde ek, en de smid sei: „Dat heste fiks makke, FYKE; ik hoopje dat de tiid dy net forfele scil as ik jûn hwet let thûs kom."

Do gîng baes WOPKE wer mei sîn sweager LIEPKE mûnler nei de herberge, en sei onderweis; „Nou, hest it nou sioen?" „Ja," sei de mûnler, „dat is de moeite wirdich. Ho hest hier sa fier krige?" „Op in hiel ienfaldige menear," sei de smid. „Hest hier opslûkten?" „Né!" „Hest hier ouransele?" „Né, ek net!" „Nou, hwet hest den dien?" „Dat scil ik dy sidse," sei de smid. „Do wy yet fryden loerde ik it hier altiid al ou, op hokker dingen hier meast it sin foel, en sa waerd ik wîs, dat se in boel mei moaye readsiden doekjes op hie. En ienkear, do wy togearre

koffydrongen en der elk in stik dinter koeke mei goed bûter by hiene, makke ik de tafel by ongelök gans fet mei bûter, en do naem ik hiar readsiden doekje en fage der de tafel mei ou. Dou kenst wol tinke, dat hia do freeslik bigûn to bearen; mar ik sloech hiar dalik de earm om 'e mil en tute hiar tige, en ik sei: „Stil mar FYKE! dou hest my ommers! Hwet is der oan sa 'n doekje forbard? Sa 'n doekje kenst alle dagen wol wer krye; mar ien dy safölle fen dy haldt as ik, finste din libben net mear.” Nou, do wier se in ienen wer goed. Do 't wy mei 'n oar nei Leauerdermerke wieren kocht hia sa 'n pear moaye litse; readporsleinen steltsjes. Do wy thûs wieren koe hia hiar net sed sjen op dy steltsjes, en ik krige der ien fen en knoffele der hwet onfoarsichtich mei om, en — paf! — liet ik it op 'e stiennen flier falle. Do stie 't skriemen hiar neyer as 't laitsen en lilk wier se ek; mar ik tute hiar en sei: „Siuch sa sûr net, FYKE, 't is better dat dat steltsje stikken is, as dat ik in earm of skonk britsen hie; hwent ik seil ûs libben lang it brea for 'ûs beide winne matte.” Op in oare tiid stompte 'k hiar in knop fen 't eariser ou; do bigûn se al to laitsen en sei: „Dou meist my wol in ny eariser for dat alde jaen, hwent it is in alderwetsk fetsoen en 't past my net goed.” Nou, ik sei: „Der ben 'k gjin hûn oer,” — en 'k hab it ek dien. En sa is dat bliuwn; hia is mei alles tofreden. — Mar ik wol wer nei binnen, it stiet my hier to kald.” — De smid gîng wer in 'e herberge to kaertspiljen en de mûnler gîng nei hûs. In great healûre mei dat lîn wêse,

do kaem de kastlein in de jachtweide en sei: „Baes WOPKE, wolle jy ris efkes bûten doar komme? Jou sweager LIEPKE mûnler stiet hier foar en siucht er freeslike raer út.” Baes WOPKE roan sadwaende bûten doar en der seach er sin sweager mei in toklaude kop en in tsiok each, en hy seach net in bit-sje forheard en frege: „Lieave giust, sweager! hwet skeelt er nou oan?” „Ja, dat meist wol sidse!” seit de mûnler, „dat komt fen dy forflokke grappen, dyst my hioed forteld heste.” „Ho dat sa?” frege WOPKE. „Mast dat ek yet freegje?” sei LIEPKE. „Ik hie din malle kluchten goed enoch onthalden, en do tocht ik by my sels, hwet by de iene sister holpen het, ken ommers by de oare ek helpe; men ken 't sachts ris bisiikje. Ik ging sadwaende nei hûs en min wiif stie foar de spegel om hiar eariser en mûtse hwet better to setten, hwent hia scoe nei de bakkerinne to koffydrinken, en hiar flöddermûtse lai op 'e tafel. Ik tochte: dat tref ik net onaerdich! Ik naem dy flöddermûtse en ik tochte: as ik dy nou in de hanwaskerskôm mei snûsterich siepsop dip, den ken er goed wirde. Nou, ik die dat, en hia seach fest in 'e spegel hwet ik útferde, en ear 't ik er op fortocht wier sette hia my hiar tsien geboden op 'e wangen en klaude my as in kat. En do 't ik sei: „MARYKE, dou hest my ommers, en in flöddermûtse kenst maklik wer krye,” do rop se: „Ja, ik hab dy! en dy flöddermûtse scil 'k dy ongemaklik inpiperje!” — En siuch ris!” sei de mûnler, wils 't er de han foar 't each wei naem, „sa het se my tsjin 'e kop oan slein, en dat om din dûvelske forhaeltsjes!” —

„Dou domme söksis!” sei de smid, „ha 'k dy den net sein, dat ik dy stikjes foar it trouen útfierd hab? Hwet foar de brilloft helpt, helpt nei dy tiid net mear?”

„En dat is nou de skiednis, mîn jonge,” sei omke Tis, wils 't er oerein gîng, „en aste forstannich biste kenste er in foarbielld oan nimme.”

Ik gîng ek oerein en roan nei 't fenster; ik liet dy skiednis ris in mîn hölle omgean, en op 't lest kearde 'k my om en ik sei: „Dat is in brike skiednis, omke! Jy hadde oars wol ris moayer stikken forteld.” — „Ja,” sei de alde laitsende, „omdat ik dy oars altiïd de tappinging der dalik by jowch, en hier mast him sels siikje.” — „Jy scille doch net miene,” sei 'k, „dat ik mîn faem hiar mûtse in de hânwaskerskôm mei siepsop triuwe scil of mei hiar siden doek de tafel oufeye?” — „Dou koest it doch wol ris bisïikje,” sei de ald bisfynt, en lake dat er sködde. „Nou ja,” sei 'k, „dat moast er yet by komme, den scoe 'k just moai oan 't heakje beet sitte.” — De alde glimke jimmeroan by himsels, en wils 't ik sa tochte: alde liu benne wonderlik, as 't reïnt wolle se 't lan út to swiljen, — sei hy: „Jonge, ho ald biste nou eigentlik al?” — Nou 't ik oan 't fryen wier woe 'k fen mîn alderdom net leafst praet hearre, en ik tochte by my sels: — Ha ha! Hy bigjint wer mei pïper to struyen, en ik sei: „Hwerom freegje jy dat?” „O,” sei er, „dat kaem my sa mar ris in 't sin.” „Nou,” sei 'k, „den ken 'k jo sidse, dat ik de saunde November langlesten ienenfiertich jier wurden ben.” „Sadwaende,” sei er, „heste de fiouer krûskes op 'e rech?” — „Ja,” sei 'k, „is jo dat net nei 't sin?” —

„'t Is my alderbest,” sei er; „mar my komt derby in 't sin dat alde sidsen: as immen op sin twyntichste jier net moai is, op sin tritichste jier net sterk, op sin fiertichste jier net wiis en op sin fiftichste jier net rik, den ken er 't mar slûpe litte; fen s'an ien komt neat to lanne. En dou likest my ta, in din twa-ënfirtichste jier yet net wiis to wêsen.” — „Omke Tis!” sei 'k, en ik stiek mîn hölle permantich oerein, „dy my for dom oansiucht, dy is de planke mis,” — en derby mat ik fest in tige dom gesicht set ha, hwent omke lake en hy sei: „Dou kenst mei dat al for dy sels gjin tapassing út mîn skiednis meitse. Mar hark ris, jonge, dat is ek mar in gelikenisse. Hwet dy smid útferde mei 't siden doekje, mei 't readporsleinen stelstsje en mei de earisersknop, dat past net for dy, dat wit ik wol. Dou mast it fensels oars onderlidse. By foarbiel: fielste dy wol in steat, om op din jierren yet foar de brilloft in stik of trye moaye gekke streken út to fieren?” — „Gekke streken?” frege ik. — „Gekke streken!” sei omke. — En ik roan de keamer op en del en ik lei dy saek ris oer, op 't lest draide 'k my om en ik sei: „Ja omke, ik leau al, dat ik yet wol gau in pear klear krye ken.” „Fier se den út,” sei omke. — „En jy benne fen miening, dat ik dertröch baes in mîn hûs bliuwe scil?” „Ik leau it al, mîn jonge! — Gekke streken, — gjin gemiene! Siuch, as hia den gnorrhich bigjint to wirden, den falst hiar om 'e hals en dou tutest hiar riucht hertlik, en dou seiste: „Hald mar op! Siuch de grap mar oer de hölle, siuch lieaver op mîn hert,

dat heart dy ta en kloppet for dy fen nou oan ta in alle twichheid." — En den, min jonge," liet er der op folgje, „den kenst de foetfal der ek yet by to pas bringe, hwent — dou meist sidse hwetste wotte, — dy heart er nou ienkear by."

Ik lei nou de saek fen alle kanten yet ris oer en op 't lest sei 'k tsjin my sels: „Hy is din meimme broer, en dou mast derin sin sin ris dwaen, en der ris in pear priuwkes fen nimme!" En ik die 't ek siker wier.

Nou scoe 'k hier de grappen fortelle kenne, dy 'k útferd hab, mar ik wol 't al sa lieaf mar net dwaen. It koe by ongelök ris barre dat min wiif it forteltsje kaem to hearren, en hia koe 't den allicht in 'e rekken krye, dat al dy grappen mei oerlids pleats hawn hiene, en dat hia in hiar goedens by 't foetsje nomd wier, en den scoe se sidse kenne: „Hou, dit spil jildt net; dou hest net earlik spille. Ik scil de kaerten ris tröchsködsje. Sie sa! ik hab de foarhan en nou spilje ik út. Biken disse en biken dy, en nou scille wy ris sjen ast dou oan 't heechste bod biste."

Mar mannich kear, as hia nou as min wiif sa stil en flitich om my hinne beusich is en for my allerhanne sorgen het, en my mei friûnlike inskiklikens bihannelt, den tink ik doch sa by my sels: „Skamje dy, datste net riucht han for foet to wirk gien biste!" En ik sei okkerdeis tsjin omke Tis: „Wit je hwet? Ik fortel it hiar, ho 't mei dy gekke streken foar de brilloft tagien is." — „Biste bilasere?" sei omke. „Elke riucht-skiepene kerel mat nou en den in goede gekke streek en in goede kwinkslach meitse; mar hy mei se sels

net wer fortelle, hwent den forliese se allebeide hiar kreft. — Jimme libje ommers gelökkich mei elkoar; wes der mei tofreden.” — „Ja,” sei 'k, „dat sidse jy wol; mar 't is my mannich kear to moed, krekt as wy yet gelökkiger wêse koene, as hia in alles mar baes wier.” — „Min jonge!” sei mìn alde omke Tis, en hy lei my de han op 't skouder: „al it gelök dat op disse wrald bistanber is, falt nea net oan ien inkeld menseke to bar; stel dy tofreden mei dat, hwetste heste. En hwet de echtsteat oangiet: heste dy alde JOCHEM SMIT yet kend? — Dy alde JOCHEM SMIT mien ik, dy mei sìn ald wüf tachtich jier ald waard, en kort dernei mei hiar tagelik op ien moaye simmermoarn to hōve brocht waard. Nou, dy sei ienkear ris tsjin my — hwent ik hab gjin bigrip oer dy saken: „hear wachtmaster”, sei er, „de echtsteat is lik as in appelbeam; der sit immen in en plōket en plōket; mar de moaiste en readste apels sitte boppe in de top, dat hast nimmen der by komme ken. As nou immen onforstannich is en mei gewelt dy apels hadde wol, den nimt er in stok en slacht de moaye apels der ou, mar soms slacht er tagelik de toeken der ek ou, der de measte knoppen oan sitte, dy de moaiste fruchten for de takomst bilooffe. De forstannige man lit se stil sitte en wachtet ta de lette hearst, den falle se him fensels in de skette, en den smetse se fōlle swietter. En derom, jonge,” foege mìn omke der by, en sìn alde ernstige tronie seach er derby bysondere trouhertich út: „stomp dy reade apels net foar de tiid fen de beam; wachtsje de hearst ou, dat dūrret doch sa lang net mear, — en aste din

wiif de leste moaye apel bringste, forhelje hiar den ek
de storie fen din gekke streken foar de brilloft; en
dou scitte sjen, dat hia hiar der den in formakket.”

UT DE FRANSE TIID.

FOARSTE HAEDSTIK.

HWEROM FOKKE MÛNLER GJIN BANKEROT SLAEN KOE, EN HO
'T ER MÏNHEAR DE BALJUW ÌN GREATE NEED BYSTIE.

Ik hab fiouer omkes hawn; en as dy yet libben en mei my de striette lans roannen, den scoene de liu stean bliuwe to sjen, en sidse: „Siuch ris, hwet benne dat drege kerels Sök soarte benne er tsjinwirdich tin siedde, dat benne yet omkes! En ien wier der by, dy wier in kop greater as de oaren en stike böppe hiar út as SAUL böppe sìn broerren; dat wier mìn omke WEBER. In de franse tiid, der 'k nou in storie út forhelje scil, wier hy baljuw; dat wier hier do destiids safölle as gritman. Hy hie altiid sa 'n krea-se blaue rok oan, en in gielhaftige broek en hege gledes learsen. En al wier sìn tronie fen de pokken skeind, krekt as de divel der earte op tirsken hie, en hy in oansjen hie as hied er mei sìn oansicht op in stoel mei in bisen matte sitten, — op sìn brede foarhölle stie skriuwn, en út sìn blaue eagen koene men 't lêse: „Gjin menskefrese; wol frese for God!” En hy wier in kerel op sìn plak.

Moarns om alve úre hinne, den siet hy midden in 'e keamer op in stoel, en sîn snipper wiif bûn him den sa'n wite mantel om 'e hals, dy neamden se do in purgearmantel, en den bistoude se him mei poejer, en bûn sîn hier fen efteren by elkoar en draide der in krease stirt fen.

Dat wier nou safölle bysonders net, en tsjinwirdich draye in hopen frouliu hiar manliu efter de rech ek yet faek in aerdige stirt, mar sa 'n ien as mefrou de baljuwske makke, scoe gjin ien nou mear klearspilje; hwent as de alde hear middeis onder de kastanjebeammen in 't skaed roan to kuyerjen, den kipe dat alde litse bisige hierstirtsje sa aerdich en fornimstich oer de blaue rokskrage hinne, en sei tsjin elk dy 't hearre woe: „Ja kipje mar, nochteren KLAES! hwet mienste wol? Ik ben oars neat as 't utertste eintsje fen sîn hölle, en ik wippelje al sa nochlik de wrald in, nou kenst dy ris foarstelle, ho pleisierich as 't der fen binnen in is.”

En as ik den in boadskip die fen ûs heit, en ik hie my der gled tröch redder, den sloech er my op 'e hölle en sei: „Fiks jonge, as in gewearslot! Dat mat net lang heakje en krite en knarsje; aste oulûkste mat it fiúrje. Kom, gean nou nei jiffrou STELLINGWERF, den ken se dy in apel jaen.” 'Tsjin ûs heit sei er den: „Dou bist er fest bliid mei, net alde kening, datste in jonge heste. Jonges benne better as fammensbern; fammensbern benne my to kliemerich. Ik hab, godtank, ek in jonge; ik mien mîn soan JOUKE. Nou, hwet seiste?”

Us heit sei tsjin ûs mem: „Witste hwet de alde baljuw seit? Jonges benne better as famkes.” Ik stie oer de keamer en 'k sei fensels: „Jawis, omke het altiïd gelik, jonges benne better as famkes, en alles nei fortsienst en wearde,” en ik naem it greatste stik tsiökstrou en 'k jowch mîn sister it litste, en ik hie in greate inbiëding fen mysels, hwent ik wist nou dat ik in great stik fen in litse apel wier. Dat scoe likwol sa net bliuwe; it bled kearde mei de tiïd om.

lenkear op in dei — it wier in de tiïd do de Fransen hier gans spil útjowgen — kloppe der hwa oan mînhear de baljuw sîn keamersdoar. „Kom mar in!” rop de alde hear en dy der in kaem, dat wier FOKKE mûnler fen Grienterp, mei sîn stompe ein foar-ût, en makke in kompliment, der er sa dwars en forkeard mei oankaem, krekt as er de hear baljuw foar alles sjen litte woe fen hwet goed it krûs fen sîn broek makke wier. „Goen dei, mînhear baljuw!” sei er. — „Goe moarn, baes FOKKE!” sei de alde hear. Nou, al neamden hia ongelike tiden fen de dei, hia hiene 't doch allebeide goed, hwent de mûnler kaem moarns fiouer ûre fen 't bed en by him wier 't nei-middei; mar by de baljuw wier 't yet moarntiïd, hwent hy kaem alve ûre út de fearren. „Hwet boadskip heste, baes FOKKE?” — Hwent destiïds waerden mûnlers en oare sliuchtwei liu yet douke. „Ja, mînhear baljuw, ik kom by jo om in wichtige saek. Ik scil 't dalik mar sidse, ik woe nou ek bankerotslaen.” — „Hwet woeste, baes FOKKE?” — „Bankerotslaen, mînhear baljuw.” — „Nou, nou!” mompele de alde hear, „dat

is in raer ding," en hy klaude op 'e hölle en roan de keamer op en del. „Ho lang hest nou al in disse grite-nye wenne?" — „As wy Sint Jan krye wirdt it trye-entritich jier." — „Nou, nou," mompele de baljuw fierder, „en ho ald biste?" — „As de earte tidich benne wird ik fiifendsechstich jier, mar 't ken ek wol seisendsechstich wêse, hwent ûs alde master HAMMERSMID wier in alderbest man, mar op 't doopboek wier er slof en hy hie in mier oan skriuwen; hy liet sin wiif it doopboek in order halde, — en hia hie hiar dagelikse drokte ek, — hia liet dat skriuwen wol ris in jier twa oprenne, sa lang as 't fiks de moeite wirdich wier; den ging se op in neimiddei by de liu lans en skreau de bern op, dy se yet net in 't boek hie; mar den roaide se 't mear nei de greatens en swierrens, as nei de alderdom; en ûs mem sei altiid, masterske hie my in jier to min tarekkene, om 't ik mar in hean jongkje wier. Mar fen fiifendsechstich hoef ik my neat ontstride to litten, dat ben ik grif." — De alde hear roan onderwiles de keamer op en del en harke mei in heal ear, en op 't lest bleau er foar de mûnler stean en sei brimstich: „FÖKKE mûnler, den biste fiers to ald ta din foarnimmen." — „Hwerom dat?" frege FÖKKE forbûke. — „Bankerotslaen is in swier stik wirk, dat spilest dou op din alde dei net mear klear." — „Tinkt jo dat?" minhear baljuw?" — „Ja, dat tinkt my. Wy benne der beide to ald ta, dat matte wy oan jonge mensken oerlitte. Bitink ris efkes, hwet scoene de liu sidse, as ik bankerotslaen woe? Hia scoene sidse: de alde hear op 't slot is

gek wurden," — en lei him fortroulik de han op 't skouder, — „en hia scoene der gelik oan ha, FOKKE. Nou, hwet seiste?" — De mûnler seach op sin teanen en klaude him efter 't ear: „'t Is wier, minhear!" „Nou," sei de alde hear, en skodde de mûnler sa'n bitsje oan 't skouder: „hwer knipt dy den de sköech? Hwet knelt dy it slimste?" — „Knelle? sidse jy, minhear!" rop de mûnler en 't wier krekt as der him in brims efter 't ear stitsen hie, sa klaude er. „Strûpe! matte jy sidse minhear, strûpe! — Dy joad, dy di-velse joad! En den de prinses, minhear, dy forflokte prinses. — „Witste hwet, FOKKE, dat is ek in heal-wise set fen dy, datst dy op din alde dei yet in in proces jowu heste." — „Ja minhear, do 'k my der in jowch wier 'k yet in min fleurige jierren, en ik tocht net oars, of ik scoe 't best by min libben út-sionge; mar ik ha 't nou in 'e rekken, sa'n prinses is in langtiedrich ding; 't scil spanne dat 'k it foarhald." „It rent nou oars, mien ik, hird nei 't ein." „Ja, minhear, en den rent it my dea; hwent min saek scil wol slim stean, de abbekaten hadde de boel forknoeid, en hwet min heite broers soan is, de jonge, dy nou alles erve scil, dat mat in slûchslimme lûbis wêse, en de liu sidse, hy het mei hirde wurden bisward, dat er my der út wrotte wol, út it spil fen BORGERT to Molterp. En ik hab in earlike saek foar, minhear, en ho 't ik ta 'n prinses komd ben, dat wit ik hioed de dei yet net, hwent de alde widdou BORGERT, by hiar libben, stie moaike oer min memme sistersdochter, en JOUKE FOKKES, dy min neef wier....." — „Ik wit de

hele skiednis," sei de baljuw, „en as 'k dy riede mei, den siuchst it ding to skikken." — „Dat ken ik net, mînhear. For minder as de helte dôcht **JOUKE FOKKES** jonge 't net, en as 'k him safölle bitelje scil, den stean ik neaken op 'e dik. Né, mînhear, it mei renne sa 't wol, bakseil lûke dat dôch jk net, den gean 'k lieaver nei de prefekt. Sa 'n opslûpte jonge, sa 'n snotleppel, dy mei sîn heite jild in 'e bûse gean en swalkje ken hwer 't er wol, en net wit hwet immen om 't hert is, dy in hûshalding ta sîn lest het in disse sloppe tiden; immen hwa dy divelske Fransen sîn bisten net onthelle ha en sîn hînsers net fen de stal nomd en sîn hûs net útplondere ha, *dy* wol him op my wreke? Mînhear baljuw, jy scille 't my tajaen kenne, dat ik sa'n slorm lieaver hwet hoastje; nim 't my net kwea, dat ik mei de hele wal útfal." — „Baes **FOKKE**," sei de alde hear, „bidarje dy! It proces komt doch ek ienkear oan 't ein; der ta is 't nou fiks op 'e gleed." — „Op 'e gleed, mînhear? Né, it is in 'e maling, lik as de divel sei, do 't er Gods wird oan in swîpe bûn hie en boppe sîn kop in 't rûn slingere." — „'t Is wier, baes **FOKKE**, — 't is wier. Mar dat ken dy likwol op dit stuit net knelle." — „Knelle? — Knipe, matte jy sidse, mînhear, knipe, dat ien 't bloed út de fingerseinen spat. Dy Joad, mînhear, dy tryeris in 't salt bibitene Joad!" — „Hokker Joad is dat?" frege de Baljuw. **FOKKE** mûnler tipele mei sîn hoed om, en hy seach skrutel om him hinne as ek immen him heard, en hy gîng sioelfoetsjende tichter nei de alde hear ta, hy lei de han op 'e mûle en lûstere sunich: „It

is IZAK, mìnhear. — „Fy!” sei de alde hear, „ho komste by *dy* kerel?” — „Mìnhear, ho kaem de di-vel by 't ald wiif? Der gean wol ris goeds to torn-beisiikjen en hia barne hiar oan de broeinettels; en de Flitsegeaster hûnegiseler miende dat er sîn krode fol heilige engels hie, en do 't er boppe op 'e hege terp kaem, en tochte dat se do foart fleane scoene, do siet de divel sîn oarremem der in en gniisde him oan en sei: „Alde hear, wy prate wol ris wer!” — In mìn greate need, do de fyand my alles ouhelle hie, hab ik fiouer hûnderd gûne fen IZAK liend, en nou hab ik twa jier lang fen termin ta termin jimmer wer on-derteikenje matten, en sa is de skild oproan ont niug-gen hûnderd gûne ta; en dat mat ik oermoarn bitel-je.” — „Hest der dîn han for set, baes FOKKE?” — „Ja, mìnhear!” — „Den mast ek bitelje. Hwet skriuwn is, dat is skriuwn.” — „Och mìnhaer, ik tocht.....” — „'t Helpt dy neat: hwet skriuwn is, dat is skriuwn.” — „Mar de Joad...” — „Baes FOKKE, hwet skriuwn is, dat is skriuwn.” — „Ja, mar mìnhear, ho scil ik nou?” — De alde hear roan oer de keamer om en striek sîn han oer de foarhölle, en den kipe er de mûnler wer sa earnstich oan, en de mûnler kipe him wer sa oan, en einlings sei er: „Baes FOKKE, jonge mensken kenne hiar better tröch sökke dingen redde as alde; stiûr ris ien fen dîn jonges hier nei my ta.” — Baes FOKKE seach wer nei sîn teannen, en kearde him healwei om, en sei mei in lûd, dat de alde hear tröch ieren en sinen gong: „Mìnhear, hwa scil ik stiûre? Mìn soan JOUKE het him dea meald, en KLAES is onder

tsiënst rekke en net werom komd.” — „Baes FOKKE,” sei de baljuw, en hy striek de mûnler oer de rech en krige him by 't kin „hest den heel end al gjin bern mear?” — „Ja, mìnhear, sei er, en bigûn in de eagen to wriuwen, „yet sa 'n foech fanke.” — „Nou,” sei de alde hear: „ik hald net fülle fen famkes; hia benne my to kliemerich.” „Dat benne se, mìnhear! hia benne to kliemerich.” — „En in sôkke omstannicheden kenne se jo neat helpe, baes.” „Ho scil 't den mei mìn saek komme?” „Exkusie, alde friûn; de Joad scil dy alles ta de doar út helje litte.” „Nou, mìnhear, dat hadde de Fransen al twakear dien; den mat de Joad it nou ek yet mar ris bisûkje. De mûnlestiennen scil er wol lidse litte. En ta 'n bankerot, tinkt jo, ben ik to ald.” „Ja, mìn goede man.” „Nou, den it beste, mìnhear baljuw.” Sa gîng er foart.

De alde hear stie yet in poas en seach de mûnler nei, do 't er oer 't slotplein gîng, en sei in himsels: „'t Is in slim stik for de iene aldman, de oare sa hiel end al trôch de minne tiden en trôch yet minder mensen in 'e grûn gëan to sjen. Mar hwa scil him helpe? It ienichste is him tiid winne to litten. Niuggen hûnderd gûne! — Hwa het op dit stuit niuggen hûnderd gûne? Ik leau, as dy alde Roggeblom fen Skiersander bûten rekkene wirdt, den ken 'k disse hele gritenye op 'e kop sette, den falt er yet gjin niuggen hûnderd gûne út. En Roggeblom docht it net. Mei peaske scoe 't moglik klear komme kenne; mar sa lang wachtet de Joad net. — Ja, ja, for alde liu is

't in slimme tiid." (De gritenyen hietten do oars distrikten, mar de alde hear sei nei alderwenst altiid yet mar fen gritenye.)

Wils 't hy yet sa ta 't fenster út seach, do waerd it der bûten op 't hornleger sa roerich, en saun franse jagers rieden ta de poarte in en ien der fen sprong fen 't hinser en bûn it oan de klink, fen jif-frou STELINGWERF hiar hinnehok, en gîng dalik derop nei binnen, nei de alde hear sîn keamer en bigûn him hwet tofoaren to sakkerjen en mei de earmen to swayen, wils 't de alde hear bidaerd stean bleau en him oanseach. — Mar do dat slimmer waerd en de Fransman de bleate sabel ûthelle, gîng de alde hear nei de skel en rop oan FREARK SIMMEL, dy sîn bode-wimmel wier en alle rennende saken bisorgje moast. „FREARK,” sei er, „ren ris nei de maire en freegje him as er net gau efkes by my komme ken, hwent ik ben wer mei mîn latin oan 't ein.”

FREARK SIMMEL roan nei mînhear RIPPERDA, de maire, en sei: „Mînhear, jy moasten al gau op 't slot komme, oars giet it siker wier forkeard.” „Hwet is der den los?” frege mînhear RIPPERDA. „Der benne in stik of fiif fen dy skobberts fen franse jagers op 't slotplein oan komd, en ien, dy de oerman der fen is, dy is by de alde hear in 'e keamer en het alle earbied forgotten; hy het de bleate sabel litsen en dy lit er mînhear foar de eagen flikkerje; en de alde hear stiet riucht op en del foar him en forrept en forroert him net; hwent hy forstiet fen de franse tael allike fülle as de kat fen 't preekjen.” „Divel en gjin ein!” sei mînhear en sprong oerein;

hwent hy wier in stevige en in biredte kerel, en frese hied er safölle net as 't swart onder de neilen, — en hy roan nei 't slot.

Do mînhear RIPPERDA by de baljuw kaem, hie dy Fransman der in gefûter en in gewelt as in wild dier, en út sin mûlwirk spatte 't skom krekt as dat de douk út in fet litsen is. De alde hear likwol stie bidaerd foar him en hie sin „diksioneare fen Poche” (*) in 'e han, en sa faek as er in wird fen de Fransman sa-hwet healwei forstie, den bledde er in 't boek, om nei to sjen hwet Poche der fen sei. En do mînhear RIPPERDA der oan kaem, do sei de alde: „Och mîn lieave man, hwet wol dy kerel? Ik ben der mei oan. Freegje jy dy kerel ris hwet er wol?” Mînhear RIPPERDA bigûn sadwaende mei dy kerel to praten, mar dy wier sa dwars en mal en tierge him sa heislik mei skimpen en skelden, dat de alde hear wer frege: „Mîn lieave man, hwerom stelt dy kerel him sa biuster oan?” Nou, einlings krige mînhear RIPPERDA de Fransman sa fier, dat er mei sin saek foar 't liocht kaem, en do tolke er de alde hear oer, dat de Fransman ha woe fiftsien fette oxen en in lest weit en saun hûndert jellen grien lekken en hûndert gouden riders; en den for him en sin maten yet in goed rest „du win.” „Mîn lieave man!” sei de baljuw, „sids tsjin de kerel, dat wy him lieaver hwet op sin”..... „Hou!” rop de maire, „mînhear baljuw, dat wird triuwe jy der net út, dat scil er in de leste tiid al sa faek heard ha, dat er 't wol forstean ken. Né, wit je

(*) Dictionaire de poche.

hwet my best taliket? Jow him „du win,” den seil er licht al dat oare in 'e hoas sakje litte.” De baljuw jowch de maire gelijk; hy rop FREARK SIMMEL en sei, hy moast jiffrou STELLINGWERF om win en roiners freegje, mar net fen de beste.

Nou, der kaem win, en de maire skonk de Fransman in en de Fransman skonk de maire in en dat ging oer en wer, en de maire sei: „Minhear baljuw, jy matte ek mei oan 'e gong en my hwet helpe, hwent dit is ien fen dy liu, dy gjin boaim in 'e mage ha.” „Min lieave man,” sei de alde hear, „ik ben in ald man en de earste amtener in disse gritenye; it jowt for my gjin pas om mei dy kerel to sûpen.” „Ja,” sei de maire, „need brekt wetten, en dit is in 't bilang fen de hele gritenye.” Do ging de alde hear der ek by sitten en arbeide nei sîn formogen mei. Mar do dat efkes dûre hie sei de maire: „Minhear baljuw, de kerel is ûs tofölle mansk; it scoe in greate segen wêse, as wy hier dalik immen hiene mei in goede mage en in sterke kop.” Dat hied er net sein of der waerd oan de doar kloppe. „Kom mar in!” „Goen dei, mei 'n oar,” sei alde FOKKE mûnler fen Grienterp, wils 't er ta de doar inkaem. „Goen dei, minhear baljuw!” „Goen dei, baes FOKKE!” „Ja, minhear, ik kom yet ris om mîn saek.” „Der is hioed gjin tiid ta,” sei de alde hear; „dou siuchst ommers wol, in hwet omstannichheid wy hier sitte.” En de maire rop: „Och, baes FOKKE, kom hier ris en döch ris in kristelik wirk; gean ris dwars foar dy Franskman sitten en nim him ris onder bihanling, mar net maklik.” En FOKKE mûn-

ler seach de maire oan, en hy seach de baljuw oan, en tocht er sines fen, lik as de kalkoense hoanne, en hy sei in him sels: „Op sa 'n riuchtdei ha 'k yet net west,” — mar hy skikte him gau in de sack.

Minhear RIPPERDA ging tichter oan de baljuw en lûstere: „Minhear baljuw, dit is ûs man; hy scil 't mei de Fransman klear spilje, ik ken him.” „Dat is moai,” sei de alde hear; „mar min lieave man, ho redde wy 't mei dy seis kerels der op it plein?” „Dat is mar sa 'n gemien skurf soadsje,” sei de maire; „lit my der mar for riede; ik scil hiar bang meitse.” En hy rop FREARK SIMMEL en sei: „FREARK, min jonge, geau ris efterút tröch de slottûn, dat nimmen dy siucht, en ren nei de ûrwirkmaker DROZ, en sids him, hy mat op steandfoet sin montearing oantsjen, mei de lange swarte slikfangers en de bearemûtse en 't gewear en de sabel. Den mat er tröch de litse griene poarte en tröch de tûn glûpe en onder 't hoekfeinster komme, en den mat er hoastje.”

Hwet nou dy ûrwirkmaker DROZ oangiet; hy wier oukomstich út Neufschatel in Switserlan. Hy hie onder forskate potentaten tsienne en ek onder de Franssen. Einlings hied er hier in Frislan in widdou troude en wier hier sa hingjen bliuwn. In frans grenadierspakje hied er oerhalden; en jûns as 't skimerich waerd, dat er net mear sjen koed om mei alde klokken en horlosies om to knoeyen, den teach er sin montearing oan, en roan jimmeroan de keamer op en del; mar mei de bleate hülle; hwent de bearemûtse koed er der net op ha, dy roste tsjin de souder oan. En den bab-

bele er fen „le grand nasion,” en „le grand ampereur,” en kommandearre it hele battaljon] en liet riuchts swinke en lofts op de fyand inhoue, dat sîn wüf en bern in in hoekje biside krûpten. Hy wier oars in goede kerel en scoe gjin bern kwea dwaen, en deis den lai sîn „grand nasion” in in ald koffer; den makke hy klokken skien en skierre en smarde de redsjes, en hy iet friske ierappels en stipte se in frisk spekfet.

Onderwiles dat nou de úrwirkmaker Droz de slikfangers gearknoopte en de bearemûtse opsette, siet FOKKE mûnler mei de Fransman by de tafel; en liet it him sûr wirde mei mûnhear baljuw sîn reade win. En de Fransman staette mei de mûnler oan en sei: „A Woe!” en den naem de mûnler sîn romer op en dronk, en sei: „Hamoe!” En den staette de mûnler wer mei de Franskman oan, en de Franskman bitanke en sei: „Serviteur!” en den dronk de mûnler ek en sei: „Tsjerkedeur!” Sa praetten se frans mei elkoar en dronken.

Hia waerden al geandewei greater 'friünen mei elkoar; de Fransman stiek de bleate sabel in de skeef, en it dûrre net lang of sîn swarte knevel krevele baes FOKKE onder sîn stompe noas, en de mûnler smiet him in pear in 'e tronie dy „sta!” seyen; hwent dy ald mûnler hie in mûlwirk, krekt as er mei de noatskeppe opfoerre wier; ien tûtsje fen him wier sa goed as oare trye.

Krekt wils 't dat barde waerd er 'onder 't hoekfenster hoaste; mûnhear RIPPERDA glûpte ta de doar út en knoopte

de ûrwirkmaker in 't ear hwet er dwaen moast. Minhear de baljuw likwol roan jimmer op en del en tocht er oer, hwet minhear de prefekt wol sidse scoe, as er dat allegearre ris oansjen koe. En hy sei tsjin de mûnler: „Baes FOKKE, jaen mar gjin moed forlern; ik scil altiïd om dy tinke.” — En de mûnler jowch ek gjin moed forlern, mar sûpte stadich oan.

De ûrwirkmaker gîng onderwiles tomûk, trôch de slottûn werom; mar do er op de algemiene wei kaem, dy op nei 't slot roan, do sette er in krop en stapte as in hoanne, hwent do wier er wer „grand nasion,” en trape strak en stiïf ta de slotpoarte in; en dat gîng him echt moai ou, hwent hy wier fen oansicht en postûr in oannimlike kerel. Nou, de seis franse jagers, dy by hier hînsers stiene, seagen forheard en mûskoppen mei elkoar, en de iene gîng nei him ta en frege, hwer hinne? en hwer fen denne? Mar Droz seach him permantich oer 't skouder oan en sei him kort en stroef in 't fransk, dat er de ketiermaster wier fen 't trye end sauntichste resiment, en dat scoe mei in heal ûre der wêse kenne, en hy moast mei „mos-sieu le baljif” prate. Do krige de jager wiermen, en do Droz mei skerpe wîrden bigûn to praten, oer strûkrovers en menskefilders, en forhelle, dat sîn oerman jister in pear deasjiette litten hie, do waerd it dy jagers to binaud en de iene nei de oare, drippende wei, makken se dat se foart kamen; en howol twa fen hier yet mei 'n oar snetteren en nei 't slot wîsden, fen wegen hier maet, gjin ien fen allen hie doch tiïd om him op to wachtsjen, — en in de tiïd fen in amery

wier 't plein leech. En de jonges seagen de franse jagers efternei, ho 't se tröch de weake modderdik bats-
ten; hwent it wier, krekt in de moaiste tiid fen de alderwetske klaidiken, in 't foarjier, as 't in poaske
teid hie.

OARDE HAËDSTIK.

HWET JIFFROU STELLINGWERF EN DE ÛRWIRKMAKER MEI 'N OAR
PRAETTEN, EN HWEROM FREARK DE FRANSMAN DE KNOPEN
FEN DE BROEK SNYE WOE, EN HIM TONEI ÎN 'T BOSK
OP BED BRÛCHT, EN HWEROM FYKE DE KEAP-
MAN FEN MAKKUM NET NOMD HIE.

Do 't slotplein rom wier fen Fransen stapte de ûrwirk-
maker mei gewear en sabel in frou STELLINGWERF hiar
prowisiekeamer, en dat menske fage hiar eagen út en
sei: „Minhear DROI, jy benne in reddende engel.” —
Hwent hia neamde him altiid DROI, inpleats fen DROZ,
hia miende dat „DROI” better fransk wier en de liu
jowgen der de riuchte klim net oan. — De reddende
engel sette nou sin gewear tsjin de wasktöbbe oan en
hinge sin slakkestekker oan de fleskheak; hy sette sin
bearemûtse op it bûterfet, en gîng sels op de oan-
riuchtbank sitten. Hy helle in rûtsjese bûsdoek út 'e
bûse, tearde dy eptich gear op sin knibbel, en strick
him dermei twakear seaft onder de kromme noas tröch,
derop helle er sin greate rûne snufdoase út de bûse
en rikte dy jiffrou STELLINGWERF ta en frege hiar: „Plait

il?" „Ja wol," sei frou STELLINGWERF, „plet-i my dat, hwent wit je, mìnhear DROI, ik hab biustere minne eagen, en hia benne sint forline hearst fülle swakker warden; ik hab do sa slim siik west. De dokters jowgen dat in hege namme; mar mìnhear DROI, ik sids, it wier ienfaldich de galkoarts, dy altiïd ùtbrekt as de stoppels bleat komme, en derby bliuw ik. Sa praette hia en sette in hearlike brette eïnefûgel foar mìnhear DROI op 'e tafel, en in flesse win derby, mar fen de beste dy de baljuw hie; en hia knikte krekt as ien dy in 't wetter onderdûkt, en sei ek: „Plet-i?" Nou dat „plet i-de" de ùrwirkmaker ek tige, en 't waerd him to moed krekt as er siker wier in engel wie, en jiffrou STELLINGWERF hiar prowisiekeamer wier tsjinoer sin ierappels mei bret spek in paradis. En do er oan de twade flesse win wier bigûn er drok to praten oer allerhanne hearlike soarten fen win dy er wol hawn hie en ek oer „de skoone SWEITZ." En jiffrou STELLINGWERF sei: „Der ha jy gelik oan, mìnhear DROI, switten is in skoan ding, foaral as men forkalden is, den drink ik altiïd flearthé." — „Och!" sei mìnhear DROI, „fleeerthee! wui! ik spreek von meine land. Och, ke most ens kommen in die land, da singen de feugeln un da brommen de beeken."

Nou, onderwiles wier 't tsiuster warden en FREARK SIMMEL kaem in de prowisiekeamer en sei: „Nou is 't in moaye boel; mìnhear de baljuw rent mei de bleate hülle by tsiuster in de tûn om en tinkt oerlûd; mìnhear RIPPERDA is der stil ùt wûn, en FOKKE mûnlers FREARK het nou wol in ùre foar de poarte stien en skelt op de patriot-

ten en op dy greate skelm fen in ROBERT SPIER. En baes FOKKE haldt de Fransman sîn fûst onder de noas en freget hwer 't sîn fiouer hînsers en sîn seis ky bliuwn benne, dy de Fransen him onthelle ha; en de Fransman sit der en forrept noch forroert him, en drait mei de eagen om." „Hwet seiste, FREARK?" frege jiffrou STELLINGWERF, „forroert er him net?" „Né, jiffrou." „Hark ris, FREARK, ik wit datste tröch in tiid de mûle in de beide hannen heste en datste soms fry hwet mei lieagens omgietste: ik freegje dy op din konsjensie ou: forroert er him hiel end al net?" „Né, jiffrou, in 't alderminst net." „Nou, minhear DROI, kom jy den mei nei boppen, den matte wy ris sjen hwet er fen oan is. Nim for de wissichheid hwet fen jou ridskip ta houen en ta stekken mei, en as jy siuggé dat er my to liif wol, den matte jy my bystaen. En dou, jonge, ren dou nei mûnlers FREARK en sids him, dat er de hînsers mar útslaen mat en in 'e hûs komme; hwent better is better, en hwet ien fiks dwaen ken, scil twa net swier falle."

Mûnlers FREARK kaem den ek in 'e hûs en krige in fikse slök, en sködde him ris, lik as dat by in fikse slök de mode is; en do gingen se mei 'n oar nei minhear de baljuw sîn keamer; FREARK foarop, deroan jiffrou STELLINGWERF, dy de ûrwirkmaker oan de earm hinge, en FREARK SIMMEL kaem efteroan.

Do hia ta de keamer in kamen siet de mûnler by de tafel en hie twa fülle romers foar him stean en staette mei de iene tsjin de oare en mei de oare tsjin de iene, en hy dronk bar om bar for twa, en hy lake

nochlik oer sin hele brede tronik. Sin sarjes rokje hied er út tein omdat er waerm wirden wier fen dat wirk, en op 'e hölle hied er de Franskman sin bliken mûtse mei de lange hingstestirt, en oer sin grou liif hied er, sa goed as 't slagje woe, de Fransman sin sabel festgaspe. De Fransman lai, sa lang as er wûchsen wier in in hoeke fen de briedstoel, en hie de baljuw sin wite sliepmûtse op en sin nachtrok mei de reade blommen oan. En dy snaek fen in mûnler hie him inpleats fen in sabel en greate einewiuk in 'e han jown, en dermei swaide hy stilswyend in de löft om; hwent prate koed er gjin wird.

Do jiffrou STELLINGWERF in de doar kaem en de omstannichheid seach, sette se hiar beide earmen in 'e siden, lik as elke riuchtskiepen aldfaem, dy op 'e riuchte wei wier, eigentlik dwaen matten hie, en frege: „Baes FOKKE, hwet seil dit? Hwet is dit? En hwet bitsiut dit?” De mûnler woe antwirdsje, mar hy rekke oan 't laitsen, en mei alle war koed er gjin wird útbringe as: „Komediekream!” „Hwette?” sei jiffrou STELLINGWERF. „Is dat in antwird fen in man mei wiif en bern? Is dat ontsach for din oerhear, om sa 'n Jan Klasenspil in sin studearkeamer oan to riuchtsjen? Minhear DROI, kom jo mei!” — Dermei giet se op de Fransman los en skoert him de sliepmûtse fen de kop en slacht him der twakear mei om 'e earen, en seit oars neat as disse twa wirden: „Dy onskildige sliepmûtse!” en „Dou farken!” en drait hiar om en röpt: „En dou FREARK, kom dou hier ris, en help dou my de kerel út de alde hear sin nachtrok: en jy, minhear

DROI, — jy scille der wol forstan fen ha, — nim jy dy healwîse mûnler dy sopkôm fen de kop en gaspje him de sabel los.” — Do dit den nou allegearre bard wier, sei se: „En dou FREARK SIMMEL, dou alde bîsfynt, dou eamelskoalle, dou maste 't hert net in 'e hûd ha en sids tsjin mînhear de baljuw, hwet er bard is mei sîn nachtgoed, hwent oars lit er 't grif opbarne, en de nachtrok en de sliepmutse kenne 't doch net helpe, dat alde manliu hier tiergje as foege jonges.” — Derby seach se de alde gnîsderige mûnler finnich oan, die de kork op 'e winflesse, sette de hannen wer in 'e siden en hia sei: „Hwet nou?”

„Ik wit it,” sei mûnlers FREARK; hy helle sîn knîft út 'e bûse, die dat iepen, en gîng op de Fransman ta, skoerde him de montearing los en bigûn him der op in freamde menear onder de korte ribben om to moffeljen.

„Lieave ginst, FREARK!” rop jiffrou STELLINGWERF, „hwet skeelt dy nou? Dou wost hier doch gjin moard bigean?” „Diabel!” sei mînhear DROI en skoerde FREARK sîn earm tobek, en FREARK SIMMEL, dy domme koalle, skoerde 't fenster iepen en skreaude: „Mînhear baljuw! mînhear baljuw! nougi et it oan!” — Klap! — der hied er ien op sîn snût, dy him heel net onbikend foarkaem, om 't er alle dagen fen jiffrou STELLINGWERF wol in stik of trye fen de selde soarte krige; dat is út 'e rûge birekkene, hwent teld waerden se net.

Mûnlers FREARK likwol stie der hiel koelbloedich by en sei: „Hwet is der oan? Hwet skeelt jimme? Miene jimme dat ik in menskefretter ben? — Ik wol him jenfaldich de knopen fen de broek snye. Do ik in 't

jier 87 de patriotten mei efter de bökse wier, ha wy dat altiid sa dien as wy goeds fongen hiene. — Hwent witte jy, jiffrou STELLINGWERF, den koene se ús net ontrenne, hwent den sakke hiar de broek op 'e knibbels."

„Skamje dy, FREARK, om sökke praetsjes tsjin my to hebben! Hwet reitse my dy Fransman sin broek en sin knibbels? En fen sa'n spektakel wol ik hier neat witte, en nimmen scil sidse dat hier in minhear baljuw sin studearkeamer sökke onfatsoenlike dingen to sjen west ha. Né, wy wolle lieaver ris rieplachtsje hwer wy mei dy kerel hinne scille."

Do kaem FOKKE múnler heal oerein en woe himsels op 't borst slaen, mar hy sloech leger en 't kaem him op 'e mage en hy sei: „Hwer hy hinne scil? — Nearne scil hy hinne? — Der ik ben scil hy ek bliuwe; wy hadde togearre broederskip dronken, en hy is in echte Fransman en ik ben in echte Fries, en dy der mear fen ha wol, dy ken hier mar komme." — En hy seach hiar allegearre ien for ien oan, en do gjin ien der hwet op sei, tikke er de Fransman op 't skouder en sei: „Broeder! ik nim dy mei nei mines." „Dat is 't beste ek mar," sei jiffrou STELLINGWERF, „den benne wy fen him ou — Minhear DROI, pak him mar oan! En de iene „grand nasion" pakte de oare „grand nasion" by de skonken, en múnlers FREARK naem him by 't kop-ein, FREARK SIMMEL droech it liocht, jiffrou STELLINGWERF hie de kommande oer de hele boel en FOKKE múnler kaem stuitsjende esteroan.

„Sie sa," sei FREARK, „hy mat mar tsjin 't efterkret oan. Sie sa, lids der nou mar! — FREARK SIMMEL slaen

de hinsers gau in. En jy, mìnhear DROI, help my de múnler der ris op; mar tink er om dat er 't evenwicht net forliest, hwent ik ken him, hy slacht bûten."

Do de múnler to sit wier sei FREARK: „Alles oan boart?" „Alles oan boart!" sei jiffrou STELLINGWERF. „Nou den mar foart!" sei FREARK, mar pas wie 'r in stap twa foart, do rop de úrwirkmaker: „Alt! alt! FREDERIK! ke ebt vergistern die kameraad sen sjeval, dat staan in de logies voor de kleine kip." „Ja," sei FREARK SIMMEL, „it stiet in 't hinnehok." „Nou, helje 't den mar gau en bin it efter oan 'e wein."

Dat waerd dien, mar wils 't se der yet mei dwaende wieren kaem de baljuw út de tûn werom en frege, hwet der oan 'e han wier. „Nen bit allegearre," sei jiffrou STELLINGWERF „Fokke múnler het de Fransman mar forsocht om mei him to riden en to nacht by sines to bliuwen." „Dat is den in oare saek," sei de alde hear. „Nou, goe reis, baes Fokke! ik scil om dy tinke." — De múnler grommele hwet binnensmûle fen tige moai, groeisum waer, en jiffrou STELLINGWERF lûstere FREARK SIMMEL in 't ear, hy moast foarût renne en helje de Fransman sin sabel en sin hingstestirt út mìnhears keamer, dat hy se net kaem to sjen. „Bring dat reau mar in mìn keamer," sei se, „en lids it efter mìn bed."

Múnlers FREARK lei de swiipe oer de gudsen en jage by de terp del de dik op, en hy sei in him sels: „Dit is in proefstik, as de alde baes by disse dûkelige daem en by sök jeyen op 'e striesek sitten bliuwt, den komt er jûn ek allenne fen de wein ou. Mar do

se tröch in skeante rieden en FREARK ris omseach, do lai de múnler twisken de foarste en de efsterste bank, en FREARK sei: „Sonder help komt dy net wer oerein, en hy helle in pear striesekken foar 't licht en bistoppe him der mei, dat er net forklomje koe.

Sa kamen se tröch de skeante hinne, en de hînsers batsten stapfoets tröch de djieppe wei en tröch de tsiustere nacht, en allerhanne oertinkings gingen FREARK tröch de hölle. Foarearst kaem de múnlerske him in 't sin, hwet hia in poas earder ris sein hie, do de múnler allenne sa thûs kaem, en hwet hia nou wol sidse scoe, as se twa sa thûs krige, en hwet de múnlers FYKE der wol fen sidse scoe, en hy skodhölle en sei: „It seil gjin goed jern spinne.” — Fierder toel 't him in, ho 't dy Fransen hier neaken en bleat as in bende skoajers in 't lau komd wieren, en ho 't se hier de mensken soms pleagen en neirieden en stielten hwet hiar gading wier. „En nou mat ik hier,” sei er in hînsels, „mei disse twa ongeve knollen sa 'n skobbert fen in strûkrover tröch de smoarge dik bringe. Dat ha wy allegearre to tankjen oan dy divelske patriotten. „Hou gudsen!” rop er en sprong fen de wein en gîng efterom en naem 't efterkret er út en naem de Fransman by de skonken en loek him healwei ta de wein út; do sette er 't skouder der onder, en sioude him oer in foech sleatsje in 't bosk en lei him onder in bôek. „Ja,” sei er, „do de Fransman hwet bigûn to s keuken,” „dat is dy wol in bitsje wiet, mar dou bist fen binnen wiet, hwerom den fen bûten

ek net?" En hy seach nei boppen in 'e löft: „For de leste Februaris dei is dit in tige moaye soele nacht, en al röpt de koekût nou net, ik hab him doch forline simmer in disse bôek rôppen heard, en as 't God bilieaft röpt er fen 't jier hier wer." En do de Fransman sa 'n bitsje risboske, krekt as 't him kald tröch de lea gîng, sei FREARK: „Is 't net wier, maet, it is in bitsje koel, en ik koe dy hier nou moai ris dek-op jaen mei in handich eintsje prikke, en der scoe gjin hoanne nei kraye, mar ik wol dy biwise, dat ik in kristelik hert hab." En hy gîng nei de wein en helle in pear earmföllen strie en smiet dat oer him hinne en sei: „Nou, it giet dy goed! meinimme wol 'k dy net. Hwerom scoe 'k de mûnlerske en FYKE om dy oerstiûr meitse?"

Tichte by de mûnle makke er sin baes wekker en praette him moed oan en sei: „Kom, baes, gean nou riucht oerein op 'e bank sitten, ik help er jo dalik ou." De mûnler riisde oerein en sei: „Ik bitankje jo heechlik, mûnhear baljuw!" En hy seach forheard om him hinne, hwer 't er wier, en hy frege, hwet hinser dat wier, dat efter de wein oan siöttele. En do er hwet ta him sels kaem, do taeste er efter in 'e wein del en frege: „FREARK, hwer is de Fransman?" „Ja, hwer is dy?" sei FREARK, en hia stiene foar de doar, en FREARK sprong fen de wein, en holp de baes der ou, ear 't de frouliu mei licht kamen. De mûnler strampele in 'e hûs op en sin wiif kaem him tomiette en frege: „Nou, heit, ho is 't ougien?" —

De mûnler arbeidde oer de hege drompel in 'e keamer op, hy lei sîn hoed en wanten op 'e tafel en roan in kear twa de keamer op en del en sei: „Dat is in slimme toer.” „Dat siuch ik,” sei sîn wiif. Fyke siet efter de tafel to himdnayen. De mûnler roan wer permantich op en del en sei: „Siuchst neat oan my?” „By de bult!” sei 't wiif. „Dou hest wer by Witse bakker sitten, en hest dîn binÿpte omstannichheden forgotten en hest dy in 'e drank jown.” „Ei, mienste dat? Wol ik dy hwet sidse: in wÿse hin leit ek wol ris bûten 't nest. Né, ik hab mei mÿnhear de baljuw en de maire en in franse generael of sahwet, friûnskip dronken, en mÿnhear de baljuw het tsjin my sein, hy scoe om my tinke; hwent dit gÿng for 't faderlan. En Fyke, dit ha 'k dy to sidsen: smit dy net wei, dat hoeft net to dyaen. Mei de keapman fen Mak-kum hiest om mÿn part wol troue kend; mar dou woest net.” — Fyke seach sahwet heal en heal fen hiar nayan op en sei: „Heit, hald der fen op, tominsten jûn.” „Moai sa, mÿn dochter! Dou hest gelik, bern. Siuch, dou bist mÿn ienichste; hwer is Klaes en hwer is Jouke? Och mÿn lieave God! Mar ik sids 't dy: smit dy net wei! en mear sids ik neat. En ûs jildsaek, mem? Hwet seit de alde hear de baljuw? Baes Fokke, ik scil om dy tinke. En den de Fransman, mem, de Fransman. Hwer dÿvel is de Fransman? Hy lai doch tsjin 't efterkret oan. Freark mat it doch witte.” Hy helle 't fenster op en rop: „Freark! Freark! hearst my net?”

Freark hearde him tige best, mar hy knÿpeage ris

en sei: „Ja, skreau dou mar! — Hwet scil ik der fülle fen sidse, hwet de mûnlerske sels goed enoch sjen ken? Ik scil my de fingers net barne.” Derby bûn er de Fransman sîn hînsers oan 't rib, en naem it sealtûgh er ou, en do er de mantelsek in 'e hannen krige, sei er: „Divel! dy is swier!” en lei him in sîn foerkiste, sködde de leste hiouer foar sîn hînsers in 'e krebbe, gîng op bed en sliepte krekt as der neat bard wier.

Do de mûnler bigjinne woe op to spatten, om 't FREARK net kaem, do sei sîn wiif: „Heit, lit him mar bliuwe; dou bist wirch, dou hest de hele dei op 'e wein omtorke en hest it dy sûr wirde litten: kom, gean op bed. FYKE scil 't dy wol in bitsje waerm meitse, dat de jûnlöft dy gjin neideel docht. „Memke,” sei er, „dou hest altiid gelik, ik ha my skandalich oumartele, hwent jildsaken gean in menske altiid nei. Nou, mines benne in 'e es, sa goed as in 'e es, hwent mînhear de baljuw sei „Baes FOKKE, ik scil om dy tinke.” „Moarnier bytiid mat ik wer nei Stoppelgea.” Dermei gîng er in de oare keamer, hy makke dat er op bed kaem en sliepte mei gauens dat er snorke.

Mem en FYKE sieten yet in poas op, en FYKE siet stil in djieppe oertinkings en hia naide mar stadich oan foart. „Ja,” sei mem op 't lest, „FYKE dou bist îverich en ik lids de hannen ek net in 'e skette, en heit het sîn libben lang arbeide en dien hwet er mar koe. Mar hwet helpt dat allegearre? De slimme tiden meitse 't ûs to biswierlik, en hwet de Fransen ûs

halde litten ha, dat ploaitse de abbekaten en de Joden ûs ou. Oermoarn matte wy niuggenhûnderd gûne oan IZAK bitelje, en wy hadde gjin skelling in 'e hûs. Jimme heit haldt him mar krekt as er alles foar elkoar het; mar dou mast him jûn gjin acht slaen. Jûnspraet en moarnspraet is twaderlei; mar in ien ding hied er jûns doch gelik: dou moast dy keapman fen Makkum mar nomd ha." „Hark ris, mem," sei FYKE en hia lei hiar han seaft op mem hiarres en seach hiar smout in 'e eagen: „dat wier de riuchte net." „Och fanke, alhiel end al nei 't sin troue er tsjinwirdich net fülle; der skeelt altiid hast al hwet oan. Siuch, dy keapman het goed sin brea, en as heit en ik wisten datst dou goed to plak wierste, den wier der ûs in swiere stien fen 't hert." „Och mem, praet sa net. Ik scoe jimme forlitte wils 't jimme in need sieten? En dat yet böppedien op in onearlike menear?" „Onearlik, FYKE?" „Ja, mem, onearlik," sei FYKE en 't wier oan hiar to sjen dat it hiar binipt waard; „hwent do de keapman om my oantwong, miende er dat it mei ûs in rom spil wier, en derom woed er my ha. Ik woe him likwol net bidrage; hwent al hiene heit en mem it út goedens for my forswige ho 't mei ûs stie, en dat wy earme liu warden wieren, ik hie dat doch wol lang mirken. Nou witte de liu dat meast allegeare wol, en as der nou ien komt, dy my ha wol, den is 't him om my to dwaen en net om 't jild; en 't is mogelijk, dat dat den de riuchte is." — Dermei gîng se oerein en rolle hiar nayen gear: „Goe nacht, mem!" sei se en gîng nei hiar keamerke. De mûnlerske siet

yet in poas stil to tinken en suchte: „Gelik het se, en ús lieaven Hear scil alles to besten bistiûre, hoopje 'k.” Hia gîng ek op bed en alles lai in 'e djieppe rest.

TREDDE HAEDSTIK.

HWEROM FREARK SIMMEL IN SNÛTSLACH KRIGE, EN DE ÛRWIRKMAKER DE HELE NACHT MEI JIFFROU STELLINGWERF HIAR LEDEKANT ÎN DE KEAMER OMSLEEPT, EN HWEROM DE FRANSE OERMAN ÎN IN READE TEKKE DE ÛRWIRKMAKER FORSIJKJEN KAEM.

Do de mûnler de slotwei delriden wier, gîng de baljuw nei sîn keamer ta, hy kearde likwol werom, gîng op mînhear DROI ta en sei: „Hwet ben ik in jou skild, mîn goene DROZ?” — Nou, dy sei sa goed as er koe, hy hie dat mei pleisier dien, hwent de Hollande wier nou sîn patrie, en hy wier doch foar de patrie. — „Dat mien ik net,” sei de alde hear, „ik mien for mîn horlosie, dat jy in order makke ha.” — Dat wier allegearre bitelle, sei mînhear DROZ, „de klein garçon, FREDERIK SEMMEL” hie 't al toriuchte brocht. „Dat wit ik wol,” sei de alde hear, „mar mîn goede man, in ûrwirkmaaker mat men net allenne bitelje as er oan in ûrwirk hwet makke het, né, ek as er der neat oan makke het. En om 't jy dat net dien ha, derom hier, mîn goede DROZ!” — en treau him twa riksaelders in 'e han en gîng in 'e hûs.

„Nou,” sei jiffrou STELLINGWERF, „lit him mar renne. Hy is in wonderlike alde hear, mar hy mient it goed. Mar minhear DROI, kom nou mei in 'e hûs en koes-terje jo hwet op in mîn keamer, hwent by dit wiete grûsige waer scoe immen de siele in 't lief forklomje.” Minhear DROI gîng ek mei, mar do se pas to sit wieren, der kaem FREARK SIMMEL in mei de Fransman sîn hingstestirt op 'e kop en de bleate sabel in 'e han, en hy hie him in alle haest in knevel fen kearssnûtsel makke. — Klap! der hied er ien fen jiffrou STELLINGWERF hiar soarte om de earen. „Hansworst!” en hia skoerde him de bliken poat fen de kop en de sabel út 'e han, en sette dat goed efter hiar bed. „Hansworst! Op sa 'n jûn, wils 't wy allegearre in noed en frese sitte, wost dou yet sôkke gekke oanslagen ha? Gean lieaver hinne en ren nei minhear DROI sîn goede frou, en dôch hiar de groetenisse fen my en dat se net onrestich hoeft to wêsen, dat minhear DROI by my in mîn keamer is, en dat hier neat gjin gefaer is.”

FREARK SIMMEL gîng hinne, en do sieten hia der to-gearre en fortelden elkoar fen alde en nye tiden; dat is to sidsen, hwet minhear DROI forhelle, der forstie jiffrou STELLINGWERF net fôlle fen, en hwet hia fôrhelle dat forstie hy pas heal. „Hum is bon,” sei DROI en rinkele mei de twa riksdælders in 'e han om, — „Jawis benne se goed,” sei jiffrou, „miene jy, dat minhear jo falsk jild jaen scoe?” — „Ah, niks fals kelt! Ik meene hum lui-même,” sei minhear DROI en wiisde mei de finger nei boppen. „O just, miene jy minhear de baljuw! Jawol is hy bon, mar ho alder er wirdt,

ho freamder, hwent hy makket de nacht ta dei, minhear DROI. Siugge jy, nou mat ik hier wer sitte to sieden en to brieden in gat in 'e nacht, hwent hy haldt sîn jûnniel net earder as alve ûre in 'e nacht, en 't wirdt ek wol ris toalve, en as dat skoander iten fordroeget en forbriedt, den kibbet er tige, en ûs mefrou is in weakhertich menske, den wirdt hiar it moed fol. Den sids ik wol: „Och, mefrou, tsiuch jo dat net oan. Kenne wy 't helpe dat hy libbet as in onkristen? Skriem, mar net, wy hadde in goed gewisse.” Mar minhear DROI, it is in swier stik for my, hier jûns likme allenne sitte to matten en oan to hearren ho 't de hirde win om 't slot rûst, de rein tsjin de fensters oanslacht, de ûlen skreaue en de tochte tröch de gong blaest, krekt as de boase geasten los benne. Harkje mar ris, hwet is 't nou wer in waer! — Minhear DROI, jy benne fest hiel end al net bang?” „Ah nou,” sei minhear DROI, mar hy siet stil en harke nei 't waer en sei op 't lest: „Attendee du tonnear!” „Hwet miene jy?” sei jiffrou STELLINGWERF. — „Ik meen,” sei minhear DROI, en hy swaide de opstitsene finger hinne en wer, „ik meen die helle sik-sak, met rompel, pompel, rattatata.” „Den ha jy gelik, minhear DROI,” sei jiffrou STELLINGWERF, „hwent bûten doar giet it siker: rompel, pompel, ratatata.” „Ah,” sei minhear DROI, „dat ben de tamboer, dat ben mein kameeraat de krenadier.” — En hy sprong oerein en marsarde op en del mei de bearemûtse op, hwent it wier der heech enoch derfor, en den bleau er wer stean. „Hoor! se marsjeer op de marsjé, op de markt,”

en: „Hoor! dat ben de grand kanon, de sware geskut.” — En jiffrou STELLINGWERF siet der mei de hannen in 'e skette en seach him oan en sködhölle en sei: „Der dat doch ienkear in sit! Hy is oars in fetsoenlik man; hwerom stelt er him nou sa onbîdich oan? 't Is lik as mei alde foerliu, al kenne se net mear ride en jeye, hia meye doch yet graech mei de swipe klappe.”

En 't dûrre net lang, der kaem BEARN wever sin wiif ta de doar in; dat wier jiffrou STELLINGWERF hiar dagelikse oandraechster en apostel, dy brocht hiar 't nys út de bûrren oan, en for elke mûlfol nys, dat se in 't slot brocht, droech se der in poatfol iten wer út. Hia hie hiar rok oer de hölle en 't wetter dripte hiar ta alles út; hia sködde hiar earst in kear twa hwet ou en do sei se: „Fy, hwet is 't in waer!” „Jawol is 't dat, frou STAAL!” sei jiffrou. Hia neamde de weverinne altiïd frou STAAL (hiar man, BEARN poep, skreau him BERNHARD STAHL) — „net om dat menske just,” sei se, „mar om mysels, hwent hwet scoene de liu oars wol sidse as ik sa great wier mei in sliuchtwei froumenske? — ja; ik stean ek yet hwet op min eare.” „Jiffrou,” sei frou STAAL, „ik kom hier yet ris; foar de herberge, op 'e kouemerk wimmelt en krielt it fen Fransen, dy hadde forskate kanonnen by hiar; en mînhear RIPPERDA het mîn man ontbean, dy moast in dit waer en in de tsiustere nacht by de boeren rûn, om folk mei weinen to bistellen op moarntomiddei, en pas mar ris op: jimme krye ek inketiering.” „Dat wit ûs lieaven Hear,” sei jiffrou STELLINGWERF en hia gîng nei de

doar en rop oan LEEN en GRIET, dat se fiûr oansette moasten in de blaue keamer, dy neist hier keamer wier, en hia moasten ek twa bedden opmeitse. Hwent de divel scil strak wol sa'n snûshoanne fen in franse officier mei sa 'n smiunt fen in adjudant by de slotterp opkarkje." — Hia draide hier om nei hier selskip en sei: „Der kenne se lidse, en as dat spoek in dy blaue keamer in kristelik spoek is, den scille hia to nacht net fülle rest krye, en dat gin ik hier. Hwent wit je, minhear DROI," sei se, „in de keamer hier neist spoekt it; leaue jy ek oan spoekery?" — Minhear DROI sei: „Né!" En 't waerd onderwiles bûten doar in hele opstand, en do jiffrou STELLINGWERF ris útseach, der kaem siker in franse officier mei sin adjudant ta de doar in en in pear ordonnansen kamen hier efternei. Hia waerden in de blaue keamer brocht, der se hier fordroeggen, en do gingen se nei boppen om mei minhear de baljuw to iemetsjen.

Onderwiles siet minhear DROI djiep in oertinkings en hy sei, it iene om 't oare: „Diabel!" en „Dianter!" En do se him fregen hwet der wier, do kaem er einlings der mei foar 't liocht: hy wier danich in 'e mit en 't koe raer for him ourenne; hwent as hy mei sin montearing en de bearemûtse en 't gewear en de sabel, ta de keamer út kaem en de striette lans roan, den koe in ordonnans him sjen of ien fen de franse wachtposten of sa 'n strûkrover fen in franse soldaet, en hia koene him freegje: ho en hwette? En as hy den gjin goede forklearring jaen koe, den koed de divel der mei onder spilje, en de storie fen dy mid-

deis koe oan 't liocht komme; en ho den? „Minhear DROI,” sei jiffrou STELLINGWERF, „dit is in slim stik. Dy slorm fen in FREARK SIMMEL sîn goed kenne jy net oan ha; hwent al mochten jy jou lieaf milstik der in kringe, hwer bleauen jy den mei de beide einen? En fen minhear de baljuw sîn goed? Né, minhear DROI, sa 'n askandlik dwaen kenne jy net fen my fergje, hwent dat wier allike fülle as dat ik mei eigen hannen it slot in 'e bran stiek. En oare manliu ha wy, Godtank, hier net. — Mar minhear DROI, jy hadde ûs hioed út in greate need holpen en derom scil ik jo wer helpe. Jou frou wit dat jy hier by kristenmensken benne; jy scille to nacht in min ledekant sliepe, ik lids der skienne lekkens op, en ik sliep by de binnenfaem. Frou STAAL, kom jy efkes mei.” Dermei gîng se ta de keamer út, en 't dûrre net lang of hia kaem werom; do lei se skien linnen op 't bed en hia frege wer: „Minhear DROI, benne jy nachts wol ris bang?” — Minhear DROI sei wer: „Né,” en do sei hia: „Dat is moai! hwent faek giet it in de keamer hier nest wonderlik ta: „tap! tap! tap!” mar it komt hier net in, ik hab in hûchiser op min doar spikerje litten. Nou, harkje ris! nou harkje ris! nou gean de Fransen hier neist ek op bed. Nou, harkje my dat gesnetter ris! Minhear DROI,” frege hia sunich, „kenne jy dat allegearre forstean?” „Wi,” sei minhear DROI. „'k Wol 't wol leaue,” sei hia, „hwent dit sket is tin; dit wier earst ien greate keamer, mar nou benne der twa fen makke wiriden. Nou, goen nacht, minhear DROI! — frou STAAL, kom jy mar mei my.” — Minhear DROI sei ek goe nacht op sîn

frans; mar 't wier krekt as er yet hwet op 't hert hie, dat er net sidse koe of net sidse doarst, en jiffrou STELLINGWERF sei sunich tsjin de weverinne: „Frou STAAL, jy benne troud, for my jowt dat gjin pas, sids jy de man efkes biskie.” — Hia gîng foart, en do gîng de weverinne mei de ûrwirkmaker ek ta de keamer út.

Do se allegearre der út wieren, der glûpte hwet de gong lans, der de nachtlamp barnde, ta jiffrou STELLINGWERF hiar keamer in. Dat wier dy bîsfynt fen in jonge, FREARK SIMMEL, en dy hie in skos iis onder de earm, sa great as de bol fen in hoed; en hy sprong as in kat op de bedsplanke fen jiffrou STELLINGWERF hiar ledekant in de hichte, en lei dy iïsskos boppe op 'e kop fen 't ledekant, en sei in himsels: „Doch mar tiid, dou alde teapert! Dit heste for de earpeuters, dy ik krige hab; dit seil dîn oplieappende grimmitigens wol hwet bikoelje.” En dermei glûpte er wer ta de doar út.

Do kaem mînhear DROI der ek wer in; hy klaide him út, lei „le grand nâsion” foar 't bed op in stoel, fitste 't liocht út en gîng lidsen. Hy rekte him in dat skienne wite bedgoed ris fiks út en sei: „Ah c'est bon!” Hy harke nei de hirde wîn der bûten en nei de rein, ho 't dy by 't slot del spiede, en nei 't redenaarjen fen de beide Fransen niunken him; mar einlings halde dat sakkerjen op, en mînhear DROI wier krekt sa twisken sliepen en weitsen, do gîng dat: tap — tap — tap. „O!” tocht mînhear DROI op sin frans, „dat is 't spoekjen hier neist.” En do harke er ris hwet sin lansliu der wol fen sidse scoene. Dy

leyen goed stil; mar tap — tap — tap — gîng dat stadichoan wer, en nou kaem 't mînhear Droi foar krekt as 't in sîn keamer wier. Ja, in sîn keamer wier 't, en as 't in sîn keamer wier, den wier 't ta de doar inkomd, ho scoe 't er oars komd wêse? Hy taeste sadwaende nei ien fen sîn skoen en smiet dy tsjin de doar oan, en op 'e gong jowch dat in geraes krekt as 't waer der in slein wier. De Fransen der neist bigûnen om to skeuken en praetten mei elkoar. Dat wier likwol gau wer stil; mar tap — tap — tap — gîng it wer, tichte by mînhear Droi sîn bed. Mînhear rûsde oerein én bûchde him foaroer om better hearre to kennen. Klets! der falt him in drip op sîn keale kop, — en klets! yet ien op sîn kromme noas, en do er foar him út taeste, do fiede er dat sîn tekkenspil sa swiet wei bigûn trôch to weakjen. „Dianter!” sei er, „it dak is net wetterticht en 't likt trôch de souder.” Ho do? Hy foel natûrlik op it fornimstigste middel, der in menske in sa 'n omstannichheid op falle ken. Hy woe sîn bed op in oar plak bringe. Hy gîng sadwaende der ou en bigûn dat swiere, alderwetske ledekant op 't hëllenein oan to skoerren. Hy tocht likwol net om dy Fransman sîn bliken mûtse en sabel, dy in de hoeke stiene, en — jimme ha 't nea sa sioen! dat snûrret oan 'e mûrre lans en klappere en rammele oan de foettenein op 'e grûn del. Mînhear Droi waerd heislike kjel; by bleau stean en harke, en jawol! De beide Fransen wieren wekker wurden fen 't gerattel en geraes en kibben en fûteren. Hy likwol tocht: dat scil wol hwet holpen ha, en hy kroep wer in 't nest.

Mar nou wier dat stik iis al aerdich oan 't ranen, en dat dripte fen sels stadich op 't bedgoed del. Hy lai yet hwet, mar dat waerd geande wei slimmer, en hy waerd ek al kaldhaftich, hwent it wetter plakte al tröch, en hy tocht, fen sels op sîn frans: „Nou scille se wol sliepe. Aste nou it foettenein los krye koeste, den wierst licht fen de likery ontslein.” Hy ging oer-ein en skoerde 't foettenein los, — bak! — der foel sîn gewear by de mûrre lans op 'e flier, en as dat ienkear poft hie, den pofte 't do.

Der stie nou de goede ûrwirkmaker en biet him op 'e lippe en kauge op sîn neilen, en halde de siken in, krekt as sîn sikheljen de Fransen wekker meitse koe, dy der neist al lûd kibben en kettermenten en „Silans!” rôpen en tsjin 't sket oan sloegen. „Que fear?” sei hy op sîn frans by himsels; „de earste need mat oukeard wirde, lik as de bakkerinne sei, en do sloech se de baktröch út elkoar en makke 't sûrwetter der hiet mei.” Hy krûpte wer op bed en sei: „Godtank! nou ben 'k fen 't liken ou. Hy wier likwol út de rein in de drip komd, hwent mei in strael roan 't wetter fen boppen op 't bed gear. Hy waerd sa kald en wetterich as in froask in 't foarjier. Der help neat oan, hy moast er wer út en wer oan 't lûken; mar foarsichtich, om neat omfier to reagjen. Hy loek nei de iene hoeke, der hie 't doch foar dy tiid droech west, hy loek nei de oare hoeke der hie 't ek droech west, en sa sleepte er de skoander lange nacht lans, mei dat ledekant in de keamer om, tige sunich, mar hwer 't er kaem, der wier ek likery.

Sa stied er den op 't lest in 't himd midden oer de keamer en mimere en mimere, ho 't dit doch wier en ho 't dat doch wier, en einlings sloech er himsels op sin frans mei de fûst foar de kop en sei: „Ik ben in esel!” hwent er wier him in liocht opgien. Dat wol sidse in sin hölle, hwent in de keamer wier 't tsiuster, en liocht moast er doch ha. Hy glûpte stil út 'e keamer op 'e gong; — der barnde de lamp yet; hy stiek sin kears op en gîng werom; hy liochte omheech nei de kop fen 't ledekant; der seach er hwet lidsen; hy sei: „Ah kanalje!” hy gîng op 'e bedsplanke stean, mar hy koe 't net rikke. Hy rekte him út sa lang as er koe. en grabbele op dat stik iis om; mar dat wier to glisterich en woe him net krye litte. Parbleu! in heal tomme langer! Hy set him mei alle geweld to skrep: — knap! seit it boppestel, en de kop fen 't ledekant en 't stik iis en minhear DROI tommelen mei hiar tryen tsjin 't sket oan, der de Fransen efter layen, en der lai minhear DROI onder de onskildige wite gerdinen en skopte mei de neakene skonken in 'e hichte, krekt as dy fortelle koene ho 't hiar baes to moed wier.

Op 't selde stuit gîng de keamersdoar op en de franse officier kaem er in; hy hie, om gjin keald to skipjen, in reabonte tekken omslein en hy stiek in twaloops pistol foar him út, en efter him stie sin adjudant mei de bleate degen en mei bleate skonken. Minhear DROI wrotte onder 't goed wei, plakte gau de bearemûtse op 'e hölle, gîng stiif riucht oerein stean, lei de han oan 'e mûtse en sei: „Bon swar, mon kolonnel!” — De officier seach him oan, de adjudant

seach de officier oan, hia hearden dat se in Fransman foar hiene; hia seagen de swarte slikfangers en de hele „grand nasion” foar ’t bed lidsen; hia seagen sîn gewear en sîn sabel, en — hwet gekker wier as gek — hia seagen de sabel en de hîngstestirt fen de jager. Hwet bitsiutte dat? en hwet scoe dat? — Minhear DROI stammere op sîn wise hwet by elkoar, en minhear DROI bigûn to ligen en dat died er oars wol wondere moai, mar ’t slimste wier, dat er net leud waard. In de keamer en op ’e gong kaem in libben as in oardiel; de officier makke minhear DROI út for in deser-teur en in marodeur, mar de adjudant rop de ordon-nansen, dy kamen fen ’t ien ein fen de gong mei tû-sen haesten heal klaid foar ’t liocht, krekt as der ien in ’t wetter fallen wier, dy hia nei springe woene son-der in wiete broek to meitsen. Fen de oare kant kaem jiffrou STELLINGWERF opsetten, mei de binnefaem en de keukenfaem by hiar; hia hie in greate stallantearne in ’e han, mar net fülle klean oan. Hia halde de han foar de eagen, krekt as se ’t liocht fen de lantearne net forneare koe, en de binnenfaem loerde hiar oer ’t skouder en sei tsjin de keukenfaem: „Och hea noch ta! siuch ris LEEN! — „Skamje dy hwet!” sei jiffrou STELLINGWERF, „hwet scoe hia sjen? Hwet hest dou to sjen? En hwet is hier to sjen? Wy benne hier om dat onkristlik opskoer midden in ’e nacht, en om-dat minhear DROI sîn stemme út eangstme en nedden ta ûs rôppen het. En drai jimme nou om.” — De beide fammen en jiffrou STELLINGWERF draiden hiar om en lieten de Fransen hiar efterkant sjen, en jiffrou sei:

„Mînhear franse officier, hwet seil dit? wat is dit? en hwet bitsiût dit? Hwerom litte jimme mînhear DROI in mîn keamer net restich sliepe? Dit is in kristlik hûs en in restlik hûs; sa 'n opskoer benne wy hier net wend.” — En hia foege der sunich in hiar sels by: „Ien fen dy snûshoannen seil my lichtwol forstean.” De franse officier biseach himsels, ho 't er der stie, in sîn reade tekken, en mînhear DROI mei de beare-mûtse op, en sîn adjudant mei sîn meagere skonken, ho 't dy hinne en wer tripke in sîn iver, en jiffrou STELLINGWERF hiar brede efterkant; dat allegearre mei 'n oar kaem him sa pötsich foar, dat er lûd bigûn to laitsen en hy sei op goed frisk: hia moast mar fierder prate, hy koe hiar goed enoch forstean, hwent hy wier in Fries, hy wier in Stellingwerver. „Sa skriu ik my ek,” sei jiffrou STELLINGWERF. De officier lake wer en sei: hy wier út East-Stellingwerf, ten Donkerbroek, fen denne; hy skreau him TOLSMA. Jiffrou STELLINGWERF makke in djieppe bûging fen efteren: „As 'k jo freegje mei mînhear, benne jy licht ek folk fen ûs kastlein en tolgearjer, HAITSE TOLSMA?” „Dat ben ik net,” sei de officier, mar hy waerd niunkelitsen kald; derom sei er, de ordonnansen moasten by mînhear DROI bliuwe, hwent hy scoe wol in franse dîsserteur wêse; en hia moasten der ek nei pinfiskje, hwer dy franse jager bliuwn wier, oan hwa dy sabel en dy helm tahearde. Mînhear Droz bigûn wer to ligen en jiffrou STELLINGWERF skamme hiar ta de teannen út en draide fen ergernisse hiar om en sei: „Skamje jo, mînhear DROI! De leningstoel for de alde dei mei on-

dogense streken op to bolsterjen, dat jowt in hird keassen for 't gewisse. En skamje jo yet ris, minhear DROI, hwet fatsoenlik man-menske set earst de hoed op en tsiucht den letter earst de broek oan!" Hia draide hiar wer om en do se seach, dat de binnenfaem hiar ek omdraid hie, jowch se hiar in foege stomp onder de korte ribben en sei: „Sleau fanke!" Hia makke wer in djieppe bûging fen efteren en sei: „It beste, minhear TOLSMA!" en hia gîng mei de beide tsienstfammen der op ou. De oaren gîngen ek, en sa waerd alles gau stil, en minhear de baljuw hied er neat gjin tinkbield fen hwet er in sîn hûs bard wier; hwent hy sliepte de sliep des opriuchten.

FIERDE HAEDSTIK.

HO 'T DE MÛNLER DE OARE MOARNS TO MOED WIER; HWER-
OM FREARK DE MÛNLEERSKE FOARKAEM AS DE SLANGE ÛT
IT PARADÏS, EN HWEROM FYKE FEN MIENING WIER, DAT
JOUKE FOKKES SÏN SOAN FEN HEGER HAN STIÛRD WAERD.

De oare moarns wier 't FOKKE mûnler to moed krekt as er in healsnies mosken in 'e kop hie, dy nei blaue brommers haptten, net allenne fen wegen dat swiere sûpen fen de foarige jûns, né, in 'e grûn meast fen wegen dy Fransman. „Mem,” sei er, do er de learsen oantsjen scoe, en hy wilewarle sa mei de hülle hinne en wer en kipe sa wis in de lears op: „Reade wïn is jûns in best ding, mar moarns bikomt it my ek al neat better as jenever of sterk brûnbier. Derom net, as men oer 'e hûn komt, den komt men ek oer de stirt; ik ha 't meast mei dy Fransman to dwaen. Efter in 'e wein het er lein, en FREARK mat witte hwer 't dy kerel bliuwn is.” „Heit,” sei de mûnlerske, „lit dat bitsjen; FREARK scil daelk wol in 'e hûs komme, hwent it ombit is klear.” De mûnler gïng in 'e keamer en by de tafel sitten, der de panne mei sûpenmoalin

klear stie. Hy sette sîn leppel earst in 'e bry, do bigûn mem en do FYKE en de beide tsienstfammen lest. Sa wier do de menear, fen koffy en thé wisten mûnlers en sökke liu do net.

Baes iet hwet, do lei er de leppel del: „Hwer dræwt FREARK doch?” Hy iet wer hwet, do ging er nei 't fenster en rop it hiem oer: „FREARK!” — FREARK kaem net. De panne wier leech de fammen droegen 't goed fen de tafel ou en de mûnler sei: „As 'k in fynt hierd hab, wol 'k gjin baes in mîn hûs ha,” en hy woe ta de doar út om de fynt ta sîn plicht to bringen; der kaem FREARK er krekt in en drêech hwet onder de earm. „Hwer bliuwst dou, söksis?” frege de baes. — „Baes,” sei FREARK, wils 't er sîn knift út 'e bûse helle en dat twisken de doarsklink treau, — „wen jo sa 'n menear fen praten ou, dat past net for jo en net for my. As der wilde gies in 'e loft benne is 't min easte siedsjen, en as der babbelhaftige fammen in 'e keamer benne, ken men gjin wichtige dingen fortelle. Derom hab ik sa lang wachte dat de fammen foart wieren. En hier!” sei er en hy smiet hwet op 'e tafel, dat fen binnen rinkele en klonk, — „En hier, baes FOKKE, is nou wol de föks sels net, en sîn fel ek net, mar sîn felies.” „Hwet scil dat?” frege baes, en foel hird op de mantelsek oan, en gaspe de rimen los — „Hwet dat scil?” sei FREARK, „dat matte jy mar witte, dat giet my net oan. Min part hab ik my ta-eigene.”

Baes FOKKE sködde de mantelsek leech oer de tafel en in pak silveren leppels foel der út, en greate stik-

ken silverjild en moaje rûne stikken goudjild, en in lits doaske kaem er foar 't liocht en do de mûnlerske dat iepen makke, do lai der de iene ring by de oare, en de gouden keattingen krollen hiar der tröch hinne as slangen onder bonte blömmen. „Och Heare mistiit!” rop hia kjel en liet it doaske falle.

FYKE stie der by en seach alles mei oan en hia hie de hannen gear oer 't borst, en hiar eagen waerden geande wei greater, en sa bleek as in deade liet se hiar op 'e tafel falle op dat goud en silvergoed en lai de earmen der oer hinne en roap: „Dat is de Fransman sines! Dat is uses net!” Hia tilde de hölle op en seach hiar heit oan en hia hie in útsicht krekt as hied er ien hiar in mes in 't borst staet, en de deadsbinaudheid lai op hiar oansicht en hia sei: „Heit! heit!” — En de ald mûnler siet der en skau de sliepmûtse op 'e hölle hinne en wer en seach sin bern oan en hiar eangstme en den wer nei dat blinkende jild. En sa mar op ien stuit sprong er oerein, dat er bynei de tafel omsmiten hie, en hy rop: „'t Is de Heare bikend, ik wit fen neat; ik wit net hwer 't er bliuwn is; hy lai efter my in 'e wein, dat wit ik,” — en mei in swak lûd liet er der op folgje: „FREARK mat er mear fen witte.” — FYKE liet it jild it jild en sprong op FREARK ta en roap: „Hwer is de Fransman bliuwn?” — FREARK stie der koelbloedich by en seach hiar oan mei sin alde iseren tronie en hy sei: „Heare mistiit! dit wirdt hier, leau 'k, in hele riuchtdei. FYKE, bidarje dy hwet? Siuchst my oan for in rover en in moardner? De Fransman hab ik mei min eigen hannen in

't Stoppelgeaster bosk onder in bôekenbeam lein, en as de nacht him net to kald wirden is, den leit er der yette as in deade rot; hwent hy wier stabel dronken.”

„Dat wier er,” sei de mûnler, en FYKE seach FREARK oan en hiar alde heit, dy ek nei FREARK sin praten harkte, en sei: „FREARK, FREARK! ik ken 't net helpe. Dou hest altiid sök praet hawn fen ombringen en Franssen deaslaen;” hia die de skeldoek foar de eagen, foel op in stoel by de hird del en bigûn to skriemen as in bern. — „Divelhael!” sei FREARK, „dat hab ik, en as ik dat fordomde patriottereau mei de han de nekke omdraye koe, den die 'k it; mar in menske, dy him net forwarre ken? en den yet om jild en goed?”

Hy grommele yet hwet binnensmûle en gîng nei de doar, der helle er sin knift efter de klink wei, en do er der út gean woe, draide er him om en sei: „Baes, de löft is nou suver, de beide fammen benne oan hiar wirk. Ik ha jo nou de kream jown; lids jy de saek mar ris oer. Wolle jy dat spil halde — goed! Ik mei 't lye en hab er neat tsjin, hwent nei mîn dom forstan hadde jy der riucht ta. De Franssen hadde jo mear ontnomd as dit bidraecht, en ha jy leafst, dat er gjin kik fen slein wirdt, den ha jy 't mar to sidse; ik for my ken tige best swye. Mar wolle jy 't oan de baljuw ûtleverje, en wirde jy op in eed ferge, dat er neat ounomd is, den sidse jy mar, dat ik mîn part er ounomd hab.”

„FREARK, FREARK!” sei de mûnlerske, „help dy sels net in 't onleech en ûs ek net; dou komst my op dit stuit foar as de slange út it Paradis.”

„Frou,” sei FREARK, „elk mat sels mar witte

hwet him to dwaen stiet. Foar in jier twa kaem ik ris tröch Jinsenbûrren, der in de herberge pleistere ik efkes, en do 'k mîn gelach bitelje scoe smiet ik in sechsteheal op 'e tafel, en der sprong sa 'n biroerde skobbert fen in franse jager op en pakte dy sechsteheal wei; en do 'k my der tsjin forsette woe, kamen hia wol mei hiar tryen my op 't liif en bruiden my der sa ou, dat ik tochte wrichtich, ik scil mîn libben der by opsette. Nou, dy sechsteheal hab ik werom nomd, mar dat pak bruyen halde hia yet to goede. En al het disse kerel dat ek net dien, den het lichtwol sîn broer it dien of sîn kameraet en 't bliuwt den in 'e friûnskip. Dy sechsteheal hald ik." — En dermei gîng er ta de doar út.

De ald mûnler roan ondewiles de keamer op en del en wreau him de hölle en klaude in sîn hier; den bleau er wer ris stil stean en seach nei dat jild, en do FREARK ta de doar út wier, gîng er nei de kas en helle der 't almanak út en seach ris nei hwet er wol hûnderd kear neisioen hie, en suchte swier en sei in himsels: „Ja, moarn is de tiid om.” — Sîn wiif stie mei de rech tsjin 't stekje oan, dat se om de wichten fen de stoeltsjeklok hiene, en sloech ien en oar kear de hannen in elkoar, en forwondere hiar in stillens. „Ja,” sei de mûnler, „as wy 't halde benne wy út al ûs need.” „Och Heare, FOKKE!” sei sîn wiif en seach sa ontsteld nei him op. — „En stellen het de kerel it,” sei er wer, „dy silveren leppels hadde in greatelius wapen, en al lit ik it neispoare, oan hwa dy taheard ha, it jild is doch fen allerhanne soarte, en 't scil wol

spanne dat al dy inkelde stikken wer in de riuchte bûse to plak komme." „Heit!" sei sîn wiif, „dou setst din libben in de weachskeal, as de kerel dy nou forklaget, datst dou it him onomd heste!" „Hy scil him wol dea stil halde, hwent as hy fortelle scil, hot er oan dat goed komd is, den scille se him ek grif net sîn libben lang mei ris en rosinen fet mestje. —

× En hadde wy 't him den ontomd? It hînser hadde se ûs op 't slot after oan 'e wein bûn, it hînser het de mantelsek jister by FREAK in de stal brocht; hwa scil den nou sidse, dat ik it stellen hab?" En derby bigûn er it jild út elkoar to skiftsjen en to tellen op rîgen en steapels. — „Ja, mar 't heart ûs doch ek net ta," sei 't wiif. — „Hwa heart it den ta?" frege de mûnler. „'t Is de Fransman sines ek net, en as wy 't him wer jaen woene, hwer is er?" „FREAK seit ommers in 't Stoppelgeaster bosk." „Jawol," sei de alde, „mienste dat hy by sök waer fen de jûns acht ûre oan de moarns niuggen ûre der lîdsen bliuwe scoe? Hy scil sîn wei wol gien wêse, en hwa het fen my to easkjen, dat ik him efternei swalkje scil om him sîn jild to bringen?" — Dermei bigûn er wer to jildtellen, en 't wiif gîng sitten en lei de hannen in 'e skette, hia seach foar hiar út en suchte: „Dou mast it witte." — Fyke siet yet by de hîrd in stilte to skriemen.

De mûnler telde 't jild allegearre út en seach nou en den op nei Fyke, en den wier 't jimmeroan krekt as er him fortelle moast. Op 't lest hied er 't foar elkoar, hy lei de beide hannen foar him op 'e tafel en seach it jild yet ris oer en sei: „As ik dat litsjild en

't goudjild allegearre nei hollanske wearde birekkenje, den is der oer de toalve hûnderd gûne. Nou benne wy út al ûs need." — Do kaem Fyke oerein en fage hiar eagen ou, en hiar tronie wier bleek en bidaerd en hia sei sunich in hiar sels: „Us need giet nou earst oan.” „Fyke, praet sa net,” sei heit en hy seach fen siden. „Fen nou oan,” sei hia, „ite wy onearlik brea en sliepe in onriuchtfeardige sliep, en jy kenne dat jild bidobje, den bidobje jy jou earlike namme mei.” „Hwa praet fen bidobjen?” sei de mûnler. „Né, ik bitelje earlik mîn skilden der mei.” „Eearlik heit? En as 't ek al sa wier lik as 't net is, scil mînhear de baljuw net freegje, mei hōkker jild jy de Joad bitelle ha, en scille de Fransen net freegje, hwer jy dat hînsers wei ha; en hwa stiet er jo borch for dat FREAK grif him stil haldt?” — De alde sette in gesicht heal forbūke en heal grimmitich, en hy woe ûtbolderje, krekt as immen docht, as in oar him in domme set of in ondogense streek ouloerd het. Hy woe him inwindich it gewisse weiredenearje, lik as bern dōgge, as se in 't tsiuster sionge en fluitsje, om de spoeken ou to kearen.

Mar Fyke liet it der net oan ta komme; hia foel haestich tsjin hiar heit oan, sloech de earmen om him hinne, seach him stiif in 'e eagen en rop: „Heit, heit! bring dat jild op 't slot, jow dat de alde baljuw; hy het sein, hy scoe om jo tinke; as jy dit dōgge scil er ek om jo tinke. Ho faek ha jy my forhelle fen jou alde heit, ho faek ha jy my tofoaren praet fen jou mem, ho 't hia hiar mei spinnen der earlik trōchholpen hie oan hiar ein ta; ho faek ha jy my forhelle,

dat jy in jou fyntejierren, do jy in oare mûnlersfynt sin pong mei jild fûnen, him dy werom jowgen, ho bliid as hy do wier en ho goed as 't jo do to moed wier." „Ja, mar dat wier heel hwet oars," sei de mûnler; „ik wist ommers hwa dat jild tahearde, en fen dit wit ik 't net, en 'k hab it ek net stellen en weipakt. Ik hab in goed gewisse."

In ienen sprong de mûnlerinne fen hier stoel oerein en rop: „Lieave ginst noch ta! der giet in freamd persoan ûs fensters foarby en komt by de doar." „Hald de doar ta!" rop de mûnler en sprong dalik nei 't jild, mar stompte tsjin de tafel oan, dat de steapels omfoelen en 't jild oer de flier rolle. „Is dat jou goed gewisse?" frege FYKE en hia seach hier heit en hier mem oan en sei: „Mem, lit de doar los bliuwe. Dy persoan wirdt ûs fen God taskikt, en scil ûs segen in 'e hûs bringe. De mûnlerske liet de doar los bliuwe en seach stil foar hier del; de mûnler waard oan de earen ta read, hy draide him gau om en seach ta 't fenster út.

Der waard oan 'e doar kloppe. „Kom mar in!" rop FYKE en in linich jong kerel fen sa 'n jier of twyntich of in jier twa mear, kaem er in, en seach sa 'n bitsje nysgierrich om him hinne, krekt as immen, dy al lang graech ris witte wold hie, ho 't er by dy of dy liu foar stie; hy makke in fetsoenlik kompliment en sei: „Goe moarn!" „Ek goe moarn!" sei FYKE. De mûnler forrepte him net, en 't wiif bûchde hier foaroer om de siuwen op to fanneljen dy oer de grûn fallen wieren. Do de beide alden gjin „goe moarn!"

seyen en hy dat jild op 'e tafel lidsen seach, sei de jongkerel: „Nim 't my net kwea! Ik kom hier leau 'k fen onpas.” „O, né, heel end al net!” sei FYKE en sette in stoel by de hird. „Gean in bitsje sitten; heit het dalik sin saken oudien.” „Ja dalik!” sei de mûnler, en loek it fenster op en rop: „FREARK! slaen de gudsen foar de litse wein en bin dat franse hînsder der efter oan; wy ride nei 't slot.” -- Hy makke 't fenster ta, hy draide 'm om en sei tsjin mein en FYKE: „Sie sa! mei dy saek benne wy klear. Kom, pak dy kream nou by elkoar in de mantelsek, den ken FREARK him op 'e wein smite. Do gîng er op de freamde jongkerel oan, rikte him de han ta en sei: „Wolkom hier!” „Baes FOKKE!” sei de jongkerel, wils er baes de han jowch en opstean gîng; „ik wol jo net bilette in jou saken, min boadskip het wol tiid; ik kaem oars om jo to sprekken oer in bysondere omstannichheid; mar der is gjin haest by; de haedsaek is eigentlik mar, dat ik min folk ris opsûkje woe.” „Folk?” sei baes FOKKE, en seach him twifelriedich oan. „Ja!” sei de oare, „hwent ik ben JOUKE FOKKES sin soan en sadwaende jou heite broers bernsbern.” De alde sei neat en loek sin han tobek, do foege de fynt er yette by: „en foar fiertsien dagen hadde se my mûnich forklearre, en do tocht ik sa by my sels: „Sisters en broerren heste net en ek gjin folk hier in de krite; ik scil der jinsen ris sjen, as se der ek yet hwet fen JOUKE FOKKES sin soan witte wolle.” — En dermei gîng er op de mûnlerske ta en jowch hiar de han en FYKE ek. De mûnler stie der yet to lûmstankjen en seach

krekt as de mûsen him de bûter fen 't brea fretten hiene; derom sei de jongkerel tsjin him: „Miich, ûs pleitery sit jo in 'e hôle; mael der net oer, wy kenne derom wol goe friûnen wêse.” „So!” sei de mûnler, „en dou hast er ommers tsjin de liu in wird fen dien, datst my neaken op 'e dik sette scoeste.” „Hwet liu?” sei HINDRIK. „De liu prate hwet. Der ken ik net foar. Min heit is bigûn to pleitsjen en leaude ek dat er 't riucht foar hie, en min faud het it ding fierder foartset, en ik hab tasioen. Mar dit wol 'k jo earlik bikenne, in moaje knorre jild is der my al trôch de fingers gliden, en as wy 't nou onder elkoar lik fine koene, dat scoe oan my net stean.” „Dou wotte in 'e skulp krûpe; dat het din abbekaet dy oanredt.” „Ik ried mysels, neef FÖKKE,” sei de jongkerel en naem sin hoed op; „hwent as ik yet langer nei de abbekaten hier rie harkje, den meitse se my sa earm as in sweal. Mei jo is dat heel hwet oars; dy sin ransel sa tasjen ken, dy ken yet lang briede ear 't er oanbarnt,” — en hy wiisde op de mantelsek, dy mem en FYKE onderwiles fól pakt hiene. „Dat giet dy nen bit oan!” sei de mûnler grimmitich, hy draide 'm finnich om, brûn fen likens. „Dat jild — dat jild, dat heart my net ta.” — FYKE gîng nei hier heit ta en striek him oer 't wang en sei: „Heit, dat wier net forkeard miend.” „Né,” sei HINDRIK, „ik ben mei in goede miening hier komd, en 'k wol ek in goedens wer hinne gean. Min hinser en wein ha 'k der oan 't stek festbûn, en der ben 'k mei 'n pear stappen.” „Bidarje hwet, neef HINDRIK,” sei FYKE, „wird net haes-

tich. Us heit het fen 'e moarn sin hölle fol mei in saek, dy bisorge wirde mat. 't Scoe him fen efteren tige moeje, as jy in onfrede fen him ou gingen. „FYKE,” sei de alde en kearde him om en jowch hiar in tûtsje op 'e foarhölle, „dou hest it fen 'e moarn al twakear goed hawn en ik twakear forkeard; dou bist mîn best fanke.” Hy jowch de jongkerel de han en sei: „HINDRIK, hia scille net fen my sidse, dat ik JOUKE FOKKES sin soan mei spitige reden ta mîn hûs út driuwn ha. Dou scit net wer foart sonder wiet of droech. Né, mîn jonge, dou mast hier bliuwe sa lang as ik werom kom; hwent ik mat nei 't slot om in needwindige saek. FREARK stiet al op my to wachtsjen. Nou, goe moarn sa lang, en as 't dy mei dat likfinen inmoed is, den scille wy dat wol klear krye. Moarn mem! moarn FYKE!” — Sa ging er ta de doar út en op 'e wein sitten.

FIFTE HAEDSTIK.

HWERÎN FREARK DE BAES IN SPREKWIRD FORKLEARRET, EN
EFTER DE FRANSE JAGER OP DE WILDE GOESEJACHT GIET,
EN HO 'T DE MÛNLER HELDER WIRDT DAT ER MIDDEN
ÎN IN BYESWERM SITTEN GIEN IS.

„Baes,” sei FREARK, „do se fen 't mûnlehiem ou wieren en in de djieppe modderdik kamen; „ha jy wol ris in ald wiif sioen, as se in potsje of in pantsje britsen het, en den de stikken oan 'n oar past en seit: „Sa het it sitten?” „Hwet mienst der mei?” frege de alde. „Och, dat sids ik sa mar ris,” sei FREARK, en hy tsjispele sa swietwei mei de swipe oer de hinders, krekt as 't in de miggetiid wier. De baes siet stil to tinken. In poaske letter sei FREARK: „Baes, ha jy wol ris in jonge sioen, dy in mosk út de han flein is, en dy den in de lege han kipet en seit: „Och!”?” „Hwet mienst dermei?” frege de baes en FREARK sei: „Och, ik praet mar hwet.” — Baes FOKKE siet wer stil. Der gîng fen alles in him om, en hy sette krekt in moaje som út de rigel fen tryen in sîn hölle foar elkoar: „Hwet om peaske hinne it

lieappen rogge kostje scoe, as hy de folgjende moarns de Joad it jild net brocht;" en derby kaem er danich in 'e breuken. Hia rieden al stadichoan fierder; einlings draide FREARK him sahwet heal op 'e bank om en sei: „Baes, ken jy dat sprekward wol: „Smit gjin alde skoen wei ear 't jy' nye ha?" — Baes bigûnder in hekel oan to kryen, en do er him in tiidlang bitocht hie, hwet FREARK sin fragen eigentlik wol bitsiutte scoene, loek er de onderste lippe omheech en sei: „Ho is 't? Matte dat prippers wêse?" „Prippers?" sei FREARK; „ho komme jy der by? — Ik sids mar hwet. — Mar ik wit yet in oar sprekward, dat seit: „Habben is hebben en kryen is kinst." — Dy spreuke is oeral to brûken en foaral in oarlochs-tiden. Dîvelhael!" sei er en draide 'm wer op 'e bank om. „Baes FOKKE, fordomd mei elke sechsteheal wêse, dy ik in mîn libben mîn kameraten onfrom ontfitmanne hab, en fordomd mei eltse heallepsen rogge of weet wêse, dat ik mîn breahearre onthindere hab; mar in tiid fen oarloch is dat oars. De fyand fen 't lan is neat better as de boase fyand fen 't hele menskdom, en ûs lieaven Hear het er nocht oan as immen de dîvel ris fiks op 'e stirt trapet. Hwet sei ûs alde kaptein: „De fyand mat men safölle bineideelje as men ken." „Baes FOKKE," — en hy wüsd nei de mantelsek, — „dit is nou ommers sa 'n greate saek net." — „Swy der fen!" sei de baes kortwei, „dy saek is oumakke, ik wol neat mei dat spil to meitsen hadde; ik bring it jild op 't slot en ik woe wol dat ik de Fransman der ek bringe koe; FYKE tinkt er ek sa oer, dat

it in rare boel wirde ken." „Ik nab er neat tsjin," sei FREARK. „Foart!" en hy treaste de gudsen oan mei de swipe. „De iene harket nei manliu en de oare nei frouliu; ik ha 't net fel op froulius-rie." „Ik oars ek net," sei de baes.

Hia rieden swietmei foart, en FREARK frege nei in poaske: „Baes, hwet langramich jongkerel wier dat, dy fen 'e moarn by users kaem?" „Dat wier JOUKE FOKKES sin soan, der ik it prinses mei hab. Ho like er dy ta?" „Ik hab him oars net sioen as fen efteren. Mar der ken in goede grenadier fen." „Hy seit, hy wol de pleitery mei my oungeitse." „Der is er, nei min sin, gans in ein better om. In meagere skikking is better as in fet proses." „Hy wol op my wachtsje, sa lang as 'k werom kom." „Jawol!" sei FREARK en hy draide him wer sa healwei om en sei: „Baes, wit je hwet? hy moast mar lieaver in oerienkomst mei ûs FYKE meitse; dat wier 't beste." „Ho mienst dat?" frege de baes. „dat sids ik sa mar," sei FREARK, en do er him wer omdraid hie, bûchde er him foaroer en seach skerp de dik lans; hy jowch de baes de jaechline in 'e han, hy sprong fen de wein, makke dat franse hînsen fen 't efterkret los, en ear 't baes mûnler goed wiste hwet de fynt woe, wier hy mei 't hînsen trôch in hikke; hy ging er mei efter in hege hage en bûn dat skepsel der oan in hagedornen beamke fest, der de baes neat fen him sjen koe. Do er werom kaem, frege de mûnler: „Hwet heste?" „Hwet ik hab? — Ik hab spoek sioen. Der in ein foar ûs komme twa op hînsen dit út riden, en as de sinne der efkes

tröch komt, den flikkert dat sa; dat benne Fransen, en as hia hier in jagershinser mei seal en team efter oan ûs wein seagen, den scoene se gjin friûnlike praet-sjes tsjin ûs ha." „'t Is wier," sei de baes.

Hia kamen by 't Stoppelgeaster bosk, en FREARK wiusde mei de swîpe nei de bôek, der 't strie yet onder lai, en sei: „Der ha 'k him del lein." „Lai er der yette mar!" sei baes FOKKE. „'t Stiet er net fen to tinken, baes, hwent it het to nacht balstiennen reind, en om diss' tiid fen 't jier keart sa 'n beam net fülle ou." „'t Is wier," sei de baes en wils 't se 't der yet oer hiene, kamen der twa Fransen op hiar ta riden en fregen op hiar menear nei de Grienterpster mûnle, hwent hia wieren der krekt by in fiouersprong; en ear 't de mûnler in wird sidse koe wiusde FREARK hiar de wei op, dy dwars fen de mûnle ou roan, en do hia fregen, ho fier 't yette wier, sei hy: in foech ûre, en de Fransen rieden fierder.

„Ho nou? Mealt dy de plasse of bist net wiis?" frege de mûnler wils 't er sködhölle: „As dy sa foart-ride, den kenne se hiar libben lang de Grienterpster mûnle mei hiar esterein oansjen. Mar hwet scil dat bitsiutte?" „Baes," sei FREARK, „sök folk bringt ien neat in 'e hûs, en ik hab er gjin sin oan om alle moarnen opwaerme koal to iten." „Ho mienst dat?" sei baes. „Och, dat tinkt my sa. Siuch baes, as dy twa op 'e mûnle komd wieren, hwa wit as se den gjin sin oan ûs STRÛ krige hiene. Den koe 't ek mogelijk wêse, dat se hiar efternei roanen in 't bûthûs, en dat it hiar der in bitsje binipt foarkaem, en den

koe 't hier in 't sin komme om ús beide leste melktseky der út to lieden, en as se dy den bûten doar hiene, den lieten se de bisten faek mar onbitocht foar hier út renne. En den koene wy moarns gjin sûpenmoalin mear krye, en den kaem de griene koal wer op 'e lappen, en ik ben gjin maet fen koal." „Onmogelik wier dat net," sei de baes. „'t Is ek mogelijk, dat it hier net om 'e ky to dwaen is," sei FREAK. „Dit benne in pear sjandarmes, dy siikje lichtwol om hwet oars, en ik leau dat it in greate segen for ús is, dat wy sa fier fen de mûnle ou benne, hwent — baes, baes, pas op! hia siikje de franse jager of jo sels. Hwa wit hwet er to Stoppelgea foarfallen is. Der ken hwet ruchtber warden wêse, en hwa wit as FYKE gjin gelik hawn het. Nou woe 'k sels wol, dat wy de Fransman hiene." „Dat leau 'k!" rop de mûnler, „dat leau 'k." „Nou," sei FREAK, „hier het er lein, en opstien is er ek, en dat is er út gien; sin foetstappen stean hier yet in de bülle modder, en siuch mar, hy het de lange stricën yet in ein meisleept, deroan ken 'k witte dat er dy wei opgien is. Nou scil 'k jo it hînsen helje, en jy ride nei 't slot en leverje der it hînsen en de mantelsek oer, en ik gean de Fransman efternei om him to fangen, as 't wol."

Sa sein, sa dien. It hînsen waard oan 'e wein bûn en FREAK gîng it bosk tröch de wei op en hy sei in himsels: „Divel hael! Ik hab de ald baes moai hwet biroerre, en ús FYKE is doch mar in deales fornimstich ding, en as dy Fransman yet oan disse kant fen Grîpswald to finen is, den scil er foar 't liocht komme."

De mûnler siet op 'e wein en ried op Stoppelgea ta, en hy klaude de hölle en hy hersenskrabbe, en it sette him mal op en del. „Jonge, jonge!” sei er, „as ûs FYKE der net west hie, den siet ik nou licht al in 'e boejens, en der út ben ik yet laug net, hwent de diivel komt nou earst los. It reint ek al, en dat net in bitsje.”

Sa kaem er by de foarste hûsen fen Stoppelgea, en de earste dy er seach wier WITSE bakker, dy hie der in herberge en bakkery. Dy stie mei 'n wein fol strie foar sin skûrre en sei: „Goe moarn, heite! Ho di-veker! ho komst dou oan in Fransmanshinser?” „Ja, dat meist wol sidse,” sei FOKKE mûnler en forhelle him de saek mei korte wirden. „Dat 's in slim stik,” sei WITSE bakker, „hwent it hiele dorp is fol Fransen, dou kenst er mei dit hinser net tröch komme, sonder dat hia 't opmerke; ik ried dy, set it hier mar in 'e skûrre.”

Nou, dat waerd dien, en alde baes bakker sködhölle en sei: „FOKKE-heite, dou hest dy der mei in ding injown, der kenst in hopen lyen mei krye; op 't slot is 't, nei 't my taliket, ek net goed richtich, hwent minhear de baljuw het fen 'e moarn sin fine bollen ta 't moarns-ontbit al om acht ûre hinne helje litten inpleats fen oars om alve ûre. En FREARK SIMMEL seit, jiffrou STELLINGWERF is op 'e flecht, gjin menske wit hwer hia stoud of flein is; en dat de ûrwirkmaker in 't *Betterwird* bröcht is hab ik sels sioen; en de liu grûtsje al fen riuchtdei-halden en deasjietten.” „Nou is der gjin rie ta!” sei de ald mûnler, „hwet ben ik midden in 'e byeswerm sitten gien. Mar der helpt net oan, de

mantelsek mat ik de alde hear op 't slot bringe. Witste hwet 'k doch, WITSE! Ik rid de reed lans efter 'e bûrren om, nei de griene poarte fen de slottûn, der scil 'k mîn hînsers fest bine; kom dou my efternei en bring mîn reau hier in feilichheid. En mochten se my ek in 't hûnegat bringe, wes den sa goed en rid efkes nei de mûnle ta, en bring mîn wiif en FYKE foarsichtig de tinge, en sids tsjin de jongkerel dyst der oantrefte scitte, as hy sîn miich de tsienst biwise wol, en pas op 'e mûnle en 't oare spil, en bliuw by de frouliu, dy oars forlegen wêse scille. WITSE bakker onthiette him dat, en hy ried om 'e slottûn hinne en bûn sîn reau fest en woe de mantelsek nei 't slot drage. Der kaem JAN BROMMER, de boufynt fen alde ROGGE-BLOM trôch de poarte jeyen mei 'n moai span liicht-brune hînsers, en hy klapte mei de swiipe dat dy der tele gudsen efterût skoppen en him de weake modder in de eagen smieten, en hy rop: „Better my hwet in 'e tronie as jimme streken in 't fel en iepene borsten. Der efter kaem alde TAMME út Gielkamp oan mei sîn beide gielen, en sei: „Nou scoe dat folk ûs gudsen ek yet deajeye wolle,” en hy jage út in fiouren oer 't slotplein. „Ja,” sei alde ALEBOER fen Stoppelgea, dy in sek om 'e skouders slein hie — hwent dat wieren do de reinjassen — en pompt sîn ald swart ridhînsers tsjin de ribben oan, „kanonride, dat scoe in wirk for ûs wêse, net alde? Né; ik bring dy lieaver efter in 't bosk en bin dy der fest. 't Komt op 't selde út; to fretten hest thûs ek neat. Mar 't reint alderstomst.” — En do de mûnler in 'e tûn kaem tea-

gen en hokken se der allegearre mei de hînsers gear, efter de beammen en de sketten, en elk foar oar skrepte meast om sîn gudsen biside to bringen. „Baes FOKKE,” sei SKOLTE BETTERDY sîn soan; „bring jou gudsen út 'e wei. Dy op dit stuit goed by sîn forstan is, dy nimt by disse moaje rein sîn trekken waer, hwent de Fransen benne allegearre onder dak krûpt.” De ald mûnler likwol roan mar stiif trôch en brocht sîn mantelsek op 't slot.

SECHSTE HAEDSTIK.

HO RAER JIFFROU STELLINGWERF TSJIN HIAR BED OANSEACH,
EN HWEROM 'T HIA HIAR FEN LEEN IN PEAR SLAGEN ÎN 'E
NEKKE JAEN LIET. HWEROM FREARK SIMMEL MÏNHEAR
BALJUW SÏN PÏPEN STIKKEN SMÏET, EN DE FRANSE
OERMAN AMPEROAN DE DEGEN LITSEN HÏE.

As immen in skiednis nei bihearren forbhelje wol, den mat er 't lik enoch sa meitse as de ploejers en de eiders, as se in stik lan onder hannen ha; hy mat jimmer riuchtût gean alles meidimme en gjin hoeken stean litte. Mar ho goed er 't der op taleit, sa bliuwt doch hier of der wol ris in streekje lidsen, en den mat er tobek gean, en dat ek yet toriuchte bringe. Sa giet it my nou ek, ik mat in ekers-omgong tobek en 'k mat mÏnhear DROI en jiffrou STELLINGWERF hiar ein der by helje, en den ken 'k wer foart-arbeidsje.

De selde moarns, do de mûler mei sÏn sÏsige hÏlle ïn sÏn lears op kipe, klaide jiffrou STELLINGWERF hiar fetsoenlik oan, hwent hia wier tige orderlik, en do se de mÏtse forsette woe, tocht hiar dat se wol in skienne tipmÏtse ha mocht, hwent hia wier nuvere eptich; sa-

dwaende ging se nei hiar keamer om in skienne tipmûtse; mar hia kloppe earst oan en frege: „Minhear DROI, benne jy al in jou fülle habit?” „Owi!” sei de ûrwirkmaker. Hia die de keamersdoar op. Mar o lieave frede en gjin ein! — hwet lai 't er der hinne! Sa hie se 't hiar libbenlang net earder sioen; hwent in de nacht hie se net fierder west as op 'e gong en gjin eagen in hiar keamer slein. It hele boppest wier fen 't ledekant ou, en dwars foar de keamersdoar lai ien fen de Fransen in de wite gordinen, en smookte út in kalken ein piip, en de skienne readstreckte pei hied er onder 'e kop. De oare siet in hiar leningstoel en hie sin foetten bistoppe mei hiar nye gîngangen bopperok. Minhear DROI siet op 't foettenein fen 't bed, en hy sette onder sin bearemûtse in gesicht fen trye dagen onlyich waer. Hwet wier hiar lits keamerke biuster in disorder. Der hie se 't altiid sa mei op hawn en hia hied er sa 'n sin by om dat eptich in order to halden; hia hied er altiid sels oer gien, der hie se altiid mei nocht hwet sitten as 't moai in order wier, en alles hie se altiid mei eigen hannen ouwriwn en oufage. Gjin ien mocht der hwet fen hiarres oanpakke of omreagje, sels de weverinne net. „Né,” sei se, „frou STAEL is in fiks menske, mar sint se my ienkear min echte kelinene kralen op 'e grûn falle litten het, sint dy tiid bitrou ik hiar net.” — En nou! Alles wier onderst boppe helle en fen 't plak, de keamer wier blau fen tabakswalm, hiar klean wieren fen de mantelstok skoerd en layen by minhear DROI sin gewear en by de Fransman sin hingstestirt. En hiar bed, hiar

skoander bed stie midden oer de keamer. Dat bed wier hiar eigen. Hiar omke, de kastmaker REITSE ROELS, de alde REITSE ROELS — de jonge net — hie dat ledekant for hiar makke fen iken wagenskot. It jern for 't biklaisel hie se sels spûn; BEARN wever hie 't weefd, „ridlik goed,” sei se, „mar elke baen twa fingerbreed to smel, en dat wier to sleau fen him, hwent ik ben al sahwet in folslein froumenske, en dat moast hy wol witte.” De fearren hie mefrou de grîtmanse hiar jaen wollen, mar hia hie se net forgees oannomd, hia hie se mefrou bitelle; „hwent,” sei se, „frou STAEL, mîn tidlike en mîn iwege rest wol ik beide fortsienne ha, der ha 'k in sin by.” En do dat ledekant den safier klear wier, do kocht se hiar twa stellen snikwite gordinen fen dove HILLE, en makke dy oan 't boppestik fest, en do gîng se midden in 'e keamer, trye tred der fen ou stean en sei: „Frou STAEL, it ein kroant it wirk!” — En nou lai it bedgoed in 't hûnderd om 'oer de keamer, en de kroane fen 't ledekant lai op 'e grûn.

In 't earst stie se as se fen 't waer slein wier, en digere tröch de tabakswalm as de fülle moanne tröch de jûndaue. Derop gîng se mei in pear stappen op mînhear DROI ta, om 'e hölle wier se sa read — ja ho scil ik sidse? sa read as de koperen hantsjettel, dy se in 'e koken hie, — fen binnen; de nachtmûtse trille hiar op 'e hölle fen ergewasie; mar hia sei oars neat as: „Hwet is dit?” — Mînhear DROI stammere hwet by elkoar fen dit er fen dat, mar hiä seach him finnich oan en sei: „Lieagens, mînhear DROI! jy hadde

to nacht lieagene en jy lieagenje fen 'e moarn ek. Ut barmhertigens hab ik jo mîn sliepsté, mîn bed inromme, en dit is mîn tank!" — Dermei gîng se nei hiar laedtafel en helle der in skienne tipmûtse út, do woe se wer út de keamer gean, sonder mînhear Droi oan to sjen, mar do seach se hiar skoander bed ta 't ledekant út hingjen, heal op 'e grûn; dat bigreate hiar den doch hwet tofille, en hia woe 't in 'e hichte tille, mar krige 't ongelökkich krekt beet op dat wiete plak, der 't wetter sa op dript wie, en hia smiet it mînhear Droi tsjin de kop oan en sei: „Och heargen! dat ek yette!" — en hia silde ta de doar út en hie fen efteren sa 'n prislik en iserfest oansjen, krekt as in onskildige, dy nei 't skavot brocht wirdt.

De beide Fransen laken en sakkeren, mar hia steurde hiar der net oan; en do se de gong del gîng stapte de franske oerman mei sin adjutant in de fülle mondearing út de blaue keamer, en makke in bileefde bûging for hiar. De mûtse stied er hiar eigentlik lang net nei om komplimenten to meitsen; mar as sa 'n ien oanfreget, mat men him doch ek to reden stean, en nei 't de man is, mat de worst doch ek for him bret wirde. Hia makke sadwaende ek in bûging en knikte: „Goen moarn, mînhear TOLSMA!" en hia woe foarby gean. Mar mînhear de oerman halde hiar tobek en sei: „Mei jou wolnimmen, ik mat mînhear de baljuw sprekke. Hwer scoe dy to finen wêse?" — 't Wier jiffrou krekt as se in slach foar de hülle krige. „Hwet wolle jy?" frege hia, biuster fen 'e wise. De Frânsman sei yet ris hwet er woe. „Ho scoe dat mo-

gelik wêse?" sei jiffrou STELLINGWERF. „Us minhear wolle jy om healwei achten in 'e moarntiid sprekke?" De oerman bleau der by, en do sei se: „Minhear TOLSMa! in min keamer is my to nacht alles 't onderst boppe keard, dat mat ik in Gods namme oer my gean litte, — mar gjin ien scil fen my sidse, dat ik er handedich oan west hab, dat de order fen de hele wrald omkeard wirde scoe. En al is dat ek gjin kristlik sliepen, dat de alde hear docht, hy is doch minhear en hy ken sliepe as in hear, en dwaen hwet him goedtinkt. Gjin kening en gjin keiser scil my der ta krye, om my to forsetten tsjin de feste menearen fen dit hûs." — De officier sei, den scoed er 't sels wol dwaen; hy treau jiffrou STELLINGWERF op in bileefde menear út 'e wei en ging by de trep op nei boppen. „Nou is der gjin rie ta!" sei 't goe sloof, en hia liet de hannen by 't liif del hingje „ik leau de kerel docht it!" en do se de Fransman in de alde hear sin keamer gean hearde, sei se: „Hy docht it!" — En do se de adjudant in hiar keamer nei minhear DROI ta gean seach, sei se: „Nou ja, mislike brik-op-poaten! dou mast er nedich ek yet by." Hia ging in 'e koken en sei tsjin de beide fammen: „GRIET en LEEN, de dei set hioed raer in, en as dat sa foartgiet, den scil de Heare best witte, hwer 't mei eingje scil. Moarn lidse wy 't goed op 'e bleek, der ha 'k min reden for; hioed giet elk fen usen oan sin wirk en beart krekt as der neat bard is." Onderwiles krige hia de koffimûnle en hia draide en draide, en de koffimûnle rattele en rattele, en do se 't bakje leegje woe, wier

der neat in; hwent hia hied er böppe gjin beane in dien.

Boppe by de alde hear bigûn 't lûdröftich to wirden, der waerd tige lûd praten, en FREAK SIMMEL, dy onforstannige slorm, dy krekt dwaende wier om de lange pipen for mînhear to stopjen, woe nou doch ris fortelle ho 't boppe taging en skrepte mei 't hele pipegeri in 'e han nei de kokendoar, der GRIET mei 't ear tsjin oan lai, om er ek in bitsje fen to hebben, en — pomp! — der fliucht er tsjin GRIET oan, en — klets! — der lai de hele pipeboel, en klettere tröch de keuken. Jiffrou STELLINGWERF likwol stiek gjin han nei him út; hiar hannen layen in hiar skette en hia sei hiel seaftmoedich: „Alhiel in order! as alles ondergean en oan stikken mat, den brekt sa 'n brosse kalcken piip allicht earst, en as de hele wrald delfalt bliuwt er doch gjin ien poatsje of pantsje heel. 't Scoe my neat ny dwaen, as der nou wer ien kaem, dy al ûs thêgoed en porslein tröch de glêsen smiet.”

Der boppe waerd de striid heftiger; it lûd en drök gepraet klonk oer 't pertaal hinne, en de alde hear baljuw kaem mei de officier by de trep del in 'e gong. De alde sei mei korte stroeve wirden, de officier moast mar dwaen hwet er net litte koe, hwent hy hie doch de macht. De officier sei: dat wist er. Likwol ear 't er dy macht brûkte, woed er earst ondersiikje ho 't de saek stie, hwent it koe net oars wêse: der wieren dingen bard, dy, nei 't wol like, fortsiustere wirde scoene. De alde hear sei: hy hie neat to fortsiusterjen. As der hwet to fortsiusterjen wier, den hiene de Fransen hwet to fortsiusterjen; of, frege er, as sa 'n loebis

as dy jager west wier, by hiar in eare en achting stie? Hy for sîn hölle wist er oars neat fen, as dat de kerel as in ousetter by him komd wier, en him as in slansfet oansteld hie, en dat sîn folk en de ûrwirkmaker him sein hiene, dat de Grienterpster mûnler de kerel op 'e wein krige hie om him mei nei sines to nimmen; hwent sioen hie mînhear dat net. — Mar ho 't dy ûrwirkmaker DROZ in de franse mondearing kaem? frege de oerman. — De alde hear sei, der bikroade hy him net oer, en hy hie der neat mei út to stean, hwent de man wier gjin ambtener. Hy hie dit er mar fen heard, de man teach faek for sîn eigen aerdichheid dy mondearing oan. — Dat wieren ûtflechten, sei de officier. Mar do waard de alde hoannich en hy riüchte him in sîn hele langte op, hy seach de officier sa earnstich en deflich oan en sei: „Utflechten benne healsisters fen lieagens; jy tinke net om mîn alderdom en mîn rang.” De officier waard heftiger en sei: Kort en goed, de saek kaem him onwierskinlik foar. „So?” frege de alde hear, en onder sîn skiere winbrauen flikkere 't fen haet en grimmitigens, krekt as der út in swarte tongerwolke in blits oer in friûnlke lanstreek sjiet. „Komt jo dat onwierschinlik foar?” En hy kearde him healwei om en seach de officier sa oer 't schouder oan. „Hwerom mei in Fransman net for sîn eigen aerdichheid in franse mondearing oantsjen, as der sels Friesen for hair eigen aerdichheid in omrenne?”

Fiûrread waard de oerman oer sîn tronie — in kort amery — bleek as in deade gîng er in pear stappen tobek, grîpte nei sîn degen, en 't wier as der in

ougrislke died fen gewelt as in spoek efter him stie en him de han stiûre woe — ek mar in kort amery — haestich kearde er him om en gîng mei greate stappen de gong del. GRIET, dy in de keuken, trôch in skeef fen de doar alles mei ousioen hie, sei efternei altiîd, sa hwet hie se in hiar libben net sioen: hy wier in knappe kerel en seach friûnlik út sîn eagen,” foege hia der by, „mar do er der sa de gong del kaem, ik wit net, mar do foel 't my sa in ienen in 't sin, dat ik ienkear, do 'k as great fanke in 't lan oan 't stien-siikjen wier, midden in de simmer, by heldere sinneskin ris sioen hab, dat in simmertwierre in in omsiuch alle toeken fen dy greate ikenbeam efter in dominys tûn, ouramaide, dat alles trôch elkoar fleach, — en sa gîng 't ek oer sin gesicht.”

De oerman draide him wer om, gîng op minhear de baljuw ta en sei koel en bidaerd: hia scoene elkoar op dat punt wol ris neyer sprekke; sîn plicht fordere fen him, de saek in 'e grûn nei to gean. — Hwerom de ûrwirkmaker dy nacht op 't slot sliapt hie? — „Hy het hier net sliapt,” sei de alde hear. „Ja,” sei de officier, hy hied der sliapt, in dy keamer hied er sliapt, — en hy wiisde op jiffrou STELLINGWERF hiar keamer. „'t Ken onmogelik wier wêse,” rop de alde hear mei 'n forheftige stemme, krekt as er foar de hiele wrald de onskild in biskerming nimme woe, „dat is jiffrou STELLINGWERF hiar keamer. Dat goede skepsel ha 'k al langer as twyntich jier onder mîn dak hawn, en dy scoe nachts manliu by hiar herbergje?” „LEEN,” sei jiffrou STELLINGWERF in 'e ko-

ken, „slaen my tryekear tige in 'e nekke, hwent ik gean oars oer; alles bigjint my to meallen en to drayen.”

Onderwiles loek de officier de doar op en der seach de baljuw de ûrwirkmaker foar him stean, dy in de twiskentiid tröch de adjudant in 't forhear nomd wier, en dy hied er alles forhelle — allenne dy iene wierheid net, dat minhear RIPPERDA him brûkt hie om de Fransen bang to meitsen; — hy hie 't ek by heech en by leech bisward, dat de Grienterpster mûnler de franse jager meinomd hie. — De ald baljuw waerd alderheislikste kjel do er de ûrwirkmaker der seach. „Dit is my onbigripplik!” rop er út. De officier kaldgniske haetlik by him sels en sei, hy hope, dat it net lang onbigripplik bliuwe scoe; hy mûskoppe efkes in wird mannich mei de adjudant, en do frege er de kai fen de slotgefangenis. — „Dy jow ik net ou for disse gefangensman,” sei de baljuw, „hwent hy is in borger, en derom heart er in 't *Betterwird* onder 't riuchthûs.” — Dat wier best, sei de oerman, en sa woed er 't ek lieaver ha, hwent den wist er grif dat er gjin knoejeryen pleats ha koene.

Minhear DROI waerd sadwaende twisken twa soldaten in nomd — hwent it wimmelde mei de tiid op 't slotplein fen allerhanne frans folk — en waerd nei 't riuchthûs brocht. De officier ging ek foart, mar do er by de doar wier, sei er, as er strang nei sin plicht hanelje woe, den moast er de baljuw ek opslute, mar omdat er in ald man wier, en foaral, omdat er him persoanlik hier sa 'n grousum haetlik wird sein hie,

scoed er him mei frede litte, hwent hy woe in disse saek in 't alderminst de skin net op him lade, dat er oer dat wird wrake naem; mar dat moast er sidse, as de baljuw of jiffrou STELLINGWERF needsaekelik by de bihanling fen de saek to pas kamen, den koed er de alde net tröch de fingers sjen, en hy moast for himsels en for jiffrou STELLINGWERF stean. De alde hear sei koel en bidaerd, dat wier him goed. De oerman ging foart, mar hy stürde op 'e sté in pear sjandar-mes nei de Grienterpster mûnle, wils 't er de alde hear skerp oanseach.

De alde hear ging carst op 'e koken ta, en GRIET spatte al fen siden, foar de skreef fen de doar wei, hwent hia tocht dat mûnhear der in komme scoe; mar hy bleau in ienen stil staen en draide him om en sei in himsels: „Hwet praet dy kerel fen knoejery en de skin op him lade? Hwet sa 'n franse officier allenne sidse ken, dat ken de baljuw WEBER dwaen. Ik wol de skin ek net op my lade, dat 'k in 't sîn ha scoe om knoejeryen to bidriuwen.” En hy ging nei sîn keamer.

SAUNDE HAEDSTIK.

HWET MÏNHEAR HARKEMA SEI EN HWET MÏNHEAR HARKEMA
WIER; EN HWEROM FREARK SIMMEL FLUITSJE MOAST.

Do de ûrwirkmaker fen 't slot brocht waerd, wier FREARK SIMMEL fensels mei gien, allenne mar om to sjen ho 't de arrestant him onder sin ongelök halde en drage scoe, en as er faek ek ûtsnye scoe; mar dit leste barde net. De tocht ging stadichoan op nei 't riuchthûs ta, hwent hia moasten tröch allerhanne hinderpeallen hinne wine; hinsers, weinen en manliu, dy ta 't forfieren fen pakgoed en efterbliuwers, en ta 't riden fen kanonnen út de omstreken opkommandearre wieren, en dy nou op 't slotplein en op 'e wei by 'n oar driuwn wieren, en fen Frausen biwekke waerden, dat se der net wer op ougean scoene; hwent der wier 't boerefolk al divekerse liep op wirden. — De ûrwirkmaker ging dildich as in laem, en ek fiks bidaerd mei sin beide liedsliu tröch al dat gedrang. Hy hie in 't earst deales fen sin saken west, en de hele sack wier him de nachts heislike fai en biroerd foarkomd, mar onder dat forhear dat de adjudant mei him oansteld

hie, wier hy in de lûm komd, dy hier op del kaem : „Praet dou mar! Dou kenst lang prate ear 't er my in wirdt fen sinniget.” En sîn antwirden wieren dealse skriël útfallen. En al wier hy just sa 'n fûlbannige kerel net, dy dalik mar drist op alles los gîng, hy hie doch al sa lang in 'e wrâld west, en al sa faek in 'e fiûrrie sitten, dat er net al to gau hang wier. Hy liet it er mar op oankomme. „Hwet dit hier ris wirde wol?” sei er in himsels, do er ta de riucht-hûsdoar in triuwn waerd.

„FREARK SIMMEL,” sei mînhear HARKEMA, do de jonge wer op nei 't slot gean woe, „hwet spil is dit?” — FREARK fortelde nou mei fôlle deftigheid de skiednis fen de foarige deis, en ho 't mînhear DROZ in jiffrou STELLINGWERF hiar keamer sliept en alles kort en klien slein hie, en ho 't hy sels mînhear de baljuw sîn pipen stikken slein hie, — hy koe der likwol net foar, hwent GRIET hie de measte skild er oan, — en ho 't de franse oerman mînhear de baljuw deastekke wold hie, en ho 't jiffrou STELLINGWERF in 'e koken siet, as in foarbiel fen lyen en fortriet. Mar fen dy skos iis forbelle er gjin wird.

Nou wier mînhear HARKEMA eigentlik in sîn hert in echte prinseman, mar hy moast him in dy dagen ka-toen halde. By 't Kollumer oproer in 1798 hied er tige sîn best mei dien, mar dat wier him net goed bikomd; hy wier ien fen dy 174 oranjeklanten, dy do to Leauerd op 't blokhûs set waerden. Ien der fen waerd in kop korter makke, en dat die sa 'n útwirking op mînhear

HARKEMA, dat er efternei de pipen in 'e sek halde, en 't net gracch wêse woe, dat er in prinseman wier. Hy wier oars alhiel in man om fen in mich in olifant to meitsen en elke onskildige franse korporael wier in sin eagen in korsikaenske twingnagel. Ienkear, dat wier in 't jier 87, do LUTSEN bisjager by in fiuchtery, twisken patriotten en prinseliu, op in dorpsmerke in pear slagen mei krige, do stelde minhear HARKEMA him oan, krekt as prins WILLEM de Fifte sels hwet op sin baitsje hawn hie.

„Hald din smoel, jonge!” lûstere minhear HARKEMA mei oandrang, „wost din eigen deadsfommis hier in 't iepenbier op 'e wei ûtröppe? For dy ûrwirkmaker sîn libben jow ik gjin bôtsen, hwent dit is grif, dat de mûnler en sîn fynt dy franse jager deaslein hadde....” — „De mûnler net,” foel FREARK him in 'e reden, „de mûnler wier jister oars neat as brandewin en barmher-tichheid.” „Nou, den sîn fynt, dat is in Leech-geanster. Witst wol hwet in Leech-geanster is? Witste hwet in Leech-geanster to bitsiuten het? — Witst dou.....? Domme jonge, hwet siuchst my oan! Mienst dou dat ik dy min oangelegenheden oan de noas hingje scil? — Mar hwet ik sidse woe: de alde baljuw scille se nei Bayonne in Frankrik stiûre en jiffrou STELLINGWERF, — safölle as ik fen de franse krichswetten wit — scil wol ienfaldich ophinge wirde, en dou, min jonge, for de bistelling, dyst dou ûtfierd heste, scitte wol in on-himmele hûd fol bruyen krye.” — Nou, do seach FREARK SIMMEL it al biustere min tomiette, en hy sette der ek in gesicht nei. „Fest net in 't iepenbier op 'e

striette, minhear HARKEMA?" frege er. — „Hwerst dou mar gieste en stietste; derom neame se dat stanriucht. Mar as de saek op 'e beste menear oanfette wirdt, den ken alles yet wol toriuchte komme. — Kenst wol swye?" — FREARK SIMMEL sei, hy koe tige onbiskoft swye. — „Nou, kom den hier ris en stek din beide hannen in de broeksbûsen en fluitsje ris. — Sie sa, dat giet al. — En set nou ris sa 'n onnosel gesicht, krekt as der dy neat in 'e wei is; krekt allik aste siuchste aste by 't simmer in de slottûn apels fen 'e beam slachste, en jiffrou STELLINGWERF der op ta komt — Moai sa! — En pas nou ris op elke wird hwet ik dy sids: nou gietste mei dit gesicht en mei disse moaje skin fen bernlike onskild twisken al dy Fransen en dat boerefolk tröch nei 't slot in de koken, den röpste jiffrou STELLINGWERF allenne in in hoekje en den seiste: „De help komt neyer." — Wol hia hiar der net mei tofreden stelle, den kenst dou hiar in alle ienfaldigens fortelle, hwet ik dy fen 't ophingjen sein hab, en as hia den in bitsje bang wirdt, den seist hiar, hia hoeft er yet net to swier oer to tillen, hwent ik, minhear HARKEMA, hab de saek in 'e hannen nomd. Mar foar alles mat hia de kokensdoar goed slute, en de efterdoar nei de tûn ek, en hia en de beide fammen en dou matte elk in stik goed in 'e han nimme, en gjin Fransen der in litte, en jimme matte jim forwarre ta de leste man ta, sa lang as ik kom. Ik scil likwol dalik tröch de slottûn nei de efterdoar gean; ik scil mar earst efkes in mantel helje, hwent it reint alderheislikst, — en min paroaal scil wêse: „Alles wol!"

en mîn fieldgeröp: „York!” Né, dat giet net op, dat forstiet se net. — Nou, hwet den? — ’t Is allegearre ’t selde, — allegearre ’t selde. Nou, mîn fieldgeröp is — is — „Gestige Skinke!” Dat forstiet se. As der sadwaende immen komt en röpt dat wird, den mat hia de efterdoar op dwaen. — Hest alles onthalden?” „Ja, mînhear HARKEMA.” „Nou, gean den mar hinne, en gjin ien mat er in wird fen witte, de baljuw net ienris.” — FREARK gîng hinne en mînhear HARKEMA ek.

Mînhear HARKEMA hie foar ’t uterlike sîn oranje-keur sa goed oufage, dat it him letter slagge, do oan beide kanten de hiette hollen hwet bigûnen to bikoeljen, om lid fen ’t bistiûr to wirdden. En do kocht er him dalik in blaulekkense riedshearsmondearing mei silveren binaisel, en om ’t er in great, swier en deftich man wier, mocht er dat pak klean graech ris oan ha, sa faek as der mar hwet oanlieding ta bistie, al wier ’t ek mar dat de branspuit probearre waard of ek as der inketiering kaem, om him bihoarlik in ’t postûr to setten. Mînhear de maire wier net sa pronksk, en as dy in sîn skier sarjes rokje op ’t riuchthûs efter de tafel siet to skriuwen dat him de fingers pîpen, roan mînhear HARKEMA foar de tafel hinne en wer en Sorge for de stasie en de weardichheid; hwerby ’t him den bysonder nochlik kitele as sa ’n Fransman him oanspreek as „*monsieur le maire.*” Mînhear RIPPERDA hie der ek net tsjin, hwent meastentiûds wier der by dat wirk ek hwet in to sjietten, en dat liet er den mei de sta-

sie ek mar oan minhear HARKEMA oer, en hy naem it wirk op him.

Sadwaende, do minhear HARKEMA nei hûs gîng — hwent it reinen halde mar oan — do socht er in sin kleankas om sin skiere mantel en derby foel him sin mondearing in 'e hannen en hy tocht: „Komoan, hoed is de gelegenheid er wol nei, en hwa wit, as dy klean my by min foarnimmen net tsienje kenne. Hy teach se oan en sette ek sin nye tryetût op, dy de jonges in letter jierren, do er op in siamme in 'e tûn set wier, yet in dominys greft forsûpt ha. — Mar do in de tiid der ik fen fortel, wier dy steek yet in sin moaiste glans, en do minhear HARKEMA ta de doar út gîng sloech er de brede krage fen sin mantel oer de hölle, dat de hoed net wiet waerd, en minhear HARKEMA seach er do by lichtskindei krekt allik út as in franse generael by nacht, as dy de foarposten fen de fyand biloert. „Sie sa!” sei er, en nou ken my ek gjin menske. Hy gîng dwars oer de bûrren en makke in litse omwei oer in boerehiem, der boer NAMMEN ta 't harntsjefenster út sin hînsers neiseach, dy de Franssen ek al fen de stal helle hiene. „Goe moarn, minhear HARKEMA!” sei de boer; „och heden hwet is 't in tiid!” „Stil!” sei minhear HARKEMA en gîng fierder. After de skûrre by de hikke kaem baes weinmaker him tomiette: „Goe moarn, minhear HARKEMA!” „Hald de smoel!” sei minhear tipelsinnich en gîng efter de slottûn om. „Goe moarn, minhear HARKEMA!” sei HALBE spilmans greate jonge. „Klap!” der hied er ien mei de omkearde han foar de snût. „Domme jonge!

siuchst net dat ik onbikend wêse wol?" Sa gîng er in de slottûn; hy wier nortich en sei: „Dat mei de divel witte; in iepentlike bitsiening leit wrîchtich as in flök op in menske.”

ACHTSTE HAEDSTIK.

HWEROM MÏNHEAR HARKEMA MEI PAROOL EN FIELDGEROP
KAEM ; HWEROM JIFFROU STELLINGWERF NET ÌN DE
REIDSLEAT SITTE WOE, EN HWEROM DE RIEDS-
HEAR OP DE MÏNLER SÏN WEIN KAEM EN
DER EK WER OU.

Onderwiles wier FREARK SIMMEL mei 't foarskriuwne gesicht en de hannen ìn 'e bûsen, al fluitsjende nei 't slot gien, mar do er ta de koken ìnkaem forgeat er de foarschriften en sette in gesicht, dat koe immen oerlang bisjen en oerdwars bisjen, it hie altiid in oansjen as BILEAM sines, do sìn esel bigûn to praten, en hy lûstere jiffrou STELLINGWERF ta: „De help komt neyer.” — „Jonge! FREARK SIMMEL!” sei jiffrou, „hwet is dit ? hwet scil dit ? en hwet bitsiût dit ?” — FREARK sei hiar do hwet se dwaen moasten, dat hia hiar ìn 'e koken ta de leste man ta warre moasten om gjin Fransen der ìn to litten, en dat mìnhear HARKEMA mei parool en fieldgeröp komme woe en de kommando oernimme. „Lieave ginst!” sei jiffrou STELLINGWERF, „hwet mat ik

dwaen? Minhear de baljuw ken 'k onder sükke omstannichheden net onder de eagen komme, hwent de skande is to great. Ik wol my derom mar stil op min hear HARKEMA forlitte en sin rie folgje, en dy scil wol goed wêse, hwerfor wier hy oars riedshear? GRIET en LEEN, nim jimme togearre de efterdoar, FREARK en ik nimme de kokensdoar, en pas nou goed op dat jimme 't fieldgeröp net forjitte. De doarren waerden sletten, GRIET naem in biesem en LEEN in luiwagen, FREARK SIMMEL de yeskskeppe en jiffrou STELLINGWERF grïpte al nei de tange, mar hia liet him doch wer lidse en sei: „De Heare mei der my for biwarje, dat ik mei moard en deaslach mîn skild greater meitse. Né, ik wit better middel.” Hia helle de yeskpoat en sette dy in 'e koken op 'e tafel, sa dat se 't each en de frye slach op de efterdoar en de kokensdoar hie, en hia sei: „Lit se nou mar komme! Dy fen mîn soarte fen salve hwet in 't gesicht kriget, dy scil him de eagen goed út-feye.”

It dûrre den ek net malle lang, do rop er ien by de efterdoar: „Alles wol!” en in lits poaske letter rop it selde lûd sunich tröch 't slotgat: „Gestige skinke!” — „Dat is de riuchte, sei jiffrou STELLINGWERF. „LEEN döch de doar in mansbreedte op, en as er der in is, flap den de doar gau wer ta.” LEEN die sadwaende de doar in bitsje op, en mînhear HARKEMA woe der ta 'n in kringe; hy smiet de krage fen sin mantel esteroer, en sin tryetût en de silveren krage fen sin blaue rok kaem foar 't liocht. — „Hüh!” gâlde LEEN en biknïpte de rieds-

hear heal twisken de doar, „in Fransman! in Fransman!” — „Gestige skinke!” rop minhear HARKEMA, „hearre jimme 't net? Gestige skinke!” Mar 't kaem to let; GRIET hie him mei hier stompe biesem de hoed al fen 'e kop en 't fel fen de tronie slein en jiffrou STELLINGWERF hie him al twa hanföllen yeske in de eagen smiten.

Minhear stie der to prûsten en to snuven en grabbele mei de hannen foar him út, krekt as immen dy blineman bortet. Nacht wier 't foar sin eagen en gleane grimmitigens in sin hert. Sin hele foarnimmen wier in misbaksel wurden, hwent hwet hie in geheim to bitsiuten, der sa 'n koken-opskoer út foartkaem. Hwet ken in deftige tronie útwirkje as der mei in stompe biesem oer hinne skrabbe is, en hwer bliuwt alle glans, as de reade yeske der oer hinne leit lik as de huningdaue op in blom?

De earste dy wer by hier sintrum kaem en ontdiek hwa dat allegearre oerkomd wier, wier GRIET; mei in wip wier hia ta de efterdoar út in 'e rein. LEEN fôlje hier gau en rop: „Better in wiet jier fen ús lieaven Hear as fen ús jiffrou.” FREARK SIMMEL rop: „Heare krimmenikes! dat is minhear HARKEMA.” Jiffrou STELLINGWERF stie der as LOTS wiif — allenne wier se hwet folsleiner as LOTSKE — en hia seach by de riedshear op krekt as hy Sodom en Gomarra wier, en hia rop biustere flau: „Alle barmhertichheid! wy wannelje allegearre in tsiusternisse.” — „Jy prate hwet!” prûste minhear HARKEMA der út; „jy kenne yet

sjen, mar ik ken min eagen net iepen krye. Wetter mat er komme." Do ging 't op in waskjen en wirkjen, op in bikleyen en kibjen en bisusjen; mar minhear wier to lik, hy sei, om sin part mochten alle slotjiffrouen ophinge wirde, hy scoe er wol for oppasse om him wer mei frouliu in to litten as 't om in heimlike ouspraek to dwaen wier. Jiffrou STELLINGWERF wreau mei de skeldoek in 'e eagen en bigûn to skriemen en sei: „Minhear HARKEMA, jow my goede rie; in heit en mem heb ik net mear; minhear de baljuw ken ik in sa 'n omstannichheid net onder de eagen komme; jy benne min ienichtste treast."

Minhear HARKEMA hie in hert en in goed hert, minhear HARKEMA hie in sin, in weakmoedich sin, en do de yeske him net mear in de eagen timpere, en do jiffrou STELLINGWERF de skrammen in sin tronie mei ferske reamme insmard hie, dat sin blier read gesicht fülle hie fen in poddestoel der se miggen op songen, do sei er friûnlik: „Lit dat skriemen mar bitsjen; ik help jo to riuchte; jy matte de flecht nimme." — „De flecht nimme?" rop hia en biseach biustere forheard hiar eigen postûr fen onderen ta boppen. „Minhear HARKEMA! ik de flecht nimme?" en hia tocht der by oan de flechtige douen, dy hia boppe op 'e douematte hie, en as hiar omstannichheid sa bidroefde min net west hie, den hie se 't laitsen net litte kend. „Ja," sei minhear, „kenne jy mei sök waer en sa 'n wei wol in ûre twa trye oanien, in ien toer, marseare? Hwent reau is hier net to kryen en den scoe 't ek net stil genoch biroerre wirde kenne." — „Minhear HAR-

KEMA," sei jiffrou en 't laitsen forging hiar gled alhiel, „siuch mìn persoan oan, ik ben hwet swier útfallen, en 't treppenrennen wirdt my by tiden al hwet biswierlik." — „Kenne jy den ride?" — „Hwet sidse jy?" — „Ik mien, as jy hingsteride kenne." — Jiffrou STELLINGWERF gîng opstean en sette de hannen in 'e siden en sei: „Mei skande wol ik net libje. Hwet froumenske ridt op in hîuser? Ik ha mar ien kend in mìn libben en dat wier in frelle, mar dy wier der ek nei." — Do gîng mìnhear HARKEMA opstean en roan in kear twa de koken op en del en op 't lest frege er: „Scoene jy 't wol oan doare om by dit wæer fiouerentwyntich ûren twisken dy hege reiden tröch to bringen, der efter in 'e bûrfenne?" — „Mìnhear HARKEMA," sei jiffrou en taeste wer nei hiar skeldoek om de eagen út to feyen, „tink er om dat ik al fiftich ben en 'k hab forline hearst sa 'n swiere siikte lein..." „Den ken dat ek net," foel mìnhear hiar in 'e reden, „den wit ik yet mar twa útwegen, ien nei boppen en ien ne onderen. Biside matte jy, op 'e souder of in 'e kelder, ien fen beiden." — „Mìnhear!" rop FREARK SIMMEL wils 't er efter 'e skerin wei krûpen kaem, „ik wit it." — „Jonge," sei mìnhear, „bist dou hier?" — „Ja," sei FREARK tige binaud. „Den is 't wer mei 't hele geheim neat, hwent hwet trye witte, dat wit de hele wrald." „Mìnhear!" sei FREARK, „ik scil der siker wier neat fen sidse. En jiffrou, ik wit in plak. Oan-'t sket fen de riksouder is in planke los en dy lit him ombûge, as jy jo hwet in elkoar jowe, kenne jy der tröch kringe, en der efter is onder de pannen

in lits hoekje, der ken gjin divel jo fine." — „Dou ondogense snaek!" sei jiffrou en forgeat al hiar eangstme en need, den hest dou it west, dy my altiid de worsten fen de souder stellen het, en, minhear HARKEMA! ik hab altiid de onskildige rotten der mei bitige." — Minhear HARKEMA spriek nou FREARK SIMMEL fry fen in fiks pak bruyen, en sei, it wier nou hege tiid, dat hia út 'e wei kaem, en dat hoekje wier 't riuchte plak for hiar.

Hia gingen alle trye nei böppen nei de riksouder, en do FREARK SIMMEL de losse planke en de gelegenheid der efter oanwiisd hie, sei minhear; „Sie sa, jiffrou, nou geane jy hier op 'e riksouder sitten, hwent sitte matte jy nou; ik scil de planke efter jo taslute, en as jy hearre dat er hwa hier foar oan 'e doar komt, den krúpe jy stil tröch de planke in dat hoekje en wachtsje jo for hoastjen en prústen." — „Dat kenne jy maklik sidse, minhear, in sa 'n riik!" sei hia. — „Dat scille wy wol goed krye," sei hy en stompte 't lúk op. Hia woene hinne gean, do sei jiffrou: „FREARK SIMMEL, min jonge, forlit my net en bring my tinge, ho 't de saek stiet." „Om gjin ding!" sei minhear, „mei hy hier op 'e souder komme, dat koe sioen wirde, en den wier de hele boel forklapt. — „Stil mar, jiffrou," sei FREARK, „ik scil dat wol krye," en hy kniipeage hiar skarlúnhaftich ta. Hia gingen do hinne, en jiffrou STELLINGWERF siet trurich onder hiar siden spek en skinken en worsten en sei: „Hwet helpt alle segen fen de Heare, as immen fen min jierren op 'e flecht is?"

Do mînhear HARKEMA wist dat jiffrou STELLINGWERF goed bisorge wier, gîng er wer del nei de koken, en pipere FREARK SIMMEL yet ienkear it swyen in, mei sa 'n foege handgreep oan de earen. In de koken loek er him de krage fen de mantel wer oer de binaide rokskrage en de tryetût hinne en glûpte to mûk, as in kat fen de douematte, ta de efterdoar út. Sa gau hied er likwol sin boppe-ein net ta de doar út stitsen, of der kaem in geskreau en gegûl alhiel mal! en GRIET en LEEN, dy tocht hiene, dat de löft wer suver wier, en wer in de koken gean woene, spatten út elkoar as in pear witbonte douen, as de hawk der twisken sliucht. „Hald jimme smoel!” rop mînhear HARKEMA, „ik dôch jimme neat!” — Mar hwet help dat? De boeren, dy yet mei hiar hînsers in de tûn bliuwn wieren, seagen om op dat gegûl, en do se efter hiar de neimakke franse officier seagen, dat likwol eigentlik mînhear HARKEMA wier, do spilen se hakken op, allegearre op 'e griene poarte los, en 't durre net lang, do wier der hînsers noch menske mear to sjen. Mînhear HARKEMA draide nou fen siden ou in de bosk, en do er sa 'n lits biditsen kattepaedsje lans gîng', hwa kaem der oan gean? Alde FOKKE Mûnler mei de mantelsek onder de earm. „Goe moarn, mînhear HARKEMA!” „Dat is den doch in divels wirk!” sei mînhear, „Siuchste 't net, FOKKE? Ik wol ommers net bikend wêse.” „Der is 't my ek net om to dwaen,” sei baes FOKKE. „Mar mînhear, mei jou wolnîmmen, jy kenne my in deugd dwaen. Oan de griene poarte ha 'k mîn reau festbûn; bring dat, as 't jo bilieaft, in feilichheid. Ik dôch jo

graech wer ris in deugd; sa gau as de bears in de mûnleiver bite wol, lit ik 't jo witte." „Ik scil 't bisorgje," sei mînhear en gîng nei de griene poarte, en do er de mûnler sîn reau der fûn, makke er it los, sprong op 'e wein en woe just foartride, der kaem him in kliber Fransen tomiette, foaroan de oerman sels, op waens bifel al dy hînsers op-ontbean wieren, en dy nou seach dat er fry hwet romte komd wier, hwent hia wieren meast allegearre ûtpiukt. Mînhear HARKEMA waerd derom in ienen oanpakt, en fen de wein skoerd, en do de oerman sîn mondearing seach en hy jimmer rop, hy wier *conseiller d'état*, — hwent hy wist sa gau gjin better franse namme to bitinken for lid fen de rie, — do tochten de Fransen, dat se in goede fangst hiene, hwent hy scoe de foarnaemste oanfierder fen de hele boel wol wêse. De oerman fen de kannonniers forflökte en forwinske himsels op sîn onkristelik fransk, dat er oan him in foarbiel sjen litte scoe; fiouer mannen moasten him in hiar midden nimme, en sa waerd mînhear HARKEMA, dy to mûk der komd wier om in goed wirk to dwaen, ta in iepenbier spektakel in de bûrren werom brocht om in haetlike bihanling to ondergean.

Wils 't dat barde, stie alde WITSE bakker der tichte by efter in greate kastanjebeam, hwent hy wier ek komd om de mûnler sîn reau in feilichheid to bringen. Hy sei in himsels: „Dat hy beet sit, dat mei neat gjin kwea; hwent hy kriget al sîn bollegoed fen GEALE bakker, hwerom net fen my? Nou hy mat himsels redde, en dat ken er ek wol,

hwent hy is tige wiis; mar dy onskildige stomme bisten kenne dat net; der mat oars immen for sorgje.” Do ging er op ’e wein sitten en ried stadich efter de Fransen oan nei sîn skûrre en der loek er de hînsers in.

NIUGGENDE HAEDSTIK.

HWEROM MÏNHEAR DE BALJUW ÏN MARCUS AURELIUS LÈSE
MOAST, EN HIM NET OM 'E HÖLLE WASKJE MOCHT, EN
HWEROM MÏNCLERS FYKE HIM NET MEAR TO KLIEMERICH
FOARKAEM.

De alde hear baljuw roan in sîn keamer om en wier hoannich, hwent al wier er just net ien fen de kortkearichste, hy wier doch in ald man dy 't orders jaen wend wier en sîn eigen feste moden hie. En nou moast er him kommandearje litte, en hie de moarns acht ûre fen 't bed matten — hwet tsjin sîn natûr wier — en koffi hied er ek net krige, en do er, om him hwet op to fleurjen, in lang piip in 'e hülle stekke woe, do wieren der gjin pipen. Hy skille ris, FREARK SIMMEL kaem net; hy skille yet ris, GRIET kaem ek net. Hy helle sîn snufdoas út 'e bûse en snuwde ris, mei sa 'n ñeitinkende lûk oan 'e noas, krekt as immen dôcht dy him op alle mogelik ongemak biredt meitse wol; hy helle sîn lorjet út 'e bûse en seach in 't waer. Bûtendoar reinde 't dat it easde, en in de hege keale twigen fen de popelieren sieten de roeken sa stil en

dûkelhalsich, krekt as hiar de wiukken oan 'n oar plakt wieren, en hia dripten krekt as alde boer KEIMPE, do er ienkear op in jûn oan de ranne fen de hoed ta in de diksleat sitten hie. „Dy hadde ek al gjin wille,” sei de alde hear. „Mar hwer is in disse tiid ek wille in dit ûs lan? It is doch in wonderlike sake mei 't wraldsregear. Us lieaven Hear lit it ta, dat ien sa 'n kerel de hele wrald in onstiûr bringt. Dat is for in kristenmenske biswierlik tröch to sjen. Om by 't riichtsinnige gelove oan in godlik wraldsbistiûr, it nut fen sa 'n twingnagel as BONAPARTE in to sjen, dat is — dat is...” — en hy naem sîn sliepmûtse ou en halde 'm in ein boppe de hölle. „Us lieaven Heare mei my de sonde forjaen. Ik hab tsjin gjin mensken ea in hate hawn, tsjin gjin menske fyandskip; mar nou hab ik in hate,” en hy smiet sîn sliepmûtse op 'e grûn en sette de foet er op, „nou hab ik ien! en ik wol him ek halde!” Dat leste like er wol hwet lûd röppen to hebben, hwent sîn wifke kaem biuster onsteld ta de doar in: „WEBER! WEBER! hwet is der oan? Het FREARK SIMMEL of GRIET.....?” „Né, NEANKE,” foel er hiar in 'e reden en krige de sliepmûtse op, „dy net; BONAPARTE mar.” „Lieave ginst!” rop hia, „al wer? Ho kenst dy der sa lik om meitse?” en hia gîng nei sîn boekkas en helle der in boek út. „Hier WEBER, les in din boek!” Dat wier nou it boek fen MARCUS AURELIUS. Der lies de baljuw in as de hölle him balstiûrrich west hie, in kapittel, en hied er tige lik west, den twa. Sadwaende naem er nou 't boek ek en lies, en sîn wifke die him de wite purgearmantel om

en makke him it moaje, grise hier in order en frisle him dat alde litse fornimstige stirtsje en stoude him saeft en hoeden it fine poejer oer de hölle. MARCUS AURELIUS died er sines ek ta, en alle lilke tearen en falden waerden wei op sin ernstige foarhölle, do mefrou de baljuwske mei 't lits silveren meske him de poejer fen de tronie skrabbe. „Hwent dat moast se him der altiíd ouskrabje,” sei GRIET, as se deroer oan 'e gong kaem; „waskje ken er him den net, hwent den scoe 't wittenmoal him de eagen ta plakke.”

„NEANKE!” sei de baljuw, do sin kopstik in 'e stifsel set wier, „siuch doch, as jy kenne der onder ris in de húshalding rún. It is doch in wonderlike saek! GRIET komt net, FREARK SIMMEL komt net; dy donderse godloase Fransen hadde hier 't hiele hús in dis-order brocht. — Né, dat is sa!”

Mefrou de baljuwske wier in lits goed wifke, in bitsje swaklik fen persoan; derby likwol net tipelsinich, en altiíd klear om de wonderlike streken fen de alde hear to fordragen. Hia hiene in soan, hiar JOUKE, dy wier al in 'e freamdte, en sa wieren de beide liu in dat alde greate slot alhiel togearre, en droegen in troue en earberheid leed en wille mei elkoar. En as de forfeelsumheid hiar ris oansloech, den slagge 't gelökkich altiíd sa, dat minhear de baljuw krekt op 'e riuchte tiid, op in nye wonderlike infal kaem, en út it forfeelsum gapjen kaem den in echte sune moaiwaersprúst foart, dy de lieafde wer opfleure; hwent mei de lieafde is dat lik as mei in beam, ho mear 't de win in de krún en in de bledden spilet, des to fester set er sin wirtels.

Nou, dat minhear de baljuw dy moarns sin goed wifke forsochte, dat se ris nei de hûshaldlike saken omsjen scoe, dat wier nou fest gjin wonderlike infal, en derom rekke mefrou ek net oan 't prûsten, howol in ûs forliochte tiid mannich foarname mēfrou, by sa 'n foarstel, dat wol dien ha scoe. Hia wier krekt hinne gien, do FOKKE mûnler mei sin mantelsek ta de doar in kaem.

„Goe moarn, minhear de baljuw,” sei baes mûnler en makke in bûging, „mei jou wolnimmen.” — En hy lei sin pak op 'e tafel, „hier is 't!” „Hwet is 't?” frege de alde hear. — „Minhear, hwet wit ik er fen? Ik wit wol hwet, ik wit in hele boel en 'k wit neat, mar safolle wit ik, in skurkeboel is 't.” „Baes FOKKE: ho komst dou oan in skurkeboel?” „Ho komt de hûn in 'e halsban, minhear baljuw? En ho kaem de faem oan 't bern? — Ik wit allenne dat dit de Fransman sin mantelsek is, en dat de diivel my jisterjûn dy Fransman op 'e wein smiten het en dat min fynt FREARK him er foart wer ou smiten het.” — En nou forhelle baes mûnler de hele storie.

De alde hear roan wiles de keamer op en del en grommele hwet binnensmûle fen „in heislike saek!” en den stie er ris wer stil foar de mûnler en seach him stîf in de eagen, en do de mûnler oan 't ein wier sei er: „Nou, baes FOKKE, dat is den nou likwol doch wol wis, dat dy Fransman yet libbet?” „Ja, minhear baljuw, hwet wit ik derfen? — Siuch minhear, as ik er in slach nei slaen, den tink ik sa: kald wier 't to nacht for disse tiid fen 't jier just net; mar 't het de

hele nacht reind, en as ien fen ús beiden, mìnhear, jy of ik, de hele nacht der lein hiene, wy wieren mogeliker wise forklomme. Mar ik rekkenje sa: sök folk is dat omtorkjen better wend as wy, dat komt hiar wol faker oer en derom scil 't him net hindere hadde. En der wei roan is er tominsten; FREARK is him efternei, en as him nou letter yet hwet oankomd is, den benne wy der doch net skildich oan." „Baes, baes!" sei de alde hear en sködde mei de hölle, „dit is in slim stik! As din FREARK de Fransman net wer kriget ken 't dy de krage kostje. „God mei my bewarje!" rop de ald múnler, „fen hwet domme setten lit ik my op mìn alde dei ride? Mìnhear baljuw, ik ben onskildich, ik hab ommers ek de mantelsek net halden, en 't hínsen stiet in WITSE bakker sìn skürre." „Dat is ek din gelök, baes múnler, dat is ek din great gelök; hwent dat ken ik for dy tsiügje. En kleare bare goud en silver is in dat felies, seiste?" „Kleare bare goud en silver, hollansk jild en lowi-dors en silveren leppels!" En dermei gaspe baes FOKKE it pak los en liet mìnhear de boel sjen.

Mìnhear de baljuw skoerde in pear greate eagen op. „Lieave ginst en gjin ein!" rop er, „dat is wríchtich in skat!" „Ja, hwet sidse jy der fen, mìnhear? Mìn wiif seit oars net fülle, mar do se dit seach sloech se de hannen in elkoar en hia sei gjin wird." „Dat is allegearre stellen, baes. Hier op dit silverwirk stiet in adelik wapen, dat ken ik. Dy leppels het de skobbert hier in de neibyheid stellen. Mar dermei wirdt de saek net better."

De ald mûnler stie der krekt as er tröch de grûn sinke scoe; mûnhear de baljuw roan in 'e keamer om en wreau him de hölle, op 't lest gîng er op 'e mûnler ta en lei him de han op 't skouder: „FÖKKE mûnler, ik ha dy altiïd for in earlik man halden, mar sa 'n earlikens in sa 'n omstannichheid! — Dou kenst net fen de iene dei ta de oare komme, en dou jowst ût eigen oandrang sa 'n slompe jild werom, — der eigentlik gjin ien fen wit hwer 't thûs heart?” — De ald mûnler waerd sa hiet om 'e hölle as fiûr en oer en oer read, en hy seach nei sîn teannen. „Ja baes mûnler,” sei de alde hear fierder, „dat is in bysondere died fen dy, hwent fen 't jinge hier foarfallen is, kenst dou net witte; mar tankjē din Skepper, hwent it is mogelik dat dit stik dy 't libben biwarret.”

It gefaer, dat de man him tinke moast, de onfortsienne lofspraek, dy him krekt sa seaft oankaem, as dat immen op in leningstoel sitten giet der sîn lieaf wifke in spealdekeassen op dellein het, it ûtsicht, dat er mei Gods help ût dit slimme onleech yet tröch in lits gatsje krûpe koe, en dat hy dat alles net fortsienne hie, pakten de ald mûnler hird oan. Hy stie der mei delleine eagen, en wrong himsels hinne en wer en hy draide mei sîn hoed om, al fûlder, al fûlder; einlings sloech er de hoed mei de beide hannen rûngear, dat er alhiel ût sîn fetsoen rekke, en hy rop: „De dîvel mei dy hele fransestorie helje en my der by, mûnhear baljuw! As ûs lieaven Hear tsjin my genade foar riucht gean litte wol en my ût disse ellende helpt, den wol ik ek net mei ongeriuchtichheden tsjin him bistan.

Né, hwet wier is, is wier! En as mìn fanke FYKE der net west hie, den lai dit biroerde fransejild in mìn kas en ik hinge jûn oan de galge to bingeljen." — En do forhelle er de hele saek.

„Baes FOKKE!" sei de baljuw, do alles him fen stikje ta bitsje forhelle wier, „ik ben gjin greate maet fen fammensbern, jonges benne better; famkes benne my to kliemerich; mar din dochter FYKE...? dat is den doch hwet oars. Baes FOKKE, dat strekt dy en din wiif ta 'n eare, dat jimme sa 'n bern opbrocht ha. Hark ris, baes, aste ris wer op 't slot komste, nim FYKE den ris mei; ik — dat is to sidsen mìn wiif scil der aerdichheid oan ha. Né, dat is sa. Nim nou dy mantelsek en bring dy nei 't riuchthûs en tsienje dy der oan, hwent de Fransen scille der wol sa 'n soarte fen in riuchtdei halde — 't scil der ek wol nei wêse — en freegje dou earst nei de maire, dat is in wolmienend man en dy ken ek frans prate, en binnen kort scil ik der wêse, en alles hwet mar mogelijk is scil ik for dy dwaen" „Tige best, mìnhear baljuw! 't Is my al in hiel ein rommer om 't hert. — En mei dy oare storie, mei dat bankerotslaen, miene jy.....?" „Datst dou in ald gek biste, dy in din alde dagen mei yet mear bislommeringen in to jaen." „Best, mìnhear baljuw! nou, den it beste!" — En dermei gîng er hinne.

TSIENDE HAEDSTIK.

HWEROM FREARK SIMMEL BY 'T WINTERDEI SONDER PARAPLUIE IN IN APPELBEAM SIET, HWEROM HY HIM IN LÛTS PAKJE POMPIEREN ONDER 'T BAITSJE BIKNOOPTJE, EN HWEROM JIFFROU STELLINGWERF HIARSELS FOR IN GREATE SONDARESSE FORKLEARRE.

Nei in korte poas kaem mefrou de baljuwske wer in 'e keamer en sei: „WEBER, ho is dit? FREARK SIMMEL is der net, jiffrou STELLINGWERF is der net, en in hiar keamer leit it er hinne, krekt as der Heidens en Turken hûshalden ha, en de fammen dy sidse, hia witte fen neat, as dat mînhear HARKEMA ta de efterdoar inglûpen komd is, en GRIET het him út forsin mei in stompe biesem oer 't gesicht skrabbe, en jiffrou STELLINGWERF het him in pear hanföllën yeske in de eagen smiten, ek allenne út forsin, en sint dy tiid hadde FREARK SIMMEL en jiffrou STELLINGWERF wei west, en hia witte net hwer dy benne.” „Dat is doch in bysondere saek,” sei de alde hear. „Hwet docht mînhear HARKEMA in mîn koken? Ik mei de man oars wol lye, NEANKE, hy is in plesierich man; mar hy

steekt sin noas in elke neatichheid, en hwet fornimstichs is derby, sin libben net foar 't liocht komd. — „Sids my ris, NEANKE, hokker fen de beide fammen haldste for de forstannichste?” „WEBER, hwet praetste? Om forstan hoeft men ommers by dat slach fen mensen net to tinken.” „Nou, den de liepste, de reddichste.” — O, dat scil GRIET BETTERDY wol wêse, hwent de eagen geane hiar fiks in 'e hölle om, en 't mûl-wirk sit hiar yet better op 't riuchte plak.” „Röp my dy den mar ris binnen.”

Dat waerd dien en GRIET kaem. Dy GRIET BETTERDY wier in kort feardich fanke, sa wach en krigel as men 't fen in dorpriuchters dochter winskje koe. Nou stie se likwol foar mînhear de baljuw en sloech de eagen del en tsjipele mei hiar skeldoeksban om, hwent it lai hiar op 'e lea, dat dit wol in soarte fen in riuchtdel wirde scoe. — „Sadwaende,” bigûn de alde hear, „ta wierheidsprekken wirdste formoanne en sa fierder. — GRIET BETTERDY, hwet witste to forheljen fen jiffrou STELLINGWERF? Bigjin fen jisterjûn ou.” — GRIET forhelle do hwet se wist en hwet wy witte. — „Sadwaende,” sei de alde hear, „hia het by dy sliet en net in ien en deselde keamer mei mînhear DROZ.” „WEBER, hwet praet is dat?” smiet mefrou der twisken in. — „NEANKE, eltse omstannichheid is wichtich, as de onskild oan 't liocht komme scil. — En dou bist fen miening,” sa bigûn er wer tsjin GRIET, „dat se net mei HARKEMA foartroan is?” „Né, mînhear; op 'e flecht is se, leau 'k; mar net mei mînhear HARKEMA, hwent dy is my letter allenne in de efterdoar met, do

ik by mîn broer wei kaem, hwent dy wier hier in 'e tûn, mînhear, mei ûs hînsers om kanonnen to riden; mar," — en hia sloech de eagen op en hiar sûne tronie seach er echt bisich út, „mar mînhear, hy het de Fransen to gau west.” „So?” frege de alde hear, „het er de Fransen to gau west?” „Ja, mînhear, sei GRIET, en hia gniske sa lûbishaffich in hiar sels, „en hy het de hele kliber indachtich makke en het dy oaren de griene poarte wûsd.” „Dat is in domme set fen him west, en as de Fransen him krye, scille se 't him indruye. In eigenwîis folk benne jimme; sa is dat BETTERDY's folk allegearre. — NEANKE, onthald it hwet mei, dat ik om dy slofm, dy FREARK BETTERDY tink. En hwer is FREARK SIMMEL?” — Dat brocht GRIET wer dîvekers in 'e mit, en hwet er nou út kaem, dat kaem sahwet drippendewise. „Ja mînhear, fen 'e moarn smiet er minhears pîpen allegearre stikken en fen efteren sei er, ik hie 't dien. En mînhear, ik koe der net foar, hwent ik woe mar efkes om 'e hoeke kîpje, do dy franse officier der sa 'n spil útjowch, en do roan hy mei de pîpen tsjin my oan, en nou lidse de stikken en stallen in 'e koken.” „En fierder hest dou him fen 'e moarn net sioen?” „Ja mînhear, do de ûrwirkmaker transpereard waerd, do roan hy mei, en do er derfen werom kaem praette er mei jiffrou STELLINGWERF stedsk, en foart derop lûsteren hia togearre.” „Stedsk? FREARK SIMMEL stedsk? Hwet het dy jonge stedsk to praten? Hwet sei er den?” „Hy sei: Redding nadert.” „Ei? En letter kaem mînhear HARKEMA?” „Ja, mînhear, en ik striek him mei de bie-

sem oer 't gesicht, mar ik koe der ek net foar." „Dit is doch in bysondere saek," sei de alde hear en hy roan op en del en hy taeste him jimmer onder 't kin en hy seach nei de grûn en seach nei de souder. Op 't lest bleau er stean en hy sei: „NEANKE, de saek is my klear, dat ald sloof, jiffrou STELLINGWERF is de binaudheid oanslein, en mînhear HARKEMA het him der mei inlitten, en het it ien of 't oar forkeards ûtriuchte. Jy scille 't sjen, hia het hiar forstitsen." „Lit hiar den mar wêse, WEBER." „Dat ken net, NEANKE, hia mat foar 't liocht, hwent hia mat tsiûchnis oulidse for de ûrwirkmaker en for de mûnler; dat ken dy beide oars de krage kostje. Wist ik nou mar earst hwer dy bisfynt fen in FREARK SIMMEL wier, dy wit de hele tadracht. — En dou witst net hwer 't er is, GRIET?" „Né, mînhear." „Nou, den kenst dou hinne gean."

Do GRIET hiar omdraide foelen hiar eagen op 't hoekefenster, mar om 't hiar eagen tige helder en skerp wieren, foelen se ek tröch it fenster en seagen hwet in ein der efter foarfoel. Hia draide hiar wer om en sei: „Mînhear de baljuw, nou wit ik hwer 't er is." „Nou, hwer den?" „Siuch mînhear, der sit er." „Hwerre?" frege de alde hear en sette de fok op en seach alle kanten út, allenne net nei 't plak der FREARK SIMMEL siet. — „Derre, mînhear, der, in ûs alde swietekantsjebeam, dy op 'e hoeke fen de koken stiet." „Wrachtich, ja! — Dit is doch in bysondere saek! — NEANKE, in 'e winter! — As 't in 'e hearst wier, as der apels oan 'e beam sitte! mar NEANKE, in 'e winter!" „Och," sei mefrou, „licht oefent er him

der mar ris op." „GRIET BETTERDY," sei de alde hear, wils 't er sîn bril foar de eagen hinne en wer skoude, „dou hest skerpe eagen; hwet docht er der?" „Ja, mînhear, in lange latte het er der, mar hwet er dermei ûtfiere wol, dat is foar mîn eagen biditsen. Hy skermesearret er mei foar 't lûk fen de riksouder." „NEANKE, foar 't lûk fen ûs riksouder! Hwet scoed er der wolle, NEANKE?" „Ik wit net, WEBER, mar 't scoe my neat binye, as der moarn wer worsten misten." „Siuch jy wol? Siuch jy wol? Ei, dat is knap! Dat is den mar in kostlike beam for ûs FREARK SIMMEL! Simmers apels en winters worst!" — Dermei makke er it fenster op en rop: „FREARK SIMMEL, kom der wei, mîn jonge; dou scit oars keald skipje, der in 'e rein to sitten."

Der mat in freamde lannen in dier bistean, dat neame se luiaerd, dat mat saun dagen wirk hadde om in in beam op to kommen en ek saun dagen om wer op 'e grûn to kommen. Nou sa fülle tiid brûkte FREARK SIMMEL júst net, do er út dy appelbeam kaem, mar 't dûrre doch lang enoch, en út noed for sîn broek liet er him grif net sa oerlangsum nei onderen glide, en do er op 'e grûn wier, do wie 't oan him to sjen, dat er in bistan stie, as er komme scoe of útsnye. Mar FREARK SIMMEL wier in brave jonge, hy kaem; allenne halde er him nou en den in bitsje op: „GRIET, hwet docht er der efter de krûsbeibeamkes?" frege de alde hear, „Ja, mînhear, hy het der, leau 'k, hwet efter smiten." „So? dat is den in oare saek. — Nou, FREARK, kom mar ta de kokensdoar in. En dou

GRIET, gean hinne en pas my op dat er net ta de foardoar wer ûtknipt." GRIET gîng hinne en FREARK kaem, sa oerlangsum as de diûre tiid; mar hy kaem. „FREARK SIMMEL, mîn jonge, sa fülle însjen moast dou al hadde, dat it net goed for de sûndheid is by reinich waer út 'e hûs to sitten, nim dy tonei in paraplue mei aste bûten doar sitte wotte; en safolle însjen moaste ek al hadde, dat it net goed for din broek is, by wiet waer in in beam to klanterjen; dôch dat tonei in in droege tiid fen 't jier. Nou, sids my ris: hwet diest der in dy beam?" „Och minhear, dat die 'k sa mar ris." „Kom," sei de alde hear, „dy reden lit him wol hearre. Mar hwet ik eigentlik sidse woe: hest neat fen jiffrou STELLINGWERF sioen?"

FREARK SIMMEL, dy in hiel oare frage forwachte hie, libbe eagenskînlik wer op en sei tige krîgel: „Né, minhear baljuw." „Ja, mîn jonge, ho scoest dou ek hwet witte fen in saek, der nimmen hwet fen wit? Nou, hab nou de goedichheid en siuch my ris riucht in 'e eagen." — FREARK SIMMEL hie dy goedichheid; mar sîn ûtkik wier in falsk dûbeltsje, en de alde hear like dat ek net for echt oan to nimmen, hwent hy sei: „FREARK SIMMEL, hier is in mes, gean nou ris in 'e tûn en sny my ris út de hasenutebeammen — dou wilst wol hwer se stean — sa 'n lits stokje, sa 'n ien as in — as in — nou, as din middelste finger fen tsiokte; en den, mîn jonge, hest der efter de krûsbeibeamkes in 'e tûn hwet weibrocht; röp GRIET BETTERDY, dy scil dy helpe to siikjen, datst wer krigeste hwet dines is. Mar, hearste my, GRIET BETTERDY mat mei."

FREARK SIMMEL hie sadwaende, onder tige binaude omstannichheden in minne tatiding; hy hope likwol op twa dingen, hwerop de measte mensken in hiar forlegenheid hoopje; nammentlik foarearst op 't bistiûr fen heger han, dat dy yet krekt ear enoch de alde hear in stien in 'e wei smite scoe, om sin foarnimmen to forhinderjen, en den oard op sin foarige onderfiningen in sökke forlegene tiden; bûten dat hied er yet in help in 'e need, der sliuchtwei mensken net fen witte, nammentlik sa 'n lits pakje alde pompiere, dat er him as 't nipte en wer nipte onder 't baitsje biknoopte: dat forgeat er nou ek net. Hy gîng sadwaende ridlik wol to moed in 'e tûn, mei de stille hope dat GRIET it riuchte plak efter de krûsbeibeamkes net goed merkbiten ha scoe; mar wils 't hy dwaende wier om in hansum stokje to siikjen, seach er mei inerlik ougriis, dat de faem krekt op 't riuchte plak ta gîng en der hwet op krige, hwet him fen fierren talike fülle fen in worst to hebben. Hy moast him sadwaende oars sjen to helpen, derom snyde er foarearst in pear onmerklike kernen in de hasenût-stok, der dat ding foaral net sterker fen waerd, en do bisocht er om GRIET hiar finst ou to praten. Dat lökte him likwol net, hwent GRIET hied er gjin sin oan om in twade eksamen foar minhear de baljuw to ondergean, en derby foel 't hiar in, dat it mogelikerwîse FREARK SIMMEL west hie, dy hiar foar in dei of acht in hanfol finknipte baergeborstels in 't bed struid hie. Sa kaem den nou FREARK mei de stok en GRIET mei de litse spitige worst wer foar minhear de baljuw.

X „GRIET,” sei mînhear, do er hiar de worst ounomd hie, „dou kenst nou hinne gean, fanke.” „NEANKE,” sei er tsjin mefrou en halde hiar de worst foar de eagen, „dit neame wy in corpus delictie.” „’t Ken wêse, WEBER, dat it ding in ’t latin sa hiet, mar wy sidse der tsjin fen worst.” „Moai, NEANKE! Sids my ris, kenne jy forklearje, dat dit ien fen ûs worsten is?” „Ja, WEBER, dat ken ’k sjen oan ’t bandsje,” „FREARK SIMMEL, ho bist dou oan dy worst komd?” — Dat wier nou for FREARK in alderheislikste frage fen mînhear. De biskikking fen heger han like der net twisken komme to scillen, sin onderfiningen jowgen him gjin liocht, mînhear de baljuw stie foar him, in de iene han de worst, in de oare it stokje, en dat wier op sin meast twa foet fen sin rech ou; hy wier sadwaende op dat pakje pompieren nei komd, en dat wier ek al in fai spil; mînhear hie ’t ienkear al ris oan ’t klappen mirken. Hy jowch him sadwaende forlern, hy bigûn to skriemen en sei: „Ik hab him to jow krige. „Dat lichste!” rop mefrou haestich, „dou hest him mei in latte fen de riksouder helle.” „NEANKE bidarje hwet; gjin *suggestive* fragen. FREARK, hwa het dy de worst jown?” „Jiffrou STELLINGWERF.” „Hwersanne, FREARK?” „Do ik in ’e beam siet.” „Siet hia der by dy?” „Né, hia siet op ’e riksouder en do het se my de worst op ’e latte stitsen, der hie se in spiker in slein.” „Dou hest my in hoat lin sein, dou wist net hwer jiffrou STELLINGWERF wier; sadwaende hest my tofoaren lieagen.” „Mînhear baljuw! mînhear baljuw! slaen my net. Ik ken ’t sikerwier net

helpe. Mînhear HARKEMA het it mei my ouspritsen, en ik moast him heilich onthielte, dat ik tsjin gjin menske, ek net tsjin mînhear de baljuw, sidse scoe hwer jiffrou STELLINGWERF wier." „Is mînhear HARKEMA din breahearre of ben ik it? Dou hest lieagen, FREARK, en aste mei lieagens pielste den krigest bruiyen, sa stiet dat in ûs kontrakt." — En mei krige mînhear de baljaw FREARK by de krage en onderhelle de stok, en as 't heger bistiûr yet twisken beiden komme woe, den waerd it hege tiid, — en it kaem twisken beiden.

Der waerd fen bûten oan 'e doar tikke en LÛTSEN eksteur kaem in: „De groetenisse fen mînhear de maire en de saek stie net to best for de ûrwirkmaker en de mûnler, en as mînhear de baljuw sa goed wêse woe om dalik in 't riuchthûs to kommen, mar foaral jiffrou STELLINGWERF meinimme, hwent hiar tsiûchnisse wier foaral fen great bilang." „Ik kom dalik, hear LÛTSEN. — NEANKE, it bigjint to nipen. FREARK helje mîn jas, en jy, NEANKE, gean nei dat ongelökkige sloof op 'e riksouder en helje hiar hier." — Hwet wier FREARK linich om de jas to heljen. Hwet skrepte er om mînhear onder de eagen wêi to kommen. „Mefrou," sei er, „ik mat mei; allenne for jo komt se net foar 't liocht, hwent hia sit eigentlik net op 'e riksouder, hia sit der efter op in plak dat ik allenne wit." — Sa roan hy den foarût en mefrou kaem him efternei, mar sunich.

FREARK kloppe oan 'e doar: „Jiffrou doch iepen, ik ben 't." — Gjinn antwird. — „Jiffrou, 't is goed folk! gestige skinke!" „Gjinn antwird." „Jiffrou, de Fran-

sen benne foart." — Do bigûnen se hwet to hearren en mei in binaud lûd waerd er sein: „Dou bist in lieagener op en út; bring my net in forsiking." — Onderwiles rop mefrou ek: „Jiffrou STELLINGWERF dôch mar iepen, ik ben der; mefrou." „Ik ken my net foar jo sjen litte," waerd er werom rôppen, „ik ben in sondaresse, in greate sondaresse." „Nou, doch mar iepen, dat scil him allegearre wol skikke."

Nei lang hassebasjen die jiffrou STELLINGWERF den einlings de doar iepen, en do stie se der mei in reade hôle en triennen as knikkerts roanen hiar by de wangen del. Mar ont hioed de dei ta wit yet gjin ien it, as dat fen oandwaning kaem of fen de reek. Allike fôle, de triennen roanen, en as dat fen in breed en swier aldfaem sein wirde ken, den mei ik sidse: hia stie der as in knûkere reid. „Mefrou," sei se, „ik ken jo net onder de eagen komme, ik ben djiep sonken; oer de twyntich jier ben ik al in jou segene hûs, en fen mîn libbensdagen nee hab ik jo in sprûtsel onthindere; ien boase ûre het dat oars makke; ik hab mîn hannen bikweadige oan hwet jowes is." „Och, jiffrou STELLINGWERF, praet der net oer, kom mar mei nei onderen." „Gjin stap, mefrou! earst in omstannige bikentnisse. Siuch, mefrou, jy witte 't, ik ben op 'e flecht. Minhear HARKEMA het my holpen to fluchtsjen, en disse bisfynt, FREARK SIMMEL. En nou sit ik hier in noed en perikel to tinken oer mînhear DROZ sîn lot, en oer al dat oare, en ik tochte dat disse snaek fen in jonge my tinge bringe scoe ho de saek stie. Ik hearde fen bûten foar 't lûk ien brimmen en dy rop my by de

namme, en do 'k nei 't rût glûpte en der ta út seach, do wier 't my as 'k fen 't waer slein waerd, hwent tink ris ta, mefrou, dy oerkoiming wier in de swiete kantsjebeam klantere en wier op in lange toeke lans krûpt, en do sweefde er as in skierroek boppe de djiepte. „Jonge,” sei 'k, „FREARK SIMMEL, wost wol út de beam gean?” — Do gnisde de jonge my oan. „Jonge,” rop ik, „ik ken dat net foar din heit forantwirdsje, dy in sa 'n gefaer to sjen.” — Siuch mefrou, do bigûn de jonge lûd to laitsen en hy sei: „Ik woe jo mâr efkes tinge bringe: de ûrwirkmaker wirdt ophinge, en mînhear HARKEMA dy hadde de Fransen krige, dy sit in 'e boejens, en in heel battaljon is der útstiurd om jo to siikjen.” Mefrou, dat wier gjin treastlike tinge, en mîn eangstme wier great; mar ik ken mei de han op 't hert sidse: mîn eangstme om de jonge wier greater. „Jonge,” rop ik, „gean doch út dy beam.” Siugge jy, mefrou, do gnisde er my oan krekt as in aep op in drommedaris en hy sei: „Ja, as jy my in worst jowe.” — En do bigûn er allerranne malle gekke kinsten to meitsen, en hy hipte op dy twigen om, krekt as in kenin in in koaltûn, dat it my grien en blau foar de eagen waerd. Nou mefrou, do tocht ik: hwet is in worst? En hwet is in menskelibben? En in mîn eangstme bikweadige ik mîn hannen oan jou eigendom; hy halde de latte ta 't lûk in en ik stiek de worst er op. Do waerd hy roppen hier by mînhear de baljuw, en do er him nei onderen sakje liet, rop er my sunich ta, hy hie my mar hwet wis makke, der wier allegearre neat fen wier. Derom sids

ik, hy is in lieagener, mefrou, en der bliuw ik by.”
 „Lit him mar efkes tiid dwaen,” sei mefrou, „hy het by mîn man ek yet in skinke in 't salt; hy scil sîn riuchter net ontgean.”

Mei moeite krige mefrou de alde jiffer fen 'e souder ou en do se onder kamen roan mînhear de baljuw mei sîn deftige stap in sîn fülle stasie op en del en wachte al. En do wier 't in swier stik om jiffrou STELLINGWERF er ta to kryen dat se mei de alde hear nei 't riuchthûs gîng — „in de iepene liuwebek,” sei hia. Hia woe alles lye hwet se in hiar onforstan fortsienne hie, al hie dat in goedens en mei eare pleats hawn; mar foar al dat freamde manfolk to stean en hiar fen wegen mînhear Droz to defendearjen, dat gîng hiar krefte to boppe, as fetsoenlik froumenske, en as mînhear de baljuw der fest op stie, den moasten GRIET en LEEN ek mei, hwent dy moasten wer fen hiar bitsiûgje, dat hia de nachts by hiarren sliëpt hie.

In dat punt moast mînhear de baljuw den tajaen, en wils 't jiffrou STELLINGWERF in hiar keamer gien wier om hiar in alle haest hwet to forhimmeljen, gîng de alde hear mei greate stappen, in djieppe oertinkings op en del, en swaide mei sîn gongelstok in 'e loft: yet ien út sîn studentetiid en der sonder gîng er sîn libben der net op út. Op 't lest sei er: „NEANKE, hia het gelik; de twa fammen kenne ûs gjin ontsienst dwaen. Mar NEANKE,” en hy snûwde sa 'n bitsje om him hinne, „'t is krekt as 't hier nei rikke iel rûkt, het alde JILKE fen GIELTERP mei sîn iel hier west?” „Hwet prate jy, WEBER, dat is fen hiar, hia het om-

mers langer as in ûre op 'e riksouder sitten." „Dat is den in oare saek," sei de alde hear, en mefrou moast de beide fammen röppe. Do jiffrou STELLINGWERF kaem wier 't selskip foltallich en hia gingen foart, nei 't de jiffrou fen mefrou in ouskie op libben en dead nomd hie. Gjin ien sei in wird, mar do se by de slotpoarte kamen, swaide jiffrou STELLINGWERF hiar om en sei: „GRIET, as wy op it plein foar 't riuchthûs komme, ren den gau efkes skean-oer nei master LUKAS, dat hy hwet om my tinkt in min ongelök, der mocht my ris hwet oerkomme, ik koe wol ris fen my sels reitse.

ALFTE HAEDSTIK.

HWEROM WITSE BAKKER TRÖCH SÏN PÏP MEI ÎN 'T KOMPLOT
KAEM; HWEROM JIFFROU STELLINGWERF MÏNHEAR DE BAL-
JUW FOR IN WITE DOU OANSIUCHT EN GRIET BETTERDY
FOR IN ENGEL, EN HWET TINKBIELD HIA OER IN
FRANSE KRÏCHSRIUCHTER HIE.

Ging 't er op 't slot al hwet bont in lans, in 'e
bûrren seach 't er yet fülle bonter út. Siker, as sa
'n heap soldatefolk in dorp mei inketiering oerfallen
kaem, as de boeren út de omstreken mei hînsers en
weinen en de handwirksliu en arbeiders út de bûrren,
ta allerhanne tsiensten by 'n oar tromme waerden, wils
't oan 'e iene kant de jammer en de ellende kriet en
klage en oan de oare kant de oermoed in hopen ge-
weld útjowch: den koe 't sa stil net tagean as in 'e
tsjerke. Mar de Fransen namen hwet hiel fülle fry.
Hia wieren hier ienkear oanhelle om ús lan de fryheid
to bisorgjen sa 't hiet; mar do se hier wieren, mak-
ken se 't ús folk 'sa lestich, dat sels liu, dy 't oars
mei hiar op hiene, in hekel oan hiar krigen. As se 't
folk fen 't noarden better kend hiene, den hiene se
licht ek better insioen, dat se de hînsers alhiel for-

keard foar de wein sloegen om hier op in dūr hiar steande to halden. De tiden foroaren niunkelitsen al. Us lieaven Hear strūpte de Fransen in de russise winter de goudglansige slangehūd ou. Hy, dy oars oeral for master opspritsen hie, kaem as in skoajer werom, en naem de taflecht ta 't meilyen fen Dūtsklan, en dat krige de oerhan oer de grimmitige hate. Gjin ien woe de han onderhelje tsjin de man dy fen God slein wier; dat meilyen die 't forjitten hwet hy oars dūbeld en dwars fortsienne hie. Sa gau hie likwol de forklomme slange him net wer opkoestere in 't waerne bed, dat it meilyen for him spraet hie, of hy stiek ek sin angel wer út, en hy scoe wer nei alderwenst bigjinne. Mar de wrok tsjin de oerhearsker bigūn ek geande wei wer mear to arbeidsjen. It wachtwird waerd: „Opstan tsjin de menskeslachter!” Mar dat wachtwird wier gjin geröp fen in dei. Net in heap onbitochte balstiūrige jonge hiethöllen, net it Janhagel op 'e striette makke der 't bigjin mei; né, de beste en forstannichste liu stapten by elkoar, net ta in biswarring mei mes en fenin, né, ta in foriening mei war en wird tsjin oandien gewelt. De alden sprieken it wird en de jongen bisorgen de war. Net iepenlik op 'e striette sloech de earste lōge omheech; ūs folk haldt net fen fiūr op 'e striette, né, elk stookte dat stil in sin eigen hūs oan; en de iene būrman kaem by de oare en waerne him oan sin gloede. Net as in fiūr fen spoennen en strie, dat op 't lest neat as in heap yeske efterlit, stiūchde de liochte lōge in de bichte; né, it folk fen 't noarden is in hird hout, dat langsum fiūr fettet, mar den ek

tige hiettet. En in dy tiid wieren alle germaenske lanstreken mei 'n oar ien greate ûn, dy to mûk en stil inwindich smeulde en gloerre, salang as de koallen trôchbarnd wierren en fry fen reek en flikkerlôge, do smieten wy ûs îser in dat gleane fiûr, en wy smeiden ûs gewear en wapens der in, en de hate tsjin de Fransen wier de slipstien, dy makke se skerp, en hwet der út foartkaem dat witte alle skoallebern, en as se 't net witte den is 't de plicht fen elke heit, om 't sîn bern sa in to printsjen dat se 't hiar libben net wer forjitte.

In ûs lan rikke dy ûn ek, en de Fransen rûkten 't niunkelitsen al in 'e loft; hia fielden 't, by eltse foetstap, dat de grûn der se op marsearden onder hiar trille krekt as in weak en sôdsich field; hia moasten 't onderfine dat de oars sa folchsumme amteners en liu fen 't regear hiar oanwoannen om dwarstriedrich en hirdhearrich to wêsen; hia seagen dat borgers en boeren dauhûdich bigûnen to wirden, en hia leyen hiar han swier op it lan. Dat wier nou 't middel net om de inerlike wrok ta bidarjen to bringen, it folk waard jimmer onbrûksumer; de bifellen fen en for de Fransen waerden opsetlik forkeard forstien; hwet oars altiid gled fen 'e tried gien wier, waard do in warreboel. Tai as in ielshûd dwarsbongele 't folk mei allerhanne listen en streken tsjin de Fransen; dy krigen 't niunkelitsen in 'e rekken, dat hiar rîk hier wol ris gau in ein nimme koe, hia paktten in hwet se bigripe en bigrape koene, hwent de soldaet wist, dat sîn officieren 't net better makken.

Sa gau as de algemiene útbarsting op 't lest kaem, hiene hia 't mogelijk net forwachte; hiene se likwol de kinst forstien om op 'e gesichten to lêsen, by foarbiel mar allenne in alde WITSE bakker sin gesicht, do 't er by de mûnler sin reau út de skûrre weikond wier en oer de onderdoar lai sin pipke to smoken en derby flibke en de Fransen sa nidich efternei seach: hia hiene er hiar for wachte de bôge sa stiif to spannen. Alteas de franse soldaet, dy der krekt foarby kaem en baes WITSE sin piip mei 'n silveren dop twisken de toskan wei skoerde en derût in sin oermoed bidaerd fierder smookte: hie den hirder makke dat er foart komd wier. Hwent de alde hie dy hoat oan sin toskan sa gau net field, of hy kaem ta de doar út setten, en grabbele sa 'n foege hansumme stien op en lei dy de Fransman in bitsje onseaft in 'e nekke, sa dat sin kop en de piptsjettel in 'e goate rollen. En krekt do minhear de baljuw mei sin ploech frouliu op 't plein kaem, fleagen bakkersfynten en Fransen, en Fransen en bûrliu mei skerpe en mei stompe dingen op elkoar los, sa lang as er in officier twisken kaem en hiar skaette. Alde baes WITSE waerd mei in bloedrige kop nei 't riuchthûs sleept, hwent hy hie him oan de grande nasion forgrîpt, en as er al sei dat de grande nasion him oan sin piip forgrîpt hie, dat holp him neat, hy moast mei.

Op 't riuchthûs siet de franse auditeur (krichsriuchter) en hie alde FOKKE mûnler in 't forhear fen wegen de Fransman dy to siik rekke wier. De mantelsek mei 't jild lai op 'e tafel; de oerman TOLSMa en de maire

wieren der by. De maire hie de skiednis, safier as er dy wist, alhiel nei wierheid forhelle, allenne dat de ûrwirkmaker op sîn bifel de Fransen bang meitse maten hie, dat hied er forswige, hwent hy tocht ek sa: hwet scoe dat? De ûrwirkmaker scil 't sels wol sidse, of as er 't net seit, den mat er doch tröch jiffrou STELLINGWERF hiar tsiûchnis fry reitse. Mei de mûnler stie de saek likwol slimmer. Fen allen, dy mei in 'e saek bihelle wieren, hie hy de leste west, dy de Fransman sioen hie, hy hie him meinimme wollen nei de mûnle en de kerel wier net to sines. Hwet foar him spriek wier, dat er tige dronken west hie, en dat er út frye wille it jild oerlevere hie, en dat ek it hînsen fen de franse jager sonder omheljen fen him oanwiisd waerd, as steande in WITSE bakkers skûrre. Do er dy opgaven dien hie en út de maire sîn freegjen îndachtich wurden wier, dat sîn dronken wêsen him hwet helpe koe, jowch er der in freeslike en omstannige biskriuwing fen, en bleau er by, op alle fragen to antwirdsjen dat er fen neat wist, hwent hy hie echt dronken west; as likwol immen FREARK er nei freegje woe, dy moast alles witte.

Sa stie de saek, do bûten doar de slaggery mei WIT E bakker oan 'e gong rekke. De maire sprong ta de doar út om to sjên hwet er geande wier, do kamen se der ek al mei baes WITSE oan, dy ôf en oan in pear knipen mei sîn liedslu wiksele en for sîn „skelmen! en dieven!” in pear „*bougres* en *sacrés*” in ruil werom krige. Nou, tröch dat hy ta de riuchtkeamer însleept waerd, waerd it der gans in bitsje

roeriger; hy skimpte en skold, en de maire hie drokte genoch om him mar heal en heal stil to kryen. „Mîn silveren pipedop, mînhear RIPPERDA; in erfskip fen mîn heit! Hwet divel! my dy sa mar foar mîn eagen út de mûle to skoerren! Hwet divel! ben ik in Stoppelgeaster borger of net?” — De Fransen tsiaffelen en sakterien der twisken in. De oerman TOLSMA wier der út roan en de auditeur jowch bifel om de bakker to binen, op 'e wein to smiten en mei to nimmen, it oare scoe him wol fine litte; hy hie him oan de Fransen forgrîpt, en dat wier nôch. Do kaem de maire foar 't liocht en sette him út 'n oar, dat de bakker in earlik man wier, hy hie alle lesten dy him oplein waerden altiid willich dragen en hy hie him nou net tsjin 't franse regear forset, mar allenne tsjin in ondogense skobbert, of 't moast wêse dat de Fransen silveren pipedoppen nou ek al for oarlochslesten oanseagen. Dat makke de Fransman kitelhoannich, hy snaude de maire ta en makke him bigrîplik, dat hy sels ek al net al to feilich wier. Mînhear RIPPERDA wier in kribbige kerel, en as hy ienkear in ding as riucht insioen hie, wier er sa stiifkopich as in echte Fries mar wêse ken. Hy wist wol, sei er, dat op dat stuit gjin earlik man in sin eigen lan feilich wier, hy for sîn hölle likwol achte 't sîn plicht om sîn borgers by to stean in in earlike saek, en dat scoed er dwaen al wieren der ek safölle Fransen in 't lan dat men de baergen der mei meste koe. De Fransman skombekke fen grimmitigens en prûste 't bifel der út, om de maire dalik to arrestearjen en út de keamer to bringen. Do dat oangean scoe, sprong

WITSE bakker foar de alde en skeat in kear twa mei : „Snaken ! en skobberts !” der twisken , en FOKKE mûnler wier der ek al by , om sin fûsten en sin mûlwerk gongber to meitsen ; mar do kaem de oerman TOLSMA wer in , en do dy wis waerd , hwet dat opskoer to bitsiutten hie , sei er : de bakker hie mei dy pipedopstorie gelik , hy hie der bûtendoar nei fornômd , en dat hele ding wier in bysaek ; mar dy bakker wier deselde man , dy dat jagershinser in sin skûrre stean hie , en 't kaem him sa foar , dat er in moard in in great komplot bigien wier — en derby seach er de maire skerp oan — en dat scoe oan 't liocht , der forhalde hy sin libben onder , en as 't hier der net út to kryen wier , den wist hy in plak , der scoe 't er wol út komme , en dat plak hiet Stettin .

De maire en FOKKE mûnler en WITSE bakker waerden nou hietten om er út to gean en in in oare keamer in biwarring halden . En mînhear de baljuw waerd binnen rôppen . De alde hear kaem steil riuchtop en deftich , lik as dat for in earste amtener en in goed gewisse paste , mei sin studentestok in 'e han der in . Ien fen de Fransen woe de doar efter him ta dwaen ; mar dat ging sa net : jiffrou STELLINGWERF treau harsels stevich trôch de doar , en efter hiar oan krongen GRIET en LEEN in hiar breed farwetter der mei trôch , hwent hia woene ek net , sa 't se seijen , ta 'n spektakel foar de mensken , twisken al dy franse soldaten , in 't foarportaal stean , en jiffrou STELLINGWERF sei , do se trôch de doar wrotten kaem : „Masjeu Fransoas , pardoen ! Der mînhear de baljuw

bliuwt, bliuw ik ek, hwent hy is min biskermer."

Do de alde hear der in kaem draide de oerman him om en seach ta 't fenster út. De auditeur frege nou de baljuw tröch de tolk, hwa 't er wier en ho 't er hiet. „Ik ben de earste amtener in dit distrikt en min namme is JOCHUM WEBER," en dermei lei er hoed en stok op in stoel. By de namme „JOCHUM WEBER" wier 't krekt as de franse oerman de earen opstiek, hy kearde him heal om en seach de alde hear oan, en 't wier as woed er him earne nei freegje, mar dat liet er doch en hy seach wer ta 't fenster út.

Nou waerd it minhear de baljuw bitsiût dat er sitten gean scoe. „Ik tankje," sei er, „for min gemak ben 'k hier net komd, en in 't forhear to wêsen is for my sa 'n bûtenwenstige saek, dat ik dat net sittende oudwaen ken." Hy forhelle, do er bifrege waerd, alles hwet er witte koe, fen de franse jager sin earste komst op 't slot ou oan. En, sa bislütte er sin reden, as men 't de mûnler as in oertreding tarekkenje woe, dat hy meiholpen hie om de kerel dronken to meitsen, den stie hy sels for dy skild, hwent op sin forsûik hie baes FOKKE dat wirk op him nomd, en de mûnler stie onder sin orders. Do bigûn de auditeur haetlik to laitsen, en him tochte, dat wier kluchtich, dat de maire earst for sin bakker, en dat de baljuw nou for sin mûnler in 't plak stean woe. „En der laitse jy om?" frege de alde hear sa koelbloedich krekt as hied er FREARK SIMMEL foar. „Is dat in Frankrik sa net? Benne in jimme lan de amteners allenne derfor om de liu it fel oer de nekke to heljen? Matte se hiar net

in in riuchtfeardige saek bystean? En is dat net in riuchtfeardige saek as men ien in rover en skobbert, dy 't gewelt het, mei in pear flessen win fen 'e hals skout?" — Nou, dat wier wer poeske 't each út. Rover en skobbert en in franse jager, dat wieren twa dingen dy hia net mei 'n oar oerien bringe koene, of better sein, net woene. De oerman hie him fen 't fenster ou omdraid en gîng mei greate stappen efter de alde hear op en del, de auditeur spûn mei hirde wirden tsjin him op. De alde hear bleau bidaerd, hy gîng nei de tafel en helle út de Fransman sîn mantelsek in silveren leppel foar 't liocht; hy halde de auditeur dy leppel foar en sei: „Siuch hier ris, dit wapen! Ik ken dat, en ik ken de liu ek, dy dat wapen fiere. Dy soarte fen liu forkeapje hiar silveren leppels net, en nei mîn bigrip het in earlik soldaet hwet oars to dwaen as hannel in silveren leppels to driuwen." — Der wier nou net fülle tsjin to sidsen, de auditeur makke sadwaende in bihindige sprong fen siden en kaem op de ûrwirkmaker en frege de alde hear, ho 't dy in in franse mondearing komd wier, en hwet dy de nachts op 't slot to dwaen hawn hie. „Der freegje jy my tofille," sei de baljuw, „ik hab him dat net hietten, ik hab him allenne de jûns, do de mûnler mei de jager foartried, út 'e flecht sioen, en dat er de nachts op 't slot bliuwn is, is tsjin mîn wille en witen bard."

De auditeur like wol to merken dat mei de alde hear net fülle oan to fangen wier; hy briek de saek ou en bitsiutte de baljuw, dat er hinne gean koc, mar dat

er in 't riuchthûs hie to bliuwen. „Best!” sei de alde hear en kearde him om. „Dus ta dat de saek ûtmakke is.”

Do er him omkearde om sin hoed en stok to kryen, hie de franse oerman sin stok in 'e han, en kipe op dy stok om, sa iverich en doch sa wifeljend, krekt as dat immen in de krante sin lotterynoemer fint mei de heechste priis der op. En op dy stok wier ek sikerwier hwet to lêsen, hwent hy wier út de alde hear sin Freantsjerter studentetiid en de iene namme by de oare wier der op snyd. De baljuw seach him in amery oan, derop makke er him sa 'n heal en heal kompliment fen boppen del: „Mei jou wolnimmen, minhear oerman, min stok.” — De oerman skilde sa 'n bitsje biteutere, hy jowch him de stok, en do de alde hear út de keamer gîng, gîng hy him efternei. Jiffrou STELLINGWERF woe minhear ek efternei en GRIET en LEEN makken der ek al tarissing ta; mar „Alt! alt!” — rop de auditeur, en hwa der net út kamen, dat wieren de trye frouliu.

Jiffrou STELLINGWERF het nei dy tiid faek en dikwils dit forhear en hiar tastand derin forteld, en altiid makke se 't bigjin der mei, dat it hiar to moed west hie, krekt as hie se op 'e Stoppelgeaster toer stien, wils 't alle klokken, great en lits, hiar in de earen gonsen, en do minhear de baljuw by hiar wei gien wier, do wier 't hiar west as dat er in wite dou ta 't kloks gat út flein wier, en hia hie him nei springe wollen op libben en stearren; mar dy kerel, dy se for in auditeur ûtskolden, hie hiar by de roksban beet halden. „En,”

liet se er den op folgje, „frou STAEL, ik ha wol in dosin fen dy auditeuren kend, dy minhear de [baljuw allegearre leard het, en 't wieren allegearre frolike fûgels; mar sa 'n bonte fûgel, en 'sa 'n galgefûgel as dy franse auditeur, wier der net by, hwent tink ris ta, frou STAEL, de kerel hie in bonte livereirok oan, en de galge stie him op 't gesicht.”

It gîng jiffrou STELLINGWERF as in hopen earlike sie-len; hia hadde in greate frese for in gefaer dat fen fierren driget, benne se der likwol earst midden in, den bortsje se der mei; hia benne lik as de miggen, de reek kenne se net fordrage, mar 't fiûr lokket hiar oan. Do se seach dat de bregge efter hiar oubritsen wier en dat de kniper op 'e skine kaem, do gîng se nei foaren en op 't selde plak stean der minher de baljuw stien hie. „Hwent,” sei se efternei, „ik hie sioen, dat hy der permantich stien hie, en sin geast kaem oer my.”

De auditeur frege nou, hwet hia fen de ûrwirkmaker wist? — „Ik wit fen him neat, as dat er in malle tael skopt, tsjin brea seit er „du pain” en tsjin win „du wein,” en dat is 't allegearre.” — Ho 't hy in in franse mondearing komd wier? — „Ik wit net ho 't er der in komt en 'k wit ek net ho 't er der út komt, hy scil dat sa wol dwaen lik as de oare manliu allegearre.” — „Hwerom 't hy de jûns op 't slot komd wier? — „Op 't slot komme in hopen liu, en allegearre earlike liu, bihalven dy, dy de sjandarmes bringe, en as ik my deroer bikommerje scoe hwet dy allegearre in 't sin hadde, den koene se my wol

baljuw meitse, en minhear de baljuw koe den in 'e koken de boel opskeppe." — Hwerom de ûrwirk-maker dy jûns net nei hûs gien wier? — „Omdat it in waer wier, dat men gjin hûn bûten doar jeye scoene, lit stean in kristenmenske, en ik hald de man foarlopich for in kristen, howol for gjin opriuchten, hwënt ik ha wol heard hy giet by nacht op 'e hasejacht — hwerom net by dei lik as oare liu?" — Hwerom hia doch de ûrwirkmaker to mûk in hiar keamer nomd hie? — Derop swige jiffrou STELLINGWERF stil, it bloed fleach hiar siedend nei de hölle oer de onbiskoftens fen dy franse kerel; dat wier de frage dy hiar op 'e flecht en op 'e riksouder driuwn hie. Mar do se in hiar freeslike binaudheid om in antwird socht kaem er help. GRIET BETTERDY en LEEN kamen út 'e hoeke en boarsten út: dat wieren lieagens! Dat wieren ûtkritene lieagens; en hia woene der op swarre. „Us jiffrou het by ûs sliepen en dat scille wy tsjin minhear de baljuw sidse. En as 't sa scoe den koe 't om hiar part sin feart mar fleane." — Dat waerd in biuster opskoer, en de auditeur hie 't nauerneed hwet in bidarjen krige, of hia brieken al wer los mei finrige reden, ta dat eindlings it hele selskip der út brocht waerd.

„Frou STAEL," sei jiffrou STELLINGWERF letter tsjin de weverinne, „jy witte 't, ik hab altid in hekel hawn oan GRIET BETTERDY hiar rappe mûle, mar gjin engel út 'e himel koe my op dat amery better bystien ha, as hia mei hiar bekjen. Frou STAEL, in menske

mat in ding net to gau forachtsje, al is 't him by tiden lestich; hwa wit ho 't him yet fen tsienst wêse ken: der ta heart in goed mûlwirk, der bliuw ik by. En ik scil de faem er altiid om foar de eagen halde."

TOALFTE HAEDSTIK.

**HWEROM MÏNHEAR DE BALJUW EN DE FRANSE OERMAN ELKOAR
HAST OM 'E HALS FLEIN WIEREN; EN HWEROM MEFROU
RIPPERDA DE BALJUW OAN 'E JAS LÔEK, EN DE
KORSIKAENSKKE LINTWIERM DE MAIRE EN MÏN-
HEAR HARKEMA MEISLEEPTTE.**

Do de baljuw út de riuchtkeamer kaem, ging er riuchtút en riucht oan nei de keamer der mefrou RIPPERDA siet, hwent hiar wennen in 't riuchthûs. Mefrou siet to nayan en hiar bern borten om hiar hinne; hwent hwet is sökke bern in 'e wei? Hia likwol wier neargeastich en trurich; hia siet stil en like 't geraes net ienris to merken, dat de bern om hiar hinne makken. Hia wist yet neat fen de lestige boel, der hiar man in siet, hwent it wier sîn menear net om sîn swierrichheden dalik to fortellen. Mar mei in goed froumenske is dat in ding op himsels; wit in tûke kerel in ding dalik op 'e sté, den wit in goed wiif al lang fen tofoaren it al hwet er in 'e loft is.

De alde hear kaem sadwaende by hiar in 'e keamer en sei: „Goen moarn mîn hertsje! bern. Ho giet it jo? Hwet in onrest mei al dat franse folk, net? Né,

dat is sa!" — Mefrou rikte him de han ta; hwent hia halde fülle fen hiar earweardige omke, dy sa faek in ûre by hiar siet en mei wîsheid en foldedichheid de onderfiningen fen sîn grise hierren for hiar ûtskôdde, en doch libben en frolik enoch wier om der nou en den in bitsje snuf mank to stouen, as er fen sîn Freantsjerter studentetiid fortelde, hwet hy en sîn broer ALLE, mefrou RIPPERDA hiar heit, in de studentesosieteit wol ûtfierd hiene.

Frouliu bang to meitsen der halde de alde hear net fen, en inpleats fen oer al dat spil in de riuchtkeamer to praten, bigûn er lieaver oer 't minne waer, en hie 't krekt oer de wetterkûlen op 't plein foar 't riuchthûs, do de doar iepen dien waard en de franse oerman der in kaem. Dy makke for mefrou in foech kompliment en gîng op de baljuw ta. De bern lieten hiar bortesgoed lidse en krûpten in de hirdshoeke op in bosk by 'n oar, krekt as de hinnen, as der in hawk in 'e loft is, en hia scille lichtwol tocht ha: „Hwet scil dit wirde?" Dat tocht mefrou fest ek, hwent hia seach de alde hear sa eangstich oan, om 't hy sa earnstich en donker bigûn to sjen, dat hia net fen him wend wier. De Fransman likwol kaem heel end al net fors oan; sîn toan fen praten wier bysondere friûnlik, do er de alde hear frege: „Mei jou wolnimmien, ik hearde krekt sa in de riuchtkeamer de namme WEBER; hiette jy WEBER?" — „Jochum Hendrik Weber," sei de alde hear en stie der sa riucht as in peal. — „Habbe jy net in broer dy ALLE DIRK hiet?" — „ALLE DIRK, abbekaet to Snits," sei de alde hear en forroerde gjin

lid. — „Minhear de baljuw!“ sei de Fransman en rikte him beide hannen ta, lit ús forjitte hwet er fen 'e moarn twisken ús foarfallen is; wy bistan elkoar neyer as jy tinke. Ik hab op jou stok in namme lêsen, dy my djiep in 't hert skriuwn stiet. Siuch hier mar: „RIENK TOLSMA.“ — „En kenne jy dy man?“ frege de alde hear, en 't wier krekt as der op sin gesicht in helder moarnread opkaem. „Scoe 'k him net kenne?“ sei de oerman, „it is min heit.“ — „Man!“ sei de alde hear, „man! hwet sidse jy der? hwet sidse jy der?“ En hy treau de oerman in ein fen him ou en seach him in 'e eagen. „Jy in soan fen RIENK TOLSMA?“ — „Ja, en hy het my faek en fülle fen sin beste friûnen forhelle, fen de beide WEBERS, fen de beide lange Snitsers.“ — „Min lieave fanke!“ rop de alde hear en kearde him om nei mefrou RIPPERDA, „fen hwa hab ik jo forteld, in hele boel forteld? Né, is 't net wier? Fen dy flinke Stellingwerwer, fen RIENK TOLSMA!“ — Mefrou knikte mei de hülle, hwent de alde hear hie sa hwet oan him dat hiar de triennen in 'e eagen brocht, en de bern krûpten ek út 'e hirdshoeke wei en waerden drister, en 't wier hiar to moed krekt as hiar neef thûs komd wier. „Jongkje, jongkje!“ rop de alde hear, „ik hie dy kenne matten, as dy dealse franse mondearing.... Né, hou stil! dat woe 'k net sidse,“ foege er der gau by, do er gewaer waerd, dat de oerman it bloed nei de hülle fleach. „Sids my ris, jongkerel, het jou heit dy heldere donker blaue eagen yette? Nou, hwette? Het er yet dat krûse brune hier? Nou hwette?“ — „In kerel

as in lôge, fanke!" sei er tsjin mefrou RIPPERDA, „in kerel dy ús lieaven Hear de manhaftigens op 'e foarhölle skriuwn hie." — De officier sei him nou, de donkerblae eagen hie sîn heit yet wol, mar 't brune hier wier al forblikt. — „Siker! siker!" sei de baljuw, „dat mat wol sa wêse; ALLE DIRK sîn hier is ek a skier. Mar nou, mîn jonge, gean nou mei my nei 't slot en bliuw in bitsje by my ûtfenhûs. De Heare wit it, dit is de earste kear, dat ik in franse officier forsiikje om by my to bliuwen. Mar jy benne ek eigentlik gjin franse officier, jy benne in Fries. In soan fen RIENK TOLSMA ken net oars as in brave Fries wêse, mîn jonge," sei er en draide derby de eagen nei mefrou RIPPERDA; „né, is 't sa net!" — Mefrou seach wol, dat hy de alde hear sîn praet de officier de iene kleur opging en de oare ou, hia knipeage him ta, mar dat holp net. En do er mei de leste frage hwet tichter by hiar kaem loek se hiar omke sunich oan 'e jas, dat er him stil halde scoe. Do draide er him efkes om en sei: „Fanke, hwerom lûke jy my oan 'e jas?" — Do wier 't mefrou hiar bar om read to warden. De officier hie him onderwiles hwet bidarre, hy makke in ienfaldich komplement tsjin mefrou en sei earnstich en flink tsjin de alde hear: „For jou forsiik mat ik bitankje, hwent mei 'n healûre mat ik op mars. En hwet disse mondearing oangiet, dy jou net sinniget en ek net sinnigje ken, — dat wol ik graech tajaen — mar ik ken dy klean gjin oneare oandwaen, tröch se in de ûre fen 't gefaer út to sjen. Jy sidse, ik ben in Fries, mîn heite soan mat in goede Fries wêse, —

en der ha je gelik oan; mar dat ik in franse tsienst ben, dat is komd tröch omstannichheden, dy 'k jo sonder praten net sidse ken. Ik hab lang út Frislan west en do 'k hier wer kaem fûn ik Frislan oars as 't west hie. — Hwet my tröch de hölle en tröch 't hert gien is, dat is mîn saek, en as 'k der oer mei immen prate scoe, den koe dat mei nimmen as mîn heit wêse. For jo, as de beste friûn fen mîn heit út de jonge tiid, mat dit noch wêse; it is al mear as 'k mîn libben tsjin in freamd menske oer disse saek ûtlitten ha."

De alde hear stie wiles foar him en seach him sterk in 'e eagen en sködhölle nou en den, mar do er seach, dat oer de oerman sin tronie sa 'n riucht trouhertige earnst lai, do draide er sin eagen nei in oar plak, en do de oerman ophalde fen praten, sei hy: „Dat is den in oare saek.” Hy draide 'm om nei mefrou RIPPERDA en sei: „Nou hwette? De jongkerel het gelik. Spitich enoch, dat er gelik het.” Hy naem de officier by de han: „Mîn goede jonge friûn; kenne jy hier siker net bliuwe?” En do de oerman der by bleau dat dat siker wier net koe, sei de alde tsjin RIPPERDA's aldste jonge: „FREARK jonge, dou kenst al in boadskip dwaen; ren nei NEANKE, nei mefrou de baljuwske, en sids tsjin hiar dat se hier komme mat, hier is in forblidende omstannichheid foarfallen, hearste, in forblidende omstannichheid. — Oars scoe se kjel wurde en hiar eangstich meitse,” sei er stjin mefrou RIPPERDA.

De jonge roan hwet er renne koe, nei 't slot, en 't dûrre net lang, do gîng mefrou de baljuwske nest him,

stil en stadich, lik as hiar mode wier, en de jonge tripke as in blaumieske om hiar hinne; hia moast mar op hiar iepenst wêse om him for hînsers en weinen to hoedsjen.

Do se trûch de bûrren gîngen makken de Fransen drok tarrissing ta de oumars, de hînsers wieren foar de kanonnen spand, en 't batteljon stie op 'e rige in 't gelid; 't wier to sjen dat it dalik losgean scoe. Mefrou de baljuwske gîng in 't riuchthûs, mar hia wier yet net fier in 'e gong op, do waerd se fen jiffrou STELLINGWERF en de beide fammen oanhalden, en ear 't se der erch in hie, stie se midden in dat tîsebosc fen moardners en deaslagers, by WITSE bakker en DROZ en FOKKE mûnler, en elk forhelle hiar sîn saek, en by dat tîsebosc kamen ek yet mînhear DROZ sîn wiif en bern mei kleyen en skriemen, en frou STAEL de weverinne; hia hie jiffrou STELLINGWERF fen efteren by de klean fette, en halde hiar, krekt as de alde jiffrou in 't wetter springe woe, en hia der for oppaste dat it sloof hiarsels net to kort die. WITSE bakker skeat nou en den yet ris in skeldwird op 'e Fransen ou, mar der wier mar 'n heal skot krûd mear in him, en do er it jammerjen fen de ûrwirkmaker sîn wiif hearde, kaem sîn eigen hûsgesin him in 't sin, en hy rop mînhear RIPPERDA'S FREARK: „Ren hy gou ris nei mines, beste jonge, den scil er ek en sûkerkreakling ha, en röp ûs HANS en mîn dochter, STRUWINGA sîn wiif, en sids tsjin hiar, dat se hier komme, hwent de snaken ta Fransen scoene my nou ek wol ris meinimme kenne nei hiar skandalich lan, lik as se langlesten mîn fiifjierrige brune dien ha.”

De jonge brocht dat boadskip oer en do er werom kaem mei bakkers HANS en STRUWINGA's wief en in kreakling in 'e han, do stied er foar 't riuchthûs in wein mei FOKKE mûnlers neef HINDRIK, en de mûnlerske en FYKE der op, hwent de siandarmes hiene op 't lest doch de Grienterpster mûle fûn en hiene der it hiele nest út helle.

Do gîng 't fen nys ou oan op in jammerjen en skriemen, en de ienichste dy hiar stil halde wier FYKE. Hia frege hiar heit sunich: „Ha jy 't jild oujown.” — Alde baes wiisde nei de riuchtkeamer en sei: „Der leit it.” — „Nou heit, ha den mar gjin noed, ûs lieaven Hear scil jo net forlitte.”

Minhear RIPPERDA hie in al dy tiid stil de gong op en del roan, 't like wol dat er inwindich net restich wier, hwent alle ameryen stied er stil en stiek de fingers tröch 't hier, as er dat gejammer fen de frouliu oanhearde. Ienkear gîng er nei mînhear DROZ ta en sei: hy hie gjin noed to hebben, for him stie 't sa slim net. Minhear DROZ knikte mei de hölle en sei: „Bon!” hy waerd wol in tomme greater, hy sette sîn iene foet foarût en woltomoed sîn iene han in 'e side.

Nou like wol alles sa fier klear to wêsen, hwent de adjudant rop de oerman út mefrou RIPPERDA hiar keamer, en do hy der út kaem hied er fülle friûnliker tronie opset en gîng mei mînhear de baljuw by de gefangene liu lans, en jowch order dat jiffrou STELLINGWERF en de beide fammen in fryheid steld wirde scoene. En jiffrou STELLINGWERF dûkte tryekear mei in knik onder

en sei: „Ik bitankje jo heechlik, minhear oerman TOLSMA.” Minhear de baljuw krige sîn wiif in 't foarmidden to sjen en makke hiar ek fry, en wils 't hy hiar oan de oerman foarstelde en hiar forhelle, hwet er bard wier, kommandearre de adjudant: „Mars!” en FOKKE mûnler en WITSE bakker en minhear DROZ scoene der út brocht wirde. Mûnlers FYKE hie hiar heit by de earm fette en woe him net los litte, en do se mei geweld fen him ouskoerd waerd, bleau hia alhiel bidaerd en sei: „Heit, hwer se jo ek hinne bringe meye, ik bliuw doch by jo.” Mei de alde bakker gîng it lichter; hy slibke tryekear kort út, skeat in pear „skobberts!” op lik of ongelik in 'e loft, jowch HANS kortwei hwet oan 'e han oer 't wirk en gîng ta de doar út. Mar mei de ûrwirkmaker wier 't slimmer, sîn wiif en sîn litse bern hingen oan him en jammeren in 't frîsk en in 't fransk dat it in stien oangrise moast. Do koe minhear RIPPERDA 't net langer daye, hy stapte foarût en frege, hwerom de ûrwirkmaker gefangen weiferd wirde scoe. De man wier in oppassende borger, dy men neat gjin onskikliks to lest lidse koe. Dat er in nacht op 't slot sliept hie, koe nimmen him for kwea oanrekkenje, hwent minhear de oerman en minhear de adjudant hiene der ek sliept, en dat hy in franse mondearing oan hie wier natûrlik, omdat er onder de Franssen tsienne hie, en dat er dy nou en den oanteach koene de Fransen him net kwea nimme, mar wol goed, hwent de man biwiisde der mei dat er yet mei wille en nocht om dy tiid tocht, dat er dy klean as kriechsman dragen hie. — Hy hie de mondearing misbrûkt, rop

de adjudant der twisken in. — Dat wier net wier, sei mînhear RIPPERDA, dat wier gjin misbrûk, as immen him tröch in onskildige list rovers en skobberts fen 't liif kearde, en 't biwis, dat se 't mei sök folk to dwaen hawn hiene, lai in de franse jager sîn mantelsek.

De adjudant seach mînhear RIPPERDA nidich en grimmitich oan, krekt as er der sin oan hie om mînhear mei sîn degen ris toriuchte to setten. De oerman kaem er by mei in gesicht dat in freeslik swierwaer teikene, hy wiuwde mei de han dat de ûrwirkmaker weifield wirde moast; mar mînhear RIPPERDA, dy de borstels tige oerein stiene, sprong foar en rop: „Hou! de man is onskildich, en as hier ien skild het, den ben ik it, hwent op mîn hietten en bifel het de man dat stik út-fierd. As hier ien arresteard wirde mat, den ben ik dat.” — „'t Ken wol wirde,” sei de oerman koel. „Lit dy man los en nim disse.” — „Mîn jonge, hwet dögge jy nou?” — „Mîn plicht, mînhear baljuw,” sei de oerman en jowch him de han. „Ik winskje jo 't beste, mînhear baljuw, mîn tiid is om!” Dermei ging er út 'e hûs.

De hele saek gîng sa haestich ta, dat de measten der neat fen wisten hwet er geande wier. Foaral FREARK, mînhear RIPPERDA's jongkje, bigriep er net fülle fen, mar doch safülle wol, dat sîn heit de mûle tofülle wille jown hie, en nou in 't tsiokwaer siet. Derom bigûn FREARK to skriemen en do DROZ sîn bern de triennen fen de wangen droeggen, roanen sines der by del. Hy krong efter sîn heit oan, do dy ta de doar út skoud waard. De baljuw folge ek mei. „Mînhear baljuw,”

sei de maire, „treastje jy mîn frou. En FREARK,” sei er tsjin sîn jongkje, „helje dou mîn hoed.” FREARK roan in 'e hûs en helle de hoed, en do er der mei kaem, tilde sîn heit him op, jowch him in tûtsje en lûstere him in 't ear: „Sids tsjin mem, dat ik gau wer kom.”

Do gîng de kliber der op ou, twa man foar en twa efter, en in 'e midden FOKKE mûnler, WITSE bakker en mînhear de maire. Do se 't branspuithûske foarby kamen gîng de doar op, en hwa kaem der út? Mînhear HARKEMA, ek mei twa man, hwent de oerman fen de kanonriders hie him der foarlopich in opslute litten fen wegen it ûtknipen fen 't boerefolk.

„Mîn ginst!” sei de maire, „mînhear HARKEMA, hwet is dit mei jo?” — „For 't faderlan, mînhear maire,” rop mînhear HARKEMA, „ik ha my mei jiffrou STELLINGWERF in in gearspanning inlitten, en nou sit ik beet, of eigentlik komt it tröch FOKKE mûnler sîn hînsen en wein en de alde douhûdige boeren.” — Hia forhellen elkoar nou in 't kort, ho 't mei hiar gien wier, en mînhear HARKEMA gîng mei sîn tryetût en sîn bonte krage sa permantich de bûrren lans, krekt as hy de hele boel to kommandearjen hie. Mînhear HARKEMA wier gjin bange kerel, hy wier net in 't himd bibiten, mar hy biskôge dat as sîn greatste earedei, en krekt as wier er de nachts nei de rein twa tomme langer wûchsen, sa deflich gîng er de dik lans en seach nei alle kanten om de mensken goên dei de sidsen. Hy knîpeage tsjin keapman KRÎN ALES, de branmaster, dat er net forklappe moast hwet er wist, en hy lei de finger op 'e mûle

do er **MONSE** slachter foarby gîng, oar him to bitsiutten dat er swye moast, en hy wier mar pas ta 't dorp út, do forhelle de ald wever, **BEARN STAEL!**, oan elk en ien, dat de Fransen hiene mînhear **HARKEMA** meinomd, omdat se in generael fen him meitse woene, mar dy oaren scoene allegearre wol ophinge wirde.

TRETTSIENDE HAEDSTIK.

HWEROM FREARK SIMMEL IN 'E MODDER FOEL, EN BAUKE
SKOENMAKER IEN MEI DE KOLF FEN 'N GEWEAR KRIGE, EN
MÏNHEAR HARKEMA ALLE MÏNLEN IN 'T HELE LAN OP-
BARNE WOE, EN HWEROM DE KENING FEN PRÛSSEN
ALTIID IN PLAK OAN SÏN TAFEL IEPEN HALDE FOR
MÏNHEAR HARKEMA.

Do de gefangensliu ta 't dorp út kamen, gingen se mei hiar twa man foar en twa man efter de alde wei op, — strietwegen wisten men hier do yet net fen, — en do se 't leech ein dik lans kamen, dat twisken twa beamwallen tröch ging en op 'e mûnlepôle taroan, — dat de Stoppelgeaster it „hingsterslopers-eintsje” en ek wol it „earmen- en skonkens-einsje” neamden, — do kommandearren de mannen fen de wacht: „halt!” hwent fierder komme koene se út noch in net. De hele kanonneboel siet in 'e weake dik en wier in 'e modder wei sakke, en as alle hinsers út de hiele omkrite, dy der nou *net* wieren, der *al* west hiene, hia scoene dy ongelöksboel net út de taye liem wei hise keënd ha. Der sieten nou de Fransen en fûteren en sakkeren. De arbeiders út de bürren en út de

neibyheid waerden mei lodden en skeppen der by helle, en ferske hinsers waerden der opkommandearre, en onderwiles reinde 't dat nimmen in droege tried oan 't lief halde. „Fokke baes,” sei Wirse bakker, „hwet is my dat in rein!” — „'t Wierret moai op 't simmerkoarn,” sei alde Fokke, „as men mar goeds siedde hiene.” — „Ik ken mîn hind al ûtwringe,” sei de bakker. — „En my renne swietwei de learsen al fol,” sei de mûnler. „Mînhear maire, gean hwet efter mîn mantel stean to skûljen,” sei mînhear HARKEMA, en makke him yet hwet breder as er ût sîn natûr al wier; „ik formeitse my er in dat disse Fransen allegearre ek tröch ende wertröch wiet wirde” Mînhear RIPPERDA ging efter de mantel stean, mar hy sei neat, hwent hy hie hwet opmirken.

Boppe op 'e beanwal stiene in hele bulte liu, borgers, arbeiders en fynten ût Stoppelgea, dy, ho 't ek reine mocht, ût nysgiergens en ût meilyen efter de optochte oan gien wieren, en twisken dy kliber glûpte FREARK SIMMEL hinne en wer en forhelle oan de iene en de oare, dy 't yet net wist, de hiele tadracht fen de saek. Do mînhear RIPPERDA him gewaer waerd, stied er by de alde floreenontfanger NIKELS fen Jinsenbûrren, dy op in hînsen der komd wier, en nou wol mei de Fransen moast, hwent oars scoene se sîn hînsen grif for altiïd mei nimme. De ald ontfanger NIKELS wier in tige goede friûn fen mînhear RIPPERDA, en do FREARK SIMMEL him forhelle ho 't de forke in 'e stalle siet, koe mînhear RIPPERDA klear sjen dat ontfanger him taknikte op in menear dat er hwet efter stike, — en dat er de jonge

hwet in 't ear lûstere. FREARK SIMMEL stiek derop de hannen in 'e bûsen en fluite hwet; hy fluite wils 't er by de beamwal opklantere en hy fluite wils 't er op in oar plak der wer by del gîng, en do er omtrent oan onderen ta wier, heakke er sa bihindich efter de wirtel fen in ald wilgen beam, krekt as 't net oars koe, en strampele hiel natûrlîk nei de gefangensliu ta, en do er ticht by mînhear RIPPERDA wier, foel er in 'e modder, krekt as er 't net helpe koe. Mînhear RIPPERDA pakte him beet en tilde him oerein. „Pas op dat hînsers, mînhear!” sei de jonge, en tagelik waard er fen de Fransens der wei jage, en hy klantere wer by de beamwal op.

Wier mînhear RIPPERDA foar dy tiid al healwei opmerksum op de ald ontfangers en de jonge, sa waard er dat yette mear. Hy seach dat de alde NIKELS fen 't hînsers gîng, mei de karwats klapte en dy FREARK SIMMEL in 'e han jowch; hy seach ho de jonge bigûn it hînsers hinne en wer to lieden, jimmer op en del, en op 't lest halde er efter in ald wilgenbeam stil, krekt as er der skûlje woe for de rein. Dermei jowch er mînhear RIPPERDA in teiken, en mînhear, dy efter mînhear HARKEMA sîn brede rech forskûle stie, bearde dat er 't wetter fen sîn hoed skodsje woe, en wiuwde sa de jonge tryekear ta.

In lits poaske hie dat dûrre, do kaem der om 'e hoeke, der de Jinsensbûrster dik opdraide, in greate koets oanriden, der siet in generael in, dy de nachts by de hear op 't Jinsensbûrster slot in 't ketier west hie, en dy kaem de lege dik ek opriden, en do er by 't plak kaem der dy boel in 'e modder stikjen bleau,

do kaem er in disorder onder de soldaten, omdat se dy koets romte jaen moasten, en dat fornaem mînhear RIPPEDA sa gau net, of hy spatte as in kûgel efter mînhear HARKEMA's mantel wei op 'e side fen de koets, nei de beamwal ta efter de ald wilgenbeam, hy skoerde FREARK de karwats en teugels út 'e hannen, sprong op 't hînsen en — in in omsjen wie 'r in ein foart.

„Feu! feu!” skraeuden de Fransen. „Knak! knak!” seyen de hoannen, en „mis!” sei 't alde gewearslot, hwent it krûd wier sa wiet as de ald weverinne hiar koffitsiok. In lits ameryke wier 't, do de Stoppelgeasters hiar goede mînhear RIPPEDA der sa op ou draven seagen, as se in 't sin hiene om him in lûd hûra! nei to röppen, en BAUKE skoenmaker bigûn al: „Lang libje mînhear R...” do der him in franse gewearkolf twisken de skouders set waerd, dat er mar allenne dy wink to folgjen hie, om sa hird as er koe by de beamwal del to kommen. De oaren folgen him en in in omsjen wier de beamwal leech, op alde ontfangen NIKELS nei, dy tsjin in wilgenbeam oan stie en dea bidaerd sîn pîpke smookte. Hie nou gjin ien opmirken, dat hy op 't hînsen wier, of hiene de Fransen goed enoch sioen, dat hy neat mei de hannel to dwaen hawn hie, om 't er in hiel ein fen sîn hînsen ou stie? allike fülle, der waerd neat tsjin him sein. De trye oare gefangensliu likwol krigen dûbelde wachten, en waerden fen de lege dik ou op 't frye field brocht, en derwei nei de alde kopmûnle, der se onder gean koene en 't sadwaende in bitsje droeger ha.

Der sieten se nou mei de reggen nei elkoar ta op in

mûnlestien to praten. „For mûnhear RIPPERDA is 't goed,” sei baes WITSE, wils 't er de kaem út de bûse helle om sin wiet hier hwet elteroer to kienmen, „dat er op sa 'n wise fry komd is, mar for ûs is 't slim, hwent nou misse wy 't roer fen 't skip. Hy hie ûs doch op 't lest yette wol fry krige.” — „Ja, baes WITSE,” sei FOKKE mûnler, „as 't net wol den wol 't net.” En hy knikte ontfangter NIKELS ta, dy ek onder de mûnle sitten gien wier. „Nou,” smiet mûnhear HARKEMA der twisken in, „baes WITSE, in riichtsaken is RIPPERDA wol klear, dat wol 'k net ontstride; mar in oarlochsaken, hwet it militeariske oangiet, der het er him sin libben net om bikommere, der wit er krekt allike fülle fen as... as...” „As jy en ik, mûnhear HARKEMA,” sei FOKKE mûnler, sonder der fierder hwet by to tinken. „FOKKE mûnler,” sei mûnhear en stiek de hülle in ein heger, „elk praet oer himsels en net oer in oar. Hwetst dou derfen witste, dat hest leard sint jister neimiddei, hwent dou en de ald baljuw en de maire hadde ûs mei in de saek bitipele, en as ik er net twisken komd wier, den siet alde jiffrou STELLINGWERF hier ek op 'e stien to klapper-töskjen. Hwet ik er fen wit dat seil ik dy gau hearre litte. Kenste JEEN wol?” — „Miene jy alde JEEN fen Fiffhusen, dy mûn wiif hiar potten en padden krammet?” — „Ei hwet! JEEN TAMMES mien ik, dy tsjin-wirdich to Grins hûshaldt, 't is in sweager fen BATE KLOS fen Litsegea.” — „Né, dy man is my net bikend.” — „Nou, harkje den ris. Dy selde JEEN TAMMES giet ienkear ris mei in student to Grins de striette lans, der komme se by in poarte, hy wiist nei boppen,

der het de godinne fen de oerwinning stien, mar dy hadde de Fransen meinomd, en hy freget de student, hwet tinkbielden derby in him opkomme. — „Neat,” seit dy. — „Flap!” der hied er ien oan 'e earen.” „Dat wier drist,” sei FOKKE mûnler. „Ja, mînhear,” sei WITSE Bakker, „my sit de han ek divekerse los, mar...” „Lit my doch útfortelle,” sei mînhear. „Oppronke biroerdling!” sei JEEN tsjin de student, do dy oer dy earpeuter lang net tofreden wier „dit is in oantinken for 't net tinken. Dou hiest der by tinke matten, dat wy de oerwinningsgodinne út Paris werom helje matte.” „Ja, mar...” sei WITSE bakker. — „Dat is den doch, mar...” sei de mûnler. Mînhear HARKEMA liet hiar net oan 't wird komme, hy sei tsjin de mûnler: „Nou freegje 'k dy, baes mûnler, aste disse mûnle sa oansiuchste, hwet tinkste den der by?” „Mînhear HARKEMA,” sei baes FOKKE, wils 't er oerein en in bitsje fen fierren stean ging, — „jy wolle my doch sa net traktearje?” „Ik freegje allenne, baes FOKKE, hwet tinkste der by?” „Ja,” sei de mûnler en seach ris in 'e hichte, „hwet scil ik der allegearre by tinke? My tinkt dat it in alde rînkrank is, en dat er fen 't maitiid nye roeden ha mat, en as de stiennen der boppe net better benne as disse, dy hier onder leit, den scille de Stoppelgeasters in deales bulte san mei hiar brea en stuten in 'e mage krye.” „Der heste wol gelik oan, alde kening,” sei de bakker. — „En der het hy gjin gelik oan,” rop mînhear HARKEMA; „as er riucht andwirdsje scild hie, den hied er sidse matten: de mûnle mat oustoekt wirde. En hy scil ek ou-

stookt wirde; alle mûnlen in 't hiele lan matte oustoekt wirde." — En dermei gîng er oerein en roan mei greate stappen om de mûnlestien hinne. — „Min lieave ginst noch ta!" sei baes FOKKE, „hwa scil dat skandael ûtliere?" „Ik!" sei mînhear HARKEMA en sloech himsels foar 't borst, en gîng tichter nei de beide mannen ta, dy suver net wisten hwet hiar oerkaem, en lûstere hiar ta: „As de lanstorm ûtbrekt, den stekke wy alle mûnlen as fiûrbeakens in 'e bran; in fanael neamt men dat, en 't klearste biwis dat jimme neat fen de oarloch bigripe, is, dat jimme net iennis witte hwet in fanael is." „Mînhear HARKEMA," sei FOKKE mûnler, „'t is my alhiel it selde, as dat in fanael of in kanael hiet, ik neam it in skandael, en dy 't hert in 'e hûd het om mîn mûnle in 'e bran to stekken, dy mat mar ouwachtsje hwet him oerkomt." „'t Wirdt dien ta heil fen 't faderlan," sei mînhear HARKEMA; „kenst dou, as 't sa fier komt, din mûnle fry skermje, den mast dat mar dwaen. — En nou freegje 'k jimme, het mînhear RIPPERDA wol de kennisse en de moed om in oarlochstîden sa to hannelje as ik?" „Dat er mûnlen oustoke wol ha 'k him net sidsen heard," sei WITSE bakker, en hy kipe mînhear sahwet twifelriedich oan, krekt as er net wiste as dat gekheid of alde earnst wier. „Mîn lieave man, dou siuchst my oan as de kou de poarte, dou hest niget oan my en tinskste: hwet scoe sa 'n Stoppelgeaster hearke? Hwet wit dy fen de krîchskinst? Mîn lieave WITSE baes, dou mingst din dai mei de fûsten in 'e baktroch, en ik ming mîn oerlidsingen in 'e kop. As se my

brûke woene for 't jinge der 'k mansk for ben, den stûrden se my nei de kening fen Prûssen, en den sei 'k tsjin de man: „Sin majesteit, jy moasten al efkes ûs lan forlosse fen de Fransen.” „Ja,” scoe hy derop sidse, „mînhear HARKEMA, ik ha 't jild tsjinwirdich dealse krap.” „Dat het neat om 'e hakken,” sids ik den, „dat is nen bean wirdich, as jy my mar allenne folmacht jowe om to dwaen hwet ik wol — (*licentia poetica* hiet dat op 't latîn, baes FOKKE) — en in resiment fen jou gardegrenadiers.” „Dy scille jy hadde, mîn lieave man,” seit de kening. Den lit ik de hele Jodeboel út al sîn staten op 't slotplein in Berlin byie. komme, biset it slot mei mîn gardegrenadiers en stel my oan 't haed fen ien kompany en marsear dermei op 't slotplein. „Benne jimme der nou allegearre?” freegje ik de Joden. „Ja,” sidse hia. — „olle jimme nou frywillich” sids ik tsjin de Joden, „de helte fen jimme formogen op 't alter fen 'i faderlan offerje?” „Dat kenne wy net,” seit de iene, „den benne wy ruwenaarre.” „Wolle jimme of wolle jimme net?” freegje 'k. „Geef acht!” kommandearje 'k. „Minhear,” seit in oaren, „nim den in fierdepart.” „Gjin stûr minder as de helt,” sids ik. „Maakt u vaardig!” „Wy wolle wol!” röppe de Joden „Moai!,” sids ik. „Gean den nou ien foar ien nei boppen, nei de wite seale, der sit sîn majesteit de keni op 'e trone, en der leit elk sîn jild foar de treppen fen de trone.” — As hia allegearre boppe west ha gean ik nei boppen. „Nou,” sids ik, „Sin majesteit, ho is 't nou?” „Oerütte best, mîn beste mînhear HARKEMA,

seit er, „as 't oare nou ek mar klear wier.” „Dat scille wy wol krye,” sids ik, „as jy my mar in stik of twyntich resimenten hingstefolk jowe en safölle kannonen as jy op dit stuit misse kenne.” „Dy scille jy hadde,” seit de kening. ✕ „Moai!” sids ik, en marsear mei mîn soldaten op, jimmer oer fielden, oer heiden en feangrûnen, en hald de flanken ditsen. En der bigjin ik de boel mei op to knappen, alle Fransen en Fransefriûnen hingje 'k op. „Genade!” röppe se. „Genade,” sids ik, „der ken neat fen komme, der ha jimme 't net nei makke.” „In 'e goedichheid, mînhear HARKEMA,” sei FOKKE mûnler, „praet jo sels en ûs net oan 'e galge; tink er om, as dy kerels der ris hwet fen forstiene.” „Dat wier de dîvel!” sei mînhear, en seach de Fransen by de rige lans oan, en do er seach dat hia gjin acht op him sloegen, sei er: „Dou bist in bange stakker, FOKKE mûnler. Dy kerels forstean gjin frisk. — Nou lik as 'k sei, dy 't fortsienne hie hingje 'k op, en ik kom in Hanover en fal himsels, de korsikaen ... nou, jimme witte wol hwa 'k mien — in de rêch. Dat oare is allegearre dommelius wirk; in de rêch fallen dat is de haedsaek. — In greate slach! fiftsientûsen gefangens! Hy stiûrt my in trompetter: „Wapenstilstan!” „Der ken neat fen komme,” sids ik, „for de aerdichheid benne wy hier net.” „Frede!” lit hy my sidse; — „Goed,” sids ik, „Rinlan, Westfa'en, Hollan, Elsas alhiel en trye fean Lotharingen.” „Dat ken 'k net dwaen,” seit er, „mîn broer mat der fen libje.” — Den mar wer *voorwaarts!* ik tsiuch riuchts op en bisorgje de rest oan Belgie en ûs lan,

en onforwachte swai ik my lofts om. „Dat 's in divels wirk!” seit er, „der bringt it ongelok dy heislike kerel wer op mîn esterside!” „*Eerste resiment grenadiers, felt 't geweer!*” kommandearje 'k. De battery wirdt innomd. „*Tweede resiment husaren voor!*” — Hy weaget him mei sîn generalestaf to fier foarût, wip! der hadde de husaren him by de flarden. „Hier is mîn degen!” seit er. „Moai!” sids ik, „kom jy nou mar mei. En jimme, mîn jonges, kenne nou mar restich nei hûs gean; de saek is bisliuchte.” „Ik bring him nou, oan hannen en foetten bûn, foar de trone fen de kening fen Prûssen. „Sîn majesteit,” sids ik, „hier is er.” „Minhear HARKEMA,” seit de kening, „hwet genade scil 'k jo biwîse? Freegje sels mar hwet.” „Sîn majesteit,” sids ik, „bern hab ik net; wolle jy likwol my in deugd dwaen, jow den as 't jo bilieaft mîn frou, as ik ût 'e tiid ben, in foech pensioentsje. Fierder scoe 'k graech de prins fen Oranje wer oan 't regear fen ûs lan sjen, en ik sels winskje stil wer nei hûs to gean om mîn alde bitsienning wer op to fetsjen.” „Krekt sa 't jy wolle,” seit de kening. „Mar onthald dit; as jy de iene of de oare tiid ris in Berlin komme, matte jy by my ite; oan mîn tafel scil altiid in plak for jo iepen halden wirde.” Ik meitse mîn kompliment, winskje sîn majesteit it beste, en reisgje wer nei hûs. „Dat is knap fen jo,” sei WITSE bakker. „Mar hwet helpt ûs dy hele moaje krîchskinst? De saek is for diss' kear earsling to wrald komd. Jy hadde him net, hy het jo en ûs derby, en as der goeds mei de hannen bûn foar de trone brocht wirde,

den benne wy dat. Ik leau, dat mînhear RIPPERRDA grif de liepste fen ûs allegearre west het, hwent hy is nou al út 'e reek en sit in 'e droechte, en ûs rattelje de toskan in 'e mûle, krekt as der mei 'n sek mei nuten sködde wirdt." „Ei hwet!" sei mînhear HARKEMA, „dat is gjin kinst, om sa foar allemans eagen út to snyen. Né, mîn rie is, dat wy 't finder oerlidse, mei in krichslist. Derom mat elk fen usen by himsels in pear krichslisten klear meitse; den kenne wy, as 't wêse mat, der ien út siikje, dy ûs de beste taliket."

Alde FOKKE mûnler hie wiles gjin wird sein, hy seach, sa goed as dat in de rein woe, de mûnlepolle oer en de dik út. „Mîn ginst!" sei er op 't lest, „dat is nou hast net mogelik. Dat is ommers krekt as mîn dochter FYKE en JOUKE FOKKES sîn soan HINDRIK der oan riden komme."

FIERTSIENDE HAEDSTIK.

HWEROM MÎNHEAR DE BALJUW MEI IN LEGE WASKKÖM FOAR
MEFROU RIPPERDA STIE. HWET FYKE EN HINDRIK WOENE;
EN HWEROM FREARK SIMMEL MEI SÎN PRATEN NET FEN
PAS KAEM.

Mefrou RIPPERDA hie 't al lang mirken, dat er hwet geande wier, dat net in 'e heak wier, en howol hia in bysondere heldere geast hie en in libbene foarstelling, dy hiar alles dalik foar de eagen brocht en in 't liocht stelde, sa hiene doch sukkeljen en lyen hiar der oan wend, om by hiar stik to bliuwen, en hiar dildich del to jaen onder alles hwet komme moast. Mar onwissens is by sa 'n gelegenheid tige slim, en hwet yet slimmër is, dat is de onmogelikheid, om út de onwissens en ta de kennis fen 't riuchte to kommen. Do hia 't lûde praten fen hiar man in 'e gong hearde en de heftige wurden fen de Fransen en 't korte bifel fen de oerman, koe se wol sahwet bigripe hwet der barde, sonder dat hia de wurden onderskiede koe. De eangstme sloech hiar oan en der wier gjin menske by hiar, en gjin ien hearde hiar skiljen. Hiar bihtlike

tastand en de bittere fieling, dat hia net helpe koe, en net stie op 't plak der se stean moast, oan de side fen hiar man, pakten hiar oan, en do de ald baljuw ta de keamer in kaem, lai se fen hiar sels en foar dea in hiar briedstoel.

De alde hear wier mei de moaiste treastspreuk út Markus Aurelius op 'e lippen der in komd; mar do hy hiar tastand gewaer waerd, rekke er alhiel fen 'e streek en rop ien en oare kear: „Ho is 't nou? Min lieave sloof! Hwet skeelt jo? hwet skeelt jo?” De alde hear, dy oars net út de falden to bringen wier, wier mei sin tinken gled út de heakken en skroeven rekke, en hy hie allenne it tsiustere bigrip bihalden, dat er hwet oan dien wirde moast, en do **FREARK** skriemende in de keamer setten kaem, stie de alde, mei in waskkom der gjin wetter in wier, foar mefrou en rop: „Dit is doch in tige wonderlike saek!” — Einlings kamen, op 't skriemen fen de jonge, mefrou de baljuwske en jiffrou **STELLINGWERF** to help. De jonge wier by sin mem delfallen en rop jimmer oan: „Mem, lieave mem, hy komt wer; ik moast jo sidsé, hy scoe hier gau wer komme!” Einlings en to lesten kaem hia wer ta bisinning; mar as 't earste al binaud west hie, nou waerd it alhiel in jammer.

Treastjen is 't maklikste wirk for immen, dy mei moaje reden, boppe 't hert ou, in treurig biwisen fen sin bileefdens jaen wol; mar 't is 't biswierlikste wirk, as immen sin hert, oan de ranne ta fol lieafde, in in oar hert, dat treast nedich het, útjiette wol, en derby fielt, dat al de lieafde dy men uterje ken, net nôch

strekt om dat earne hert ta nye hope libben to meitsen; en dat biswierlike wirk wirdt in onmogelikheid, as immen oan sin eigen treast net leaut. Mar Godtank! sa stie 't hier nou net. De trouste herten stiene de mem en hiar jongkje by, en 't slagge de alde hear en sin goede frou linkende wei mefrou RIPPERDA in hiar jammer hwet del to bedsjen, en as hia mar earst for treastgrûnen fetber wier, den hoefde 't der net oan to ontbrekken; hwent hie ien menske op 'e wrald treastgrûnen, den wier 't de alde hear baljuw, en for dat pas sparre er se net.

By FREARK slaggen de treastgrûnen minder, mar hy wier derom yet earder treastge as sin mem. Jiffrou STELLINGWERF hie him op 'e skette nomd; onderwiles dat hiar de triennen oer de wangen rollen, makke se him de hearlikste útsichten op de moaiste appels, en dat die 't by him; in bernehert is gau treastge, en mat in beam in stevige rein ha, in gerske wirdt al opfrisse tröch hwet daudrippen.

Do de earste ontsteltenisse foarby wier, kaem LÛTSEN eksteur in, om minhear de baljuw to sidsen, dat FOKKE mûnlers FYKE fen bûten foar de doar stie en minhear graech efkes sprekke woe. „Memke,” sei de alde hear tsjin sin frou, „dat is in braef fanke, dat wit ik grif; hia scil ek om hiar heit in noed en frese wêse; my tinkt, wy matte hier mar hearre, hwet it earne sloof wol. Ho seit HORATIUS? *Est solamen miseris socios habuisse malorum.* Tinei scil 'k jo dat wol ris oersetse. LÛTSEN, min goede man, lit dat fanke hier mar komme.”

FYKE kaem in. Hia wier in lits finliddich fanke, mar de sündheid lai op hiar frisse wangen, en as se op dat stuit al treurig foar hiar del seach, sa wier 't doch wol oan hiar to sjen, dat se by tiden de wrald wol blier oanlaitse koe. Hiar hele foarkommen wiisde 't út, dat hia in alle dingen in bitoest fanke wier, dat hiar net mei praetsjes fen hiar stik bringe liet, en op hiar trouhertich gesicht wier to lêsen, dat se hiar net mei in ondernimming inliet, as hia 't net for riucht en goed insioen hie. Hia hie oer hiar mûtse en eariser, om de rein, in read turkse doek bûn en stie sa ienfaldich in hiar streekte wol-in't-linnen rok foar de alde hear, dat hy him nei sîn frou omdraide en heallûd sei: „Nou, hwette, NEANKE?” — Do FYKE him taknikt hie gîng se nei mefrou de baljuwske, nei mefrou RIPPERDA en nei jiffrou STELLINGWERF; hia knikte hiar ien for ien ta en jowch hiar elk in han.

„Minhear baljuw,” sei FYKE, „mîn heit en ûs bûrliu hadde altiid fülle goeds fen jo forteld, en derom ben ik sa drist, om in mîn nearichheid by jo to kommen.” „Hwet heste den wol op din hert, mîn famke?” frege de alde hear en lei hiar de han op 'e hölle. „Nou hwette?” „Minhear, ûs heit is onskildich,” sei hia werom en kipe de alde sa riucht mei fortrouen in 'e eagen. „Dat er dat is, wit ik, mîn famke,” sei de alde hear en knikte mei de hölle. — „En derom ha 'k ek gjin noed, dat er net gau fry komme scil,” sei FYKE. — „Hm! Ja! Dat wol sidse, it wier net mear as riucht. Mar in disse tiid giet gewelt foar riucht; en is 't al mei de beste wille in restige tiden for de mênken

biswierlik om de onskildige fen de skildige to onderskieden, sa is dat in oarlochstiden yette biswierliker, binammen as de goede wille der net by is." „Der ha 'k gjin noed mei," foel FYKE him haestich in 'e reden, „fry mat ûs heit komme, en ek gau. Mar hy is in ald man, der ken him hwet oer komme, en den het er gjin ien by him, derom wol ik him efternei." „Mîn famke," sei de alde hear en skodhölle, „dou bist jong, en soldaten benne rûge gasten, dat ken gjin treast for din heit wêse, as er dy in hiar selskip fornimt." „Mînhear, ik wol ek net allenne mei; mîn neef HINDRIK, dat is in soan fen mîn ald omke JOUKE FOKKES, dy wol mei my, en nou tocht ûs, as jy ûs in brief, op in menear as in frybrief, mei jowgen, den koe ûs neat oer komme." „In frybrief?" sei de alde hear en skodhölle yette mear. „Mîn famke! dat folk scil om in frybrief fen de Stoppelgeaster baljuw neat jaen. — En doch hertsje!" en hy draide 'm om nei mefrou RIPPAREA, „as 'k hiar sa'n brief mei jowch oan de oerman TOLSMA; nou hwet seiste? — NEANKE, hy moast net in soan fen RIENK TOLSMA wêse, as er sa'n jong famke sonder biskerming liet. — En dou seiste," sa bigûn er wer tsjin FYKE, „din neef HINDRIK wol mei dy?" „Ja, mînhear, hy stiet hier in 'e gong." „Rop him hier ris binnen!"

HINDRIK kaem in. Hy wier in stûre kerel, breed oer de skouders en slank in 'e mil, bleek fen eagen en liocht fen hier, ien fen dat slach, dy 't men by uses, as de fruchten tidich benne, fen moarns fiif ûre ou ont jûns niuggen ûre ta, de sichte swayen siucht

krekt as 't in skriuwpinne is, der elk fen hiarren sin deiwirk mei dwaen mat. „En dou woest mei FYKE gean?” „Ja, mìnhear!” „En dou wöst hiar biskermer wêse en hiar net forlitte?” „Ja, mìnhear, en ik hab mìn hìnser en wein hier, en nou tocht ik sa, as dat Fransereau der neat tsjin hie, den koene de gefangensliu mei FYKE ride, en den roan ik er by.” „Mìnhear baljuw,” rop mefrou RIPPERDA, „help him, as 't jo bilieaft ta sin foarnimmen, dit is mogelikerwîse de ienichste gelegenheid, dat ik mìn man it needwindichste neistiûre ken. Hy is ommers, krekt sa 't er gong en stie, op 'e striette skoerd wîrden, en dat in dit waer!” „'t Is wier, hertsje, 't is wier. Ja, ik seil dy in brief skriuwe, FYKE. EN NEANKE, de ald múnler is ek sonder fordruying foart rekke, sorgje der for. Mìn mantel, jiffrou STELLINGWERF, en ek in sliempútse, hwent ik wit, dat er dy fülle draecht. En is 't net wier, hertsje,” sei er tsjin mefrou RIPPERDA, „for immen, dy him der ienkear ta wend het, is 't slim as er der sonder mat.” „FREARK,” sei mefrou de baljuwske tsjin 't jongkje, „ren gau ris hieroer nei WITSE bakker's to freegjen as STRUWENGA en hiarre ek hwet meijaen wolle for hiar heit.”

× Do ging it op in inpakken; in in omsjen wier dat bisliuchte, en do alles op 'e wein lai, kamen STRUWENGA en hiarre der yet oansiouen mei in bollekoer fol smardestûrske bollen en wîrsten. FYKE siet al op 'e wein, mìnhear de baljuw hie de brief klear, en do er dy FYKE oerjown hie, rop er HINDRIK fen siden en sei: „Dus dou bist JOUKE FOKKES sîn soan, dy mei demún-

ler sa lang in 'e pleit sitten het?" — „Ja, minhear baljuw, nim 't my net kwea, mar min heit wier ek hwet stüfsinnich, en stie der fest op; mar ik ben om dy saek hier komd en 'k hab er ek al mei de mûnler oer praten en letter ek mei FYKE, en as ik min sin kry, den komt dy saek in 't lik." — „Min jonge," sei de alde hear en jowch him de han en skodde dy tige: „dou bifalst my. Mar fierder wol ik dy ek hwet sidse: dou hest de biskerming fen mûnlers FYKE op dy nomd; litste my dat fanke in hier krinke, kom my den net wer onder de eagen." — Dermei draide er him om en ging by mefrou RIPPERDA in 'e keamer en sei: „In útmintend fanke is dat, hertsje!"

„Hwet sei minhear de baljuw tsjin dy?" frege FYKE, do HINDRIK oan hiar side siet en de wein foart ried. „Och, hy praette mar hwet," sei HINDRIK. „Mar dou scitte keald skîpje," liet er der op folgje en bitearde hiar in de alde hear sin mantel, en do ried er sniedich ta de bûrren út.

Do se krekt bûten 't dorp wieren kamen hiar de Stoppelgeaster liu tomiette, dy yet in ein mei de Franzen en de gefangensliu gien wieren, foaroan fen sels FREARK SIMMEL. Hwet seach dy jonge der út! 't Mocht bikend stean dat er in hele dei op 't tichgelwirk in 'e klai arbeidde hie. „Minhear RIPPERDA is útstritsen!" rop er de wei lans. „Minhear RIPPERDA het op alde ontfangen NIKELS sin brune de wik spille. Ik hab him de knik jown en — foart wier er. „Hwet seiste, jonge?" sei BAUKE skoenmakers wîf, dy oer de onderdoar nei hiar man útseach. „Ja, bûrwîf," sei de

brânmaster, keapman KRÏN ALES, dy der oan kaem, „minhear RIPPERDA is de dons ontsprongen, mar din man hadde se in oantinken jown; sied mar in bitsje roggenmoal mei saffraen, en lids him dat twisken de skouders, op 't plak der de Fransman him mei de gewearkolf kitele het.”

As diggelfiûr gîng it nys tröch de bûrren: „Minhear RIPPERDA het op ontfangen NIKELS sin brune de Fransen de hakken sjen litten,” — en LÛTSEN eksteur kaem by mefrou in 'e keamer setten mei in gesicht, krekt as pinkstermoandei en peaskemoandei beide ta gelik komme scoene, en hy er for útkard wier om alle wille, dy op dy twa dagen de hele bifolking fen Stoppelgea barre mocht, allenne to smeitsen. „Mefrou RIPPERDA!” rop er, „wird net kjel! — Minhear baljuw, 't is hwet goeds! — 't Is hwet goeds, mefrou baljuwske! — Jiffrou STELLINGWERF, ho is 't mogelijk! — Minhear RIPPERDA is de Fransen ontkomd!” — Och, mîn lieave tiid, hwet jowch dat in opskoer. Mefrou RIPPERDA trille oan hannen en foetten; minhear de baljuw forgeat sin alderdom en sin stelling; hy pakte de man by de krage en skodde him sa fûl as er koe: „LÛTSEN kerel, bitink hwetste dochste! Wy benne hier net geklik to moed.” — Mefrou de baljuwske gîng in noed en Sorge nei mefrou RIPPERDA, en jiffrou STELLINGWERF siet stûr en stiif en sei: „Mei jou wolnimmien, mînhear baljuw, „as ik 't sidse mei: „Hy is in bisfynt!” „Minhear baljuw! mînhear baljuw!” rop LÛTSEN en liet him skodsje, „leau my mar feilich; FREARK SIMMEL het it mei oansioen en het it my sein.”

„FREARK SIMMEL? MĪN FREARK SIMMEL?“ frege de alde hear en liet eksteur los. — „Minhear baljuw,“ sei jiffrou STELLINGWERF hiel bidest, „sa 't de iene hiet siucht de oare der út. FREARK SIMMEL en de wierheid siugge elkoar oan as de kúkût en de saunstierre.“ „Hwer is de jonge?“ frege de alde hear. — „Hy stiet hier op 'e gong,“ sei LÛTSEN. — Mei greate stappen gîng de alde hear nei de keamersdoar en rop der ta 'n út: „FREARK! FREARK SIMMEL, kom hier ris efkes!“ — FREARK SIMMEL kaem. In sîn binnenste kampen twa gewelten: de nocht om sîn heldenstikken to vertellen, en de frese for in onwaer fen wegen dat er der sa smoarch útseach. De iene dreau him foarût en de oare halde him tobek, en 't hied er hwet fen dat de iene riuchts en de oare lofts arbeidde; kortom hy kaem skean ta de doar in mei sîn skienste kant earst; hy hie likwol rîn rekken yette forkeard opteld, hwent hy forgeat derby, dat op sa'n wise sîn natûrlĳk swierte-punt, der er mei in de smoarge dik del komd wier, mefrou de baljuwske en jiffrou STELLINGWERF dalik foar de eagen komme moast. — „FREARK SIMMEL,“ frege de alde hear, „hwet is my dit?“ — FREARK, dy meast mei in soarte fen permantigens inkomd wier, liet de hölle hingje en seach sîn onderwĳk oan. „Och neat, minhear baljuw, allenne in bitsje skienne modder.“ „Lieave ginst!“ rop mefrou de baljuwske, „hwet siucht dy jonge der út! Hwa scil dat wer skien krye?“ „Der matte GRIET en LEEN elk mei in hanskrobber oer gear,“ sei jiffrou STELLINGWERF hiel demmen. — „Jonge,“ sei minhear de baljuw, „sids my nou in ienen de suvere

wierheid; is mìnhear RIPPERDA op 'e flecht of net?" „Ja, mìnhear baljuw," sei FREARK en seach wer in 'e hichte; „hy is hiar ontkomd." „Lieagens!" smiet jifrou STELLINGWERF der oer hinne. „Ho ken út sa'n smoarch fet de suvere wierheid komme?" „Fortel FREARK!" sei de alde. En FREARK fortelde.

't Komt faek foar in 'e wrald, dat immen tofölle eare bihelje wol, en dertröch ek de eare kwit rekket, dy him mei riucht takomt. Sa gîng it FREARK ek. Do hy der oan ta kaem om mei to delen hwet *hy* oan de saek dien hie, forhelle er sa omslachtich, biskreau er sîn natûrlîk fallen sa fen stikje ta bitsje en brûkte sa-fölle wîrden om sîn died in in helder liocht to stellen, dat er yet lang net mei de storie oan 't ein wier, do LÛTSEN mei KRÏN ALES der in kaem, en mìnhear de baljuw dalik tsjin keapman KRÏN bigûn: „Min lieve vrind, wat weet jou fan de saak?" — Keapman KRÏN fielde út dy frage op 't stedsk, dat hy fen mìnhear as in fetsoenlik man bihanle waerd, derom wier hy der op bitocht om him ek as in fetsoenlik man oan to stellen, en hy sei op sîn stedsk: „Ik heef et fan 't begîn ta de end met ansien." Do forhelle hy den de saek wer fen foaren oan, en hwet FREARK SIMMEL der in dien hie, der repte er gjin wîrd fen; ta bislût sei er: „En so met een sprong menheer RIPPERDA achter menheer HARKEMA's mantel weg, doe loopte hy om de koetsewage hene, klantere fiks in de hoogte, sprong achter de holle wilgeboom, trekte FREARK met geweld de teugels út de hannen, wipte in 't saal, en do er mar foelde dat er de brune onder him hadde, sneed er

pardoes der út so hard as er kon." „En de Fransen?" frege de alde hear. „Och, minhear baljuw, die waren half ferklúmd, en do se skiete wuden, ging er geen skot of, van wegen de nattichheid, derom wreekten se har op ons, onskuldige toekikers, en hewwe de skoenmaker BAUKE ROMKES met de kolf fan 't gewear tusken de skouders tramteard, en do namen wy alle-gaar hakken op en makken dat wy thûs kamen."

„Nou hertsje," rop de alde hear, „dy litse maire is in kerel dy klinkt as in klok, dat is in kerel sa fiks as in gewearslot, hertsje!" Mar hia, dy 't er dy wirden taspriek, hearde him net. Mefrou RIPPERDA lai in hiar stoel en skriemde as in bern. En do de liu bigûnen to praten fen nei hûs, do treau se de goede mefrou baljuwske hiar earm sa stîif tsjin hiar oan, krekt as se hiar der oan beet halde woe for de dûseling dy hiar oerfoel; mar do der op 't lest wissichheid kaem, dat hiar man sún en goed it gefaer ont-komd wier, do roanen de triennen hiar oer, hia die hiar doek foar de eagen, en skriemde stil foar hiar hinne.

Wieren dat triennen fen bliidskip? Hwa wit it! Hwa ken sidse, hwer freugde en leed hiar skiede? hia spilje to wonderlik in 't menskehert tröch elkoar hinne; hia benne skearing en inslach, en wol him, by hwa út dy beide in fest webdoek foartkomt. De trien dy út swierrichheid ontstiet het allike goed sin inslach fen hope, as de bliidskip-triennen hiar inslach fen frese. De foarbygiene eangstme oer hiar man en de frese for sin takomst wieren biweefd in mefrou

RIPPERDA hier tankbere fieling, en de trien dy fen hier wangen dripte wier gjin suvere freugdetrien. Falt er oer en oer op ûs ierde wol in suvere freugdetrien?

't Wier alhiel stil wurden, der fleach in engel tröch de keamer, in korte poas mar; de engels halde hier net lang by ûs op. Litse **FREARK** stie mei de hölle tsjin de brune steande klok oan, en harke skriemende nei 't tikjen fen de slinger; in lits poaske mar. De alde hear seach ta 't boppeste fenster út in de skiere löft; de beide mefrouen skriemden en jiffrou **STELLINGWERF** ek; hia hie **FREARK SIMMEL** by de han krige, en by de leste wiukslach fen de engel sei hia: „**FREARK** mîn jonge, gean nei 't slot om dy to fordruyen; **GRIET** scil dy din sneinse klean jaen.” „En ik, mînhear baljuw,” sei **LÛTSEN**, „scil nei Gielkamp gean, 'as keapman **KRIN** den sa goed wêse woe nei Pribbegea to gean, den koene wy mînhear net misrenne.” — Dat woe keapman **KRIN** wol dwaen; de alde hear knikte, hy gîng nei mefrou **RIPPERDA**, dy hier jongkje nei hier ta helle hie, en hy sei: „Jy en disse jonge hadde hioed oerfloedige reden om ûs lieaven Hear to tankjen, hertsje!”

FIFTSIENDE HAEDSTIK.

HWEROM DE OERMAN HIM BY FYKE HIAR REDEN OMDRAYE
MOAST, EN HWEROM FYKE HIAR BY HINDRIK SÏN REDEN
OMDRAYE MOAST. HWEROM MÛNHEAR HARKEMA OP 'E
LÏTSE LIU OUJOWCH EN BAES MÛNLER WOL WOE DAT
ER IN ROEK WIER.

Do FYKE mei HINDRIK by de mûnlepolle kaem, flea-
gen hiar eagen nei alle siden, en 't dûrre ek net lang,
of hia hie hiar heit en sÏn selskip opmirken, sa 't se
der onder de mûnle sieten. „Der is ûs heit,” sei se
tsjin HINDRIK. „Nou,” sei HENDRIK, „den wolle wy hier
riuchts fen de lege dik ou by dit boulaen lans nei de
mûnle opride. Min scil 't wol gean, mar de lege dik
is net lans to kommen, en dou kenst den doch ek mei
dÏn heit prate.” „Hou!” sei FYKE, „net riuchtsom,
op e mûnle ta, löfts om maste oudraye; ik wol net
mei him prate. — Lieave ginst! nou het er ûs al sioen,
nou wiuwt er.” „FYKE,” sei HINDRIK, „wils 't er
ried sa 't hia sein hie, „hwet bitsiut dat? hwerom
wost net by dÏn heit wêse?” „Omdat ik him neat fen
nut wêse ken, ear 't ik de brief bisorge hab. Hwa
wit, ho 't de Fransen dat opnimme as ik mei him

praet. Der koe opskoer en stridery út ontstean, en as wy op dy menear foar de oerman brocht waerden, scoe hy ús grif net mei friûnljike eagen oansjen. En den, hwerom scil ik mîn alde heit mei foarútsichten onder de eagen komme, dy yet fier in 't field lidse? — For dit pas is 't noch, dat er wit, dat wy tichte by him benne.”

Onderwiles wieren den nou ek de kanonnen út de lege dik los boarre en los graven, en de kliber wier wer in biweging. De gefangens-liu waerden op de iene side fen de lege dik lans kommedeard, en HENDRIK ried oan 'e oare kant, sa goed as er op alde NANNE sîn bou foarút komme koe. FYKE seach nei de oerman út. „As 'k him siuch ken 'k him wol wer,” sei se tsjin HENDRIK; „hy het in goedlik gesicht, al seach er stûrsk en wreed, do er mînhear RIPPERDA wei bringe liet.” — Sa kamen se de kanonnen foarby en forskate keppels Fransen, dy in de smoarge dik ombatsten, mar net hîrd foarút komme koene. Op 't lest, tichte by it herbergke de Brims seagen se de oerman, wils 't er mei in stik of hwet officieren stap foar stap foarút arbeidde. „HENDRIK,” sei FYKE, „jei hier hwet oan en hald op 't heech fen de terp stil, den wol 'k er der ou gean.”

Nou, dat waerd dien. Do de oerman der oan kaem, stie FYKE op 't gongpaed by de wei, hia roan him in pear stappen tomiette, hia rikte him de brief ta en sei: „Mînhear, ik hab in brief for jo.” — De oerman halde stil, naem de brief en seach FYKE in bitsje forwondere oan. „Fen hwa, faem?” „Fen ús mînhear

baljuw WEBER." — De oerman makke de brief iepen en lies; sîn gesicht bigûn er sa meilyich út to sjen, en do er de brief útlêsen hie, bigûn er to sködhöljen. FYKE hie him mei de greatste eangstme oansioen, it andwird op de brief lies hia in de biwegings fen sîn tronie, en do hy sa trurich mei de hölle sködde, rollen hiar de heldere triennen út de eagen: „Minhear, it is mîn alde heit en ik ben sîn ienichst bern,” rop hia.

Hia hie alles to wrald sidse kend, de moaiste reden en de hearlikste bibelspreuken: neat hie sa 'n útwirking dien op de sterke man, as dy stikmannich wurden op 't platboersk. Hy hie ek in alde heit en wier sîn ienichst bern. Sîn heit wenne op in great slot, mar in ienlikheid, ontofreden mei sîn folk en sîn faderlan. De tiid en de wrald hiene sa mannich stien twisken him en sîn ienichste soan smiten, dat it in brede wal wurden wier, hwer oer hinne hia elkoar mar min forienigje koene. Misforstan en onfrede wier derút ontstien, en hwer dy benne, der oppert him ek in stille ûren it gewisse. Ho faek hie sîn hert tsjin him spritsen: „'t Is din alde heit en dou bist sîn ienichst bern!” — Leed en wille, kanongebolder en oarlochsgeraes hiene dy stimme wol by tiden oerröppe kend; mar jimmer kaem 't bisearde plak fen sîn hert wer foar 't liocht, as in bloedrich plak op in keamersflie. For de earste kear hearde er dit wird útsprekken fen freamde lippen, for de earste kear in de sprake fen sîn bernetiïd. 't Wier him krekt as der gjin forwît mear in dat wird lai, sa weak waerd it útspritsen, it klonk him sa seaft in 't ear as in wird fen forjefnisse, en sa 't er dat

goede fanke foar him stean seach, mei hiar bang bikommere gesicht, do waard it him to waerm, hy moast him omdraye, en 't durre in tiidlang, ear 't er wer mei hiar prate koe. Einlings kaem er wer ta himsels en do sei er tsjin hiar mei al de hertlikheid dy út sa'n eagenblik foart komt: „Mîn alderbest famke, fry litte ken ik dîn heit net; mar 't scil wol komme. Dou en dîn lieafde ta dîn heit scille likwol net forgees by my oankloppe ha. Dou scitte tichte by him bliuwe, en hy scil op 'e wein mei dy ride. As wy to Leauerd komme tsienje dy den mar by my oan.” Dermei jowch er de nedige orders en praette mei sin officieren fierder.

HINDRIK kaem nou mei sin wein neyer by, hy sprong er ou en frege: „FYKE, ho is 't? — Mar hwet freegje 'k yette langer? Dou siuchst ommers út dîn eagen krekt as 't hert dy op 'e tonge leit. Is 't nou wier of net: hy het de alde fry litten?” En hy sloech de earm om hiar hinne. „Kom FYKE, gean op 'e wein, der komt wer sa 'n kliber folk oan, der wolle wy hwet for út 'e wei gean.” „Dy scille ús neat dwaen,” sei FYKE, en hia gîng tichter by de sleat om de wei lans to sjen. „Frylitten het er him net, mar hy het it my onthietten. Ik scil by heit bliuwe, en hia scille mei my ride, en HINDRIK, dou kenst nou wol nei de mûnle gean om ús mem by to stean.”

HINDRIK bûn de jaechline oan in wilgenbeam fest, hy dûkte him om 't gereid hwet to gaspjen, en striek sin iene hînser mei de han oer de gledes wiete rech. „Dou hest gelik, HINDRIK,” sei FYKE, „dou bist in noed oer dîn reau, om dat oan oaren oer to litten;

mar dat ken alde ontfanger NIKELS wol mei werom nimme, dy wol graech hwet for ûs dwaen, en hy is 't wol tabitroud." „FYKE," sei HINDRIK, „mîn reau, der hab ik safolle noed net mei; mar ik tocht om dy en om 't jinge de alde hear baljuw tsjin my sei." „Hwet wier dat?" frege hia. — „As ik dy in hier krinke liet, den moast ik him net wer onder de eagen komme. En FYKE, ik hab 't him onthietten, dat 'k for dy opkomme scoe to alle tiden. En do 'k him dat onthiet," — en hy gîng nei hiar ta en krige hiar by de han en kipe hiar sa riucht earlik in 'e eagen, — „do wieren der yette twa by, dy hadde 't mei oanheard, en gjinien wist derfen as ik allenne; dat wier ûs lieaven Hear, FYKE, en mîn eigen hert." — FYKE waerd sa read as in krael, en do hy sîn earm om hiar hinne sloech, wûn hia hiar der út: „Hier net, HINDRIK! Hied net, HINDRIK! Lieave ginst noch ta! der komt ûs alde heit oan." En dermei gîng hia by him wei, hiar heit tomiette, en HINDRIK stie stil as in beam by 't wintertiid, as de griene bledden oufallen benne en de fûgels net mear, fen lieafde en wille in de toeken sionge. Do hia hiar likwol wer omdraide en wer by him werom kaem: „HINDRIK! HINDRIK!" en de heldere triennen hiar út de eagen skeaten; en do haestich wer op hiar heit ta gong, do skeat er bled by bled út de stille beam en lieten fen wille en lieafde klonken in sîn twigen, en 't foarjier gîng in him op dat ienichste foarjier, dat tröch 't hele libben, in simmerhietme, in hearststorm en winterkeald foarhalde mat, as 't in riucht foarjier en in riucht libben is.

„FYKE,” rop alde FOKKE mûnler, „hwer komst dou wei?” — En do FYKE him om 'e hals foel en him mei triennen in 'e eagen de omstannichheden út 'n oar sette, do kibbe de alde en sei: HINDRIK hie allenne komme kend, en dit wieren oangelegdheden der frouliu by wei bliuwe moasten. Mar mînhear HARKEMA forklearre, fen sökke saken bigriep de mûnler gled nen bit, en FYKE hiar infal mei de wein wier sa moai, dat hy for himsels neat better bitinke kend hie; hwent hwet sîn postpompieren learsen oangîng, dy waerden tröch BAUKE skoenmaker allenne for de riedsforgearringen makke, mar net for in pear ûre geans op in friske klaidik, in disse tiid fen 't jier. En WITSE bakker, do 't er praet hearde fen de koer mei worst en stûrske hollen, sloech er himsels op 'e mage en hy sei: FYKE wier sîn lieave goudene, en al wier hy ien fen de liu, dy hiar knapssek altiid by hiar drage, sa foroaren doch de omstannichheden de saek, en by sök waer moast ek de beste bakkers-ûn ou en oan hwet opstookt wirde.

De franse sersant hie nou de mannen fen de wacht it bifel fen de oerman oerbrocht, en de gefangensliu gingen op 'e wein, der se 't hiar sa waerm en maklik makken as se koene. Mînhear HARKEMA eigene him de klean ta dy for mînhear RIPPERDA mei komd wieren, om 't hy as colléga der 't neiste ta wier, en hy skimpte op de bihindige liu in 't algemien en op mînhear RIPPERDA in 't bysonder. Fen de langte, sei er, woed er neat sidse, hwent dy koe gjinien himsels binimme of jaen; mar for in skiklike breedte koe elke forstannich menseke op 'e tiid sorgje. „Siuch ris, haes WITSE,

dit mat in jas for in útwúchsen en fólwúchsen menske hiette,” — en dermei halde er mìnhear RIPPERDA’s jaske ta ’n spektakel in ’e hichte. — „Mìnhear,” sei WITSE bakker, „stek jy fen foaren jou beide earmen in de mouen, sa dat mìnhear RIPPERDA’s rechstik op jou boarst komt to sitten; hier is yet in jas, den hingje ’k jo dy fen efteren om, sa meitse wy út twa litse ien goeden; in menske mat him witte to bihelpen.” — Nou, dat gîng oan, en mìnhear HARKEMA hie folle fen in moaje fette oester, dy al in tiidlaug omswalke het; efter en foar hied er in feste skulp, mar op ’e siden gappe er ou en oan út elkoar. WITSE bakker fûn in alderwetsk siden skoudermanteltsje fen sin wiifs, dy al lang dea wier, — dat wier mei keninefellen foerre en dy hinge er fen bûten, hwent hy sei: om dat moaje siden goed wier ’t in grûis in sa ’n waer, mar de fellen koene der tsjin, hwent hy wist net better as de keninen roanen ek altiid mei ’t hier fen bûten.

Dy twa wieren ridlik gau in ’e pakken; mar mei de mûnler gîng ’t sa flot net, hy rekke in ’e war, hwent do er hearde, dat de mantel mei saun kragen, dy him tatocht wier, in eigendom bihearde oan mìnhear de baljuw, do sloech de earbied en ’t ontsach him oan, en hy makke komplimenten, krekt as de alde hear sels foar him stie, en hy mìnhear earst ta de doar ingean litte woe; en foart dernei krige er ’t mei de oandwaning to pakken, omdat de alde hear om sin needdrift tocht hie, en hy sei, hy wier dat lang net wir-dich; en do FYKE him de iene moue oanlitsen hie, kaem ’t him in ’t sin, dat de liu him for in foarnaem man

oansjen scoene kenne. „En Witse heite,” sei er tsjin de bakker, „as ik nou bigjin to praten, en as den de eselsearen boppe de saun kragen utkipje, hwet den?” „Ja, heite,” sei baes Witse, „der hest gelik oan: út in baerge-ear is mîn libben gjin sidene jildpong to meitsen; mar dou kenst de smoel halde, en oars praet stedsk, dat kenst ommers.” „Ik ken 't wol,” sei de mûnler, „mar 't is der ek nei,” en hy gîng op de foarste bank sitten.

Do sieten se allegearre, allenne HINDRIK net. „HINDRIK,” sei FOKKE mûnler, „ho nou? Dou kenst doch wol op din eigen wein to sitten komme. FYKE, skik hwet op en meitse in plak rom for din neef.” — Mar dat woe HINDRIK net lye, hy sloech FYKE in hingstedek om 'e skonken en sei: hy scoe wol gean. Hy gong, en do 't er der sa gong en hier en der oer in greppel sprong en den werom, altiid foarop, dat er FYKE in 'e eagen kipje koe, sei FOKKE mûnler: „Mînhear HARKEMA, 't is mîn neef, JOUKE FOKKES sîn soan; is 't net in flinke fint?” — En mînhear HARKEMA sei: „Dat is er, baes FOKKE, hy is in gnappe kerel.” — En Witse bakker sei: „Hy is in tichte kerel.” — FYKE sei neat; mar hia tocht: „Hy is in goede kerel en in troue kerel, en hia hie moglik yet mear fen him tocht; mar HINDRIK bleau in ienen op in stuit by hiar stean en seach hiar sa friûnlik oan en frege, as se ek kald waard: do wier 't mei 't tinken dien; hia jowch him de han en sei: „Fiel mîn han mar, ik ben goed waerm.”

Baes Witse taeste in de koer mei worst en bollen

en jowch der elk hwet fen, en do minhear HARKEMA biuster fen de hearlike stûrske bollen spriek, sei de ald bakker by himsels: „Wel dy rakkert! oars nimt er alles fen GEALE; mar nou 't er oars net krye ken, is de ûle ek in fûgel.” — Minhear HARKEMA bûchde him nei de bakker oer en lûsterê him heallûd in 'e earen: „Baes WITSE, hier foar ûs ha wy *de Brims*, en as de tsienners fen de korsikaense twingnagel yet in spoar ten menskelike fieling in hiar bast hadde, den matte se der neat tsjin hadde, as wy ûs der fen alde JAN HAKKE, by ûs stûrske bollen, in slok skinke litte.” — Derby hied er likwol sîn bolle efkes út de oandacht forlern en hie dy mei de worst sa 'n bitsje oer de sidberrie hinne halden. Op in stuit fiede er, dat der hwet twisken sîn fingers grabbele waerd, en do er omseach, ontdiek er, dat de iene fen de korsikaenske tsienners krekt in sîn worst en sîn bolle biet, en do hy mei hirde wirden tsjin sa 'n iepenbiere onbiskoftens útfalle woe, taeste in oare sakkereminter oer 't efterkret hinne en fierde himsels de hele koer mei foarrie tomiette. — „Der is gjin rie ta!” rop minhear HARKEMA, „sa min hie 'k my de tastand fen ûs faderlan doch yet net foarsteld.” „Gemiene skobberts!” skeat baes WITSE wer los, en de mûnler, dy mende, hie in de baljuw sîn waerne mantel sîn tastand sa gled forgetten, dat er de swiipe al optilde, om de Fransen ris to traktearjen, do FYKE him by de earm pakte: „Lieave ginst! heit, hwet wolle jy nou?” „Hou ja!” sei de mûnler en bikoarre him, „FYKE dou hest al wer gelik,” en hy draide 'm om nei de Fransen en sei:

„Nim 't net kwea, hearen, ik die dat sa mar ris.”

Nou, hia namen 't, uterlik to sjen, ek net kwea en ieten tige smaeklik in de worst en stuten om, dat minhear HARKEMA fen ergernisse en ouginst de gest en de galle in de lege mage opsleach, en hiar allegearre hiar tastand wer in 't sin kaem, dy se op de waerne nochlike wein in tiid lang forgetten hiene. Hia rieden sadwaende in de disenige jûn nei Leauerd, en op 't plak der krekt sa de bollekoer stien hie, tsjin 't efterkret oan, der wier nou de noed en de sorch en de trurigens opsteapele, dy lûsteren hiar alderhanne binaude stories in de earen; en do der ienkear in flecht roeken oer hiar hinne fleach sei minhear HARKEMA; „Och, hwet noed en sorch ha jimme? jimme kenne laitse!” En de bakker sei: „Dy jowe gjin hier en gjin biles-ting.” En de ald mûnler suchte en sei: „Ik woe wol dat 'k in roek wier.”

Mar in twa herten fûn de sorch gjin plak. Der wier de lieafde inkomd mei hiar hofsteat fen stille winsken, hope en fortrouen; en de stille winsken roanen as flinke breidsisters tröch 't hele hûs en wisken it stof fen de tafel en de banken, en namen de fensters ou, dat men der fier ta 'n ût sjen koene in 't moaje libbenslan, en dekten de tafel in de heldere seale, en makken 't bed op in 'e stille keamer, en hingen frisse kransen fen leaf en blommen oan doar en finsters, en oan 'e mûrre bliere bonte printen. En de hope stiek hiar tûsen lichten op, en gîng to mûk stil in in hoekje sitten, krekt as hia 't net west hie mar hiar stiftsister de wirklikheid, dy dat dien hie. En 't fortrouen stie

by de doar en liet nimmen der in, dy gjin brillofts-
klaed oan hie, en sei tsjin de sorch, do dy nei Fyke
frege: „Gean dou din wegen, de ald mûnler donset
op ûs brilloft,” — en sei tsjin de swierrichheid, do
dy nei HINDRIK frege: „Gean dou din paed, 't is
allegearre in 'e heak.”

SECHSTSIENDE HAEDSTIK.

HWEROM IK MÛNLERS FREARK EN GJIN PRINSESSE TRÖCH 't
GIELKAMPSTER BOSK STIÛR; HWEROM FREARK TSJIN DE
DORPRIUCHTER BETTERDY SKOANHEIT SEIT, HWEROM HY
DE HÛN ÛT IT HOK LOKKET, EN HWEROM LÛTSEN
EKSTEUR OM SÛN EIGEN HEARSKIP LAKET.

As ien fen de jonge jiffers, dy dit boek komme to
lêsen, hiar der oan steure mochte, dat dit haedstik
oanfangt mei in mûnlersfynt en net mei in prinsesse,
den mat hia bitinke, dat er hiel end al gjin prinsessen
wêse koene, as der gjin mûnlersfynten wieren, en
dat op in hopen plakken in mûnlersfynt mear wirdich
is as in prinsesse, by foarbieldd op dit stuit for my.
Hwent as ik de franse jager wer fange wol, den ken
ik doch gjin prinsesse mei in krineline en patistmûs-
linen skoentsjes, by wiet waer en smoarge wegen, tröch
't Gielkampster bosk him efternei stiûre; derta past in
mûnlersfynt fülle better, en foaral FOKKE mûnlers FREARK.

„Dealehael,” sei FREARK, do er de Fransman sîn
foetprint neigong, „as de Fransman twisken hierre en
Gripswald to finen is, foar 't liocht komme scil er.”

FREARK spoarde sadwaende de jager nei, tröch 't

Stoppelgeaster boppebosk en tröch 't Gielkampster bosk, en kaem sa op de Gielkampster dik; mar der wier 't al mis, der hie de ûle sitten, en sporen wieren der net. Wier de kerel lofts of riuchts gien? In tiidlang stied er der as malle JAN in 'e hinnen; al gau likwol waerden sîn tinkbielden smedich, en hy sei in himsels: „As de kerel nei Stoppelgea gien wier, den scoe 'k him dat for kleare bare onforstan tarekkenje. Né, de rakkert is nei Gielkamp gien.” — En hy ging him nei.

To Gielkamp stie FEYEBOER by sîn hiemshikke en smiet stiennen as menskehöllen in de gattige dik; dat neamden se destiids op in hopen plakken in Frislan weiforbetterjen. „Goe moarn, FEYE! ha jy hier fen 'e moarn ek in Fransman rennen sioen?” frege FREARK. — „In Fransman?” frege FEYE. — „Ja,” seit FREARK, „in franse jager.” „In jager?” frege FEYE. — „Ja, in in griene mondearing,” seit FREARK. — „Op 't hînsers?” frege FEYE. — „Né, to foet,” seit FREARK. — „Hwet scoe dy?” frege FEYE. — „Hwet dy scoe?” frege FREARK. „Neat scoed er; ik woe mar efkes mei him prate.” „Hwet hest dou mei in Fransman to praten?” „Dealehael!” sei FREARK, „hwet hest dou der nei to freegjen? Ik freegje mar allenne as jy de kerel sioen ha.” „In in griene mondearing?” freget FEYE. — „Ja,” seit FREARK. — „Mei in sjako op?” seit FEYE. — „Né, mei de bleate hölle.” „Mei de bleate hölle? En dat fen 'e moarn in dy rein?” „Ja, hearst net hwet ik sids!” rop FREARK nidich. „Sids my doch ast de kerel sioen heste?” „Wachtsje efkes. Benne wy bioed gjin tongersdei?” „Ja,” seit FREARK. —

„Né, hioed net; mar moandei,” sei FEYE. „Do wieren hier goeds; mar mei blaue mondearings en den op 't hînsers, en hioed is ûs SIMME mei hînsers nei Stoppelgea, om kanonnen to riden. „FEYE,” sei FREARK, „dy hînsers moasten jy net nei Stoppelgea gean litten ha, dy koene jy sels better brûke, foaral as jy in menske andwird jaen scille.” „Ho dat sa?” freget FEYE. — „En den, FEYE,” seit FREARK, „den wit ik yet in goed effear for jo; jy koene wol kreeften nei Amsterdam driuwe; in man as jy komt der grif mei foarût.” „Ho mienst dat?” freget FEYE forheard. — „Och, dat sids ik sa mar,” seit FREARK. „En nou sids ik jo goe moarn, FEYE. En as de Fransman komt, der ik om siikje, sids him den, dat ik 'sein hab, dou hest sein, din beppe hie dy forteld, as hy sei, hwet hia sei, moast dou tsjin him sidse, dat er net tsjin dy sidse moast fen skieppekop. — 't Giet jo goed, FEYE!” Hwette?” seit FEYE en siucht him nei, wils 't er it dorp lans giet, en drait in stien fen in pûn of tritich in 'e hannen om, „hwette? hy het sein, ik hie sein? — Hwette? — Dou hest sein, moast ik sidse, hy moast net tsjin my sidse fen skieppekop? Hwette?” En hy nimt de stien en smit him mei alle geweld by de oare. „Heislîke gekoanstekker! Sa is dy fint altiid.”

FREARK ging fierder; de alde dorpriichter HANS BETTERDY stie oer de doar to sjen. „Ha jy hier fen 'e moarn ek in Fransman gean sioen, HANS?” „In Fransman?” freget HANS. „Nou, dy siucht men hier tsjinwirdich sa gau ris; mar fen 'e moarn, seiste?” „Nou kom, nou bigjinne jy ek yet to freegjen!” seit FREARK.

„Ik wol jo lieaver de skiednis fortelle, dat scil fülle better wêse.” — Hy forhelle nou sa en sa, en by 't slot sei er: „En der wer komme mat er!” „Dat mat er, FREARK,” sei HANS. „En ik scil mei dy gean, hwent ik ben ommers ek ta sök ding oansteld, en ûs mînhear baljuw sei kortlin yet tsjin my: „HANS BETTERDY,” sei er, „op jo rest alles in Gielkamp,” en jowch my in bôge biskriuw'n pompier en sei: „disse saek is pressant.” — Nou, ik liet my dat fen eksteur foarlêse, en do er 't klear hie sei er: „BETTERDY, dy saek het nou haest.” „Né,” sei 'k, „dat wit ik better, mînhear de baljuw het tsjin my sein, de saek is pressant, en as hy dat foarhinme tsjin my sei, den wachte 'k altiid yet wol goed fiouer wike, en den kaem 'k altiid yet ear enoch.” En sa kaem 't disse leste kear ek. Mar FREARK, dîn saek is net pressant, dy het haest. Ik scil yet gau efkes mîn hoed opsette, en den matte wy mar der op los.”

Dat die de man en hia gingen. Do se bûten 't dorp kamen sei HANS: „FREARK, mîn soan JAN, dou kenst dy jonge wol, hy is nou in 't sechstiens', en 'k ha tocht, ik woe him yet sa in jier for los wirk omrenne litte — dy is nou oan 't skieppehoeden op 'e roggestoppel — hwent siuchste, ik tocht sa: dou hest it foer krap, en in disse tiid fen 't jier siikje se al gau in miel iten op 't field, en sa jage 'k`se der út — siuch, dy jonge ken moglik de kerel sioen hadde.” Hia fregen JAN der nei en de jonge hie wrichtich de kerel sioen; hy wier op nei Pinwerd gien. To Pinwerd gingen se by de skoalmaster oan en fregen, as er gjin

Fransman sioen hie. Dy skoalmaster biet Mosk; mar hia neamden him altiïd FINK; sommigen seyen, om 't er sa moai sionge koe, oaren, om 't er altiïd oer hikken en stekken koe en mei elk en ien in hopen grappen hie. De ald dorpriichter liet him ek wrichtich fen de FINK foar de krode ride; mar FREARK seach gau ho let as 't wier, en do er opmirk, dat de FINK tsjin sîn wiïf knîpeage, dat hia mei him ien line lûke scoe, do tocht er: Wacht, ik scil jimme ris to fiter ha! Hy stie op en sei: hy woe elter in 'e koken de piïp efkes oanstekke.

De FINK praette nou de alde dorpriichter allerhanne brike stikken foar, en do HANS oan 't wird kaem en frege, as hy de Fransman net sioen hie, do sei de FINK: „Né,” en sîn wiïf sei ek: „Né.” — Wils 't hia nou de ald man sa hwet op 'e moue spealden, kaem l'REARK wer in en sei: „Frou, der efter is fest hwet foarfallen, hwent de iene stok mei worst leit op 'e grûn.” — De frou roan ta de keamer út en kaem werom mei de stok mei worsten en rop: „Siuch my dat ris oan! Dat ha wy der fen; dy deals kerel het ûs in worst ontstellen.” „Hokker kerel?” frege FREARK. — „Dy Fransman, der jimme nei freegje.” „Jawol! den het er hier ommers doch west,” sei FREARK. — „Jawis het er hier west, en master het him yet in sûpke en stikken iten jown, en het him 't paed wiïsd nei Daemsein. — „Nou, den it beste!” sei FREARK. „Kom mar HANS! Mear wolle wy ommers neat witte.” „HANS BETTERDY,” sei FREARK, do se in ein fen Pinwerd en de FINK ou wieren, „jy benne doch in soarte

fen in riuchtspersoan, jy scille wol witte hwet straffe der eigentlich stiet op 't stellen fen in worst." „Ja, FREARK," sei de dorpriuchter, „mei worst ben ik op dy menear net bikend; hwet er op in side spek stiet, dat wit ik wol, hwent do dy alde kwelse SIBE skoemaker my ien út de stookhutte helle hie, liet minhear de baljuw him fiertsien dagen sitte, en boppedien krige er yet hwet op sin baitsje," „Dat wier just net slim," sei FREARK, hwent as immen der nei birekkent, hwet er op in worst komt, den is 't in binaud bitsje." „Ho dat sa?" „Nou HANS, sids my ris, as jy saun baergen slachtsje, hofölle siden spek krye jy den?" „Fierstien," sei HANS. „Dat is net wier," sei FREARK, „jy krye mar trettsien, hwent fen de iene komt worst." „Der hest dou gelik oan," sei HANS. — „En hofölle worst makket jou wiif wol fen saun baergen? Altijd wol in stik of tritich; sadwaende komme er tritich worsten op in side spek, en op ien worst kaem sadwaende op sin heechst in heale dei en in heale slach; en dat forklarje ik for in earlik en genedich riucht. En jy kenne my hier dalik op 'e farske died in heale slach in 'e nekke jaen, en de heale dei wol ik takomme sneimneimiddei in jou hûs in de hirdshoeke sitte. Hwent siugge jy wol! Ik hab de FINK in worst ontstellen." „Hwette? Dy pleaget, leau 'k, de divel!" sei HANS. — „Hy net, mar de honger," sei FREARK en helle de worst út de bûse en snyde er in ein ou. „HANS, hier! dy worst is goed, dy ken men sonder brea ite." „Né," sei HANS, „mei stellen goed wol 'k neat to dwaen ha." „Hwet sidse jy? stellen? frege FREARK.

„Dit is in *foerresearing*, lik as wy onder tsienst seyen, of in *mondroof*, lik as jümme sidse. En HANS, jy hadde doch fest ek faek enoch in dominy sin appelbeammen sitten?” „De diivel mei witte hwet dy hioed skeelt! Ja, dat hab ik, do 'k in ondogense jonge wier; mar nou ha 'k greate bern, en dy mat ik mei 'n goed foarbieldd foargean.” „Dat is wier,” sei FREARK, „en hwet for de iene der tröch ken, dat ken der for de oare net tröch. — HANS,” sei er in poaske letter, „ho ald is jou dochter GRIET?” „Hia,” sei de dorpriuchter, en sin eagen bigünen to glinsterjen, „FREARK, dat fanke, ik sids dy, dat fanke: ald is se net, mar just achtsien; mar ik sids 't dy, hia is sa snoad as in by.” „Dat wit ik,” sei FREARK, „ik hab jisterjün yette op 't Stoppelgeaster slot hwet by hiar sitten, en ik ken jo wol sidse, hia is my sa goed bifallen, dat ik om hiar in steat wêse scoe om my to foroarjen.” „Nou, hark my dat ris oan! dou gietst er biuster út!” sei HANS en seach FREARK ris op en del. — „Ja,” sei FREARK, „en ik tocht, jou soan FREARK ken wol hwet oars fine, en jy wirde al ald, as jy it spil den mar del leyen, en lieten ús op 't pleatske wenje, den hiene GRIET en ik in aerdich steed, en jy koene in bulte wille oan ús bilibje.” „Nou is der gjin rie ta!” sei HANS, „dat is dy fest gjin mienen?” „Hwerom net?” frege FREARK en gîng riucht oerein stean. „Siuch 'k er nei út, dat 'k oan 't gekjeyen ben?” „Hwette!” rop de ald bisjager en gîng op him ta, „sa'n ald slidjager ast dou biste, wol mîn dochter troue? Sa 'n jong famke fen achtsien jier?” „HANS,” sei FREARK,

„siuch foar jo hwet jy sidse! — Ald, sidse jy? Siuch my oan, ik ben in min beste jierren, twisken de twyn-tich en de fiftich. Al hab ik gjin kaptael, ik hab jo ek yet om gjin pipfol tabak biddele. Mar wierheid is 't, jou dochter is gaus in ein jonger as ik; mar der meitse 'k gjin biswier oer, ik nim hiar doch, hwent hia het goed hiar forstan, en wit wol, dat sa 'n kerel as ik, dy de wrald sioen het, mear wirdich is as sa 'n boerejonge mei in groue, reade hölle en slük hier, dy 't in kompliment makket as in poepeknift en by de liu oer de keamer slibket.” „Heste my dat fanke al in hele boel fen söks tofoaren eamele?” sei HANS en onderhelle de stok tsjin him. — „Hou HANS! sei FREARK. „De stok biside. Hwet scoene de liu sidse, as der forhelle waard, dat ik mei min skoan faer, al foar de brilloft, op 'e iepenbiere wei oan 't slaen west hie.” — HANS liet de stok wer sakje. „HANS, sei FREARK, „ik ben wol in steat om sa 'n FINK in worst to ontkapen, mar min libben net, om sa 'n jong sloof om hiar libbenslök to bidragen. Ik hab jou dochter de hölle net op 'e ren praten.” — De ald bisjager seach him sa fen siden oan, krekt as er sidse woe: Dy mei de divel bitroue! mar hy sei neat. Hia gingen wer fierder; mar 't ai wier britsen.

Do se to Daemsein oankamen stied der sa 'n jonge kantoarskriuwer en FREARK ging nei him ta: „Mei jou wolnimmen, hadde jy hier net in Fransman sioen?” en sa en sa. De jongkerel sei: ja, foar 'n lits hoatsje wier der him sa 'n kerel foarby gien. Hia gingen tröch 't dorp en op 't oare ein hie ek in ald wiif de franse

jager sioen. „Nou ha wy him gau,” sei FREARK. Mar do se in bitsje fierder op 't romme field kamen, metten se in ald man, dy de wilgen beammen oan 'e wei oukappe, en dy woe fen gjin Fransman hwet witte; sint de moarns klokke seis wier der sa 'n kerel net lans gien.

Ho do? De wei wer neigean? Dat hie in echte wildegoesejacht wurden. Ta 't dorp út wier de kerel doch gien; hwer wier er bliuwn? HANS klaude sîn kop, FREARK kearde him nei alle kanten om en biseach de gelegenheid; op 't lest sei er: „HANS, fierder kenne wy net gean; it spoar is hier to 'n ein, derom matte wy de saek ris oerlidse. Mar 't wait hier heislike kald oer 't flakke field, wy gean der hwet efter dat skieppenhok sitten.” — Nou, dat diene se. „Ik ben eigentlik in evelse gek,” sei HANS, „hier oer sa 'n wei en in sök waer in Fransman efter de boksen to rennen!” „Skoanfaer, lit jy de Fransman mar reste,” sei FREARK, „dy krye wy doch altiid yette.” „Bigjinst my al wer to praten fen skoanfaer, dou Leechgeanster bisfynt?” „HANS, hwet jy net benne kenne jy yette wirde. Ik ha forskate liu kend, dy hadde for dy nämme hiar dochter jown, en der yet in knorke jild op ta.” — „Den hadde se ek oare skoansoannen der for krige ast dou ien biste.” „Siuch jy my ris oan, HANS,” sei FREARK, en hy gîng steil riucht op en del foar HANS stean. „In abbekaet ben ik net en in dokter ek net; mar ik hab sûne lea, en siuch mîn hannen ris oan, dy witte hwet arbeidsjen is. En as jy jou eigen eagen net bitroue, den kenne jy mîn baes freegje.” „Ja,

witst wol hwet dy seit? Dy seit, dou bist wol in fikse kerel en witst it wirk ek wol oan to pakken; mar dou hest sprekmenearen oer dy, onnutte sprekmenearen, der gjin ien in hûn mei út it hok lokje ken."

„Dat ik dat ken, dat wol 'k jo dalik biwise. Mar nou freegje 'k yet ris, HANS, wolle jy my jou dochter GRIET jaen?" „Divel en gjin ein!" sei HANS, „ik toch earst, dat scoe mallichheid wêse, en nou leau 'k doch, dou rakkert mienst it wol in earnst." „HANS, sei FREARK, „mei 't pleatske, en dat jy 't spil oerjaen scoene, dat wier gekheid; hwent jou soan FREARK mat it pleatske ha, en jy hoeve 't boerkjen yet net oer to jaen; mar mei jou dochter, dat is my inmoed; en in plak kry 'k sachts." „Dou greatsprekker! sei HANS. „Siuch, dit is al sa 'n praetsje, lik as 'k sein hab, derste gjin hûn mei út it hok lokje scitte." „Dat wol 'k jo sjen litte," rop FREARK. „Swetshals!" sei HANS en ging oerein. „Ik gean nei hûs, en gean dou oan 't hûnebisprekken of fang din Fransman." „Dy hab ik!" sei FREARK. — „Greatsprekker!" rop HANS. — „HANS," sei FREARK, „as in trye minuten de Fransman foar jo stiet, en ik mei min sprekmenearen in hûn út it hok lokje, sidse jy my den jou dochter GRIET ta?" en hy halde him de iepene han ta, „den slaen jy der in!" „Dou liichbek!" rop HANS, „allenne om dy de noas der op to stietten, datste in swetshals biste. — Ja!" en hy sloech FREARK in 'e han.

FREARK spitgniske sa 'n bitsje foar him hinne, hy dûkte him del foar 't skieppenhoksdoarke en rop: „*Monsieur, allons, ici!* — *Allons ici!*" — En hwet

kaem der út krûpen? De franse jager. — „Lieave ginst noch ta! ...” rop HANS. — „*Pardon monsieur!*” rop de Fransman. — „HANS, hwa het de weddenskip woan?” frege FREARK. „Hier is de Fransman en hier is de hûn ek! Hwa kriget nou jou dochter?” „Leechgeanster snaek!” rop HANS en onderhelle de stok al wer. „Dou wo't my hier to fiter hadde? Dou mîn dochter! Lieaver wol 'k dy ris efkes....” „HANS,” sei FREARK, „hald dy stok doch hwet bynefter, de Fransman wirdt oars bang. Kom jo lieaver hier en help my hwet by 't arrestearingswîrk; oer de weddenskip prate wy tonei ris.” „*Pardon!*” rop de Fransman der twîsken. „Hwet hier en hwet der! *pardon!*” rop FREARK. „Hwerom roanst dou my onder de boek wei, der 'k dy del lein hie? Nou scil 'k dy mar ris nei mîn eigen trant bihannelje, jiffrou STELLINGWERF is ûs hier net bynei,” en dermei snyde er him de knopen fen de klean ou. En nou, *allons en avant!*” En sa gîng dat den nou „foarût is de wei,” tröch Daemsein nei Pinwerd en sa fierder.

De ald dorpriuchter roan in de felle rein stîl efteroan en hie 't sûr, aldermeast likwol oer himsels, en as er de skild op FREARK skoue woe, den moast er doch jimmer by himsels sidse: „In rare snaek is er; mar in fordealde liepe kerel is er doch ek! Ho 't er dat doch wist, dat dy Fransman in dat hok siet? En den dit wer mei dat knoopousnyen! Nou, dit stik wol 'k in mîn acht nimme!”

Do se tichte by Gielkamp kamen, sei FREARK: „HANS, hwa dîvel komt der dwars oer jou stoppel

oan jeyen? Hwet het er der to jeyen? De rein jaget er doch net út 'e wei." „Ho diveker!" sei HANS, „dat is ommers ontfanger NIKELS sîn brune, en dy der op sit is ommers wrachtich de Stoppelgeaster maire?" — Ja, sa wier 't.

Mînhear RIPPERDA kaem ér oan, en do er de Fransman seach en FREARK, do sei er: „Nou scil de saek him wol skikke. „Mar," foege der by, „HANS nou matte wy nei dîn hûs, hwent de siele bifriest my in 't liif en tröchwiet ben 'k oan 't gebiente ta."

„Dat sids ik mei jo, mînhear, en wy benne ek al moai tröchweakke."

Do se by HANSES oankomd wieren, helle HANSE wiif in hele boel ouleine klean foar 't liocht, mar fülle sonders hie se net, hwent de slimme tiden hiene ek in HANSE kleankast al tige romte makke, en elk wier bliid, as er mar hwet fûn dat him sahwet heal en heal paste. Alde HANS sels koe gjin oar hinnekommen fine as in sîn eigen broek; mûnlers FREARK pronke deflich mei FREARK BETTERDY sîn swart nachtmielsrokje, en mînhear RIPPERDA, dy de litste wier, moast him in JANNE kort baitsje bihelpe, hwet HANS natûrlik earst to raer wier, hwerom er mei fülle komplimenten dat oars socht to skikken; mar as immen út de fortretlikheid in feilichheid en út de rein in 'e droechte komd is, den wirdt er frolik to moed, en mînhear RIPPERDA lake oer sîn nuvere klaying, dat de triennen der nei roannen. — „Lieave ginst!" sei er in ienen en waerd tige earnstich, „wy laitse hier en wy hadde hier in menskebern by ús sitten, dy trillet fen keald net allenne, mar

ek fen eangstme. My tinkt wy matte him tominsten mar safölle goed dwaen as wy kenne. Frou, jy moasten dy Fransman ek yet al hwet om en oan jaen. It spande al dat de frou der yet hwet for hie, en do alles by 'n oar skeukt wier hwet sahwet tsienje koe, do moast doch de frou hiar wollen rok yet it greateste gat stopje.

„It mar goed, maet!” sei FREARK, do se om de fölle tafel mei jûns-iten sieten, en hy skau de Fransman sa 'n stik pikelflesk ta fen in pûn of trye. „Ite, jonge! sa lang in menske it, sa lang libbet er yette.” — 't Bigûn mînhear RIPPERDA om de kerel to bigreatsjen, en hy praette in wird mannich fransk mei him op in treastlike toan, en de earme sonder andere sa earmelitse en wemoedich en forlegen, dat it alde HANS, al forstied er neat er fen, doch by 't hert krige; hy bûchde him nei mînhear RIPPERDA ta en sei: „Mînhear, wolle wy de kerel mar net wer renne litte?” — Mînhear sei, né, sa koe 't doch yette net. De mûnler en de bakker sieten in greate need en hiene 't riucht foar, en de Fransman siet ek in 'e need, mar hy hie in onriuchte saek, en 't riucht moast doch trôchgean in 'e wrald.

Der kaem HANSE soan FREARK mei de hînsers op 't hiem riden, en kaem binnen doar. „Goe niûn, heit! Ik ben de Fransen moai ontkomd” en hy jowch de alde de han en ging nei mînhear RIPPERDA, dy mei de rech nei him ta siet, en jowch him in fikse dûst in 'e nekke: „Goe niûn, JAN! kenst dûn broer net fatsoenlik niûn sidse?” — Mînhear sprong oerein en kearde

him om; en der stie FREARK nou as LOTS wiif. — „Frede en gjin ein!” sei HANS, „dat komt hier in en dat slacht my de Stoppelgeaster maire in mîn eigen hûs. En dy slorm wol ek yet in dorpriuchter wirde!” „Hald jo mar stil,” sei mînhear RIPPERDA; „derfor scil hy jûn net bytiid op bed, hy scil ûs jûn yet allegearre nei Stoppelgea ride.” „Tröch de hele wrald, mînhear, as 't wêse mat,” sei FREARK. — „Mar,” sei HANS, „hwerom komst sa let thûs?” „Ja heit, ik tocht sa: as se dy krye wirdt de sack slim; derom brocht ik de hînsers in 't bosk en gîng op 'e loer stean; ik woe wachtsje sa lang as 't jûn waerd. En do 'k der sa stie, der kaem LÛTSEN eksteur oan en sei: de Fransen wieren lang al foart en mînhear RIPPERDA wier de Fransen ek ontkomd, en hy socht om him. — Hwer is eksteur den bliuwn?” sei mînhear. — „Hy scil hier dalik komme,” sei FREARK, hy frege yet mar ris by master oan.”

Eksteur kaem dermei ek al, en do er nei mînhear RIPPERDA frege, en dy him in dat korte baitsje foar de eagen kaem, do wier 't gekheid mei sîn hele boadskip, hy forgeat alles hwet er sidse moast en woe, hy bigûn alderdanichst to laitsen. Dat hindere mînhear nou doch, hwent hy tocht op dat stuit net om sîn nuvere mondearing, mar om sîn frou en om thûs; hy krige eksteur by de krage en sei: „LÛTSEN, biste gek wirden? Ho is 't mei mîn frou en de bern?” „Alderbest by 't spil, mînhear! hahaha! — En mînhear de baljuw lest mefrou hwet út de boeken foar, en jif-frou STELLINGWERF fûrret litse FREARK mei apels en

kreakelingen; mar — hahaha! — nim 't my net kwea, mìnhear, ik mat laitse.” „En múnlers FREARK bigûn ek to laitsen, en alde HANS ek, en sîn soan FREARK ek, en mem sei: mìnhear like doch alderkomikst in JANNE baitsje. — It hert wier mìnhear nou wer licht wurd en hy lake smakelik mei. „LÛTSEN,” sei er, laitse mar tige; mar laitse dy hird út, hwent ik ha hwet for dy to dwaen der haest by is. Is 't net wier, de Fransen hadde de mantelsek mei dat jild en dat silvergoed mei nomd?” „Ja mìnhear; ik ha 't sioen dat se 't foart droegen.” „Nou rep dy den hwet. Ontfanger NIKELS sîn brune stiet hier op 'e stal; der gietst op sitten, en dou jagest sa hird aste kenste nei 't slot fen mìnhear ITSEMA to Keibûrren — hwent der benne de franse jagers jister wei komd, en der scille dy leppels ek wol thûs hearre. En den fortelste mìnhear ho n spil wy to Stoppelgea hawn ha, en dou forsikest him, dat er dy in fortroud man mei jowt, dy der in eed op dwaen ken, dat dy leppels mìnhear ITSEMA sines benne. Op sa 'n menear ken hy mogelik sîn eigendom werom krye. En nou mast meitse datst foart komste. En dou, FREARK BETTERDY, slaen mar gau de hinsers foar de wein.”

It dûrre ek mar efkes, do sieten se allegearre op 'e wein, mar mem woe HANS net lieafst mei gean litte: „Dou hest der neat to meitsen,” sei se, „dou kenst thûs bliuwe en op bed gean.” „Memke,” sei HANS, wils 't er op 'e wein stapte, en fen boppen del nei hiar omseach, „dit is tsjin ûs oerienkomste. Dou bist baes in 'e hûs en ik in mìn dorpriuchtersaken; en in

gefangensman to transportearjen, dat is in dorpriuchtersaek. En der mei gîng er by mûnlers FREARK en de Fransman op ien bank sitten: „Sia sa, FREARK, nou mar foart.”

SAUNTSIENDE HAEDSTIK.

HWEROM FREARK EIGENTLÏK GJIN DÏSFYNT WIER; HWEROM
KEISER NAPOLEON NEAT MEI MÏNHEAR HARKEMA TO DWAEN
HA WOE, EN HWEROM DE OERMAN MEI MÏNHAER HAR-
KEMA GEHEIMEN HIE.

Foar 't riuchthûs to Stoppelgea halde de wein stil; mei in sprong wier mìnhear RIPPERDA der ou, en hiette de oaren, dat se yet in bitsje sitten bleaue scoene, sa lang as hy röp. Do hy in 'e gong kaem mette MINE him mei 't liocht, hwent it wier al aerdich tsiuster wurden. MINE, dat wier mìnhear sìn faem, hie bynei it liocht falle litten en woe krekt bigjinne to röppen, do se seach dat it mìnhear wier, mei in boerebajtsje oan. Mar hy loek hiar linich mei in sìn keamer en sei: „Hald dìn smoel, MINE, dou bist ommers in forstannich fanke.” — MINE wier mar stomp ten forstan, mar neat nimt de dommens better onder de earm, as dat se for wiis forklearre wirdt. In MINE hiar hölle waerd it den ek al in heel ein klearder. — „Is mìnhear de baljuw hier yette?” frege mìnhear hiar. „Ja, mìnhear.” „Set den it liocht hier mar del en gean in 'e keamer, en lit dy tsjin mefrou neat skine, en sids

tsjin minhear de baljuw: hier is ien, dy him sprekke wol, en bring him den hier hinne."

Nou dat die MINE en hia brocht it er goed ou. „Goen jûn, min jonge," sei de baljuw by 't inkomen. „Hwet wier din boadskip, en hwet dochst dou hier in minhear RIPPERDA sin keamer?" „Minhear baljuw, ho is 't mei min wiif en bern?" „Min jonge, hwet wit ik fen din wiif en bern? Ho komst dou oan wiif en bern?" „Nou is 't biuster! kenne jy my den net? Ik ben ommers RIPPERDA!" „Dat is den in oare saek!" rop de alde hear. „Ja, dat is den in hiel bysondere saek! Né, is 't net wier? De maire fen Stoppelgea in sa 'n kort baitsje!" „Minhear baljuw, min frou?" „Dy wit al, dat jy los benne, alde kening, en scil danige bliid wêse." „Mar...?" „Né, 't mei gjin kwea, ek net, dat se jo in dit korte baitsje siucht. Kom jy mar mei!"

Immen onforwacht to oerfallen, dat doocht nen bit, ek net as 't mei in goed doel giet. As de bliidskip in mense in ienen hommels in 'e earen rôpt, krekt as in twyntich musikanten ta gelik tichte by immen efter in hage op in stuit der op los blase, den skoert ien dat trôch ieren en sinen, en 't moaiste musikstik docht ien wé. Né, ik ha lieaver de bliidskip, as se my oankomt as in moai siongfûgeltsje in 't koele bosk, as se stadich-oan neyer komt fen twige ta twige, sa lang 't se my op 't lest fen de neiste beam hiar liet fôl en helder in 'e earen siongt.

De bliidskip kaem by mefrou RIPPERDA earst wol in bitsje haestich; mar dat hie se trôchstien; nou kaem

se fen twiġe ta twiġe, en do minhear in 'e keamer kaem, do song de bliidskip hiar it liet fol en helder in 'e earen, en do de fûgel op 't lest der oan kaem in 't korte baitsje, do wier 't hiar krekt as er hiar mei in hele boel wipkes in 't bosk formeitse woe, dat hia hertlik der om laitse moast. It neitinken oer dy dei is in minhear RIPPERDA's hûs libben bliuwn ont de leste tiden ta. As minhear onder moeite en sorgen soms ris riucht fleurich thûs kaem, den wier 't altiid it sidsen onder sin bern: „Heit het hioed it korte baitsje oan.”

Do de bliidskip sahwet healwei ousakke wier, bigûn de alde hear: „En de Fransman hadde jy tagelik ek mei brocht, min alde kening?” „Ik net,” sei minhear RIPPERDA, „Mûnlers FREARK het der grif it measte ta dien, en de dorpriuchter fen Gielkamp, HANS BETTERDY, het him derta holpen.” „Min alde kening, dy FREARK mûnler mat in dealse biredte fint wêse; wy scille him efkes hier komme litte.”

FREARK kaem in 'e keamer en HANS BETTERDY ek. „Hark ris, min jonge, bist dou dat, dy de Fransman fen de wein smiten het?” FREARK tocht by himsels: hwette? dit scil fest wol wer in riuchtdei wirde? En om 't er dy frage mei „ja” bi-anderje moast, sette er sin efterste foet to skoar en liet it er op oankomme. „Ja minhear,” sei er. — „Wist den ek wol, datst de mûnler in greate forlegenheid brocht heste?” „Forlegenheid? — Forlegenheid der is er ridlik in bihirde, hwet mear of hwet minder, dat stekt him sa nau net.” „Bist dou dat, dy de mantelsek fen de Fransman sin

hinsers ou nomd het?" — „Hest dou dy derby for in sechsteheal oan de Fransman sia eigendom misgript?" „Ik hab allenne min eigen sechsteheal werom nomd," sei FREARK en forhelle de saek. — „Dy hest dy tsjin wet en riucht ta-eigene, en ho wirdt sa 'n ien neamd, dy dat docht?" — FREARK seach de alde hear drist oan, mar hy sei gjin wird. — Dorpriuchter BETTERDY, ho wirdt sa 'n ien neamd?" „Mei jou wolnimmen, minhear baljuw, in dief!" smiet alde HANS der út. „En dat is hy; hioed het er yet by master MOSK in worst út de koken stellen. En sa 'n kerel wol min dochter troue?" — „Hwet wol hy?" — „Min dochter GRIET, minhear, dy by jo tsiennet, minhear, dy wol hy troue, minhear." — „So? so?" sei minhear de baljuw en hy seach FREARK fen boppen nei onderen oan; „dat is den in oare saek. Min jonge, den kenst dou nou hinne gean, en ik seil dy de dei fen jister en fen hioed gedachtich wêse."

FREARK ging hinne en skold in sin hert op de dorpriuchter en op 'e baljuw. „Hwet wol hy my gedachtich wêse?" frege er by himsels, do er in 'e gong stie. Hied er likwol witten, hwet dat in de alde hear sin mûle to bitsiutten hie, den hied er fest sa net frege, hwent in 't bose wier de alde hear sin libben neat gedachtich. It forkearde ging him tröch, dat hechte net oan him, hy sette der trye krûskes efter. Kaem him likwol it goede tomiette, den wier er in noed dat it him to gau tröchgean scoe, den wier 't: „NEANKE, FREARK SIMMEL, jiffrou STELLINGWERF, onthald dat foaral hwet mei."

Do FREARK ta de doar út wier, kearde de alde hear him om en lake fen herten. „NEANKE, FREARK SIMMEL sîn worst fen fen 'e moarn scitte nou doch misse matte, dy mat master MOSK fen Pidwerd ha, hwent as dy bisfynt fen in FREARK mei GRIET BETTERDY troue scil, den matte wy him doch earst wer earlik meitse.”

„Ja,” sei mînhear RIPPERDA en lei in sechsteheal op 'e tafel, „en hier is 't jild, dat er de Fransman ontnomd het.” — „Nou kom, en sids my nou ris HANS BETTERDY, honear kenne de jonge liu de geboden oanjaen?” lake de alde hear. — HANS stie der en sette in gesicht, krekt as immen him fen efteren in bril fen alde skoechsoallen opset hie. „Mînhear baljuw, sei er op 't lest, „de kerel is doch likwol in neakene sweal.” — „HANS” sei de alde hear, „dy saek ken foroarje. Hier by om benne tsjinwirdich fen dy litse pleatskes los, hwa wit as der net ien fen to kryen wier.” — „Ja, mînhear, hy is doch likwol ek in dief.” — „HANS BETTERDY, dat woe 'k nou doch yet wol ris fen dy hearre. Do de kerel fen 'e moarn de sechsteheal út de mantelsek halden het, hied er do dat hele ding net halde kend? Hwa hie der hwet fen witten? En as er 't op 'e nekke nomd hie en wier der mei nei East-Frislan gien: der hie gjin hûn nei blaft en gjin hoanne nei kraid.” — „Ja, mînhear; mar mei dy sechsteheal en dy worst?” — „It iene het er in sîn onforstan for sîn eigen halden en 't oare for in grap.” — „Ja mînhear,” sei HANS en klaude him in 't hier, „dat mei allegearre sa wêse; mar mîn dochter GRIET is doch to jong for sa 'n alde fint.” — „In 't wolnimmen, mînhear baljuw,”

sa foel jiffrou STELLINGWERF der twisken in, „dat ik de mûle slaen in riichtsaken en boere-oangelegenheden, dat is in domme útfal fen dy, HANS; hwent omdat jimme GRIET yet in jong dom fanke is, derom is 't goed, dat se in man kriget fen onderfining; hwent dat het altiid in best ding west. En minhear baljuw, nim it my net kwea, hy is in reddige kerel en in disse tiid to brûken; en jisterjûn, ik wol neat ta neidiel fen minhear Droz sidse, hwent hy mat witte honear 't tiid is om mei gewear en sabel op in menske los to gean — mar jisterjûn ging FREARK likme allenne op de Fransman los, en al wieren sin sprekmenearre for jou keamer en min earen net fetsoenlik enoch, ik moast doch by mysels sidse: dat is in kerel, dy der wêse doar. En HANS BETTERDY, dy beide passe elkoar, hwent hwet hy in sin dwaen het, dat het hia in hiar warden: en, minhear baljuw, hia ken hiar in kerel fen 'e hûd keare, hwent hia is segene mei in bysonder mûlwirk, dat sids ik jou.”

Alde HANS BETTERDY seach jiffrou STELLINGWERF oan en den minhear baljuw wer, hy wier suver forbûke. Op alle útflechten dy hy makke hie, wier him de bal werom slein, hy socht om nye en fûn gjin; mar op 't lest foel him in hwet him op 't lest altiid in foel; hy klaude him derom efter de earen en sei: „Ja, minhear baljuw, ik mat earst hearre hwet min wiif er fen seit.” — „Just, min lieave man! Mar foar alles matste earst hearre hwet din dochter GRIET er fen seit. Ik for my, ha dy mar oan 't forstan bringe wold, dat dy FREARK gjin skelm of dief is.”

Hiermei wier den disse oangelegenheid op 'e lange baen skoud ta „nei nye wike.” Mefrou de baljuwske wier mei jiffrou STELINGWERF al wer nei 't slot gien, en by 't oare selskip hie de wirgens de oerhan krige, do LÛTSEN eksteur fen sin reis nei Keibûrren werom kaem, mei 't biskie, dat minhear ITZEMA in hele bulte komplimenten oerbringe liet, en hy stiúrde sin eigen keamertsienner mei fen wegen dat silvergoed.

Dertröch wier den alles nou moai in order komd; minhear de baljuw skreau yet in brief oan de franse oerman, minhear RIPPERDA jowch eksteur naukeurich oan 'e han hwet er to dwaen en to sidsen hie; FREARK en LÛTSEN namen de franse jager twisken hiar op 'e wein; de keamertsienner en FREARK BETTERDY gingen foarop sitten, en foart gîng it in de tsiustere nacht tröch de smoarge dik op Leauerd ta.

„Ja,” sei alde HANS BETTERDY, do er allenne in de nacht wer nei Gielkamp gîng, „ik mei wol prate! sa 'n baljuw en de maire en de jiffrou op 't slot, dat benne foarname liu en hadde gjin ien boppe hiar; mar sa 'n dorpriuchter wirdt fen elk en ien kommandearre. Ja, as min wiif er net wier! En as dy kerel sa 'n bisfynt net wier en hy wier den in jier of tsien jonger, en hy hie in goed steed, en ús GRIET woe him ha, ja den — den — krige er it fanke doch net; hwent min wiif scoe 't net lye wolle.”

Gjin menske ken der my om bitinke, dat ik by 't fortellen fen in grappige skiednis, der gjin nocht oan hab om der ougrislke skiednissen mei mank to arbeidsjen, en derom praet ik net fierder as 't nedich is fen

de franse jager; ik sids der neat fen ho 't him to moed wier do er to Leauerd kaem, ek neat er fen, do 't er foar de krïchsrie stie, ek neat er fen, ho 't him de binaudheid, de deadsbinaudheid jimmer neyer kaem, do er it lean krige for sîn ondogense stikken. En al woe 'k dat, ik scoe 't net kenne, hwent ik skriuw allenne dingen dy 'k ken, en dit ken 'k net; ik ha 't mîn libben net oer mîn hert bringe kend, om in earne sonder op sîn leste reis nysgierrich to bikikjen, en oan to sjen dat de iene sonder de oare, fen wegen in menskelike riuchtspraek, foarbarich foar 't leste riucht en ûs lieaven Hear bringt. Mar dat wier nou ienkear sa en dat barde sa, en do sîn bloedrich lik op 't san lai, scil licht gjin ien der om tocht ha, dat de kûgels der wit ho fier in Frankrik fülle hirder in in hert fleagen, as in sîn eigen — ik mien in sîn alde mem hiarres.

Ik wol derom allenne fortelle, dat tröch de útlevring fen de libbene Fransman de mûnler en de bakker fry kamen fen de fortinking dat se in moard dien hiene; en dat tröch sîn bikentenissen en tröch de tsiûchnisse fen ontfangen NIKELS en de keamertsienner, mînhear ITZEMA sîn eigendom werom krige, en dat de oerman TOLSMa, do de auditeur it bare jild tobek halde woe as onbiheard goed, opstie en mei strange warden sei: mei roof en dievery scoe sîn resiment net onteard wirde. Dermei stied er op, naem de mantelsek en sei tsjin LÛTSEN eksteur: „Mîn goede friûn, jy likje my ta in fornimstich man to wêsen; nim jy disse forsegele mantelsek en bring him oan mînhear de baljuw WEBER, hy ken der mei dwaen hwet hier in 't lan riuchtlik is.”

LÛTSEN krige in brief derby, en sa waerd de saek ou makke.

Mar nou kaem er in swierrichheid twisken in, der hie gjin ien om tocht: ho scoe 't mei minhear HARKEMA komme? Do de mûnler en de bakker en de oaren al út de riuchtkeamer en by him wei wieren, stie minhear HARKEMA der, as in moaje ienlike iken-beam in in kappe bosk, dy de houtfester allenne in sin steatlikens sparre het. De oerman seach him binyd oan en frege: „Hwerom stean jy hier yet?” — Minhear HARKEMA sködde sin toeken en oan sin donker-read gesicht koe men sjen, dat in sin toppen de storm-win bigûn to rûsen. „Dat woe-ik jo freegje,” wier sin andert. As der op dat amery in freamd menske inkomd wier, dy scoe 't wol litten ha om to sidsen hwa fen dy beiden de oerman wier. Beide hiene se in mondearing oan en beide hiene se in foarnaem en deflich foarkommen, dat wier hier beide eigen omdat se 't orders jaen wend wieren. Wier de oerman in pear tomme langer, minhear HARKEMA wier in heal foet grouer; hie de oerman it kriechsmanswapen onder de noas, minhear HARKEMA hie 't oer sin hele gesicht, hwent hy hie him in in pear dagen net skeare litte kend; baes METSKE hie earjister oerslein, en hwet de deis to foaren en jister en hioed wûchsen wier, wier riklik safölle as de knevel fen de Fransman.

„Hwa benne jy?” frege de Fransman. — „Ik ben lid fen 't bestiûr to Stoppelgea,” sei minhear. — Dat like doch de Fransman hwet to forbûkjen. Hy roan op en del en op 't lest bleau er foar minhear stean en

sei: „Ik siuch er for keiser NAPOLEON gjin foardiel in, dat 'k yet langer mei jo in 't lan om reisgje. Jy kenne hinne gean.” — Söks wier mînhear HARKEMA nou doch net wend. „Mînhear,” rop er, „disse bihanling.....!” „It spit my tige,” foel de oerman him in 'e reden, „dat se jo oerlest oandien ha. Jy matte fest by forsin meinomd wêse.” — Dat wier nou den doch for mînhear HARKEMA in to sterk stik. Hy hie him de hele wei lans in de winternacht der mei treastge, dat hy in útsocht offer fen de korsikaenske draek wier, en nou scoe dat allegearre neat oars wêse as in forsin? Hy hie in sin onskild op sin minst rekkene op in iepenlike earforklearring foar 't front fen in heel resiment Fransen, en nou skopte him — mei permissie sein — de franse oerman mei de foet for 't alderdierberste en sei: hy koe hinne gean. — „In man as ik ben,” rop er, „ût forsin meinimme!” — Jy meye yet sprekke fen gelök,” sei de oerman en kloppe him friëndlik laitsend op 't skouder, „in oarlochstiid komme er immen wol ris slimmer dingen oer; der wirdt manichien út forsin deasketten. Jy meye dit wol for in biproeving oansjen.” — De oerman lake, hy naem mînhear in 'e earm: „Kom mar mei, mînhear, ik ben tige in mîn skik, dat de saek sa út 'e wrald komd is, en dat ik mînhear de baljuw to wille west ha ken. En nou hie 'k yet wol in pear wirden in 't geheim mei jo onder fiouer eagen to praten.” — „In 't geheim en onder fiouer eagen, dat wieren nou doch in pear wirden, dy koe mînhear HARKEMA net tsjinstean; derom ging er mei.

„Minhear,” sei de oerman, do se bûten doar op 't waechsplein stiene, foar de herberge „de Keizerskroan,” der de oerman sîn thûs hie, — „minhear wolle jy tsjin de alde brave minhear de baljaw sidse, dat ik him yet fülle groetenissen bringe lit, en nou 't ik lökkigerwise sîn winsken foldwaen kend ha, seil hy sa goed wêse wolle om mines ek to foldwaen, en mîn winsk is, dat hy, as 't mei 't riucht bistan ken, dat onbihearde jild dat jong famke takomme lit, dat my jister onderweis de brief fen him brocht het. En minhear, jy siugge wol in, dat dit geheim halden wirde mat, hwent oars koe minhear de baljaw deroer bitocht wirde.

Do wier minhear HARKEMA wer in sîn fülle farwetter. „Jy miene doch FYKE?” frege er haestich; FOKKE mûnlers FYKE, dy der stiet?” — en hy wüside op FYKE, dy in bitsje fen siden by hiar heit stie en him de earm om 'e hals slein hie en fen bliidskip skriemde. — „Dy mien ik”, sei de oerman en gîng op it pear ta.

FYKE liet de earm fen hiar heite nekke los, mar de triennen koe se net keare, en do de oerman neyer kaem, wier 't hiar krekt as se yet mear skrieme moast; en do de oerman hiar de han jowch knikte hia stilswyend, hia koe gj'n wird ütbringe. Sa lang de noed as in tsiustere nacht op hiar lein hie, sa lang wier hia stil en restich hiar gong gien, sonder hiar riuchts en lofts om to kcaren, en allenne 't fortrouen op God hie hiar as in moaje stierre liochte; nou wier de sinne opgien, nou stie se stil, hiar hert blierke as in moai blomkjende roas nei 't liocht in 'e hichte, de frisse moarntiidskoelte spile in hiar bledden, dat hia

omkîpje koe nei riuchts en nei lofts, efterût en foarût, en de moarndaue foel op 't ierdrik.

De ald mûnler stie ek stilswyend foar de oerman; mar do dy frege, as hy de heit fen dat jong famke wier, do hied er gjin wirden brek. „Ja mînhear,” sei er. „En al mei 't ek wier wêse hwet ûs mînhear baljuw seit, dat jonges better benne, en famkes to kliemerich — hwent dat benne se mînhear, lik as jy oan FYKE sjen kenne, — en derby fage er himsels de eagen út — „sa wit ik doch for jou goedichheid gjin better winsk as dat ûs lieaven Hear jo ienkear sa 'n fanke jaen mei as mîn FYKE ien is.” — Sa tocht de oerman der licht ek wol oer; mar hy sei 't net, hy draide 'm om nei FYKE en frege: „Ho is 't famke, kenst ek skriuwe?” — „Ja mînhear,” sei FYKE en knikte. — „Hia ken alles,” sei de mûnler, „hia ken skriuwn skrift lêse en hia ken skriuwe as in skoallemaster; hwent hia mat al mîn skriuwery biredde. „Nou den, famke, skriuw my hier din namme ris in en 't dorp derste fen denne biste.” En FYKE skreau in de oerman sîn boekje hiar namme en wenpleats. De oerman lies dat, hy sloeg it boekje ta, hy jowch hiar en hiar heit de han en ging hinne mei de wirden: „It beste! 't is best moglik dat wy elkoar yet ienkear ris wer mette.”

ACHTTSENDE HAEDSTIK.

HWEROM WITSE BAKKER SÏN MIETTE OERROAN; HWEROM DE
STOPPELGEASTER TSJERKFAUDEN TAXIS-BEAMMEN ÏN DOMINYS
TÛN PLANTE HA; HWEROM BAES RÏKLE DE BRANKLOK
LIEDT EN HWEROM IK JIMMER BY 'T SJEN FEN JULIUS
CESAR SÏN KOPSTIK OM MÏNHEAR HARKEMA TINKE MAT.

In lÏts healûre letter rieden der twa weinen ta Leauerd ût op nei Stoppelgea. Op de earste sieten de alden: mÏnhear HARKEMA en de bakker en de mÏnler, en as in man der se in eare Ïn stelden, ek de keamertsienner. Op de twade siet FREARK BETTERDY mei LÛTSEN eksteur op 'e foarste bank, en op 'e oare HINDRIK en FYKE; mÏnlers FREARK siet tsjin 't afterkret oan.

Do se in ein riden hiene, bigÏn mÏnhear HARKEMA to praten. „Sie sa!” sei er, „ût dy falle benne wy doch goed ontkomd.” — „Jawol, mÏnhear,” sei WITSE bakker, „en dat ha wy to tankjen oan mÏnhear de baljuw en mÏnhear RIPPERDA, mar aldermeast oan mÏnlers FREARK.” „Dat is al nei 't jy 't bisiugge,” baes WITSE,” sei mÏnhear. „Ik for mÏn persoan hab neat tsjin dy trye liu, en dat dy jager nei sted brocht waerd, dat het ûs goede tiensten dien, mar fry makke het ûs dat

net. Ha jy net sioen, dat de franse oerman mei my onder flouer eagen foar de doar praten het?" — „Ja, minhear." — „Nou, der ken 'k jo safölle fen sidse, as dy Fransman my net ta in geheime opdracht brûkt hie, den wieren wy licht wol tröch in oare poarte út Leauerd riden as nou. — „Dat wier de divel!" rop de alde bakker en seach minhear HARKEMA sa 'n bitsje fen siden oan. — Minhear sei neat, hy kniipeage allenne bysondere earnestish en seach do fen siden oer de keale lannen, krekt as er earst sin wirden behoarlik in de bakker wirkje litte woe. Dat slage him likwol mis. Alde WITSE bakker sin hölle wier as sin healmingelenskantsje, der 't er drank in meat; as dat ienkaer oan 'e ranne ta fol wier, dan naem it neat mear oan, hwet er den yet by kaem, dat dripte oer de flier; en op dat stuit wier sin hölle oan de ranne ta föl fen alle saken, dy 't er bilibbe hie; dat minhear sin wirden der dalik by del dripten; hy sei neat. — „Baes WITSE," sei minhear HARKEMA nei in poaske, „ik woe wol dat wy mar in Stoppelgea wieren." — Dat dripte yet in WITSE bakker sin kantsje en koe der yet plak krye, hy sei sa dwaende: „Dat woe 'k ek, hwent it scil in heislik lang fortrek jaen." — „Dat mien ik net," sei minhear, „ik mien wegens ús ontfangst." — De bakker sin kantsje roan wer oer. „Ho dat sa?" frege er. „Ik mien wegens ús ontfangst mei de earepoarte." — Nou roan 't kantsje oan alle kanten oer: „Ontfangst? — Earepoarte? — Ho dat sa? — Komt de prins den?" — „Né, baes WITSE, dy komt net, mar wy komme." — Nou wier 't mei alde WITSE den krekt

allik as dat immen him by 't drankmieten tsjin de earm oan staet hie, dat de helte út it kantsje op 'e grûn fleach, en 't oare dat er in bleau, allegearre tröch 'n oar skolpere. Dat wier in gelök, hwent nou koe de forklearring fen minhear HARKEMA plak krye. „Baes WITSE, ik sids *wy* komme. Scille de liu út sa 'n dorp lik as uses is, net allike goed for hiar meiborgers en bistiûrsleden, dy for 't faderlan lidt hadde, in earepoarte boue, as for de prins, as dy ris wer kaem? Mar hwa scil 't dwaen? De 'ald baljuw? De maire? Dy tinke er net om. Of miene jy fen skoallemaster, om 't er ienkear sa 'n bont pompieren ding makke het? Nou, dat wier ek hwet moais! Of alde METSKE? Dy leit it alleene in 'e mûle, baes WITSE. Of alde SIJOUKE? Dy ken de tromme slaen as der hwet omröppen wirde mat, mar oars neat. — Ja, as *ik* der mar wier.” — „Mar minhear,” sei de bakker, dy mei de tiid hwet fen sin forwondering bikaem, hwer scille se in disse tiid fen 't jier blommen en grien wei krye?” — „Blommen? Hadde JILKE skroar en BEITSKE bontkoer gjin reade en giele ban to keap? En hadde de tsjerkfauden safölle taxis-beammen in domyns tûn plantsje lit en, allenne for dominy sin pleisier?” — „Nou, dat is wier,” sei alde WITSE, mar do wier sin kantsje ek wer oerrennende fol. — „Hwet sidse jy, FOKKE mûnler?” frege minhear HARKEMA. — „Ik sids alhiel end al neat, minhear,” sei de mûnler, en draide 'm om nei de efterste bank mei in gesicht sa fol tearen en falden, krekt as der in gearbûne tabaksek oer sin skouder kipe, „ik sids alhiel neat, ik tink

er oer, do 'k jister nei Leauerd ta ried, wier 'k net best to moed, en hioed, nou 'k wer fen Leauerd werom kom, sit it my wer dwars in 'e mage." „Ho dat sa?" frege mînhear HARKEMA, en de ald mûnler fortelde sîn forlegenheid mei IZAK. — „Jawol," sei mînhear en striek him seaft mei de han fen boppen del nei onderen it gesicht lans oan 't kin ta; fierder kaem de han net, der bleau er heakjen fen wegens 't stikelige bird; it kin jowch mei en sakke del, dat de mûle iepen gîng, en sa seach er in tiid lang stiif in 'e löft. Hy bisocht dat stikje in pear kear, mar wier 't jimmer 't selde, oer 't bird koed er net hinne komme.

Nou wier mînhear HARKEMA sîn bird wol hwet wreed, mar hy hie in weak sin, en gîng sîn mûle wiid iepen, sîn hert gîng ek wiid iepen, en do er de leste kear mei sîn goede eagen in de disenige löft seach, halde er sîn oandacht op in blau plakje, en in stikje fen de blaue himel foel tröch de eagen in sîn rom hert; hy moast in goed wirk útfiere. „Baes WITSE, sei er, „gean jy op 'e foarste bank en lit FOKKE mûnler hier sitte, ik hab hwet mei him to praten."

Dat gîng oan, en WITSE bakker praette op de foarste bank tige lûd mei de keamertsienner, en mînhear HARKEMA praette op de efterste bank tige sunich mei de mûnler. „Baes FOKKE," sei mînhear, „ik help jo út de need. Moarn lit ik IZAK komme, en pas den ris op, ho linich as er wirde scil, hwent ik wit hwet fen him, hwet geheims, hwet gjin ien fierder oangiet; mar hwet suvers is 't net. De kerel scil jo ont peaske ta

tiid litte, en ik scil borch for jo wirde; en moarn kom ik er op út en siuch al jou pompieren nei en nimde saek in min hannen; hwent siugge jy, ik hab de oanstelling as notaris, en derom ken ik sökke saken folgens riucht biredde." — Hy helle 't singnet fen sîn horlosiekeatting foar 't liocht. „Hier stiet it. Kenne jy wol latinsk skrift forkeard lêse?" — De ald mûnler koe 't het riucht en net forkeard lêse. — „Nou, dat is ek neat. Hier stiet: *Not. Pub. Im. Caes.*, dat bitsiut, ik ben *Notarius publicus*, en *Im. Caes.* bitsiut safölle, ik ken in eltse proces om rie frege wirde. — Sadwaende, baes mûnler, ik help jo. — Mar ien bitingst hab ik: jy sidse tsjin gjin ien hwet fen min borchwirden, en tsjin gjin ien hwet fen ús ouspraek, foaral net tsjin minhear de baljuw. De saek mat geheim bliuwe." — De mûnler onthiette dat den ek.

Op de twade wein wier 't in ien ding krekt allik as op de earste: op de foarste bank waerd tige lûd praten en op 'e efterste, hwer Fyke en Hindrik sieten, tige sunich, en ik hoef net to fortellen hwet hia togearre praetten, hwent Freark lai tsjin 't efterkret oan en hearde hiar petear fen wird ta wird, en dy scil der by tiid en gelegenheid wol mei foar 't liocht komme.

In úre of trye letter as dit praten pleats hie, roan dy bisynt fen in Freark Simmel to Stoppelgea tröch de bûrren en rop: „Hia komme! hia komme!" Hy hie op 'e mûnlepolle al twa úren op 'e wacht stien, en minhear de baljuw hie in dy tiid al saunkear oan him skille en wier op 't lest út fortretlikheid nei mefrou Ripperda gien.

„Hia komme!” rop de storm. — „Is 't wier, jonge?” frege alde RIKLE, dy kloklieder wier. — „Ja, baes RIKLE, hia benne al tichte by.” — En alde RIKLE sei by himsels: Den helpt er net oan, den mat ik mines der ek ta dwaen.” Hy gîng nei de toer en bigûn, om 't er doch it hele lûd net bitwinge koe, sa geweldig to lieden, krekt as der bran wier. Nou, do kamen alle mensken ta de doarren út setten. „Hia komme!” „Hwa komme?” „Mînhear HARKEMA en WITSE bakker en de mûnler en al de oaren!”

„Hoera!” rop BAUKE skoemaker en swaide mei de earm in 'e löft, mar by hie forgotten, dat er der in lears oer litsen hie. — „Hoera!” rop TSJEPKE smid, en roan de bûrren op mei 't skoatsfel foar. „Mar friûnen, alles in ordentelikeid en manierlikeid,” en hy staette de weverinne de poat mei flesksop út 'e han, dy se fen jiffrou STELLINGWERF mei krige hie. — „Hoera!” rop mînhear DROZ en hy kaem mei de beare-mûtse op ta de doar út setten, mar oars in sîn deise klean, en efter him stiene sîn litse franse bern en skreauden: „*Vive l'empereur!*” krekt do mînhear HARKEMA op de foarste wein tröch de kliber mensken ried.

Dy siet likwol steil op 'e bank en halde de han it hele dorp tröch oan sîn hoed en draide sîn earweardich gesicht nei riuchts en nei lofts, en by sîn deflichheid kaem de oandwaning, en hy lûstere de mûnler ta: „Baes FOKKE, dit docht my de earepoarte forjitten.” „En de ald mûnler seach mînhear HARKEMA oan, ho dy it die, en do die hy it krekt allik en sei: „Ja, mînhear, en my IZAK.” — De keamertsienner

makke oan sin kant jimmer komplimenten, en tramtearre sin hoed op in onmensklike menear, en oan de oare kant rop alde WITSE op 't aldermensklikste fen de wein ou: „Goen dei FEIKE-om! — Dei BAUKE! ho giet it mei din nekke — Dei JAN! — Goen dei, STRUWENGA! — Is 't allegearre goed? — Ho giet it mei de baergen?”

Mar do se op 't plein kamen, do wappere mefrou HARKEMA mei in heal wit gordin ta 't fenster út, en dertröch waide er in minhear sin hert in stormwin op, dat sin fieling mei greate weagen in biweging kaem, en him it wetter in de eagen spatte. „Memke,” sei er heallúd by himsels, „Memke!” — hwent hy neamde sin frou altiid „memke,” en hia neamde derfor him fen „heit.” „Memke, ik ken din wink net neikomme; hwent disse beide dagen hadde 't mei my to dwaen hawn as in ipenbier persoan en net as in hûslik man, hadde 't mei my as lid fen 't bistiûr en net as „heit” to dwaen hawn, en sa matte se ek to 'n ein brocht wirde. — Witse bakker,” rop er en derby lûkte er him de tryetût in 'e eagen, „nei 't riuchthûs!” De riedshear hie oer de hûsfader de oerwinning bihelle.

Och, hwet wier dat der in moaye jûn op 't riuchthûs. Alles hwet in koken en kelder for de Fransen biside stoppe wier, waerd foar 't liocht helle, en hwet er ontbriek, dat kaem fen 't slot. MINE dekte in lange, lange tafel, en oan dy tafel waerden jimmer oanstekkers oan oanstekkers stitsen, en as de greate tafels net tarikten, kamen der litse, en do dy net tarikten, moasten de bern by in stoel ite. — Jiffrou STELLING-

WERF stie by de hoekspine en parse sitroenen út op sûker, en der waerd út allerhanne flessen allerhanne goed getten, en de théketel gîng jimmer fen de koken nei de keamer en út de keamer nei de koken, en mînhear de baljuw stie der by en probearre jimmerwei en geat er den ek yet hwet by, en op 't lest knikte er en sei: „Jiffrou STELLINGWERF, sa is 't goed! Dit is in oare saek!” en hy kearde 'm om nei mefrou RIPPERDA en sei: „Ja, hertsje, in ien ding dögge jy nou mîn sin; de pûns jow *ilk.*” — Mînhear RIPPERDA hantearre de korketrekker en LÛTSEN eksteur wier btsiender, en de keamertsiender stie by de hird en die by al dy beusichheden neat as sködhöljen, en woe LÛTSEN leare ho 't er presentearje moast, en do LÛTSEN der nei dwaen woe geat er jiffrou STELLINGWERF in glesfol pûns in 'e skette. Ja, 't wier in moaje jûn! FREARK stie by de doar, permantich as in grenadier en forrepte en forroerde him net, oars net as dat er dronk, en FREARK BETTERDY stie by him, en forrepte en forroerde him ek net, oars net as dat hy ek dronk, en dat er nou en den der út gîng om in 'e gong de noas to snuten. En mûnlers FYKE siet by mefrou RIPPERDA, en mefrou hie hier by de han en streake hier oer de seafte wangen, en do litse FREARK by hier rennen kaem, streake hie him ek en sei: „Scit dou ek safölle fen my halde?” Mînhear de baljuw rop HENDRIK in in hoeke en praette mei him in 't geheim. Hwet hie mînhear de baljuw mei HENDRIK in 't geheim to praten, en hwerom sloech er him jimmer op 't skouder? — Alde FOKKE mûnler frege in stilte dat

himsels ek ou, en do er op 't tinkbielld kaem, dat it fen wegen it proses wêse scoe, sei er tsjin WITSE: „Sie sa! mei de prinses ben 'k nou ek klear, nou bliuwt my dy Joad yet mar oer, en dy wol 'k my jûn in 'e pûns stippe.” „Dou bringst my op in tinkbielld,” sei de bakker en hy gîng ta de doar út en kaem nei in poas werom, in de iene han in earmkoer, en oan de oare sîn jongste dochter. „Mei jou wolnimmen, mînhear RIPPERDA, ik wol ek graech mines dwaen ta 't feest fen disse jûn, en hier benne hwet sûkerkreakelingen, en hier, mefrou RIPPERDA, is mîn jongste dochter; nim it my net kwea, mefrou, hia hied er sa 'n sin oan om in dit selskip to wêsen.”

Mar hwet hie dat allegearre yet to bitsiutten tsjinoer de glans en de eare, dy om mînhear HARKEMA opgîng. Hy hie sîn mantel oudien en stie der dou in de bleate mondearing en alles stie om him hinne om him to bitankjen: mînhear RIPPERDA for dat er elter sîn mantel skûle hie; mefrou RIPPERDA, dat hy hiar man dertröch ta de slecht mei holpen hie; jiffrou STELLINGWERF dûkte trye kear onder en sei, hia scoe 't net forjitte, hwet hy oan hiar dien hie, en FOKKE mûnler sei: eigentlik wieren hia allegearre likme allenne tröch mînhear HARKEMA fry komd, en do baes WITSE dat ek bikrestige, onthiette sîn dochter in hiar hert oan mînhear in lekkere boffert. Sîn moai read gesicht glinstere en flikkere fen wille en bihagen, en hy dûkte hia del nei mefrou RIPPERDA en sei: „Ik wit siker net hwer 't mîn moaike bliuwt.” By baes mûnler sîn warden, kaem mînhear de opdracht fen de franse oer-

man in 't sin, hy gîng nei minhear de baljuw en sei: „Minhear baljuw, ik hab in wird onder fiouer eagen mei jo to praten in in bysondere geheime oangelegenheid;” sa pratende lûek er minhear WEBER nei in hoeke fen de keamer. — Wy witte wol hwer minhear HARKEMA oer prate woe, mar as dy hoeke fen de keamer prate koe, en ûs forklapte hwet hy der fortelde, den moasten wy sidse: „Wy wisten fen neat.” Op 't lest moast minhear RIPPERDA de baljuw forlosse, hy naem minhear HARKEMA en sette him boppe op in eareplak, en min libben is in menskebern net sa op 'e riuchte tiid op 't riuchte plak set wurden, as minhear do, hwent nauerneed siet er of sin frôu kaem in, mei in swart siden japon oan, en efter dy japon stie alde master METSKE, de barbier, en BEITSKE bûntkoer hiar jonge, GÏSBERT, wier der ek by. Mefrou HARKEMA hie in kranse fen griene laurierbledden in 'e han, dy hie master METSKE fen sin beam plokke, en der naem er oars nea nen bledden ou as allenne as sin wiif brasem sea, en de kranse wier mei in lange oranjесiden ban gearbûn, dat hie GÏSBERT bisorge, hwent mei oranjelint mochten se in dy dagen net iepenbier foar 't liocht komme: derom hie mefrou HARKEMA dy jonge meinomd. Hia gîng op hiar man ta en jowch him in tûtsje en plakte him fen efteren de kranse op 'e hôle, dat de giele linten him by de rech del hinger, en hy spriek in pear moaje wurden, dy nimmen heard het, hwent WITSE bakker briek to gau los mei: „Hoera!” en de mûnler mei „Lang libje minhear HARKEMA!” en elk stimde der mei in en klonk mei de glêsen.

Ja, 't wier in moaje jûn! En lang nei dy tiid, as ik in print fen JULIUS CESAR seach, kaem my mînhear HARKEMA in 't sin, hwent krekt allik stie him de laurierkranse, mei 't onderskie, dat mînhear HARKEMA in hiel ein friûnliker en fôlder fen tronie wier, as dy meagere bienbitige Romein. En lang nei dy tiid, as ik koeke of sûkergoed krige, den tocht ik om WITSE bakker sîn sûkerkreakelingen, en ik doar der yette fen sprekke, hwent men koenen der in bulte fen ite en men krigen der gjin pine in 'e mage fen.

NIUGGENTSIENDE HAEDSTIK.

HWEROM DE MÛNLER WER ÌN SÌN LEARS OP KIPE. HO 'T
FEN IN LEPSEN IN LIEPPEN KAEM. HWEROM HINDRIK OUSKIE
NAEM, EN HWEROM FREARK FEN MIENING WIER,
DAT DE FROULIU GOEKEAP WAERDEN.

Do FOKKE mûnler de oare moarns op sìn Grienterpster mûnle ta 't bed út krûpt wier, siet er wer mei de hölle ìn 'e han en kipe neitinkend ìn sìn iene lears op. „Memke,” frege er op 't lest, „hab ik jister wïrden mei HINDRIK hawn, of hab ik dat droomd?” — „Ei kom, heit,” sei sìn wiif, „dou hest jimmeroan sa grien mei him west as gears, en hest him aloan dìn beste soan neamd, en FREARK hest in bult jild onthietten, sa gau ast dou in rik man wierste, en dat scoe nou net lang mear dÛrje.” — „Nou memke, den hab ik al nuver goed opjown.” „Dat sei 'k dy jister-jÛn al, mar do woest dou it sa net ha.” „Der is gjin rie ta!” rop de mûnler, „ik kom de domme streken mar heel net toboppe!”

FREARK kaem ìn 'e hÛs en sei: „Moarn baes! moarn frou! Ik kaem er mar efkes ìn, baes, om jo to sidsen,

ho 't ik de saek by my sels oerlein ha: ik wol dat jild, dat jy my jisterjûn tasein ha, yet in tiidlang by jo op rente stean. litte, ta sa lang as ik it nedich brûke mat." „Hm!" rop de ald mûnler en siet op 'e stoel om to riden. „Ja," sei FREARK, „mar ik hie wol in oar forsiik, wolle jy my to peaske net gean litte, howol dat bûtentiids is?" „Hwet scoe dat? — Hwet hest in 't sin?" „Ik wol troue." „Hwette? Dou troue?" „Ja baes, ik scil troue mei HANS BETTERDY'S GRIET, dy nou op 't slot tsiendet, en as HENDRIK JOUKES ûs FYKE ha scil, en de alden oan beide kanten der neat tsjin ha, den hie 'k al by mysels tocht, wy koene wol mei 'n oar op *ien* dei de brilloft halde." — Dát gîng nou den doch de ald mûnler al to stoef. „Dou kealfink...!" sa sprong er op en taeste nei sin iene lears. — „Hou baes!" sei FREARK en gîng riucht-op stean. „Dat wird past net op my en bitammet net for jo. Ho 't it mei *my* stiet, wit ik sint trye dagen, en ho 't mei HENDRIK en FYKE stiet, wit ik sont jisterneimiddei; ik lai efter hiar in e wein, tsjin 't efterkret oan, en 'k hab alles mei oanheard. — „Nou heit," rop de mûnlerske, „dat koe doch best." „Dat bi-gripst dou net," sei de alde en roan in 'e keamer om. — „Nou baes," sei FREARK en gong ta de doar út, „lids jy de saek ris oer; hwet *min* skoanheit oangiet, dy rent ek al sint earjister hinne en wer to oerlidsen." „Dou kenst din jild krye," rop de mûnler him efternei, „mar net earder as maye."

Hwerom wier de ald mûnler doch sa hoannich? Hy mocht HENDRIK doch graech lye, by sels hie in de

leste tiid der faek om tocht, dat HINDRIK en FYKE elkoar tige pasten, hy sels hie him jister „sîn beste soan” neamd; mar dat wier ’t just! Jisterjûn hie de pûns him ta ’n rîk man makke, en hioed seach er as in earme stumper in sîn lears op, en al wier ’t ek, dat IZAK him biprate litte mocht om ont peaske ta to wachtsjen, dat útstel waerd doch gjin oustel. — “Heit,” sei de mûnlerske, „dit is ’t beste hwet ûs FYKE en ûs oerkomme ken.” „Mem,” sei de alde, en ’t wier in gelök dat er yet gjin learsen oan hie, hwent den hied er grif fen grimmitigens bigûn to foetsstampen, „Ik sids ’t dy, dat bigripst dou net! — Hwette? — Ik scoe JOUKE FOKKES sîn soan, dy mei my in in prinses leit en dy mei in greate pongfol jild in ’t lan omreisget, — mîn bern jaen? mîn beste, liefste bern! en ik scoe tsjin him sidse matte: der hest hier, mar in ’t losse helter, mei-jaen ken ’k hier neat, hwent ik ben in earme stakker. — Né, memke, né! Ik scoe ’t goed borgje, hwerin mîn ienichst bern, mîn litse FYKE, foar de preekstoel kaem? — Né, né! Ik mat earst de foetten ris-wer hwet better onder ’t liif ha.”

Sa giet dat faek in de wrald. In great gelök hinget deun by immen, dat er ’t sa mar krye ken, mar as er de han útstekke wol om ’t to pakken, den sit dy han fest oan keattingen, dy in lang forfleine tiden smeid benne, sonder dat immen ’t mirken het, en hia benne in hiel ein efter him fest makke, så dat er de utein net rikke ken. De mûnler sîn keatting wier sîn proses en ek wol it forkeard bistiûr fen sîn saken in foarige tiden, en do ’t er letter nei ’t gelök taeste woe, halde dat

keatting him tobek en hy skrepte en grinde om 'e nocht. Hy hie 't keatting nou wol in ienen tröchhoue kend, mar den moast er 't libbenslang tröch de wrald slepe, as ien dy út 't tichthûs britsen is, — en dat liet sin eare net ta.

It moast ien oan grise om dy ald man, hy gîng for elk út 'e wei, en arbeidde likme allenne in de mûnle en in 'e stal om, krekt as er in ien dei alles efterhelje woe, hwet er in lange jierren forsomme hie. Einlings waerd er forlost; mînhear HARKEMA kaem er oan, mar nou in sliuchtwei klean: „Goen dei, baes FOKKE! Nou, ûs saek is in 'e heak.” — Mar de alde wier dy deis net lichtleauich to moed, en hy sei kortwei: „Ja, hwa 't it leaut, mînhear.” „As ik it sids, FOKKE mûnler,” sei mînhear, en helle in pak pompieren út de wein en gong mei de mûnler in 'e keamer, „den mat immen dat leaue; hwent ik kom hier nou as iepenbier notaris.” „Mem,” sei de mûnler, „lit ûs efkes togearre, en dou, FYKE, stek ûs earst it liocht op.” — Dat wier nou hiel end al net nedich, hwent it wier liochtskîndei; mar de alde hie 't wol sioen, dat mînhear de baljuw by in riuchtdei altîjd in waechskears barnen hie, en hy woe 't ek sa ha, hwent it kaem him griffer foar, om 't it in alde wisansie wier. Derop gîng er nei de kas en helle sin bril der út en sette dy op, hwet ek net nedich wier, hwent hy koe gjin skriuwn skrift lêse; mar 't kaem him doch sa foar, dat er mei de bril op better op-passe koe, en derop sette er in tafel midden in 'e keamer en twa stoellen der by.

Do hia nou togearre by dy tafel en dat liocht sieten, lies mînhear HARKEMA mei in tige dûdlike stimme in pompier foar, hwerin biskriuwn stie, dat de Joad ont peaske ta wachtsje woe, as mînhear HARKEMA borch waerd, en do er dat lèsen hie lai er 't by him del en seach de mûnler oan mei in gesicht dat seach er út as: „Hwet seist nou, maet?” — De alde bigûn sahwet to mompeljen fen „hm” en „ja” en „mar” en klaude 'm op 'e hölle. „Baes FOKKE,” sei mînhear noartich, „hwet scil dat mompeljen? Hier stiet mîn segel, in harke in in kranske, omdat ik HARKEMA hiet, en der om hinne stiet mîn waardichheid: *not. pub. im. caes.* En hier stiet de Joad sîn ònderteikening: *Izak de Leeuw*, en hwet skriuwn is, dat is skriuwn.” „Dat seit mînhear de baljuw ek,” sei de mûnler en bigûn in hiel ein fleuriger út sîn eagen to sjen, „hwet skriuwn is, dat is skriuwn.” „Hwet dy seit, dat is my 't selde, *ik*, baes FOKKE, *ik* ben der ta oansteld tröch mîn amt, om skriuwne skriften wettich to meitsen tröch mîn segel. En tröch dit biskriuwn pompier benne jy ont peaske ta út alle forlegenheid.” „Ja, mînhear, en ik bitankje jo heechlik; mar hwet *den?*” — Do wier 't mînhear sîn bar om to mompeljen: „Hm! Hwet *den?* — Ja — nou — nou, baes FOKKE,” en sîn ald goed gesicht smiet sîn hele amtsdefichheid as *notarius publikus* ta de doar út, en sette de mensklieavendheid as bril op sîn flinke noas en seach de ald mûnler en de hele wrald friûnlik oan: „Nou, baes FOKKE, ik hab ont peaske ta rie skaft, ken 'k den ek net fierder rie skaffe? Ik ben hier komd om dy hele boel út 'e wei to meitsen.

Derta is 't likwol nedich, dat jy my al jou omstannichheden forhelje en al jou pompiere sjen litte." — Dat koe baes mûnler ek hiel wol bigripe en hy fortelde en fortelde, dat in oare hölle as mînhear HARKEMA sines der gled fen tröchroan ha scoe, en hy helle safölle pompiere foar 't liocht, dat mannichien der eangstich en bang fen wurden wier; mar mînhear HARKEMA wier dealse stiptlik in sîn saken, hy mocht graech tsiustere dingen neisneupe en bindtjern út 'n oar túsje; hy hearde en lies alles mei geduld, likwol net mei foardiel for sîn foarnimmens. — „Baes FOKKE,” frege er einlings, „is 't dit allegearre? — „Ja, mînhear,” sei de mûnler en liet de earen hingje as in ierappellof, der de nachtfroast oer gien is, „en dit is yet mîn kontrakt mei de gritenye.” — Mînhear naem dat kontrakt en lies it sa los wei tröch, en do seach er der ek út krekt as er in pikbal in krige hie; mar in ienen derop sprong er oerein en rop: „Hwet is dit? — Wy benne der mei klear, baes! In de tiid fen in jier twa benne jy in skatrik man. De hele gritenye is mealplichtich, hier stiet it in artikel fiouer en hwet seit artikel fiif? For eltse lieppen noat, dat de mûnler mealt, ken er fen riuchtswegen in lieppen meallean easkje.” „In lepsen, mînhear HARKEMA,” rop de ald mûnler en sprong nou ek in 'e hichte, „fen eltse lieppen in lepsen.” „Né, in lieppen! — Hier stiet: „van ieder *lopen* een *lopen* als maalloon”; en hwet skriuwn is dat is skriuwn. En hier het de gritman it gritenysegel onder set.” „Mînhear HARKEMA! mînhear HARKEMA! de hölle sûset in; dat is ommers doch mar in forsîn.” „Forsind is

ek forspille, en hwet skriuw is, dat is kriuw; dat het de ald baljuw jo ommers sels sein." „Dat het er, mìnhear," sei de múnler, „ja, dat het er, der scoe 'k in eed op dwaen kenne."

En do ging er in de ald múnler in útsicht op forlossing út de Joade fingers óp, en in útsicht op in hele bulte lieppens noat en op in hele bulte gledes siuwske riksaelders, hwent de hele gritenye wier ommers mealplichtich en moast ta him komme. Mìnhear," rop er, „dat ken him redde; — Mar — mar —" „Baes FOKKE," sei mìnhear noartich, „hwet wolle jy der nou yet mear tsjin inbringe? De saek is kant en klear." „Ja mìnhear, mar ik woe mar sidse, ho scil 't den mei de sekken?" „Mei de sekken? Mei hókker sekken?" „Mei de sekken, hwerin it noat my brocht wirdt. It noat kry 'k al, mar hwa kriget de sekken?" „Nou," sei mìnhear, „dat is in swiere juristise frage, baes, der hie 'k yet net om tocht, en in 't kontrakt stiet der neat fen. Mar as *ik* jo in rie jaen scil, hald se den foarlopich mar; hwent hwet seit it aldste riucht: *beati possidentes*, dat betsiut op sin plat boersk: „haben is hebben en kryen is kinst." — Baes FOKKE, ik hab je nou út alle swierrichheden holpen, mar nou meitse ik ien bitngst: de mûle ta! Oer de hele saek wirdt tsjin gjin menske in wird útlitten — hearre jy! — tsjin gjin menske! — Mei Izak scil *ik* prate, dy mat noat inpleats fen jild nimme, en tsjin peaske ken den alles klear wêse, en den, baes FOKKE...." „En den, mìnhear?" „Den komt it suver oerskot. — Mar baes, de saek bliuwt in 't geheim!"

Baes múnler onthiette dat en mìnhear HARKEMA sakke wer ou, en HINDRIK en FYKE seagen yet ho 't er fen 'e wein ou de alde taknikte en de finger op 'e mûle lei.

„FYKE,” sei HINDRIK, „ik ken fen mìn hert gjin moardkûle meitse, ik mat klearebare ìnskinke, ik gean nei din heit en praet mei him.” „Döch dat,” sei FYKE. Hie se likwol witten ho 't mei de alde stie, den hie se HINDRIK licht oanredt om yet hwet to wachtsjen.

Mei de alde stie 't likwol hiel wonderlik. Dy selde moarns wier er in kealfink en woe sin ienichste dochter net in 't losse helter ouleverje, en op 'e jûn wier er in rik man, en sin ienichst bern hoefde elk en ien net to nimmen; hia koe in fornname frou wirde sa goed as der ien wier. For sin hölle wier dy foroaring to hird oan komd, hy wist net riucht ho 't mei him roan wier, en der kaem nou yet by de stille need, dat it allegearre sa net wier lik as 't wèse moast, en in greate onrest, dat hwet er pleats ha scoe, net riucht wier. „Mar,” sei er den by himsels, „de baljuw het sels sein, hwet skriuwn is, dat is skriuwn; en hwet riucht is, dat heart mìnhear HARKEMA better to witten as ik.”

In fülle restiger tiden wier de man altiïd al biswierlik ta 'n bislût to kryen, mar do him dy nuvere saek in 'e hölle siet, wier dat gled onmogelik. Do HINDRIK him sin foarstel to kennen jown hie, bigûn hy to praten fen 't proses, en hy sei, HINDRIK hoefde net to mienen dat hy to foetten ût wier; der hiene him forskate in 'e fingers hawn, dy him onder wetter triuwe wold hiene, mar hy halde de hölle er yette goed böp-

pe. **HINDRIK** sei derop, hy hie 't goed enoch in 't sin, hy hie by himsels sa tocht: de beide skoanalden moasten in rest en frede, oan hiar ein ta by him wenje, en baes **FOKKE** moest him sin dochter **FYKE** jaen; en sin mealkontrakt moest er him forkeapje. Mar der sette baes **FOKKE** in kreasé hölle oerein: dat woe hy best leaue, der scoe **HINDRIK** wol sin oan ha; mar nimmten hoefde to röppen fen „hearringen” sa lang as se yet in 'e sé benne; hy liet him ek net fen in dongkarre oerride; lit stean fen sa 'n opslúpt jongfynt lik as **HINDRIK** wier. Sin kontrakt? Sin kontrakt woed er halde, en as der ris in kening om sin **FYKE** frege! — Sa 'n tael hie **HINDRIK** lang net forwachte, dalik nei dat er sa 'n biúster bulte bard wier. Him fleach it bloed ek nei de hölle en hy sei haestich, de múnler moest „Ja” of „Ne” sidse, as er him mei sin dochter troue litte woe of net. — De múnler draide him sniedich om, hy kipe ta 't fenster út en sei: „Né.” — **HINDRIK** draide him ek om en gíng ta de doar út. In healûre letter ried **FREARK** mei **HINDRIK** sín reau op 't múnlehiem, en do er oan **HINDRIK** rop kaem dy mei **FYKE** út de tún, en **FYKE** wier danige bleek, mar ek fiks bedaerd en hia sei: „**HINDRIK**, dat wird dat ik dy sein hab, der hald ik my oan, hald dou dy der ek oan!” Hy knikte mei de hölle en knipte hiar seaft in 'e han, hy gíng op de múnlerske ta, dy foar de doar stie, en sei hiar in wird twa ta 'n ouskied, do gíng er op 'e wein en ried sunich fen 't múnlehiem ou.

Do er al in hiel ein fen 'e múnle ou wier, hearde er hwa oan him röppen, en do er omseach, kaem

FREARK dwars oer de hoeke fen in stik rogge op him oan:” HINDRIK, hwer ride jy hinne?” „Nei Stoppelgea.” „Bliuwe jy der to nacht?” „Ja, ik hie tocht, ik woe to nacht by Witse bakker bliuwe, hwent ik woe earst yet ris mei mînhear de baljuw prate.” „Ik mat sidse, dat is in forstannige infal, HINDRIK; en ik hab jûn ek yet hwet to Stoppelgea op 't slot to dwaen, en moglik ha 'k mei jo ek yet hwet to praten, derom HINDRIK, matte jy net foart ride ear 't ik by jo west hab; mar ik kom hwet let, as alles út 'e wei is.” — HINDRIK onthiette dat er op him wachtsje scoe en ried op Stoppelgea ta.

Onderweis mette Witse bakker him, dy ried mei 'n weinfol weet nei de mûnle en sei: „Nou HINDRIK rid mar by mines oan, mei jûn en al ben 'k ek wer thûs, den keuvelje wy in bitsje mei elkoar.”

Mar jawol! jawol! It wier al lette jûn en de bakker hie lang al thûs west; mar HINDRIK wier yette mar altiid by de alde hear op 't slot. FREARK wier ek al komd en nei 't slot gien, en alde Witse sei tsjin sîn dochter: „SIMKJEN, op 'e mûnle benne keallen om 't hea gien, dat scitte sjen. Dat de alde mûnlerske sit to skriemen, dat het grif net fülle to bitsiutten, hwent de triennen sitte hiar hwet los; mar dat FYKE by de alde sîn kibjen en dwars wêsen stil omgiet en suver neat seit, siuch, dat sinnicht my net; en de alde het hioed wer sîn wondere streken; út dy man is net wiis to wirden. Do ik him frege: „FÖKKE heite, honear ken 'k mîn moal wer helje?” — do sei er: „Der mat ik earst mîn kon-

trakt nei freegje." En do ik sei: „Wy matte nedich in de oare wike dat moal thûs ha," sei hy, dat wier him allike fülle, hy ging nei sin kontrakt to wirk. En do 'k foarried rop er my efternei: „As ik mei dat moal in wonderlik stik kaem to bilibjen, den moast ik mar nei minhear HARKEMA gean, dy scoe my de saek wol út 'n oar sette, as him dat goed tocht." „Dat is wrichtich in gek ding," sei SIMKJEN.

Do kaem HINDRIK ta de doar in en wier biustere stil en bided, en do de bakker fen de mûnle bigûn, en dat er der in suterige bijegening onderfûn hie, briek HINDRIK kort ou en frege: „Baes WITSE, wolle jy my wol in deugd dwaen?" „Wel ja, hwerom net?" sei de bakker. — „By jo komme in bulle liu, en jy hadde ek stalromte; ik wol min hînsers en wein forkeapje; wolle jy my derby net bihelpsum wêse?" „Wel ja, hwerom net?" frege WITSE; „mar HINDRIK," foege er nei in poaske der by, en men koene hast fen bûten sjen, ho 't er fen binnen de tinkbielden forsammele en ta in lang tou oan 'n oar knôtte, hwer oan hy it petear fierder spinne woe, „mar HINDRIK, dat het ommers tiid. De hînsers — de hînsers — siuch, nou benne se goekeap, — hwerom? — Ja, hwet wit ik er fen! — Lichtwol omdat nimmen der wis fen is, dat de Fransen se him by nacht net út de stal helje; mar de hînsers — dou scitte 't sjen — hia wirde diûr — hwent — dou scitte 't sjen — mei in wike mannich tsiucht alles tsjin de Fransen op." „Dat ha 'k nîs fen in man heard, dy dat better witte ken as wy beide, baes WITSE,

mar krekt derom wol ik se kwit wêse." „Ja," sei FREAK derop, dy onderwiles in de keamer komd wier, „ja, de hînsers wirde diûr en de frouliu goekeap. Nei de hînsers scil in bulte fraech komme, as 't losbrekt, en nei de frouliu in bitsje; en as 't foarby is, en de helte fen de jonge kerels deasketten benne, yette minder. — En losbrekke scil 't. Jister to Leauerd krige my immen by de moue, dy seach er wol nei út dat er de blaue beane al priuwn hie, dy sei tsjin my, nei mîn útsjen hie 'k ek al mei 'n iseren stok om tûge, en as 'k der yet ris sin oan hie, den wist hy wol in plak for my. — Ik sei, der woe 'k my op biriede; mar jister is hioed net, hioed hoef ik my net mear to birieden. Ik ben ienkear dissertearre, mar allenne omdat ik by mîn kaptein de bern widsje moast; en jister birede ik my allenne om 't ik tocht, ik scoe mîn eigen bern ek ris widsje; en hioed biried ik my net mear, ik wol tsjin de Fransen út tsjen. En baes Witse, ik hab nimmen op 'e wrald, dy nei mines om-siucht; as jy hearre dat ik foart ben fen de mûnle ou, siuch jy den ris nei mîn kiste. En nou winskje 'k jûnme 't beste, ik mat to nacht wer nei de mûnle."

Dermei gîng er der út. HENDRIK gîng him efternei; „FREAK, hwet is dit?" „Hwet dit is?" frege FREAK. „Dat scil 'k jo sidse: hwet de iene bireint dat bidript de oare. Us beide is 't selde oerkomd, allenne mei 't onderskie, dat jou Fyke skriemt en mîn Griet laket. Ik ben hiar net jong enoch. Nou, dat mealt my ek neat. Dy man to Leauerd wier ik net to ald, en hwet by de iene eart is, dat is by de oare foer." „FREAK,"

sei HENDRIK sunich, „praet sa lûd net. Dou wō'st soldaet wirde en ik ek.” „Hwette? jy?” „Stil! — Ja, ik ek. Ik ha gjin friûnskip hein noch omtrent, ik stean allenne in 'e wrald; nou hab ik mei de alde hear baljuw praten, en dy het my onthietten dat er op min eigendom it each halde scil. Min mûnle in de Dokkumer Walden ken 'k alle dagen forhiere en min hinders en wein forkeapje 'k” „Hûra!” rop FREAK. „Jow my de han, kameraet! — Dîvel hael! Ik seach it de earste moarn wol oan dy, dat in dy in soldaet stike.” „Ja,” sei HENDRIK, „dat is allegearre goed en wol. De wille hab ik, mar hwer bliuwt it folbringen?” „Hark ris broer, as immen ondogense dingen in 't sin het, is de dîvel dalik klear om him it paed to wisen; ûs lieaven Hear scil him fen de dîvel gjin pik sette litte, hy scil ûs it riuchte paed wol wise, hwent it giet for 't faderlan. — Siuch *ik* ken net, ik mat ont peaske ta by de baes bliuwe; mar dou, rid moarn dalik nei Leauerd en freegje in 't weardshûs, der wy west ha, nei in deftich man mei in bulte bird en in groede oer 't riuchter wang — Dou scitte 'm wol fine — en by dy man kenst dy en my oanjaen: „FREAK SKELTES” en het earder tsienne; mar dou hoeft net to sidsen dat ik ienkear om 't bern-oppassen dissertearre ben. En ast it in order heste, lit it my den witte, den kom ik.” „Dat scil wêse!” rop HENDRIK. „En FREAK, dôch jimme FYKE de groetenisse fen my, en sids tsjin hiar, hia mat hiar net swiersettich meitse litte, hwet ik tsjin hiar sein hab, der hald ik my oan.” „Dat scil ik oerbringe, en nou goe

nacht!" „Goe nacht!" — En do HINDRIK yette sa stie en nei FRAERK sin stappen harke, do hearde er om 'e hoeke yette: „Divelhael! fordomde patriotten!"

TWYNTICHSTE HAEDSTIK.

HO 'T IN 'E WRALD, IN STOPPELGEA EN IN 'T MÛNLEHÛS
BIJSTER DER OMWEI GIET. HWEROM DE MÛNLER EN
FREARK NEI STOPPELGEA RIDE, EN HWEROM FAKE
HIAR ÑEIREISGET.

De Fransen kamen net wer in dy krite, mar derom waerd it der yet net restiger. De lanstorm briek los, en minhear de baljuw wier de oerman, onder him stie kaptein Grisou.

De tinggen fed BONAPARTES tsjinstuiten in sin oarlochswirk kamen oerwayen, de franse amteners waerden binaud, en GYSBERT KAREL VAN HOGENDORP mei in stikmannich oare hearen in den Haech achtten de tiid rip om de lan-omkearing to biwirkjen, dy se in stilte al lang in 't sin hawn hiene. De russiske oerman baron ROSEN stiurde in restje kosakken nei Frislan, dy op 'e 16 November 1813 to Leauerd oankamen. Do makken de Fransen hird dat se foart kamen; mar om 't men tochten dat se hier en der yet wol ris hwet katekwea ùtfiere scoene kenne, achte men 't op in hopen plakken nedich om 't folk onder de wapens to bringen.

Sa kaem ek it Stoppelgeaster leger op in bien. Dat bistie for 't greatste part út liu mei piken; allenne master SKEPER hie him fen TSJEPKE smid in hellebaerd meitse litten. Mar mînhear HARKEMA hie in korps skerp-sjietters opriuchte, biesteande út ienentwyntich man mei jachtgewearen, en de jonge boeresoannen rieden op hînsers mei greate sabels op 'e side. „Dat wier om to laitsen,” sidse de tröch en tröch wîse hearen, „ien resiment Fransen hie dy hiele klîber út 'n oar jage.” Dat is best mogelik, sids ik, mar de geast dy do in 't folk siet, hiene se net forjage; om inkelde dingen mocht men ris laitse kenne, om de hele saek lake destiids gjin ien, sels BONAPARTE net.

Oeral gîng de röp: „De Fransen scille hier wol komme. Tröch 't hiele lan letten de klokken en gjin dorp bleau bynefter. Oeral reisge wapene folk, hier hinne en der hinne, en dat iene franse resiment hie lange skonken ha matten as 't oeral tagelik it fiûr dweste wold hie.

De Stoppelgeasters marsearden nei Afterhaven, in dy hoeke scoene de Fransen wêse; de Molquarders marsearden nei Stoppelgea, hwent der scoene de Fransen wêse. Ja, it wier in ontreddene hûshalding. Op 't plein foar 't riuchthûs waerden de pikeliu in rîgen en kompanyen fordeeld; mînhear DROI en mûnlers FREARK scoene dy saek opskipperje, omdat hia allenne der hwet forstan fen hiene, mar de borgers woene hiar orders net opfolgje, om't de iene in Fransman wier en de oare in tsienstbode. In 't twade gelid woe nimmen stean: DEDDE skoemaker net, om't BAUKE skoemaker

in 't foarste stie; ontfanger GROTE net om't BEARN STAEL, de wever, fen foaren by 't fellen fen 't banjet net him jimmer mei 't forkearde ein fen de pik in de korte ribben stompte, en dat koed er net fordrage. In de hingstekamp eksersearre minhear HARKEMA in 't fülle fiûr mei de ienentwyntich jachtgewearen, jimmer allegearre in 't gelik. Sin haedkommando wier: „Roef! Roef!” den moasten se allegearre in ienen oufiûrje, earst mei los krûd, en do mei skerpe lading, mar do by de twade kear master LUKAS sin witbonte kou deasketten waard, waard dat ouskaft. Hia seyen fen efteren allegearre SAKE skroar hie dat dien; mar dat is nea net útmakke wurden. Einlings wieren se allegearre moai in 'e rige en 't gelid, en do kaptein GRISOU „*links zwenken!*” kommandearre, kamen se ek allegearre riuchtût en riuchtoan ta de bûrren in en marsearren in in moaje kliber der út, en do se wer bûten wieren socht elk nei in droech paedsje, en hia marsearren de iene efter de oare, krekt as de hanstjemieren.

By de Ulketerp halden se stil, hia wachten op hiar oerman, op minhear de baljuw. Minhear de baljuw wier to ald om to rennen, en op 't hînser sitte koed er net, derom ried er in in wein nei de kriich. Hy siet deflich op sin lange, hege risene wein, sin degen lai by him op 'e bank. Do er der oankaem, krige er fen sin soldaten in „Fiva! en derop halde er in oanspraek, hy sei: „Jonges! soldaten benne wy net, en malle setten scille wy dwaen, mar dat ken ûs neat skele: hwa derom laitse wol ken 't dwaen. Wy wolle

likwol ûs plicht dwaen en dy is: wy wolle de Fransen sjen litte, dat wy op ûs plak benne. Mar in slim ding is 't, dat ik neat gjin forstan fen de krichskinst ha, en derom wol 'k earenoch nei in man omsjen, dy derin bidriuwn is. Minhear DROI, kom jy by my op 'e wein, en as de fyand komt, sidse jy my den, hwet er dien wirde mat. — Forlitte, jonges, scil ik jimme net, en nou foarût! for 't faderlan." „Hûra!" rop sîn folk, en foart gîng it, op e fyand los.

De Prippegeaster boeren en de arbeiders fen Jinsenhûrren en Kottegea kamen mei heaforken en allerhanne oare dingen, en slûkten hiar der oan. „HOMME HEINS," sei minhear HARKEMA tsjin sîn adjudant, „dit benne ûs onfeste liu. By tiden is dy soarte goed to brûken, lk as wy by de kosakken sioen ha. Mar hia bringe licht tsierdery in de feste troepen; derom bald jimme altiid goed op ien heap, en as 't los rent; den altiid Roef."

De kavallery waerd op kindskip útstiurd en ried foarop, alde ontfangen NIKELS en de klerk fen de sikterye fen Jinsenhûrren hiene pistollen; dermei skeaten se ou en oan, om de Fransen skrutel to meitsen, en sa kamen se tichte by Afterhaven; mar de Fransen troffen se net. Do se dat minhear de baljuw bikend makken, sei hy: „Jonges, my tinkt it het hioed nou sa goed west, en as wy nou werom keare, den kenne wy yet by dei thûs komme. Nou, hwette?" — Dy infal wier goed; kaptein GRISOU kommandearre: „*regtsom keert!*" en alles gîng nei hûs, op in heal kompeny piken en twa skerpsjietters nei, dy in de Kittingeaster herberge oansilden en der fen greate wonders forhellen.

Do se op 'e weromreis wieren kaem BEARN STAEL by mînhear rennen en frege: „Mei jou wolnimmen, mînhear, scil ik mîn pik mar in bitsje in mînhears wein del lidse?” „Tige graech, mîn lieave man.” — En der kaem DEDDE skoenmaker, en der kaem SAPE skroar, en der kamen in hele bulte, ja, hia kamen allegearre mei 't selde forsiik, en do mînhear de baljuw ta 't dorp inriden kaem, do hie sîn alde risene wein fülle fen in krîchsmasine, in sichtewein út de tiden fen de Persen en de Romeinen.

Mînhear HARKEMA liet yet tryekear „Roef!” op 't plein sjitte, en elk gîng tofreden nei hûs. Allenne mînhear HARKEMA wier fortretlik. „HOMME HEINS,” sei er tsjin sîn adjudant, „der koe neat fen komme, hwerom liet dy alde baljuw earst net in mûnle in 'e bran stekke?”

Gîng 't er in de hele wrald biuster om wei, op 'e Grienterpster mûnle gîng 't neat oars. De liu brochten noat en krigen gjin moal; de mûnle stie stil en 't noat waerd op 'e noatsouder smiten. IZAK de Joad kaem nou en den en helle 't by weinföllen, en jimmer as hy fen 't mûnlehiem ried, sei de mûnler: „God-tank, alwer fiertich of fiftich gûne oubitelle, al nei 't tal sekken den wier. Mar wol to moed wier baes FOKKE derby net, hy waerd earder mismoedich, en allenne as mînhear HARKEMA by him west hie en him ferske moed inspritsen hie, den sette er in heech borst en spriek fen greate dingen. As sîn wiif siet to skriemen en FYKE mei hiar earnstige tronie stil omgîng, den waerd it him sikerwier wer tige binipt om 't hert en hy moast him mei lûd opswetsen de frese fen 't liif

keare. En as FYKE, hwet gau ris barde, him by de han krige of him om 'e hals foel, en sa tige inerlik mei triennen in 'e eagen him frege: „Heit, hwet skeelt jo eigentlich? Hwet het al jou geskrip to bi-tsiutten?” — den hie 't sîn ûtfallen hwet biskie hia derop krige, al nei 't him to moed wier. Hied er sîn rike rite, den tute er it fanke en hy sei, hia scoe mar tiid dwaen, it scoe for hiar wol goed komme; mar hied er sîn binaude rite, den treau er hiar mei hirde stroefe warden fen him ou, en sei: sîn saken gingen frouliu net oan, hy moast witte hwet him to dwaen stie.

It wier in stille kwelling en eangstme oan alle kanten, mar einlings moast it iepenlik oan 't licht komme, do WITSE bakker sîn wittenmoal ha woe. Hy hie der om stûrd, hy hie der om skriuw, en op 't lest kaem er sels, en do jowch 't in opskoer mei skelden en rasen fen bilang. Do de bakker fen 't mûnlehiem ried skeat er „skelmen” en „dieven” en drige dat er 't oanbringe scoe. Alle dagen kamen der op ny lilke liu. Peaske wier op hannen; do kaem er fen alle kanten in hopen noat oan 'e mûnle, omdat er tsjin de healdagen mear goed bakt wirde moast as oars. De mûnler sîn koarn bloeide, mar in bulte, in hele bulte kiette stie der mank. De fieldwachter kaem it hiem opriden, hy scoe ris nei de saek freegje, mar de mûnler jowch him freamd biskie en eamele fen sîn kontrakt en sîn riucht. De deis foar peaske kaem IZAK en helle de leste reed noat, en de middeis by de itentafel sei de mûnler tsjin sîn wiif en FYKE: „Sia sa! fen dy kerel benne wy ou, hy het sines.” Sîn wiif en FYKE

swigen stil, en de mûnler fierde in sin hert net goed peaske, hwent in frolik gelove oan in restige takomst woe in him net opstean. En de deis nei peaske kaem de fieldwachter wer en sei de mûnler oan, dat er de oare deis op 't slot komme moast; hy frege ek nei FREARK en do dy kaem waerd er ek oansein om op 't slot to kommen. „As 'k wol!” sei FREARK en draide him linich om, hwent him skeat it sidsen fen de baljuw in 't sin: „Dat scil 'k dy gedachtich wêse.” „Aste net komtste,” sei de fieldwachter, „den mast forwachtsje hwet dy oerkomt.” „Dy hearen miene altiid,” sei FREARK laitsend, „as hiar prömmen rîp benne, den mat ien fen usen se ploaitse. Mar ik wol moarn likwols nei Stoppelgea, hwent mîn tiid by de baes is om.” „Dou scit dy wol biriede,” grommele de mûnler, „ont maye ta ha 'k dy hierd.”

De oare deis rieden FOKKE mûnler en FREARK nei Stoppelgea. Gjin ien fen beiden sei in wird. Do se in 'e bûrren kamen woe FREARK by WITSE bakker oanhâlde. „Hou!” rop de mûnler, „der wol 'k net hinne; ik slaen nou by GEALE út.” „Nou baes,” sei FREARK, en sprong fen de wein en smiet him de jaechline ta „den ride jy der sels mar hinne, hwent ik wol by WITSE oan,” en dermei gîng er hinne. In goede dagen hie de mûnler dat grif net oer him gean litten, hy scoe sîn fynt wol to plak set ha, al wier 't FREARK ek; nou sei er neat, hy wier de alde FOKKE mûnler net mear, hy helle in djieppe sucht op; hy ried by GEALE foar de doar, mar gîng der net in e hûs, hy gîng nei mûnhear HARKEMA'S hûs oan de oerkant.

De wein wier pas fen 't mûnlehiem, do kaem Fyke in hiar beste klean by hiar mem in 'e keamer en gîng in in hoeke sitten en bigûn to skriemen. „Mem,” sei se, „ik ken 't net helpe, mar ik ken 't tinkbiel net fen my krye, dat er ûs hioed hwet oer de hülle hinget, hioed scil 't ûtwiisd wirde as wy op 'e mûnle bliuwe of net. Heit het hwet ûtfierd, en hwet dat ek is....” „Hy het dat in sin onforstan dien,” rop de mûnlerske der twisken. — „En derom wol ik him efternei,” sei Fyke; „ik wol mînhear de baljuw forsûkje of mefrou de baljuwske, of oars immen — ik wit it sels yet net — ûs lieaven Heare scil my de wei wol wise en my de wirden in 'e mûle jaen.” „Ja, gean mar hinne, Fyke,” sei hiar mem.

Fyke gîng; hia koe de wein yet foar hiar út riden sjen. Hia kaem to Stoppelgea en gîng, lik as altiid, nei Witse bakkers; hia frege nei de bakker, dy wier al nei 't slot; hia gîng in 'e keamer, der siet Freark, to praten mei in soldaet, dy hie in skiere rok oan en siet mei de rech nei hiar ta. Freark sprong op: „Dealehael! Fyke, hwer komme jy wei? De soldaet sprong ek op. Lieave ginst! ho wier dat? dat wier ommers Hindrik? — Ja, dy wier 't, hy sloech de earm om hiar: „Fyke, mîn alderbeste Fyke! keust my den net mear?” — Och heden ja, hia koe him yet wol; lûd rop se út: „Hindrik, Hindrik, dou onder de soldaten?” „Nou;” rop Freark der twisken in, „Fyke, hab der gjin niget oan. Hwer heart in flinke kerel tsjinwirdich oars thûs as onder de soldaten?” — Fyke sloech op sin wirden gjin acht, hia hie 't tofölle

mei hiar gedachten to dwaen en sahwet in hiarsels sei se: „Och heden! en der het min alde heit ek al skild oan. Hwet is der doch mei him geande?” „FYKE,” sei HINDRIK, „om my hoeft er gjin swierrichheid to hebben, en al woe 'k ek in 't earst mar foart, allike fülle hwer hinne en hwerfor, nou is dat oars, nou wit ik earst hwerfor ik soldaet wurden ben en hwerfor wy in 't field gean; nou wit ik earst hwet it bitsiut as in kameraet neist in kameraet stiet, en as in hiel resiment mei liif en libben for 't faderlan to fiede tsiucht. — Siuch, dou witste ho 't ik fen dy hald; mar aste my hioed din han jaen woeste om to trouen, ik koe 'm net oannimme; ik mat mei; mar din hert nim ik mei op 'e reis.” „Dat is mannetael!” rop FREARK. — „'t Is goed, HINDRIK,” sei FYKE, „dou hest gelik, gean mar hinne. Mar aste werom komste, hoeft us hier net mear to siikjen; hwent er hinget us in ongelök oer de hölle, en hwa wit, ho lang de münle us yet rak en dak jaen scil?” — „Ei hwet, FYKE!” sei FREARK, „jimme heit het himsels hwet in 't tsiökwaer arbeide; hy is oan 'e hals ta in 't wetter gien, mar derom hoeve de weagen him yet net böppe de hölle gear to slaen. Hy het yet goede friünen, dy him wol helpe scille.” „Hwa ken him helpe?” sei FYKE; hia ging sitten en liet de hannen in 'e skette falle, „Gjin ien wit, hwet hy him in 'e hölle set het.” „O!” sei FREARK, „der wit HINDRIK hwet fen. Hy het fen 'e moarn sa 'n fûgeltsje siongen heard; dat mat er jo mar ris fortelle, hwent ik mat nei 't slot.”

IEN EN TWYNTICHSTE HAEDSTIK.

HWEROM DE MUNLER DER BY BLIUWT, HWET SKRIUWN IS DAT IS SKRIUWN; HWEROM MÏNHEAR DE BALJUW FREARK SIMMEL BY 'T EARLAPKE KRIGET, EN MÏNHEAR HARKEMA JIMMER ÛT DE FALDEN REKKET. HWERMEI DEN EK DE SKIEDNIS GLED ALHIEL OAN 'T EIN KOMT.

FREARK ging er ùt en HINDRIK en FYKE bleauen to-gearre. Op 't slot siet de alde hear baljuw mei de poejermantel op 'e poejerstoel; hy wier fortretlik. „NEANKE,” sei er, „de mantel knipt my.” „Heden, WEBER, ho ken er jo knipe?” „NEANKE, hy knipt my, en ik ben gjin turkske pacha, dy bisiikje wol ho 't fielt as immen him mei in siden koarde smoart.” „Nou, is 't sa goed?” „Nou ja; mar dat is in lestige sake.” „Hwette, WEBER?” „Mei dy alde Grierterpster mûnler; dy aldman is, leau 'k, gek wïrden, wol 'k mar sidse; howol sïn saek danich nei ondogensheid rûkt.” „Hwet saek het er?” „Ja, hwet saek het er? It noat dat ïn de leste dagen op 'e mûnle brocht waerd to meallen, dat het er allegearre halden, en dat mat er oan IZAK forkocht ha. Hwer siuchst sa nei, NEANKE?” — „O, ik siuch him der krekt sa mei

minhear HARKEMA oankommen." „Mei minhear HARKEMA?" rop de alde hear; hy ging opstean en seach ek ta 't fenster út. „Hwet wol minhear HARKEMA, NEANKE?" „Hy praet mei de múnler." „En tige drok praet er mei him, NEANKE," sei de alde hear, en sin tronie waard helder en in frolik glimke spile him om 'e mûle. „Godtank, nou scil ik de múnler fen ondo-gensheid frysprekke kenne, dit scil op in domme set útdraye, hwent minhear HARKEMA sit er mei in." „Minhear HARKEMA is doch sa 'n goeden earliken man." „Dat is er, NEANKE, mar hy fiert gekke dingen út — gekke dingen fiert er út." — Dermei ging minhear de baljuw in de riuchtkeamer.

Foar de riuchtkeamer stie ROGGELOM en WITSE bakker en HANS BETTERDY en yet in hele boel oaren, dy allegearre de múnler forklage hiene. Do dy nou mei minhear HARKEMA twisken hiar tröch ging en sin beste friúnen tsjin him seach, sakke 't hert him in 'e skoen, en do se allegearre for him út 'e wei gingen en hy sin minachting in hiar eagen lêse koe, do krige er swakke moed, do moast er him oan minhear HARKEMA sin earm beet halde en hy sei sunich: „Min lieave minhear, min lieave minhear, it leit my net goed op 'e lea." — Sök ding hinget oan; it lai minhear ek net goed op 'e lea. For de earste kear in al de tiid dat dit stik in wirkiing wier, kaem in him it tsiustere tink-bield op, dat er wierskînlik in 'e broeinettels komme scoe te sitten. Alles hwet er for de múnler tochte to sprekken teistere in sin hölle om ende werom, en do de múnler in 'e riuchtkeamer röppen waard en hy mei

ging, wier alles by him al fen 'e streek, op sin achter oansjen nei, en dat bigûn ek al fai to wirden, do de alde hear earustich op him los gîng mei de frage: „Hwet bisorget my de eare, dat 'k jo hier siuch, mînhear HARKEMA?”

Minhear wier fülle mansk in 't jaen fen passende antwirden, mar hy moast er efkes tiid ta ha, hy moast altiid earst in greate omwei meitse ear 't er ta de saek kaem; disse frage wier him to riuchtût, en de alde hear sin gesicht wier him to stram; hy haffele sadwaende hwet op notarius publikus en riuchtsbystand fen de mûnler om. „Bystand?” frege de alde hear, en hy seach sawet gutich ût sin eagen. „Best, mînhear HARKEMA; gean as 't jo bilieaft sitten en harkje ta.” — Minhear gîng sitten, en dat wier in gelök for him, hwent sittende koed er better neinke en hied er himsels ek better in 'e macht. En sa tocht er den nei en kaem ta himsels.

„Fokke mûnler,” frege de alde hear, „hest dou fen dy en dy en dy — noat to meallen krige? Nou, hwet te?” „Ja, mînhear baljuw.” „Hwer is dat noat bliwn?” „Dat hab ik oan IZAK forkocht; mar de sekken lidse by mines, dy wol ik oan 't riucht oerleverje.” — „So? — dat is doch wol liks. Mar witste wol, datste dy mei in greate onriuchtfeardigens inlitten heste en dat dit tige sterk rûkt nei skurkery?” „Minhear baljuw,” sei de mûnler, „ik ben in mîn riucht,” en hy fage mei de han it binaude swit fen sin foarhölle. — „Ja,” sei mînhear HARKEMA en gîng oerein stean, „wy benne...” „Minhear HARKEMA,” sei de mînhear de baljuw, „ik

hab in mìn riuchtkeamer mìn eigen mode, gean jy sit-
ten en harkje ta." Hwet hie mìnhear HARKEMA ek
opstean to gean? Nou wier er wer fen 'e streek rekke,
en moast sitten gean om fen nys oan wer by 't stik
to kommen. — „Baes FOKKE, hwet praetst dou fen
dìn riucht?" „Ja mìnhear, jy hadde my sels sein:
hwet skriuwn stiet, dat stiet skriuwn, — en in mìn
ny kontrakt fen forline jier stiet, dat ik fen eltse liep-
pen noat in lieppen meallean hadde scil." „Hwer is
dìn kontrakt?" „Hierre," sei de múnler en jowch it
oer. De alde hear lies it en sködhölle: „Hm, hm!
dat is in wonderlike sake!" Hy krige de skil en klin-
gele: „FREARK SIMMEL mat hier ris komme." — FREARK
kaem. „FREARK, kom hier ris hwet neyer by." FREARK
kaem neyer. Mìnhear de baljuw krige him by sìn earlapke
en laedte him sa nei de tafel, der 't kontrakt iepen-
slein op lai. „FREARK, hwet hab ik dy altiid sein?
Dou scit mei dìn oerhaest yet ris in hopen onheil oan-
richtsje; en nou is 't siker sa komd, dou hest in pear
alde liu ta in domme set forlaedt, dy hiar diûr to stean
komme koe, as ik net wist dat it neat oars is as in
domme set. Kry de penne en strik hier „lopen" tröch
en skriuwer der „maat" böppe." FREARK die dat; mìn-
hear baljuw krige 't kontrakt en jowch it de múnler:
„Sie sa, baes FOKKE, nou is alles in 'e heak." „Mar,
mìnhear baljuw...." rop de múnler. — „Baes FOKKE,"
foel de alde hear him in 'e reden, „ik mat mei de
kleyers pra'e, dat se dy acht dagen útstel jowe, mar
den maste 't noat of it jild der for skikke, en oars
komt it net goed." „Mar mìnhear baljuw," rop mìn-

hear HARKEMA en ging opstean. Minhear baljuw seach him oan, en hy rekke wer fen 'e streek. „Minhear HARKEMA, gean sitten en harkje ta,” sei de alde hear ernstich. „Minhear HARKEMA, jy hadde bern noch neat, en jy hadde safolle dat jy der goed fen libje kenne; jow de notarius publikus op, en kenne jy der yet net ta komme, fal der ûs den hier net lestich mei, hwent segen komt der foar ûs net út foart.” — Derby draide er minhear HARKEMA de rech ta, hy skille en sei: „De mûnlersfynt, FREARK SKELTES, mat hier komme.”

De ald mûnler wier alhiel forslein en forbûke nei de doar gien; minhear HARKEMA wier him efternei gien; mar men koe oan him sjen dat it in sin hôle sea en brûse. In de doar bleau er stean, hy stiek de beide earmen foar him út; yette sei er neat; mar do — do kaem FREARK er in en skau him in goed ein op 'e side en ta de doar út, hy smiet in pear midige eagen op FREARK — de ald doarwaerder FEITSE die de doar ta, en dat wier 't útein fen al sin richtsaken, hwent fen dy tiid ou hinge er de notaris oan 'e spiker.

„Min jonge,” sei minhear de baljuw tsjin FREARK, „kom in bitsje neyer. Dou bist omers deselde dy min faem GRIET BETTERDY ha wol?” „Né,” sei FREARK. — „Ho nou,” sei de alde hear, en seach him skerper oan; „tsiennest den net by de mûnler?” „Né,” sei FREARK wer en forroerde him net. „Hwette?” frege de alde hear, „bist dou den net de mûnlersfynt, FREARK SKELTES, der 'k ienkear tsjin sein ha: ik scil 't dy gedachtich wêse? Nou, hwette?” — „Dy FREARK SKELTES ben ik, minhear; mar by de mûnler tsienje ik

net mear, der ben *ik* wei gien, en de faem wol 'k net mear ha, hwent *dy* liet my gean, en mûnlersfynt ben 'k ek net mear, hwent for 'n healûre ha 'k my oanjown as soldaet." „Nou kom, dat ken wol; ik leau dou bist op 't riuchte plak gien. Mar, mîn jonge, dou hest yet in skinke by my in 't salt. Hest dou it net west, dy for 't earst de mantelsek fen dat franse jagers-hinser ounomd het? — „Ja, mînhear.” „En dou hest dy mantelsek iepen makke en hest dy der jild út nomd en hest sadwaende witten, dat er jild in wier? — „Dat hab ik,” sei FREARK en seach drist út sin eagen, „en dat ontstriid ik ek net.” „Nou, harkje den oandachtich ta, hwet ik dy sidse wol. Dat jild is onbiheard goed, hwent de Fransen hadde 't opjown, en dou hest it fûn en hest it dy ek al sahwet ta-eigene, hwent dou hest er hwet ou nomd: nou is der likwol yet in kerel, dy neame se „Fiskus” (de lans-kas), dat is in fûle kerel, dy slôkt alles in hwet er krye ken, en boppe alles is er hiet op onbiheard goed, en *dit* het er, om sa to sprekken, ek al in sin kloeren; mar somtiids slacht him ek de seaftmoedigens ris oan, as er in echte opriuchte earlikens siucht en as immen him dy riucht biwegelik foar eagen haldt. Dit leste hab ik nou nei mîn formogen dien, en mînhear Fiskus het om din bilang oustand dien fen dat jild. En hier, mîn jonge, dit is de skinke dyst dou by my in 't salt heste.” — Dermei sloech er in doek esteroer en de franse mantelsek kaem foar 't licht. „FREARK SKELTES, dy mantelsek en dat jild is dines.”

FREARK stie der en seach mînhear de baljuw en de

mantelsek oan, en den wer de mantelsek en minhear de baljuw en einlings bigûn er tige îverich himsels after de earen to klauen. „Nou?” frege de alde hear en lei him de han op 't skouder, „hwet seiste, FREARK?” „Hm ja,” sei FREARK, „ja minhear baljuw, ik bitankje jo ek heechlik; mar it past my net riucht.” „Dat jild, past dy dat net?” „Ei ja, dat jild past my wol, mar 't past my op dit stuit eigentlik net. De faem wol my net ha, en ik gean onder 'e tsienst, den ken 'k it ommers net meinimme.” „Hm,” sei de alde hear en gîng mei greate stappen de keamer op en del, „dat is doch in wonderlike saek.” Einlings bleau er foar FREARK stean en seach him op in bysondere menear in 'e eagen: „FREARK SKELTES, kald jild is tsjinwirdich tige krap, en ik wit plakken, der in hûsfader himsels derom it fel fen de fingers wriuwet en wîif en bern mei triennen in 'e eagen sitte.” — De mûnlersfynt FREARK SKELTES seach in 'e hichte, hy seach in de alde hear sin eagen, en 't wier krekt as him derût in striel tomiette liochte, dy him waerm in 't hert foel. „Dealehael!” rop er, hy taeste nei de mantelsek en naem him onder de earm, „ik wit er plak for, minhear baljuw. Goendei minhear!” — Hy woe hinne gean, de alde hear gîng him oan de doar ta efternei; „FREARK SKELTES,” sei er en naem him by de han, „mîn jonge, ast dou ût de oarloch werom komste, den mast ris by my oankomme, en den mast my fortelle, ho 't dy dat ougien is.”

De riuchtkeamer wier leech, minhear de baljuw siet by sin frou in 'e keamer en sei: „NEANKE,” sei er,

„disse mûnlerssynt, disse FREARK, as dy ienkear ris wer by my werom komt, ik leau den forhûgje 'k my mear, as dat er in prinsesse by my op bisite kaem.”

Do de mûnler en mînhear HARKEMA it slotplein del gingen seyn se gjin wird, mar út alhiel út elkoar rennende oarsaken; de mûnler swiçe om 't er alhiel in himsels fordjeppe wier, en mînhear om 't er alhiel út himsels wier, hy koe de wirden net fine. Op 't lest briek er los: „Dat seil in riuchtdei hiette! Dat seil in útspraek hiette! De ald baljuw, dy alde skiere kerel, lit de mensken ommers net oan 't wird komme! Baes FOKKE, wy gean fierder, wy forsûkje 't heger.” „Mînhear HARKEMA,” sei de ald mûnler mei in flau lûd, „ik gean net fierder, ik ben fier enoch, ik ben al oan 'e hakke ta.” „Nou heite,” sei alde WITSE bakker, dy efter hiarren oan kaem en de mûnler sîn wirden heard hie, „tsiuch dy dat net al to fel oan, dat ken alle-gearre wol toriuchte komme. Kom nou mar mei nei mines, der is jimme FYKE ek.” „Us FYKE?” — Mar de bakker liet him net wer oan 't wird komme, en de ald mûnler fôlge him in 'e hûs, krekt as in bern sîn heit. Net de earmoed, de skande bûke him del.

Mînhear HARKEMA gîng net mei in 'e hûs, hy roan foar de doar op en del en alderhanne gedachten kamen der in him op. Mînhear HARKEMA hie altiid in boel gedachten, en sa trôch 'e tiid kuyeren hia in sîn breinkas om as litse, mûtele, krease berntsjes, mei heldere blauwe eagen, en as se soms al ris in bitsje wild waerden en oer elkoar tommelen, krekt as se blinemantsje borten, en alderhanne freamde streken ûtsfierden, hia

wieren doch altiid in hier sneinse klean, en for him smûk en himmel oan to sjen; mar de gedachten, dy him foar WITSE bakkers doar in 'e hölle kamen, wieren in kliber onhurige bidlersbern, dy hier net ouskîpje lieten, en de hannen útstieken en allegearre in 't gelik roppen: „Mînhear HARKEMA! jy matte de mûnler helpe! Jy hadde him in 't onleech holpen, help him er nou ek wer út.” „Mîn ginst,” sei mînhear, „lit my den mei rest! Ik wol ommers; ik wol mîn hûs mei in hipoteek biswierje, mar hwer scil 't wei komme? hwer scil 't bare jild wei komme?” En de litse bidlersbern brochten him sa in 'e mît, dat er nei WITSE sîn stalsinreed gean moast om hier út 'e wei to kommen.

Der stie HENDRIK en seale en teame sîn beide brunen, dy yet net forkocht wieren, en do mînhear him in de skiere rok en mei de oarloch onder de noas hast net ienris koe, kaem FREAK ta de inreed in en smiet sîn mantelsek in de hingstekrebbe, dat it klonk en rammele. „HENDRIK,” rop er, „alle bigjin is swier, sei de divel, en hy sioude mûnlestiennen, mar” — hy waard mînhear HARKEMA gewaer en brick sîn wirden ou: — „Goe moarn, mînhear HARKEMA; nim it my net kwea, mar jy kenne my in greate tsienst dwaen. Siuchris, de mûnler het my ont maye ta hierd en salang moast ik eigentlik bliuwe, mar 'k hab er doch in boel sin oan om mei to gean; wes jy nou sa goed in sids tsjin him, as er my fry stiet en gean lit, den wol ik him dit fransejild liene, sa lang as ik wer kom; hwent dat jild hadde se my hioed op 't slot oanpraten, hier leit it in 'e krebbe.”

We i wieren út mînhear HARKEMA sin forstankas de litse bidlersbern, en de litse forsneins opklaide bern sprongen der in om en kopketommelen, en hysels bi-gûn ek hast to kopketommeljen oer in binekeatting, do er op FREARK los sprong: „FREARK, FREARK! dou bist in — bist in — engel!” „Ja, in moaje alde engel,” sei FREARK — „FREARK,” rop mînhear, „der matte wy dalik swart op wit fen meitse:” „Né, mînhear,” sei FREARK, „dat matte wy net dwaen, den koed er wer in skriuwflater in komme en den koed der wer ellende út ontstean. Hwet fen mûle ta mûle spritsen is, dat scil jilde. — HINDRIK,” sei er, wils 't er him omdraide, „bist nou mei alles en mei FYKE in 't lik?” — HINDRIK stie efter sîn hînsen en lai mei de beide earmen op 't seal en seach der oer hinne en knikte, hwent prate koed er net. — „Nou den!” rop FREARK, en rikte nei de teugels fen it spattige rîdhînsen; HINDRIK skoerde him de teugels út 'e han, sprong in 't seal en smiet him de teugels fen de moaje brune Amelanner ta: „Broer, it beste is for dy yet net goed enoch.” „Min ginst!” rop mînhear HARKEMA, „wolle jimme den de mûnler en FYKE earst net.....?” „'t Is allegearre in order,” rop FREARK. „It beste, mînhear HARKEMA!” Dermei rieden se foart ta de bûrren út.

De bern stiene oan 't ein fen de bûrren en seagen hiar nei. „Dat benne gjin Fransen,” sei HANS BANK. — „Dat benne goeds fen ûs folk,” sei PIER RITSKES, en 't wier krekt as de bern der greatsk op waerden.

„God jow, dat hia wer komme!” sei alde baes RINKE.

En hia kamen wer. Nei jier en dei en yet ris nei jier en dei wier der in foarjier for Europa oanbritsen. Fieldslagen wieren der slein, bloed wier der forgotten op 'e bergen en in 'e flakten, mar de rein hie dat ouspield en de sinne hie 't opdrøege, en 't ierdrik liet der gears oer waechse, en de wûnen fen 't menskehert wieren tröch de hope forwûn mei in balsem, dy se fryheid neame. In hopen benne letter wer opbritsen, hwent it like wol de echte fen de himel oukomsstige balsum net to wêsen.

Mar derom tocht in dat moaje foarjier gjin ien, en in Stoppelgea griene en blomke 't allegearre in tunen en op 't field, en it bange menskeborst helle de siken ris op, hwent op 'e wrald lai menske- en Godsfrede. De skerpskutters fen minhear HARKEMA hiene hiar ien-entwyntich jachtroeren in 'e kas set, en hy hied er in musikselskip út gearstald, dat hy in „kapel” neamde, en 't kaem him goed to pas, dat er in de oorlochstiid hiar leard hie, dat se allegearre ta gelik oufiûrje moasten, hwent nou foelen se fen sels mei fyoenen en fluiten en klarnetten ta gelik in. De jûns brochten se serenades, en de wise koene gau alle jonges neisjonge, hwent hia spïllen jimmer en altiid ien en 't selde stik, en minhear HARKEMA het letter wol sein, dat wieren *variasies* west op it moaje *thema*: „De Franschen moeten het land verlaten, al regtuit, al regtuit, enz.” — Do de Fransen de slach by Leipzig forlearen hie NAPOLEON de knoei al wei, en by Waterloo krige er foart for altiid sin bikommen. Do barnden der freugdefiûren op 'e Uleterp en op 'e mûnlepolle, en 't riucht-

hûs wier illumenearre. Sketten waard er to Stoppelgea just net, hwent hia hiene gjin kanonnen, mar kanongebolder waard er doch makke, hwent mînhear HARKEMA sîn adjudant, HOBBE HEINS, en alde master METSKE, hiene der hwet op ûtfûn, hia hiene in ierdkarre fol groue balstiennen by 'n oar helje litten, en dy smieten se mei alle geweld tsjin alde boer KERST sîn skûrdoarren oan, so fûl dat er in echt kanongebolder út foart kaem en de skûrdoarren oan spoennen rekken.

En hwet wier 't in bliidskip en hwet wier 't in hearlikheid, as de iene mem de oare forhelle: „Ja menske, ûs JAPIK het er ek by west, en hy het skriuwn dat er der lökkich ou komd is.” En HINDRIK hie ek skriuwn, en in dy brief hie FREARK groetenissen fen him dwaen litten. En do dat to Stoppelgea bikend waard, do gîng it fen mûle ta mûle: „Ja, dy alde FREARK, lit dy mar renne, dat is in alde strider, dy der wêse doar.” — Elk en ien praette oer FREARK, en sa is niunkelitsen to Stoppelgea de oerlevering ontstien, dat de alde onderofficier FREARK SKELTES eigentlik de slach fen Waterloo woan hie; hy hie tsjin sîn oerman sein, ho 't onderlein wirde moast, dy hie 't tsjin BLUCHER sîn adjudant sein, en dy hie 't tsjin alde BLUCHER sein, en alde BLUCHER hie sein: „FREARK SKELTES het gelijk!” hied er sein.

Mar ek disse tiid fol jubel en fol twîvel, fol frese en fol hope wier foarby, en dat moaje foarjier wier oankomd, der ik niis fen sein hab, en ienkear op in dei wier der in moaje koets op nei 't slot riden, en de liu seyen, op 't slot scoe feest halden wirde, en

FREARK SIMMEL kaem op in dei in 'e búrren en forhelle: mei jiffrou STELLINGWERF scoe 't wol hast op 't lest gean, hwent as 't yet in dei of acht sa dúrre, den moast hia gled alhiel út 'e harntsen reitse; en de útfenhusers, sei er, scoene in dei of acht bliuwe. De oare deis kaem er wer en fortelde, de alde hear wier de moarns niuggen úre al op 'e proppen en do hied er 't fenster opskoud en hy hie songen, mei sîn naturlike stemme hied er songen! en mefrou hie efter him stien en hie de hannen oer de hólle slein, en hy, FREARK SIMMEL, brocht de groetenisse oan mînhear en mefrou RIPPERDA en as se koene, waerden se de middeis op 't slot forsocht to iten. En op 'e tredde dei waerden mînhear en mefrou WEBER, mei de útfenhusers, en jiffrou STELLINGWERF ek, by mînhear RIPPERDA's forsocht op 'e thé.

De útfenhusers op 't slot wieren mînhear WEBER sîn alde friûn REIN TOLSMA en sîn soan de franse oerman, mei sîn jonge mefrou.

Dy jûns waard er by mînhear RIPPERDA wer feest halden, mar sa frolik net, as do mînhear HARKEMA JULIUS CESAR wier; pûns waard er ek net skonken, mar beste reade win, hwent *chateau* en *champagne* wieren do yet net fólle in 'e swang. De manliu praecten oer de oarlochs-tiden en frouliu oer de brilloft, dy de oare deis op 'e Grienterpster múnle halden wirde scoe, en do de gasten foart gongen draide de oerman him om nei mînhear RIPPERDA en sei: „Mar mînhear, der mat nimmen misse fen al dejinge, dy do in dit stik meispile ha.” Mînhear RIPPERDA onthiet him dat.

De oare middeis barde 't wer ris, dat minhear WEBER sîn krîchswein smard waerd en hy en sîn friûn REIN TOLSMA sieten hwet letter der in, en rieden der op út. „Frou STAEL,” sei jiffrou STELLINGWERF letter tsjin de weverinne, „der sieten se beide nest elkoar in de wein en seagen sa friûnlik en onskildich in de wrald om as in pear earstberne twieljen. En, frou STAEL, in de freamde glêsen koets hie ik de eare to riden mei de jonge mefrou TOLSMA en ûs mefrou en mefrou RIPPERDA, dy hie de jonge, hiar FREARK, meinomd, en dy slorm hinge onderweis jimmer op my om, dat de foetten my bigûnen to sliepen, en as de husare-onderofficier FREARK SKELTENS der net west hie, den wier ik by 't út 'e wein gean fen de opstap fallen. Dat komt fen dy bern, dat sids ik mar.” — En op in greate haiwein sieten WITSE bakker en sîn dochter en LÛTSEN eksteur en GRIET BETTERDY en FREARK SIMMEL en minhear DROI, en efter lai in bosk earmen en skonken, dat wieren minhear DROI sîn litse franse bern. Minhear RIPPERDA en de oerman rieden elk op in hînsers. „Mar hwer is minhear HARKEMA?” frege de oerman. „Hy komt grif,” sei minhear RIPPERDA, „mar honear en ho, dat mei de lieave God witte, hwent do er it my sei, do knipte er mei 't iene each en sette in gesicht op, dat ik wol oan him ken, en dat ik sîn heimelik gesicht neam.”

Do minhear WEBER oankaem, stie baes FOKKE in sîn beste klean foar de doar en sîn wiif stie by him in in swartkalminken rok, en hy wier bileefd en hia knikte en minhear frege: „Nou, baes FOKKE, ho giet it?”

„Tige best, mînhear,” sei de ald mûnler en sloech de opstap fen de wein del. En mînhear sei tsjin sîn friûn REIN TOLSMA: „Mîn friûn, dy ald mûnler is tsjinwirdich wer goed in 'e skrep, hy is wîsder wîrden, hy het it bistiûr fen sîn saken oerjown en sîn dochter FYKE derfor riede litten.”

Derop kaem de koets; de dames gingen der út en FREARK droech mefrou RIPPERDA in 'e keamer; hy het hiar tonei yet faek dragen. De haiwein halde stil; alles sprong er ou, alles ging in 'e hûs, allenne mînhear DROI's bern roanen dalik in 'e tûn en foelen op de healripe krûsbeyen oan.

In de keamer stie dominy, dy hie al hwet wachte, en by him stie HENDRIK mei sîn FYKE. Hwet wier FYKE moai! — In breid is altiïd moai! Dominy halde in oanspraek, sîn beste; hy koe trye fen dat soarte, de iene wier al moajer as de oare, en dernei wier de priis inriuchte. Dy fen „de Krone” wier de moaiste en de diûrste, dy koste in rîksdaelder, deroan folge dy fen „'t hert,” dy koste in daelder, en de minste fen allen wier dy fen in „jammerlik ellendig ding,” dy koste mar in healgûne en wier for sliuchtwei liu. Nou loek er it great register fen „de Krone” út, hwent dat woe de mûnler sa ha. Hy hie tsjin dominy sein: „Mîn dochter wol stîffest hadde, it mat in stille brilloft wêse, en derin seil hia hiar sin ek ha; mar alles hwet by in brilloft altiïd heart, dat mat fen 't beste wêse.”

En sa kaem it ek. En do de oanspraek út wier, do ging de jonge mefrou nei FYKE ta en jowch hiar in tûtsje en sloech hiar in gouden keatting om 'e hals,

der wier in moai plaetsje oan, en der op stie de dei en datum, hwerop FYKE de oerman om hiar heit bidden hie. De oerman wier nei HINDRIK ta gien, en do er him de han jowch, do resten de eagen fen de alde freamde hear sa friûnlik op him, dat mînhear WEBER sîn han fette en tsjin him sei: „Min beste friûn, nou hwette?” — Hy het lichtwol mear fen de saek witten as ien fen de oaren.

Do gîng 't op in iten. WITSE bakkers dochter moast it sop opskeppe en LÛTSEN eksteur 't flesk snye, en GRIET BETTERDY mei de beide mûnlersfammen moasten tafeltsienje. En pas hie baes mûnler sîn earste boardfol hoannesop er binnen, of hy gîng opstean en halde in oandwaenlike oanspraek oan it selskip, mar hy seach derby allenne mînhear WEBER oan. Hy hie 't hele selskip, sei er, ienfaldich op in brilloft sonder musik, sa mar riucht en sliuchtwei forsocht, hwent FYKE hie dat sa ha wollen, en de hearskippen scoene dat net kwea nimme; hwent al hiene se ek gjin musik.... — der wier 't oudien mei sîn oanspraek, hwent bûten doar briek it in ienen los: „De Franschen moeten het land verlaten, al regtuit, al regtuit” — en do de doar oplitsen waerd, do stie mînhear HARKEMA der mei sîn hele kapelle, hy hie baes mûnler sîn gongelstok mar oangript en sloech de miette op in moalsek, hwertröch de hele boel in oansjen hie, krekt as fluitten en trompetten de lieave heilige engels hiar wîsen tröch in moaje wite simmerwolk hinne.

Dat wier in freugde! dat wier in libben! De oerman sprong op en fúske mei mînhear HARKEMA en loek

him oan sîn side, en mînhear WEBER lûstere sîn friûn REIN TOLSMa in 't ear, dat it hele selskip it hearre koe: „Dat is de man, mîn goede friûn, der 'k jo fen 'e moarn dat fordraide stik fen forhelle, mei dat kontrakt; 't is oars in goeden plesierigen man.” — En de ald mûnler helle de kapelle ta de keamer in, en de heilige Cecilia waard in in hoeke plak jown, en it hoannesop loste hiar ou, en den moasten de Fransen it lan wer forlitte, al regtuit, al regtuit, en den loste 't Bret flesk wer ou, en sa gîng dat bar om bar. Do de jûn oankaem hie mînhear HARKEMA 't wer mei geheimen to kryen, hy en sîn adjudant HOBBE HEINS arbeidden en skripten in 't tsiuster efter in 'e tûn om, einlings likwol waard it hele selskip forsocht om bûten doar to kommen, do waard er in fiûrwirk oustitsen, en dat hie tige moai wirde kend, mar — spitich! spitich! — it wier hwet to swak en der moast by blaesd wirde, en dat wier hwet to sterk, de hele boel fleach in 'e löft, 't wier in great gelök dat FREARK op 'e rûchskerne stie, do dy in 'e bran rekke, hwent oars hie 't wól ris to slim wirde kennen. Mînhear HARKEMA woe likwol sîn saek tröchsette, hy hie al wer in pûdsje mei krûd klear; mar mînhear WEBER gîng nei him ta en sei, it wier nou sa goed, en 't hie tige moai west, en hy bitanke mînhear HARKEMA heechlik. De oare deis likwol stiúrde er de fieldwachter tröch de hele grite-nye mei de warskouing, dat hwa 't onderlidse doarst om fiûrwirken to barnen, dy moast forwachtsje hwet him oerkaem.

Sa gîng de dei to 'n ein, en hiermei is mîn skiednis ek oan 't ein. Dy dei wier pleisierich en elk wier der mei tofreden. Mocht mîn forhael ek pleisierich wêse en elk er mei tofreden!

Mar hwer benne hia bliuwn, al dy frolike en trouhertige liu, dy in dit stik mei spille hadde? Allegearre dea, allegearre dea! Hia hadde 't allegearre oerjown; hia sliepe de lange sliep. WITSE bakker wier de earste en LUTSEN eksteur het ont diss' tiid ta de leste west. FREAK SIMMEL en GRIET BETTERDY benne yet oerbliuwn. GRIET BETTERDY het wol best dy slûkhierrige jonge fen ald FEYEBOERS krige, en hia sit er nou goed ta, hia is boerinne to Gielterp op 'e earste boerepleats oan 'e riuchterhan. FREAK SIMMEL is in stevige kerel warden, en as hy it my faek kwea nimme scoe wolle, dat ik stikjes fen him forhelle hab, den scoe 'k him de han tarikke en ik scoe sidse: „Alde kening! hwet skriuwn is, dat is skriuwn, dat lit him net mear foroarje. Mar derom bist ommers doch net noartich op my! Nou, hwette?”

YET IN WIRDKE TA BISLUT.

De „Twei lustige Geschichte“, der ik disse twa grappige stikken nei biwirke hab, hearre by dy skriften fen FRITZ REUTER, dy hy útjown het onder de algemiene namme fen „Olle Kamellen.“ — Mefrou ACKERLIN het der in 't Hollansk *Gedroogde Kruiden* fen makke; ik leau dat dit mis is. Hia het it sa opfette, dat mei *olle kamellen* dat krûd miend waerd, dat wy ek in Frislan *kamelle* neame; mar ik hab in man spritsen, dy in Gelderlan, ticht oan de kant fen 't Kleefske opwûchsen wier, en dy sei my, dat se in dy streek onder *olle kamellen* forstiene: alde forhalen, folks-teltsjes of sahwet. My tinkt, wy hadde reden om to leauen, dat it in 't Mecklenborchs lik enoch deselde biteikenisse hadde scil.

W. D.
